13
18 E
13

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

21 6.33
21
32
13-5.h.1

STATVTORVM CIVILIVM REIPVBLICAE GENVENSIS.

NVPER REFORMATORVM

Libri Sex.

CVM DVPLICI INDICE, ALTERO Rubricarum, & altero materiarum.

Nonnullis in hac poſtrema editione declarationibus additis.

CVM PRIVILEGIO.

GENVAE. MDXCVII.
APVD HÆREDES HIERONYMI BARTOLI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

MDLXXXVIII. die XVI. Decembris.

SERENISSIMA Collegia Reipublicæ Genuenſis,abſente Sereniſſ. Duce ægrotante,tamen vocato, &c. viſa præſentatione Statutorum Ciuilium Genuenſium, nuperrimè, & ſumma cum laude reformatorum per Mag. Franciſcum Taliacarne, Antonium Roccataliatam, & Ioannem Baptiſtam Doriam quond. Dominici, concorditer facta per Illuſtriſſimum Bartholomæum Moneliam, Franciſcum Montebrunum, Ioannem Baptiſtam Pallauicinum, Stephanum Pinellum, Leonardum Clauarum, Proſperum Doriam,Ioannem Franciſcum Balbum, Ioannẽ Spinulam, & Hieronymum Axeretum, quibus dictorum Statutorum volumen reuidendi,& exinde referendi cura,et onus demandatum fuerat, ipſoq́ Illuſtriſſimo Bartholomæo,& collegis,ac eorum quolibet verbo auditis, & quicquid ſuper prædictis dicere voluerunt ſatis intellecto,laudando in primis(vt par eſt) dictorum reſpectiuè ciuium diligentiam,cum pro eiuſdem maximi operis perfectione, certum haberi debeat, eos quamplures, & grauiſſimos labores paſſos fuiſſe, & re pro ipſius qualitate ſatis examinata, & ad ſuffragiorum iudicium deducta, ex omni auctoritate, & facultate Sereniſs. DD. ſuis collata à Mag. Quadringentorum Concilio,& omni alio meliori modo,&c. comprobauerunt,& laudauerunt dicta ſtatuta, & eorum quodlibet,illaq́ typis excudi,& publicari,ac per quoſuis inuiolabiliter obſeruari à die prima Martij de 1589 in venturum,& omni futuro tempore mandauerunt, excluſo tamen ſtatuto poſite ſub Rubrica De priuilegio Doctorum, Medicorum, et Notariorum, cuius ſtatuti comprobationem indeciſam reliquerunt, ſaluo nihilominus iure illud comprobandi,

bandi,vel aliter ſtatuendi ſecundum, & pro vt Sereniſsimis DD. ſuis videbitur; ſtatuentes inſuper, & ordinantes, quòd proceſſus cauſarum inceptarum ante dictam diem primam Martij debeant perfici, & terminari ſecundum formam ſtatutorum, & ordinamentorum antiquorum, & exinde iudicari ſecundum ſtatuta nouiter comprobata, & intelligantur cauſæ executiuæ cœptæ ſi ante dictam diem primam Martij pars fuerit citata ad reſpondendum executioni. Mandantes Mag. Officio Terræfirmæ quòd non obſtantibus prædictis in his, quæ reſpiciunt eius regulas, & officium, ſtatuta ipſa obſeruare incipiat à die prima Ianuarij de 1589. in poſterum. Abrogantes, caſſantes, & annullantes omnes alias leges, ſtatuta, capitula, decreta, & ordinamenta ciuilia, ſiue typis excuſa, ſiue non, excluſis tamen regulis, & ordinibus illorum magiſtratuum, quibus vigore ſupraſcriptorum capitulorum non fuiſſet prouiſum, nec non excluſis ſtatutis, & ordinibus illarum communitatum, quibus ſpecialiter fuerunt conceſſa.

Io. Franciſcus Rubeus Cancell. & Secret.

Priuilegij Summa.

SEnatus decreto mandatum eſt ne leges iſtæ ab alio, quam ab Hieronymo Bartolo Genuæ typis excudantur, neue alibi excuſæ vendantur in vniuerſa ditione Reipublicæ Genuenſis mulcta indicta.

SE-

SERENISSIMO DVCI

Excellentiſs. Gubernatoribus, & Illuſtriſs. Procuratoribus Reip. Genuenſis, Bartholomæus Monelia, Franciſcus Montebrunus, Io. Baptiſta Pallauicinus, Stephanus Pinellus, Leonardus Clauarus, Proſper Doria, Io. Franciſcus Balbus, Io. Spinula, & Hieronymus Axeretus. S. P. D.

STATVTA Genuenſia nuperrime in vnū coacta à viris præſtantibus Franciſco Taliacarne, Antonio Roccataliata, & Io. Baptiſta Doria, & nobis viſenda tradita ea, qua maxima potuimus celeritate perlegimus, triplicią; opera accuratiſſima perſecuti ſumus; atque examinauimus tam diligenter quam libenter, id vel maximè affectantes, vt vndequaque perfecta in manus ciuium peruenirent: opus nimirum non admodum magnitudine voluminis, numeroue librorum, ſed tamen perſpicua breuitate laudandum, & in quo nihil non tentatum, nihilą; relictum ſit, quod generaliter, Vel per partes digerendum foret, quippe quod non tantum ſtatuta adhuc vſu recepta, verum etiam immenſa illa decretorum volumina ſucceſſiuis temporibus longiſſimo annorum tractu confecta, & nonnihil etiam noui difficillimis, atque maximè arduis materijs ciuitati noſtræ perquam neceſſarijs perſequatur. Iam vero quantum laboris exhauſerint tres illi legum reformatores, vel ex eo cognouimus, quod nos in legibus iſtis conſiderandis iampridem quartum expleuimus annum, quod etiam pro rei qualitate feſtinanter factum dici poſſet. Leges igitur haſce vti ſtudio, & diligentia ſingulari confectas, & à nobis omnium aſſenſu approbatas ad Serenitatem Excellentiſſimasą;, & Illuſtriſsimas DD.VV. repræſentamus, Vt eas publicare quamprimum, & mature ſtabilire poſsint. Maior enim, longiorą; earum expectatio eſt, quam Vt fruſtari adhuc, & differri debeat; quæ ſi minus caſtigatæ, aut emendatæ alicui Videbuntur, ſciat nihil fieri poſſe adeo caſtigatum, emendatumuè, quod cenſura quapiam vellicari, arguiue non Valeat, & nobis ſatis, ſuperą; fuerit ſi obſequij laus contigerit.

DECLARATIO
DECRETI
CONFIRMATIONIS
STATVTORVM.

MDLXXXIX. die IIII. Ianuarij.

SERENISS. D. Dux, Eccellentiſs. Domini Gubernatores, & Illuſtriſs. D. Procuratores Reipublicæ Genuenſium, Memores decreti comprobationis Statutorum Ciuilium per Sereniſsimas DD. ſuas conditi anno proximè præterito die XVI. Decembris, & contentorum in eo, & præcipuè illorum verborum, quòd cauſæ iudicari debeant ſecundum Statuta nouiter comprobata; et volentes ea, quæ fuerunt de mente Sereniſsimarum DD. ſuarum clarius exprimere, omni meliori modo, &c. ſe ſe ad calculos abſoluentes, declarauerunt, & declarant, atque decreuerunt, et decernunt verba illa intelligenda eſſe, atq; intelligi debere reſpectu ordinatoriæ, & ſeu modi procedendi cauſarum, non autem reſpectu deciſoriæ illarum.

Io. Franciſcus Rubeus Cancell. & Secret.

SERE-

MDLXXXIX. die XXVII. Ianuarij.

SERENISS. D. Dux, Excellentiſs. Domini Gubernatores, & Illuſtriſs. D. Procuratores Reipublicæ Genuenſium, viſo ſtatuto poſito ſub Rubrica De forma conficiendi inuentarij denuo formato, & de quo in volumine Statutorum Ciuilium nuperrime reformatorum, & per Sereniſs. DD. ſuas comprobatorum, nulla habita fuerat mentio; ſuperque eo Illuſt. D. Bartholomæo Monelia, ex ampliſsimo ordine Senatorio, & vno ex Dominis deputatis ſuper reuiſione eorundem Statutorum verbo audito; re examinata, & ad calculos deducta, ex auctoritate, & facultate Sereniſs. DD. ſuis competenti, & omni alio meliori modo, &c. comprobauerunt, & laudauerunt, pro vt præſentis decreti virtute comprobant, & laudant ipſummet Statutum, illudq; typis excudi, & publicari, ac obſeruari ſicut ſuperius memorata ſtatuta mandarunt, & mandant.

Io. Franciſcus Rubeus Cancell. & Secret.

LAV.

LAVRENTII BLANCI
CARMEN.

TEmpora mutantur, pariter mutantur, & ipſæ
Res, hominum mores, vſq; recepta; vetuſtas
Noſtri diſſimilis, nimirum legibus vſa
Eſt alijs; habuit ſemper quod quælibet ætas
Corrigeret; ſanxit quæ Solon, ſemper Athenæ
Non coluere; ſuis tabulis cauiſſe Lycurgus
Non ita narratur, Sparte ne aliquando refixas
Spreuerit; induxit crebro quæ ſciuerat ante
Roma: eadem proſunt vario pro tempore, & obſunt.
Ipſa affertq; dies, quæ ſi noua vincula legum
Non ſtringant, lædunt longe manantia Ciues.
Vt ſemper vigeat, ſtet, floreat inclita Iani
Vrbs, ornamentis excellat, vt omnibus aucta,
Delecti ciues, patrijs qui legibus apte
Correctis, pellant non parua incommoda, primum
Curauere, nihil pietas quod reſpuat, vſquam
Sancirent: mox quæ priuata, & publica iura
Conſeruent, illis fuit altera cura cauere.
Inuenias ſublata etenim, mutataq; multa,
Addita non pauca, & laudes hæc omnia tanta
In quibus apparens induſtria, maxima quanta
Eſſe poteſt, merito tibi ſuſpicienda putetur.
Contractæ lites, ſumptus contractus agentum;
Lege ſuum ius quiſque poteſt mercede tueri
Iam parua; non paupertas deterreat vllum,
Quo minus ille ſuum repetat, meliore nec ille
Cauſa erit, immenſis opibus qui polleat, & cui
Fructibus ex certis nummorum copia magna eſt.
Sic vtinam ius Cæſareum qui corrigat olim
Adſit, vel potius, tantam qui tollat, & igni
Colluuiem mandet librorum, qui explicet orbem
Litibus æternis noſtrum, tantisq; mederi
Aerumnisq; malisq; queat, quique otia præſtet.

INDEX

INDEX RVBRICARVM SIVE TITVLORVM.

Libri Primi.

DE Decretis à Senatu impetrandis. Capitolo Primo. fol. 1
De ſupremis ſyndicatoribus. Cap. 2. 4
De ſyndicatoribus ordinarijs. Cap. 3. 5
De magiſtratu Extraordinariorum. C. 4. 6
De magiſtratu Terræfirmæ. Cap. 5. 9
De iuriſdictione Prætoris Genuæ. Cap. 6. 9
De Rota ciuili, & eius iuriſdictione. C. 7. 10
De officio ruptorum. Cap. 8. 12
De conſulibus rationis, & eorum iuriſdictione. Cap. 9. 12
De delegatis. Cap. 10. 13
De calculatoribus, & eorum officio. C. 11. 16
De arbitris, & arbitratoribus. Cap. 12. 17
De iuriſdictione ceterorum magiſtratuum. Cap. 13. 19
De ordine ſeruando per iuſdicentes dominij. Cap. 14. 19
De ſyndicatoribus magiſtratuum dominij. Cap. 15. 21
De extrinſeco intellectu prohibito. C. 16. 23
De iure reddendo, ſtatutis obſeruandis, & iuriſdictione non excedenda. Cap. 17. 24
Ne quis in cauſa propria, vel propinqui ſit iudex. Cap. 18. 25
De prohibita cauſarum commendatione. Capit. 19. 29
De officijs, & ſcribanijs nō exercēdis. C. 20. 29
Quod officiales, & ſcribæ non procurent. Capit. 21. 29

Libri Secundi.

DE curia tenēda, & diebus feriatis. C. 1. 30
De cauſis ordinarijs. Cap. 2. 33
De cauſis executiuis. Cap. 3. 36
De cauſis breuioribus, Cap. 4. 42
De quæſtionibus victualium. Cap. 5. 44
De inuaſore poſſeſſionis rei alienæ. Cap. 6. 44
De noui operis nunciatione. Cap. 7. 45
De modo foreſtandi. Cap. 8. 45
De confirmatione mandatorum & licentiarum. Cap. 9. 46
De his qui pro abſente propinquo agere poſſunt. Cap. 10. 46
De committendis cauſis propinquorum. Capit. 11. 47
De litibus mouendis contra Rempub. Cap. 12. 48
De petitionibus. Cap. 13. 49
De poſitionibus, & interrogationibus. Capit. 14. 49
De notarijs actuarijs. Cap. 15. 50
De citationibus in dominium tranſmittendis Cap. 16. 52
De contumacibus. Cap. 17. 53
De confitentibus debitum. Cap. 18. 55
De probatione ſcripturarum priuatarum. Cap. 19. 55
De his, qui vocantur ad teſtimonium. Cap. 20. 55
De teſtibus ad æternam rei memoriam recipiendis. Cap. 21 56
De aſſeſſore. Cap. 22. 57
De temporibus, & inſtantijs. cap. 23. 60

Libri Tertij.

DE ſententiarum firmitate. Cap. 1. 62
De meliorandis ſententijs. Cap. 2. 64
De appellationibus. Cap. 3. 67
De nullitatibus non attendendis. Cap. 4. 70
De impenſis litium reficiendis. Cap. 5. 70
De modo & forma faciendarum executionum. Cap. 6. 71
De licentijs & earum executione. Cap. 7. 73
De mandatis, & licentijs pro bonis defuncti concedendis. Cap. 8. 73
De aduocatis, & procuratoribus habendis. Cap. 9. 74
Quomodo aduuocati audiri debeant. Cap. 10. 75
De curatoribus generalibus. Cap. 11. 76
De tutoribus & curatoribus minorum. Capit. 12. 78
De officio tutorum, & curatorum, & ratione per eos reddenda. Cap. 13. 80
De remouendis tutoribus, & curatoribus. Capit. 14. 82
De ſalario aduocatorum, procuratorum & curatorum. Cap. 15. 82
De priuilegio fori ciuium acquirendo. Cap. 16. 83
De contractibus inter ciues, & extraneos & de iure ſuper eis reddendo. Cap. 17. 83
De priuilegio doctorum, Medicorum, & Notariorum. Cap. 18. 84
De non vocando in ius ad alienas curias, & priuilegiorum obſeruantia. Cap. 19. 85
De forma inuentarij conficiendi. Cap. 20. 87

Libri Quarti.

DE interdictis. cap. 1. 88
De æſtimis & dationibus in ſolutū. c. 2. 90
De eleuatione canellę. Cap. 3. 94

De immobili diuidendo. Cap. 4. 96
De ceſſionibus & delegationibus. Cap. 5. 96
De debitore ſuſpecto detinendo. Cap. 6. 97
De decoctis & debitore non ſoluendo. Capit. 7. 99
De donationibus in fraudem creditorum factis. Cap. 8. 106
De fideiuſſore in iudicio præſtito ſeu moleſtato. Cap. 9. 106
De ſaluiſconductus. Cap. 10. 107
De petente debitum ſolutum. Cap. 11. 109
De ſocietatibus ſeu rationibus mercatorum. Cap. 12. 109
De accomendis & implicitis. Cap. 13. 111
De compenſationibus. Cap. 14. 114
De cambijs. Cap. 15. 119
De iactu & forma in eo tenenda. Cap. 16. 120
De ſecuritatibus. Cap. 17. 122
De filiorum emancipationibus. Cap. 18. 124
De venia ætatis minoribus concedenda. Capit. 19. 124
De contractibus minorum, & mulierum. Capit. 20. 125
De venditione rerum immobilium in participes agnatos, & cõfines facienda. Cap. 21. 127
De re vendita in calliega vel auctoritate magiſtratus. Cap. 22. 130

Libri Quinti.

De obligatione mulieris erga illum qui eam maritat. Cap. 1. 132
De fœminis dotandis. Cap. 2. 133
Ne petatur dotium intereſſe. Cap. 3. 134
De petendis dotibus. Cap. 4. 134
Quod dotes marito non ſolutæ peti non poſſint. Cap. 5. 135
De manifeſtatione bonorũ mariti. Cap. 6. 135
De deductione facienda in reſtitutione dotium. Cap. 7. 136
De alimentis dotium. cap. 8. 136
De antefacto. Cap. 9. 137
De vxore fugitiua à domo mariti. Ca. x. 137
De fideiuſſione danda per mulieres nubentes extra dominium. Cap. 11. 137
De teſtamentis & vltimis voluntatibus. Capit. 12. 138
De teſtamento in ſcriptis. Cap. 13 140
De teſtamenta fieri nõ prohibẽdo. Cap. 14. 141
Quod teſtamentum occaſione poſthumi non rumpatur. cap. 15. 141
De legatis fideicommiſſis & falcidia ſeu legitima debita iure naturæ. Cap. 16. 143
De nullitate legatorũ factorũ vxori. Cap. 17. 144
Quod hereditas aſcendentium, & deſcendentium etiam non adita tranſmittatur. Capit. 18. 145
Quod debitores non poſſint repudiare hereditates in prçiudiciũ creditorũ. Cap. 19 145
Quod fratres pro fratribus abſentibus hæreditatem adire poſſint. cap. 20. 145
De conſeruandis bonis defunctorum extra dominium. cap. 21 146
De vltimis voluntatibus, & alijs ſcripturis exhibendis. cap. 22. 147
De ſucceſſionibus ab inteſtato. cap. 23. 148
De ſucceſſoribus naturalium. cap. 24. 150

Libri Sexti.

De priuilegijs Reip. cap. 1. 151
De priuilegio locorum Sancti Georgij. cap. 2. 152
De priuilegio palatij Ducalis. cap. 3. 152
De priuilegio clericorum. cap. 4. 152
De priuilegio locatoris, & conductoris. cap. 5. 153
Quod bona ſint affecta Reip. cap. 6. 153
De annua, & biennia præſcriptione. cap. 7. 154
De non carcerandis pro re ciuili. cap. 8. 154
Quod iura intelligantur ceſſa fideiuſſori ſoluenti. cap. 9. 155
De rebus fideicommiſſariæ tutelæ vel curæ non emendis. cap. 10. 155
De alimentis præſtandis. cap. 11. 155
De alimentis minorum elapſo anno non petendis. cap. 12. 158
Quod muri intermedij ſint communes. capit. 13. 159
De damnis reficiendis, & arboribus cædendis. cap. 14. 160
De aqueductibus molendinorum, & frumentis molendis. cap. 15. 161
De quadrupedibus reſtituendis. cap. 16. 162
De cenſarijs, & eorum officio. cap. 17. 162
Quod aquę vias non impediant. cap. 18. 163
De repræſalijs. cap. 19. 163

Finis Index Rubricarum.

INDEX

INDEX

RERVM, ET MATERIARVM, QVAE IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR.

ABſens quando poſſit opponere immiſſioni in poſſeſſionem. Lib.4. Cap.3. fol. 95
Abſente marito, quid poſſit vxor. Lib.4.Cap.20. fol. 126
Abſentis propinqui, qui agere poſſit cauſas. Lib.2.Cap.10.
Abſentium curatores quomodo vendant. Lib. 4.Cap.22. 130
Acceptatio compromiſſi. l.1.c.12. 17
Accomenda quid ſit.l.4.c.13. 112
Accomendæ participes æqualis hippotecę.l.4. c.13. 112
Accomendæ viagium.l.4.c.13. 113
Accommendæ,& implicitæ.l.4.c.13. 112
Accomendatarij priuilegium.l.4.c.13. 111
Accomendatarius quis ſit.l.4.c.13. 112
Accomendatarius reddere debet rationem. l.4.c.13. 113
Accomendatio nomine alterius.l.4.c.13. 113
Accomendator quis ſit.l.4.c.13. 112
Accomendator tacens.l.4.c.13. 112
Accordium ruptorum.l.4.c.7. 102
Acta contra priuilegia nulla.l.3.c.19. 85
Acta coram arbitris, & arbitratoribus valent. l.1.c.12. 18
Acta cum curatore quando valent.l.3.c.11. 77
Acta excedentis iuriſdictionē nulla.l.1.c.17. 24
Acta incompetentis nulla.l.1.c.17. 24
Acta ſyndicatorum Dominij vbi reponenda. l.1.c.15. 22
Acta ſyndicatus quomodo danda.l.1.c.2. 4
Acta tutorum, & curatorum quomodo valeant.l.3.c.13. 81
Actio fideiuſſoris, ſeu obligati moleſtati.l.4. cap.9. 106
Actio proponēda per ſequeſtrātē rē.l.4.c.1. 88
Actio ſoluendi ſuper proteſtum cui.lib.4.capit.14. 115
Actor clerici ſeu religioſi quis.l.4.c.5. 97
Actori actiones competentes.l.2.c.15. 49
Actuariorum adſiſtentia magiſtratibus.l.2. cap.15. 50
Actuarius quæ poſſit facere per ſubſtitutum. lib.2.cap.15. 50
Additiones q̄bus tēporibus ſeruiāt.l.2.c.23. 60
Additiones non ſeruiant dilationibus informatorijs.l.2.c.23. 60
Additiones quæ ſeruiant coram delegatis.l.1. c.10. 14
Adhæſionis muri cauſæ.l.2.c.4. 44
Aditio hereditatis pro abſente quomodo facienda.l.5.c.20. 146
Adiudicatio nominis debitoris.l.3.c.6. 72
Adiunctio notarij ſuſpecti.l.2.c.15. 51
Adminiſtrans rationem ad quid teneatur.l.4. c.12. 110
Adminiſtrator ſocietatis ad quid.l.4.c.12. 110
Adminiſtrator non emat rem.l.6.c.6. 153
Aduocare qui poſſint.l.4.c.21. 128
Aduocantibus pluribus quis præferendus.l.4. c.21. 129
Aduocatio cauſarum ſyndicatorum per ſupremos.l.1.c.2. 4
Aduocati manifeſtandi cum iuramento.l.3. c.9. 75
Aduocati ſub ſyndicatoribus.l.1.c.3. 5
Aduocati quot haberi poſſint in cauſa.l.3. c.9. 75
Aduocati ſalarium.l.3.c.9. 75
Aduocati non aduocent contra inſtrumentum a ſe dictatum.l.3.c.9. 74
Aduocati quomodo audiendi.l.3.c.10. 75
Aduocati quoties audiendi.l.2.c.2. 36
Aduocatorum prouiſio quomodo.l.3.c.9. 75
Aduocatorum ſalarium.l.3.c.15. 62
Aduocatorum cauilloſorum pœna.l.3.c.9. 74
Aduocatus non contrarietur et quod ante in cauſa dixerit.lib.3.c.9. 74
Aduocatus in cauſa quis.l.2.c.23. 61
Affines quomodo abſtineant à voto.l.1.c.1. 2
Affines qui dicantur. l.1.c.1. 2
Affinitas in Senatu quando non præiudicet. l.1.c.1. 2
Affinitatis gradus quomodo numerandi.l.1. c.17. 24
Agnati præferendi in venditione.l.4.c.21. 129
Agnati quomodo abſtineant à voto.l.1.c.1. 2
Agnatio in ſenatu quando non præiudicet.l.1. c.1. 2
Agnationis gradus quomodo numerandi.l.1. c.17. 24
Alienatio bonorum pro alimentis filiorum, & nepotum.l.6.c.11. 157
Alienationes prohibitæ ſine licētia.l.6.c.6. 153
Alimenta dotium non petenda.l.5.c.3. 134
Alimenta dotium debita.l.5.c.8. 136
Alimenta vxoris marito abſente.l.6.c.11. 157
Alimenta viduæ.l.6.c.11. 157
Alimenta minorum.l.6.c.11. 157
Alimenta minorum non debita.l.6.c.12. 158
Alimēta filijs,& nepotib. præſtāda.l.6.c.11. 156
Alimenta, cui filio non debeantur.l.6.c.11. 156
Alimenta patri,& matri pręſtāda.l.6.c.11. 155
Allegare ſuſpectos iudices ordinarios non licet.l.1.c.17. 24
Allegatio,& ſubrogatio notarij ſuſpecti.lib.2. cap.15. 51

Allegatio arbitrorum, & arbitratorum ſuſpectorum.l.1.c.12. 18
Allegatio ſuſpecti delegati quomodo. lib. 1. c.10. 14
Aluei aquarum reficiendi.l.6.c.15. 161
Amotio delegati.l.1.c.10. 14
Amotionis tutorum,& curatorum cauſæ. l. 3. c.12. 78
Annullatio detentionum pro debitis quomodo facienda.l.1.c.2. 4
Antefactum. l.5.c. 9. 137
Appellandi tempus.l.3.c.3. 68
Appellantes dominij quid ſeruare debeant.l.3. c.3. 68
Appellari à ſyndicatoribus quando poſſit.l.1. c.3. 6
Appellatio non datur à ſyndicatu.l.1.c.2. 4
Appellatio à conſulibus rationis quæ admittatur.l.1.c.9. 13
Appellatio à ſententijs delegatorum quomodo.l.1.c.10. 15
Appellatio ab arbitris, & arbitratoribus non datur.l.1.c.12. 19
Appellatio in cauſis breuioribus prohibita.l.2. c.4. 45
Appellatio à prætore Genuæ ad quē.l.3.c.3. 65
Appellatio à magiſtratibus dominij ad quem. l.3.c.3. 67
Appellatio à Rota ciuili ad quem.l.3.c.3. 67
Appellatio à ſyndicatoribus ordinarijs ad quē. l.3.c.3. 67
Appellatio ab officio ruptorum ad quem. l.3. c.3. 67
Appellatio à conſulibus rationis ad quem. l.3. c.3. 67
Appellatio à cōſulibus nationū ad quē.l.3.67
Appellatio à delegatis ad quem.l.3.c.3. 68
Appellatio quando detur aduerſus ſententiā. l.3.c.1. 62
Appellatio,& exceſſus incōpatibilia. l.3.c.1. 64
Appellationes à conſulibus artium ad ſyndicatores.l.1.c.3. 6
Appellationes à conſulibus nationum ad ſyndicatores.l.1.c.3. 6
Appellationes ad officium Terræfirmæ.lib. 1. c.5. 9
Appellationes in cauſis ciuilibus ad quem. l.1. c.7. 10
Appellationes a Rota ciuili.l.1.c.7. 10
Appellationes ciuiles à iuſdicentibus Dominij. l.1.c.14. 21
Appellationes criminales à iuſdicentibus Dominij.l.1.c.14. 21
Appellationes in dubio admittendæ.l.3.c.3.68
Appellationes quæ non retardent executionē. l.3.c.3. 69
Appellationis in cauſa quid poſſit probari. l.3. c.3. 69
Appellationis iudex quomodo cogatur. lib. 3. c.3. 69
Appellationis iudices non excedant bailiam. l.3.c.3. 69
Appellationum à Rota ciuili cōmiſſio.l.1.c.4.8
Appoca onerationis poteſt variari.l.4.c.14.118
Appoca ſecuritatum quomodo facienda. l. 4. c.17. 122
Appodiſiæ exequendæ.l.2.c.3. 37
Appodiſia promiſſi cābij exequenda.l.2.c.4. 42
Approbatio fideiuſſorum. l.1.c.4. 8
Approbationes fideiuſſorum quæ per ſyndicatores.l.1.c.3. 6
Aquarum decurrentium cauſæ. l. 2.c.4. 44
Aquæ decurſu non mouendæ.l.6.c.15. 161
Aquæductus reficiendi.l.6.c.15. 161
Arbitri,& arbitratores ſub ſyndicatoribus. l.1. c. 3. 5
Arbitri, & arbitratores non capiant ſalarium. l.1.c. 12. 17
Arbitri,& arbitratores quomodo cogendi. l.1. c.12. 17
Arbitri, & arbitratores quomodo allegandi ſuſpecti.l.1.c.12. 18
Arbitri,& arbitratores teſtes. l.1.c.12. 18
Arbitros,& arbitratores non moleſtari. l.1. 19
Arbitri,& arbitratoris ſententia quando non exequenda. l.3.c.1. 62
Arbitris, & arbitratoribus exequendi auctoritas quomodo.l.1.c.4. 6
Arbitro,& arbitratore ſuſpecto quomodo fiat electio.l.1.c.12. 18
Arbores ſuper viam publicam ſeu terram alienam.l.6.c.14. 161
Arithmeticæ magiſtri ſub ſyndicatorib⁹.l.1. 5
Artium cōſulū ſentētiæ ſub ſyndicatorib.l.1. 6
Aſcendentiū hereditas tranſmittitur. l.5. 145
Aſſecurata res cui. l.4.c.17. 123
Aſſecuratarum mercium pretiū quod.l.4. 122
Aſſecurationes ſine riſico nullæ.l.4.c.17. 122
Aſſecurationes maiores riſico.l.4.c.17. 122
Aſſecurationum appodiſiæ.l.4.c.17. 122
Aſſecurationes ad quid de iactu. l.4.c.17. 123
Aſſecurationes circa baratariā patroni.l.4. 123
Aſſecuratus quid contra aſſecuratores. l.4. 123
Aſſeſſor qui aſſumi non poteſt.l.2.c.22. 58
Aſſeſſor quomodo deponat cōſiliū.l.2.c.22. 59
Aſſeſſores quomodo aſſumendi à conſulibus rationis.l.1.c.9. 13
Aſſeſſores aſſumendi publici.l.2.c.22. 57
Aſſeſſores dentur ex collegio.l. 2.c.22. 59
Aſſeſorē petēs quę obſeruare debet.l.2.c.22. 58
Aſſeſſoris abſentis ſubrogatio. l 2.c.22. 58
Aſſeſſoris,& conſultoris ſalarium.l.2.c.22. 59
Auaria quid ſit.l.4.c.17. 123
Auariæ nauis emendatio. l.2.c.4. 43
Auarię calculus quomodo faciendus.l.1.c.11.16
Audientia Rotæ ciuilis.l.1.c.7. 11
Auia paterna quæ admittatur ad tutelam, & curam.l.3.c.12. 76
Auiæ legitima.l.5 c.16. 144
Auctoritas extraordinariorū inter quos. l.1. 9
Auctoritas Magiſtratus Terræfirmæ.l.1.c.5. 9
Auctoritas Rotæ ciuilis.l.1.c.7. 10
Auctoritas officij ruptorum.l.1.c.8. 12
Auctoritas conſulum rationis.l.1.c 9. 12

Aucto-

Auctoritas delegatorum. l.1.c.10. 14
Auctoritas calculatorũ in patronos nauigiorum.l.1.c.11. 16
Auctoritas iuſdicentium Dominij in criminalibus.l.1.c.14. 20

B

BAliæ delegatorum tempus. l.1.c.10. 14
Bannitorum ſaluiconductus.l.4.c.10. 108
Beneficijs quomodo rupti priuati.l.4.c.7. 101
Beſtiæ dantes damnum.l.6.c.14. 160
Biſamnis curia Genuæ.l.1.c.14. 21
Bona mobilia ſunt nomina debitorum.l.3. 72
Bona immobilia quomodo diuidenda.l.4. 96
Bona quæcũq; obligata oneribus reip.l.6. 153
Bona ſtabilia non vendenda illi,qui non poteſt compelli per Remp.l.6.c.6. 153
Bona rupti quomodo inquirenda. l.1.c.8. 12
Bona rupti effecta creditorum.l.4.c.7. 99
Bona rupti ſub cura cuius. l.4.c.7. 100
Bona rupti occultantium pœna.l.4.c.7. 100
Bona rupti vendenda.l.4.c.7. 100
Bona ruptorũ capiendi priuilegium.l.4.c 7.101
Bona tutelæ,& curæ vbi reponenda.l.3.c.13.80
Bona quomodo vendantur per curatores. l.3.c.13. 80
Bona ſtabilia poſſidens nõ ſuſpectus.l.4.c.6. 98
Bona mobilia minorum quomodo vendenda. l.4.c.22. 130
Bona morientium extra Dominium quomodo conſeruanda.l.5.c.21. 146
Bonorũ diuiſiones per æſtimatores. l.4.c.2. 91.
Bonorum rupti redemptio. l.4.c.7. 105
Bonorum rupti inuentarium.l.4.c.7. 100
Bonorum mariti manifeſtatio. l.5.c.16. 143
Bonorum alienationes pro alimẽtis filiorum, & nepotum.l.6.c.11. 156

C

CAlculatores, & eorum officium.l.1.c.11.16
Calculatores in cauſis quomodo eligendi.l.1.c.11. 17
Calculus iactus,& auariæ quomodo.l.1.c.11.16
Cambia quomodo exequenda.l.2.c.4. 41
Cambia,& alia ſpectantia alteri quomodo cõpenſanda.l.4.c.14. 114
Cambij duplicis compenſatio.l.4.c.14. 114
Cambij litterarum proteſtatio.l.4.c.15. 119
Cambiorum ſolutiones ſuper proteſtum quomodo.l.4.c.14. 115
Cambiorum cum rupto compenſationes. l.4.c.14. 114
Campariorum electio in Dominio.l.1.c.14.21
Cancellarij nota ſub ſupplicatione. l.1.c.1. 2
Cancellarius quomodo expediat litteras officialium. l.1.c.1. 3
Cancelli ſuper tectum alienum.l.6.c.13. 159
Cancellorum cauſæ. l.2.c.4. 44
Canellæ eleuatio. l.4.c.3. 94
Canellæ eleuationis iudicium non præiudicat ordinario. l.4.c.4. 96
Canonum præſcriptio. l.6.c.5. 154
Capitaneus nauis ad quid teneatur circa iactum. l.4.c.16. 120
Capitula non recipiunt extrinſecum intellectum,nec interpretationem. l.1.c.16. 23
Capræ vbi teneri non poſſint. l.6.c.14. 162
Carruberi cõmunes inter domos.l.6.c.13.159
Cartularium conficiendum per tutores,& curatores. l.3.c.13. 80
Cartularium rationũ exhibendũ. l.5.c.22.147
Caſſatio teſtamenti.l.5.c.12. 139
Caſus finiſter quis. l.4 c.17. 123
Cauallerij ſub ſyndicatoribus.l.1.c.3. 5
Cauallerius quantum ſtare debeat cum debitore detento. l.3.c.6. 75
Cauſa propoſita, & non obtenta quomodo proponenda. l. 1.c.4. 8
Cauſarum temporum prorogatio.l.1.c.4. 7
Cauſarum Rotæ ciuilis diſtributio. l. 1.c.7.10
Cauſarũ commendatio prohibita. l.1.c.19.29
Cauſarũ propinquorũ commiſſio. l.2.c.11.47.
Cauſarum tempora,& inſtantia. l.2.c.23. 60
Cauſarũ criminaliũ ſaluicõductus.l.4.c.10.108
Cauſarũ corã ſyndicatorib.aduocatio.l.1.2.4
Cauſæ libertatis ad ſyndicatores.l.1.c.3. 5
Cauſæ victualiũ quæ ad ſyndicatores. l.1.c.3.5
Cauſæ pauperum , ſeu miſerabilium delegandæ.l.1.c.4. 6
Cauſæ propinquorum delegandæ. l.1.c.4. 6
Cauſę ciuiles ad extraordinarios quę.l.1.c.4.8
Cauſæ librarum decem quomodo proponendæ.l.1.c 6. 9
Cauſæ ordinariæ quomodo cognoſcendæ. l.2.c.2. 33
Cauſæ executiuæ. l. 2.c.3. 36
Cauſæ breuiores.l.2.c.4. 42
Cauſæ propinquorũ nõ cõmittẽdę.l.2.c.11.47
Cauſæ electionis,& amotionis tutorum, & curatorum. l.3.c.13. 81
Cauſidici ſub ſyndicatoribus. l.1.c.3. 5
Cauſidici ſalarium quod taxandum.l.3.c.9.75
Cauſidici non patrocinetur contra priuilegia. l.3.c.19. 86
Cauſidici quot haberi poſſint in cauſa.l. 3. 75
Cauſidici vbi fideiubere non poſſint. l.4. 107
Cauſidicorum cauilloſorum pœna.l.3.c.9. 74
Cauſidicorum prouiſio quomodo. l. 3.c.9.75
Cauſidicorum ſalarium. l.3.c.15. 82
Cauſidicus non ſit contrarius eius , quod antea dixit in dicta cauſa.l.3.c.9. 74
Cautio præſtanda per iuratũ ſuſpectũ.l.4. 98
Cæci teſtamentum.l.5.c.12. 138
Cenſarij fides. l.6.c.17. 163
Cenſarij liber. l.6.c.17. 162
Cenſarij qui eligi poſſint.l.6.c.17. 162
Cenſuum præſcriptio.l.6.c.5. 153
Ceſſio bonorum non admiſſa.l.3.c.6. 72
Ceſſio iurium Eccleſiæ contra Genuenſem prohibita. l. 4.c.5. 96
Ceſſio in potentiorem prohibita. l.4.c.5. 97
Ceſſionarius coram quo agat.l.4.c.5. 97
Ceſſionarius forenſium quando audiendus. l.4.c.5. 97
Ceſſionarius vxoris rupti quando audiendus. l.4.c.7. 104

Ceſſiones validæ. l.4.c.5. 97
Ceſſiones rumpentium quæ nullæ.l.4.c.7. 104
Citatio partis in decretis.l.1.c.1. 1
Citatio partis in probationibus, & ſententijs. l.2.c.2. 36
Citatio pro tribus ſeruit in dominio. l.2. 53
Citatio de non recedendo non dimiſſo procuratore in cauſa.l.2.c.17. 54
Citationes ſubſcribendæ.l.2.c.15. 50
Ciues per habitationem qui.l.3.c.16. 85
Ciuiles cauſę ad extraordinarios quę.l.1.c.4. 8
Ciuium forum quod.l.3.c. 16. 83
Claues,& ſerræ in muro alieno.l.6.c.3.
Clericorum priuilegium. l.6.c.4. 152
Clericus in confeſſione teſtamẽti. l.5.c.12. 140
Clauſę aquarum reficiendæ. l.6.c.15. 162
Cognati quomodo à voto abſtineant.l.1.c.1. 2
Cognatio in Senatu quando non præiudicet. l.1.c.1. 2
Commendare cauſas qui poſſint. l.1.c.19. 29
Commendatio cauſarũ prohibita.l.1.c.19. 29
Cõmiſſio appellationũ à Rota ciuili.l.1.c.4. 8
Commiſſio cauſarum Rotæ ciuilis. l.1.c.7. 12
Commiſſio cauſarũ propinquorũ. l.2.c.11. 47
Commune immobile quomodo diuidendũ. l.4.c.4. 96
Compenſatio duplicis cambij. l. 4.c.14. 114
Compenſatio crediti,& debiti. l. 4.c.14. 114
Compenſatio crediti in diem. l. 4.c.14. 114
Compenſatio creditorum ,& debitorum ſocietatum.l.4.c.14. 118
Compenſatio ſocij,& participis.l.4.c.14. 119
Compenſatio tractarum, & remiſſarum factarum rupto. l.4.c.14. 114
Compenſationes cum debitis, & creditis ruptorum.l.4.c.14. 114
Compromiſſi tempus. l.1.c.12. 18
Cõpromiſſum in quos non faciẽdũ. l.1.c.12. 17
Compromiſſum quãdo acceptetur. l.1.c.12. 17
Compromiſſum ſuſpendit cauſas. l. 2.c.23 62
Compromiſſum quomodo fieri poſſit per tutores,& curatores.l.3.c.13. 81
Concordes arbitri iudicant etiam ſi antea diſcordes. l. 1.c.12. 18
Condemnatio contumaciæ quãdo.l.2.c.17. 53
Conductionis cauſæ.l.2.c.4. 43
Conductoris priuilegium. l. 6.c.2. 153
Confeſſio tutorum, & curatorum quando valeat.l.3.c.13. 82
Confeſſiones corã incõpetẽti nullæ. l.1.c.17 24
Confeſſus ad probandum ſolutionem admiſſus.l.2.c.18. 55
Confitens debitum. l.2.c.18. 55
Confidẽtes notariorũ quãdo dandi.l.2.c.15. 52
Confirmatio contractuum quomodo,& quãdo facienda.l. 1.c.4. 6
Confirmatio mandatorum, & licentiarum. l.2 c.9. 46
Conſenſus mariti in contractibus.l.4.c.20. 126
Conſtitutio curatorum quomodo. l.3.c.11. 76
Conſtitutiones non recipiunt extrinſecum intellectum,nec interpretationẽ. l. 1.c.16. 23
Conſuetudines nouæ non introducendæ, l.1.c. 14. 21
Conſulta facienda ante iactum.l 4.c.16. 120
Conſultor quomodo deponat conſilium. l. 2. c. 22. 59
Conſultoris ſalarium. l.2.c.22. 59
Conſules rationis poſſunt ſententias meliorare. l. 3. c. 2. 64
Conſulum artium ſententiæ ſub ſyndicatoribus. l. 1.c.3. 6
Conſulum electio in dominio. l.1.c.14. 21
Conſulum nationum ſententiæ ſub ſyndicatoribus. l. 1.c.3. 6
Conſulum nationum ſententiæ quis iudex appellationis. l. 3.c.3. 67
Conſulum rationis ſententiæ quis iudex appellationis. l.3.c.3. 67
Conſulum rationis iuriſdictio.l.1.c.9. 12
Contrabanna ſaluorũ conductuũ.l.4.c.10. 107
Contrafactiones in cauſis notificandæ. l.2. 51
Contractus inter ciuẽ,& foreuſem. l.3.c.17. 85
Contractus inter maritum, & vxorem prohibiti. l. 4.c.20. 126
Contractus minorũ, & mulierũ.l.4.c.20. 125
Contractuũ confirmatio quomodo, & quando facienda. l.1.c.4. 6
Contumatia quomodo purgetur.l.2.c.17. 53
Contumatia nõ impedit appellationẽ.l. 3.c.2.
Contumax qui. l.2.c.17. 53
Copia actorum ſyndicatus quomodo danda. l.1.c. 2. 4
Correctio petitionis quando.l.2.c.13. 49
Corroſionis muri cauſæ. l. 2.c.4. 44
Credita, & alia ſpectantia alteri quomodo compenſanda.l.4.c.14. 118
Creditores rationũ,ſeu ſocietatũ. l.4.c.12. 109
Creditoris priuilegium in re ſua, vel quondã ſua.l.4.c.13. 111
Criminalium ſaluiconductus.l.4.c.10. 108
Curator eligendus hæreditatæ non aditæ. l.5.c.15.
Curator non emat rem curæ. l.6.c.10. 155
Curator tenetur exhibere inuentarium, & ſcriduras. l.5.c.22. 147
Curatores ſub ſyndicatoribus. l. 1.c.3. 5
Curatores qui conſtituat.l.1.c.7. 10.
Curatores conſtituendi forma.l.3.c.11. 76
Curatores generales qui eligendi.l.3.c.11. 76
Curatores volente matre vidua remouendi. lib.3.c.12. 78
Curatores minorum qui eligi non poſſint. l.3.c.12. 79
Curatores minorib.quomodo dãdi.l.3.c.11. 76
Curatores qui,& cur remouendi.l.3.c.14. 82
Curatores minorum quomodo vendant mobilia.l.4.c.22. 130
Curatores abſentium quomodo vendant mobilia.l.4.c. 22. 130
Curatores hæreditatum quomodo vendant mobilia .l.4.c.22. 130
Curatorum conſtitutio,& amotio. l.1.c.4. 7
Curatorum maior pars quando auctoritatẽ habeat.

habeat.l.3.c.12. 80
Curatorum minoris officium.l.3.c.13. 80
Curatorum generalium officium.l.3.c.13. 80
Curatorum ſalarium.l.3.c.15. 82
Curatorum auctoritas in agendo.l.3.c.11. 77
Curæ bona vbi reponenda.l.3.c.13. 80
Curia quando tenenda.l.2.c.1. 30
Curia eccleſiaſtica quæ adiri poſſit.l.3.c.19. 86

D

Damna in terris particulariũ.l.6.c.14. 160
Damna in terris publicis.l.6.c.14. 160
Damna quomodo repartienda inter communitates.l.6.c.14. 160
Damni nauis emendatio.l.2.c.4. 43
Damnum ab incerto.l.6.c.14. 160
Damnum iactus quomodo diuidendum.l.4.c.16. 120
Datio in ſolutum aduocari poteſt.l.4.c.21. 128
Dationes in ſolutũ rupti, quæ nullæ.l.4.c.7. 104
Dationes in ſolutũ rupti, quæ validæ.l.4. 105
Dationes in ſolutum per æſtimatores quomodo.l.4.c.2.
Debilitationis muri cauſæ.l.2.c.4. 44
Debita non comprehenſa à ſaluiſconductibus.l.4.c.10. 107
Debita iure naturæ.l.5.c.16. 143
Debiti confeſſi executio.l.2.c.18. 55
Debitor ſuſpectus incarcerandus.l.4.c.6. 97
Debitor ſuſpectus quis dicatur.l.4.c.6. 97
Debitor qui non poteſt iurari ſuſpectus.l.4 97
Debitor non ſoluendo qui.l.4.c.7. 99
Debitor non ſoluendo quomodo.l.4.c.17. 99
Debitor non repudiat hæreditatem, legatum, nec donationem.l.5.c.19. 145
Debitores ruptorũ tenẽtur ſoluere.l.4.c.7. 102
Debitorum nomina inter mobilia.l.3.c.6. 72
Debitum confitens.l.2.c.18. 55
Debitum ſolutum petentis pœna.l.4.c.11. 109
Deciſiones per Rotã ciuilem dandæ.l.1.c.7. 11
Decocti deputatorum officium.l.4.c.7. 100
Decocti in ferijs ſubſtatutis.l.4.c.7. 102
Decocti extra dominium.l.4.c.7. 102
Decocti ſe præſentantis priuilegiũ.l.4.c.7. 103
Decoctus qui.l.4.c.7. 99
Decoctus quomodo declarandus.l.4.c.17. 99
Decreta fiant citata parte.l.1.c.1. 1
Decreta non recipiunt extrinſecum intellectum, neque interpretationem.l.1.c.16. 23
Decreta feriarum ſeruanda.l.4.c.15. 120
Decretũ de negotio corã extraordinarijs, ſeu Terrafirma quomodo impetrandũ.l.1.c.1. 2
Decretum contra priuilegia nullũ.l.3.c.19. 85
Dedicati in monaſterio in quo ſuccedunt.l.5.c.23. 150
Deductio in reſtitutione dotium.l.5.c.7. 136
Defectuum obſeruantiæ ſtatutorum quomodo ſupplentur.l.1.c.4. 6
Definitio dilatoriarum quando.l.2.c.2. 36
Definitio litium quando.l.2.c.2. 36
Defunctorũ extra Dominiũ bona.l.5.c.21. 146
Delegabilium cauſarum remiſſio ad iudicem ordinarium.l.1.c.10. 15
Delegati ſub ſyndicatoribus.l.1.c.3. 5
Delegati excuſatio, & à motio.l.1.c.10. 13
Delegati non moleſtandi.l.1.c.10. 15
Delegati poſſũt ſentẽtias meliorare.l.3.c.2. 64
Delegatione quid nõ contineatur.l.1.c.10. 14
Delegationes cauſarum pauperum quomodo faciendæ.l.1.c.4. 6
Delegationes cauſarũ propinquorũ.l.1.c.4. 6
Delegationes de voluntate partium.l.1.c.4. 6
Delegationes ex cauſa vrgenti.l.1.c.4. 6
Delegationes validæ.l.4.c.5. 96
Delegatis diſcordãtibus dãdus tertius.l.1. 15
Delegatis ſalarium quibus.l.1.c.10. 15
Delegatorum auctoritas.l.1.c.10. 14
Delegatorum ſententiæ quis iudex appellationis.l.3.c.3. 68
Delegatum ſuſpectũ allegare quãdo.l.1.c.10. 14
Delegatus quis eligi non poſſit.l.1.c.10. 13
Delegatus quomodo cogendus ad acceptandum.l.1.c.10. 13
Denuntiationis noui operis cauſę.l.2.c.7. 45
Depoſitum aduocantis quomodo faciendũ.l.4.c.21. 128
Deputati pro ruptis quomodo eligendi.l.4.c.7. 100
Deputatorum rupti officium.l.4.c.7. 100
Deſcendentium hęreditas non adita tranſmittitur.l.5.c.18. 145
Deſtructionis murorum cauſæ.l.2.c.4. 44
Detenti pro ſuſpecto probatio poſſidendi.l.4.c.6. 98
Detenti habentes ſaluumconductum, vt relaxandi.l.4.c.10. 108
Detentiones pro debitis quomodo annullandæ per ſupremos.l.1.c.2. 4
Detentionis impenſa quæ debeatur.l.3.c.6. 72
Dies feriati qui.l.2.c.1. 30
Dilatio informatoria.l.2.c.2. 33
Dilatio probatoria.l.2.c.2. 34
Dilationibus informatorijs non ſeruiunt ſuſpenſiones, ordinationes, & prorogationes.l.2.c.23. 60
Dilatoriarũ definitio intra quod tẽpus.l.2. 36
Diſcordantibus delegatus dandus tertius.l.1.c.10. 15
Diſpoſitio vltimæ voluntatis.l.5.c.12. 138
Diſpoſitiones rũpentiũ, quæ nullæ.l.4.c.7. 104
Diſtributio cauſarum Rotæ ciuilis.l.1.c.7. 10
Diuiſio ſtabilium.l.4.c.4. 96
Diuiſiones bonorum per æſtimatores quomodo.l.4.c.2. 91
Doctores non admiſſi coram conſulibus rationis.l.1.c.9. 13
Doctores de dominio doctorandi in ciuitate.l.3.c.18. 84
Doctores non patrocinentur contra priuilegia.l.3.c.19. 86
Doctores vbi fideiubere nõ poſſunt.l.4.c.9. 107
Doctorum priuilegium.l.3.c.18. 84
Doctorum quis iudex.l.3.c.18. 84
Dominij magiſtratus ſententiæ quis iudex appellationis.l.3.c.3. 67

Dominij locorum ſyndici ſaluuſconductus. l.4.c.10. 108
Domorum expeditionis,& penſionum cauſæ. l.2.c.4. 43
Donatio non repudianda à debitore.l.5. 145
Donationes in fraudem creditorũ.l 4 c.8 106
Donationes prohibitæ ſine licẽtia.l.6.c.6. 153
Dos vxoris rupti quomodo reponẽda.l.4. 101
Dotatio fœminarum.l.5.c.2. 133
Dotes petendæ viuente viro.l.5.c.4. 134
Dotes petendæ mortuo viro.l.5.c.4. 134
Dotes non repetendæ à marito.l.5.c.4. 134
Dotium alimenta non petenda.l.5.c.3. 134
Dotium alimenta debita.l.5 c.8. 136
Dubia per quem danda.l.2.c.2. 36
Ducalis Palatij priuilegium.l.6.c.3. 152
De ſententiæ conformes in ſubſtantia, vel duæ pro vna parte faciunt deciſionẽ.l.3.c.3. 68

E

ECcleſia aduerſus venditi.l.4.c.22. 132
Eccleſiaſtica curia qñ adeũda.l.3.c.19. 86
Eccleſiaſtico emptore quomodo aduocan. l.4.c.21. 129
Ædificiorũ minantiũ ruinã cauſæ.l.2.c 4. 44
Electionis tutorũ,& curatorũ cauſę. l.3. 80
Eleuans canellam viua voce.l.4.c.3. 94
Eleuans canellam in cuius -ct.s.l.4.c.3. 94
Eleuare canellam quis poſſit.l.4.c.3. 94
Eleuatio canellæ.l.4.c.3. 94
Eleuationis canellæ tẽpus probat.l.4.c.3. 94
Eleuationis canellæ iudicium non præiudicat ordinario.l 4.c.3. 96
Emancipans quid.l 4.c.18. 124
Emancipandus quis.l 4.c.18. 124
Emancipationes filiorum.l 4.c.18. 124
Emptor liberatus ſecuta auocatione.lib.4. 130
Emptor tenetur manifeſtare.l.4.c.21. 130
Emptore eccleſiaſtico quomodo aduocandum.l.4.c.21. 129
Erectionis muri cauſæ.l.2.c.4. 44
Errores ęſtimatorũ quomod. corrigẽdi.l.4. 91
Æſtima quomodo facienda.l.4.c.2. 90
Æſtima à quibus fiant.l.4 c.2. 92
Æſtimare rei fructus cuius.l.4.c.3.
Æſtimatores quomodo exequantur mandatum.l.4.c.2. 91
Æſtimatores non moleſtare ꝑ æſtimis.l.4. 94
Æſtimatores qui.l.4.c.2. 91
Æſtimatorum electio in dominio.l.1.c.14.21
Æſtimatorum errores quomodo corrigendi.l.4.c.2. 91
Æſtimorum redemptio.l.4 c.2. 93
Ætatis venia cõcedẽda minoribus.l.4c.19.124
Ætatis veniam cõſecutus q d nõ poſſit.l.4. 125
Examinatio teſtiũ durãte dilatione.l.2.c.2. 34
Examinatio teſtium ad æternam rei memoriam quando.l.2.c.21. 56
Exactio naulorum.l.2.c.4. 43
Exactio ſecuritatum.l.2.c.4. 42
Exceptio contra ſtatuta, & ordinationes, quæ non facienda.l.1.c.16. 23
Exceptiones, quæ fieri poſſint in executiuis. l.2.c.3. 38
Exceptiones prohibitæ aduerſus petitiones. l.2.c.13. 49
Exceſſus ſententiarũ ad ſyndicatores.l.1.c.3. 5
Exceſſus ſententiæ qui, & quando proponendi.l.3.c.1. 62
Exceſſus propoſitio non impedit executionem.l.3.c 1. 63
Excuſatio delegati.l.1.c.10. 13
Executio ſententiarũ ſupremorum.l.1.c.2. 4
Executio laudi.l.1.c.12. 19
Executio ſententiæ via præcepti.l.2.c.3. 37
Executio quando retardata per appellationẽ in breuioribus cauſis.l.2.c.4. 44
Executio realis,& perſonalis quomodo.l.3. 71
Executio quæ in alienis curijs.l.3.c.19. 85
Executores quomodo vẽdãt mobilia.l.4. 130
Executioni reſpõdẽs quid obſeruet.l.2.c.3. 38
Executionis iura reſeruata ĩ ordinario.l.2. 40
Executiuæ cauſæ.l.2.c.3. 36
Executor præſens electioni, & non repudians non poteſt recuſare.l.3.c.12. 79
Executor nõ emat rẽ executoriæ.l.6.c.10 155
Executor tenetur exhibere inuentarium, & ſcripturas.l.5.c.22. 147
Executorũ amotio, & confirmatio.l.1.c.4. 7
Exequendi auctoritas arbitrorum.l.1.c.4. 6
Exhibitio vltimarum voluntatum, & ſcripturarum facienda.l.5.c.22. 148
Exhibitiones quomodo notandæ.l.2.c.15. 50
Exoneratio poſt i-ctum l.4.c.16. 121
Expeditionis domorum cauſæ.l.2.c.4. 43
Expendens nomen ad quid teneatur.l.4. 109
Extracta locorũ, & pagatũ exequenda.l.2. 37
Extranei caueant de impenſis litiũ.l.3.c.5.71
Extranei contract is cum ciue.l.3.c.17. 83
Extraneorum ceſſionarius quando audiendus.l.4 c.5. 97
Extraordinariorum auctoritas.l.1.c 4. 6
Extraordinariorũ iuriſdictio inter quos.l.1.9
Extraordinariorum iuriſdictionis negotia quomodo in Senatu tractanda.l.1.c.1. 2
Extraordinarij quæ tempora prorogare non poſſint.l.1.c.1. 2
Extrinſecus intellectus non dandus ſtatutis, & ordinibus.l.1.c.16. 23

F

FAlcidia quando debita.l.5.c.12. 139
Falcidia quando detrahend.l.5.c.16. 144
Famuli teſtamentorum.l.5.c.12. 138
Famulo,& famulæ non credendum ſine licentia domini.l.6.c.7. 154
Fœminæ excluſæ à ſucceſſione.l.5.c.23. 148
Fœminæ quando non excluſæ à ſucceſſione. l.5.c.2. 133
Fœminæ dotandæ.l.5.c.2. 133
Feria iam cœpta ruptus.l.4.c.14. 117
Feriarum leges, ordines, & decreta ſeruanda. l.4.c.15. 120
Feriati dies qui.l.2.c.1. 30
Fetoris cauſæ.l.2.c.4. 44
Fideicõmiſſarij qui,& cur remouendi.l.3.82

Fidei-

Fideicommiſſarij quomodo vendant mobilia. l.4.c.22. 130
Fideicommiſſariorum confirmatio, & amotio.l.1.c.4. 7
Fideicommiſſariorum pars maior quando habet auctoritatem.l.3.c.12. 80
Fideicommiſſarius præſens electioni non repudians non poteſt recuſare.l.3.c.12. 79
Fideicommiſſarius tenetur exhibere inuentarium,& ſcripturas.l.5.c.22. 147
Fideicommiſſarius non emat rem fideicommiſſariæ.l.6.c.10. 155
Fideiuſſio danda per officiales,& miniſtros. l.1.c.14. 19
Fideiuſſio petentis confirmationem mandati, & licentiæ.l.2.c.9. 46
Fideiuſſio propinqui agentis pro propinquo. l.2.c.10. 46
Fideiuſſio danda pro relaxatione ſequeſtri.l.4.c.1. 89
Fideiuſſio dãda per mulieres nuptas extra dominium.l.5.c.11. 137
Fideiuſſio præſtanda p iuratũ ſuſpectũ.l.4. 98
Fideiuſſionem habentibus non præiudicat ruptura.l.4.c.7. 100
Fideiuſſionũ in cauſis executiuis tẽpus.l.2. 39
Fideiuſſor de bona adminiſtratione.l.4.c.12.111
Fideiuſſor ſoluens habet iura ceſſa. l.6.c.9. 155
Fideiuſſores in interdictis quantum durẽt. l.4. c.1. 89
Fideiuſſores pro ſuſpectis ad quid tenentur. l.4.c.6. 98
Fideiuſſores pro ſuſpectis non iurandi ſuſpecti.l.4.c.6. 99
Fideiuſſoris moleſtati actio. l.4.c.9. 105
Fideiuſſorum approbatio.l.1.c.4. 8
Fideiuſſorum approbationes quæ ad ſyndicatores.l.1.c.3. 6
Fideiuſſorum in iudicio obligatio.l.4.c.9. 106
Fideiuſſorum in iudicio iudex quis.l.4.c.9.106
Filia quomodo poſſit nubere ſine patre. lib. 5. c.2. 134
Filiæ non maritatæ quando de bonis diſponant.l.5.c.2. 133
Filij familias obligatio.l.4.c 20. 125
Filij familias teſtamentum. l.5.c.12. 138
Filij naturalis quis pater.l.5.c.24. 151
Filio alimenta præſtanda.l.6.c.11. 155
Filio cui alimenta non debeantur.l.6.c.11. 156
Filiorum emancipationes.l.4.c.18. 124
Filius debet alimenta patri.l.6.c.11. 155
Forenſes caueant de impenſis.l.3.c.5. 71
Forenſi quomodo detur curator.l.3.c.17. 83
Forenſis contractus cum ciue.l.3.c.17. 83
Forenſium ceſſionarius quomodo audiendus. l.4.c.5. 97
Foreſtandi modus.l.2.c.8. 45
Foreſtari qui poſſint. l.2.c.8.45.& l.3.c.6. 72
Foreſtata vxor rupti quando audienda. l.4.93
Foreſtati contrafacientis pœna.l.2.c.8. 45
Forma eligendi iudices inter propinquos. l.2. c.11. 47
Forum ciuium quod.l.3.c.16. 83
Frater pro fratre abſente adit hereditatem. l.5.c.20. 145
Fraudis ruptorum pœna.l.4.c.7. 102
Fraus tutorum,& curatorum.l.3.c.13. 81
Fraus in donationibus quæ.l.4.c.8. 106
Frazia a dote deducenda.l.5.c.7. 136
Fructus rei æſtimatæ cuius.l.4.c.3. 96
Frumentũ deferentiũ ſaluiconductus.l.4. 107
Fumi nociui cauſæ.l.2.c.4. 144
Furtum ab incerto.l.6.c.14. 160

G

GEnerales curatores qui eligendi.l.3.c.11.76
Generales licentiæ quomodo exequendæ. l.3.c.7. 73
Geſta cum curatore quãdo valeant.l.3.c.11. 77
Geſta tutorum,& curatorum quando valeant. l.3.c.13. 82
Gradus propinquitatis prohibiti in cauſis. l.2. c.18. 25
Gradus vocatorum ad ſucceſſionem ab inteſtato l.5.c.23. 148.149.150
Gradus propinquitatis quomodo numerandi.l.1.c.19. 24
Grammaticæ magiſtri ſub ſyndicatoribus. l.1. c.3. 5

H

HAbitatio quomodo faciat ciuẽ.l.3.c.16.83
Hereditas aſcendentium, & deſcendentium non adita tranſmittitur. l.5.c.18. 145
Hereditas non repudianda a debitore. lib. 5. c.19. 145
Hereditatũ curatores quomodo vendant bona mobilia.l.4.c.22. 130
Heres quomodo monendus, vt legata debeantur.l.5.c.16. 143
Heres tenetur exhibere inuentarium, & ſcripturas.l.5.c.22. 148
Hippotecam habentibus non præiudicat ruptura.l.4.c.7. 100
Hirci vbi teneri non poſſint. l.6.c.19. 163
Honoribus quando priuati rupti. l.4.c.7. 101
Honoris litterarum cauſa ſoluere quando. l.4. c.14. 116

I

IActu facto quomodo exonerandum. lib. 4. c.16. 122
Iactus conſultatio.l.4.c.16. 120
Iactus cur & quomodo faciendus.l.4.c.16. 120
Iactus ſecuti inquiſitio. l.4.c.16. 121
Iactus à patrono quomodo probandus. lib.4. c.16. 121
Iactus damnũ quomodo diuidẽdũ.l.4.c.16.122
Iactus calculus quomodo faciendus.l.1.c.11. 16
Illegitimationis perſonæ oppoſitio.l.2.c.2. 33
Illegitimationis perſonæ oppoſitio in executiuis.l.2.c.3. 38
Immiſſionis tignorum cauſæ. l.2.c.4. 44
Immobile commune quomodo diuidẽdum. l.4.c.4. 96
Immobilia fideicommiſſariarum quomodo vendenda.l.4.c.22. 131

Immo-

Immobilia non vendenda non ſubiectis Reipublicæ.lib.6.c.6. 153.154
Impedimentum publicum quomodo proroget tempora.lib.2.c.23. 61
Impenſarum litium taxatio quomodo facienda.l.3.c.5. 71
Impenſæ litiũ quomodo reficiendæ. l.3.c.5.70
Impenſæ litiũ quomodo debeantur. l.3.c.5.70
Impenſæ detentionis quæ debeãtur, l.3.c.6.72
Implicita quid ſit.l.4.c.13. 113
Implicitæ & accomendæ.l.4.c.13. 111
Incarcerari pro debitis ſub iuriſdictione ſupremorum.l.1.c.2. 4
Incarcerari qui nõ poſſint ꝓ ciuili. l.6.c. 8.154
Incatenatio vaſorum nauigabilium. l.4.c.1.88
Incendium ab incerto.l.6.c.14. 160
Incluſio creditorum in accordio rupti. lib. 4. c.7. 102
Incola loci non iudex. l.1.c.18. 15
Incompetentia non oppoſita, magiſtratus cõpetens.l.1.c.17. 24
Incompetentiæ oppoſitio quando, l.2.c.2. 33
Incõpetẽtiæ oppoſitio in executiuis. l.2.c.3.38
Indulgentiarum ſaluuſconductus.l.4.c.10.108
Infrictio ſententiarum teſtamentorum,& inſtrumentorum quomodo petenda.l.1.c.1.1
Informatoria dilatio.l.2.c.2. 33
Inquiſitio iactus ſecuti.l.4.c.16. 121
Inſtantia cauſarum corã delegatis,l.1,c,10. 14
Inſtantiæ appellationum.l.2.c,23. 60
Inſtantiæ cauſarum. l.2.c.23. 60
Inſtantiarum prorogatio. l.2.c.23. 60
Inſtantiarum reſtauratio.l.1.c.4. 7
Inſtitor ſocietatis ad quid.l.4.c.12. 110
Inſtitutiones validæ. l.5.c.12. 139
Inſtrumenta baliæ regiſtranda in cauſis. l.2. c.15. 50
Inſtrumenta exequenda. l.2.c.3. 36
Inſtrumenta non exequenda. l.2.c.3. 37
Inſtrumenta quando exhiberi poſſint in ordinarijs.l.2.c.2. 35
Inſtrumenta in forma cameræ quæ fieri poſſint,l.3.c.19. 86
Inſtrumentorum infrictio quomodo petenda.l.1.c.1. 1
Intellectus extrinſecus non dandus ſtatutis neque ordinibus.l.1.c.16. 23
Interdicentis indebite pœna.l.4.c.1. 90
Interdicta etiam in alienis curijs.l.3.c.19. 86
Interdicta quomodo facienda.l.4.c.1. 88
Interdicta quando fieri non poſſint, l.4.c.1. 88
Interdictam rem reſtituens non moleſtandus. l.4.c.1. 89
Intereſſe habentes quomodo abſtinere debeat à voto.l.1.c.1. 2
Intereſſe dotium non petendum. l.5.c.3. 134
Interpretatio non danda ſtatutis,& ordinibus l.1.c.16. 23
Interrogationes quæ fieri poſſint.l.2.c.14. 49
Interrogatoria reſecanda. l.2.c.20. 56
Inteſtatus quis. l.5.c.23. 150
Inuaſionis poſſeſſionis cauſæ.l.2.c.6. 45
Inuentarium conficiendum per tutores, & curatores.l.3.c.13. 80
Inuentarium bonorum rupti.l.4.c.7. 100
Inuentarium bonorũ exhibendũ.l.5.c.22. 147
Itineris ſumptus teſti reficiendi. l.2.c.20. 56
Iudex ordinarius quando poſſit allegari ſuſpectus.l.1.c.18. 25
Iudices ordinarij,& extraordinarij ſub ſyndicatoribus.l.1.c.3. 5
Iudices ordinarij non allegandi ſuſpecti. l. 1. c.17. 24
Iudices quando ad tribunalia.l.2.c.1. 30
Iudices appellationis quomodo cogantur.l.3. c.3. 69
Iudices appellationis non excedant ſuam baliam.l.3.c.3; 69
Iudicis ſuæ cauſæ nemo iudex.l.1.c.18. 25
Iuramentum ſuſpecti de arbitris. l.1.c.12. 18
Iuramentum excuſans fideicommiſſarios ab exhibitione librorum. l.5.c.22: 148
Iurare ſuſpectos iudices ordinarios non licet. l.1.c.17. 24
Iurare delegatũ ſuſpectum quãdo. l.1.c.10. 14
Iuriſdictio extraordinariorum inter quos.l.1. c.4. 9
Iuriſdictio officij Terræfirmæ. l.1.c.5. 9
Iuriſdictio prætoris Genuæ. l.1. c.6. 9
Iuriſdictio ordinaria in ciuitate. l.1.c.6. 9
Iuriſdictio Rotæ ciuilis.l.1.c.7. 10
Iuriſdictio officij ruptorum, l.1.c.8. 12
Iuriſdictio conſulum rationis,l.1.c.9. 12
Iuriſdictio magiſtratuum Reipub. l.1.c.13.19
Iuriſdictionis extraordinariorum,& Terræfirmæ negotia quomodo in Senatu proponenda,l.1.c.1. 2
Iuriſperiti non admiſſi coram conſulibus rationis.l.1.c.9. 13
Iuriſperiti de dominio doctorandi in ciuitate l.3.c.18. 84
Iuriſperiti vbi fideiubere non poſſint, lib. 4. c.9. 107
Iuriſperitorum priuilegium.l.3.c.18; 84
Iuriſperitorum quis iudex. l.3.c.18. 84
Ius quomodo reddendum per magiſtratus. l.1.c.17. 24
Iuſdicẽs quomodo à cancellario expediendus. l.1.c.1. 2
Iuſdicentes ſub ſyndicatoribus. l.1. c.3. 5
Iuſdicentes non negotientur.l.1.c.14. 20
Iuſdicentium fideiuſſiones.l.1.c.14. 19
Iuſdicentiũ præſentia in loco officij.l.1.c.14. 19

L

LEgata exequenda. l.2. c. 3. 36
Legata debita etiam non adita hereditate.l.5.c.16. 143
Legatum vxori nullum quod.l.5.c.17. 144
Legatum non repudiandum à debitore. l. 5. c.19. 145
Leges feriarum ſeruandæ. l.4.c.15. 120
Legitima iure naturæ debita. l.5.c.16. 143

Legumina deferentium ſaluuſconductus. l. 4. c. 10. 107
Liber ſpeculi quomodo tenendus. l.1.c.1. 2
Liber rationum Reip. tenendus. l.1.c.14. 21
Liber rationum exhibendus. l. 5.c.22. 147
Liber fideicōmiſſariæ exhibendus. l. 5.c.22. 147
Liber cenſarij. l.6.c.17. 162
Liberi maſculi heredes. l. 5.c.23. 148
Libertatis cauſæ ad ſyndicatores. l.1.c.3. 5
Libri rationum quomodo conducendi ad ciuitatem. lib.4.c. 12. 110
Libros rupti occultantium pœna. l.4. c.7. 100
Licentiæ expeditæ exequendæ. l.3.c.7. 73
Licentiæ de ſuſpecto à quo. l.1.c.7. 10
Licentiæ de ſuſpecto quando exequendæ. l. 3. c.7. 73
Licentiæ generales quomodo exequendæ. l. 3. c.7. 73
Licētiæ exequēdę a conuentionatis. l.1.c.14. 20
Licentiæ pro bonis defunctorum quomodo exequendæ. l.3.c.8. 73
Licentiarum confirmatio. l.2.c.9. 46
Litterarum cambij ſolutiones ſuper proteſtū. l.4.c.14. 115
Litterarum honoris cauſa ſoluere quando. l.4. c.14. 116
Litterarum cambij proteſtatio facienda. l. 4. c.15. 119
Litteras ſubſcribens pro alio. l.4. c.12. 111
Litteratura notariorum quando probanda. l.2.c.19. 55
Litteræ pro examinandis teſtibus. l.2.c.20. 56
Litium impenſæ reficiendæ. l.3.c.5. 70
Litium impenſæ quæ nō debeantur. l.3.c.5. 71.
Litium definitio quando. l.2.c.2. 36
Locationis cauſæ. l.2.c.4. 43
Locatoris priuilegium. l.6.c. 5. 153
Locorum extracta exequenda. l.2.c.3. 37
Locorum ſancti Georgij priuilegiū. l.6.c.2. 152
Loti prohibiti. l.4.c.17. 124

M

MAgiſtratibus quomodo priuati rupti. l.4. c.7. 101
Magiſtratus ſub iuriſdictione ſupremorum. l.1.c.2. 4
Magiſtratus ſub ſyndicatoribus. l.1. c.3. 5
Magiſtratus Terræfirmæ auctoritas. l.1.c.5. 9
Magiſtratus ruptorum auctoritas. l.1. c.8. 12
Magiſtratus Dominij ſindicandi. l.1.c.15. 22
Magiſtratus ordinarij non allegandi ſuſpecti. l.1.c.17. 24
Magiſtratus corā collegis non agat. l.1.c.18. 25
Magiſtratus quando ad tribunalia. l.2.c.1. 30
Magiſtratus qui ſententias poſſint meliorare. l.3.c.2 64
Magiſtratus Dominij ſententiæ quis iudex appellationis. l.3.c.3. 67
Magiſtratuū Reipublicæ auctoritas. l.1.c.13. 19
Malitia ruptorum punienda. l.4.c.7. 102
Mandata magiſtratuū in Genuę exequenda in dominio. l.1.c.14. 20
Mandata baliæ regiſtranda. l.2.c.15. 50
Mandata pro bonis defunctorum quomodo concedenda. l.3.c.8. 73
Mandata quomodo per æſtimatores exequenda. l.4.c.2. 91
Mandatorum confirmatio. l.2.c.9. 46
Mandatum de mercibus datum poteſt reuocari. l.4.c.14. 117
Manifeſtatio bonorum mariti. l.5.c.7. 135
Manifeſtatio faciēda per emptorē. l.4.c.21. 130
Mariti conſenſus in contractu. l.4.c.20. 126
Mariti, & vxoris obligatio prohibita. lib.4.c. 20. 126
Mariti bonorum manifeſtatio. l. 5. c.6. 135
Marito abſente quid poſſit vxor. l.4.c.20. 126
Marito viuente dotes petendæ. l. 5.c.4. 134
Marito mortuo dotes petendæ. l. 5.c.4. 134
Maſculi liberi heredes. l. 5.c.23. 148
Mater quomodo admittatur ad tutelam. l. 3. c. 12. 78
Matri alimenta præſtanda. l.6.c.11. 155
Matris legitima. l. 5.c.16. 144
Medici de Dominio doctorandi in ciuitate. l.3.c.18. 84
Medici omnes admittendi ad infirmos. l. 3. c.18. 84
Medici quomodo admittendi. l. 3.c.18. 84
Medicorum priuilegium. l.3.c.18. 84
Medicorum quis iudex. l.3.c.18. 84
Medicorum, & aromatoriorum conuentiones prohibitæ. l.3.c.18. 84
Melioratio ſententiæ quando peti poſſit. l.3. c.2. 64
Melioratio ſententiarum à quibus. l.3.c.2. 64
Meliorationis tempus non prorogatur. lib. 3. c. 2. 64
Meliorem conditionem habentis à rupto pœna. l.4.c.7. 102
Mercata per cenſarios notanda. l.6.c.17. 162
Mercator ruptus iam cœpta feria. l.4.c.14. 117
Mercatorum ſocietates & rationes. l.4.c.12. 109
Merces miſſæ ad alium locum. l.4.c.14. 117
Merces & alia ſpectantia alteri quomodo cōpenſanda. l.4.c.14. 117
Mercium aſſecuratarum precium quod. l.4. c.17. 122
Mercium emendarum ordo. l.4.c.14. 117
Mercium venditarum ad minutum præſcriptio. l.6.c.7. 154
Miniſtralium electio in Dominio. l.1.c.14. 21
Miniſtri quomodo a cancellario expediendi. l.1.c.1. 2
Miniſtri ſub ſyndicatorib⁹ ordinarijs. l.1.c.3. 5
Miniſtrorum fideiuſſiones. l.1.c.14. 19
Minor quomodo ſe obligare poſſit pro accomenda. l.4.c.13. 112
Minor ætatis veniam conſecutus quid non poſſit. l.4.c.19. 125
Minoribus quomodo dentur tutores, & curatores. l.3.c.12. 78
Minoribus ætatis venia cōcedenda. l.4.c.19. 124
Minorum alimenta. l.6.c.11. 157.

Minorum alimenta non debita.l.6.c.12. 158
Minorum bona mobilia quomodo vendenda.l.4.c.22. 130
Minorum contractus.l.4.c.20. 125
Minorum ſtabilia quomodo vendenda. lib. 4. c. 22. 131
Minorum pecuniæ vbi reponendæ.l.3.c.13. 80
Miſerabilium ſeu pauperum cauſæ quomodo delegandæ.l.1.c.4. 6
Minorum obligatio quomodo. l.4.c.20. 125
Mobilis res vendita in callega. l.4.c.22. 130
Modus foreſtandi.l.2.c.8. 45
Molinarij ad quid teneantur.l.6.c.15. 161
Morientium extra dominium bona quomodo conſeruanda.l.5.c.21. 146
Mulieres teſtes vbi examinandæ.l.2.c.20. 56
Mulieres abſente marito quid poſſint. lib. 4. c.20. 126
Mulieres ad quid per ſe obligẽtur.l.4.c.20. 126
Mulieres non carcerandæ pro debitis ciuilibus.l.6.c.8. 154
Mulieris maritatæ obligatio quomodo. lib. 4. c.20. 126
Mulieris obligatio erga maritátem. l.5.c.1. 132
Mulieris viduæ alimenta.l.6.c.11. 157
Mulierum contractus. l.4. c.20. 126
Mulierum propinqui qui.l.4.c.20. 127
Munera non accipienda per iuſdicentes. lib. 1. c.14. 20
Muri intermedij quomodo communes. lib.6. c.13. 159
Murorum adhæſionis, erectionis, corroſionis, debilitationis, & deſtructionis cauſæ. lib. 2. c.4. 44
Murus communis.l.6.c.13. 159

N

NAtionum conſulum ſententiæ ſub ſyndicatoribus.l.1.c.3. 6
Nauigabilia vaſa quomodo interdicenda. l. 4. c.1. 88
Nauigia poſita ad colam quæ. l.4.c.1. 88
Nauis vendita in publica callega.l.4.c.22. 131
Naulorum exactio.l.2.c.4. 43
Negotia iuriſdictionis extraordinariorũ ſeu Terræfirmæ quomodo proponenda in Senatu.l.1.c.1. 2
Negotia pro cenſario notanda. l.6.c.17. 162
Negotiorum coram ſyndicatoribus aduocatio per ſupremos.l.1.c.2. 4
Negotiorum clerici geſtor quis poſſit eſſe. l.4. c.5. 97
Nepos debet alimenta auo, & auiæ. l.6.c.11. 156
Nepoti alimenta præſtanda. l.6.c.11. 157
Nobilitate quomodo rupti priuati.l.4.c.7. 101
Nomen expendens ad quid.l.4.c.12. 109
Nomina debitorum inter mobilia. l.3.c.6. 72
Notarij ſub ſyndicatoribus ordinarijs.l.1.c.3. 5
Notarij curiarum dominij non negotientur. l.1.c.14. 20
Notarij ſuſpecti allegatio, & ſubrogatio.lib.2. c.15. 51
Notarij inter quos poſſint inſtrumentum in forma cameræ conficere.l.3.c.19. 86
Notarij æſtimatorum officium. l.4.c.2. 92
Notarij vbi fideiubère non poſſint.l.4.c.9. 107
Notariorum iuſdicentium dominij ſalarium. l.1.c.14. 21
Notariorum litteratura quomodo probanda l.2.c.19. 55
Notariorum priuilegium.l.3.c.18. 84
Notariorum quis iudex.l.3.c.18. 84
Notitia venditionis quomodo. l.4.c.21. 130
Noui operis nunciationis cauſæ. l.2.c.7. 45
Nuda præcepta in teſtamentis valida. lib. 5. c.12. 139
Nullitas ſententiarũ ad ſyndicatores.l.1.c.3. 5
Nullitas ſententiæ quę, & quando.l.3.c.1.62.63
Nullitas propoſita non impedit executionem. l.3.c.1. 63
Nullitates non attendendæ in cauſis dominij. l.3.c.4. 70
Numerus teſtium. l.2.c.20. 56

O

OBligati ꝓ alio moleſtati actio. l.4.c.9. 106
Obligatio fideiuſſorum in iudicio quantum duret.l.4.c.9. 106
Obligatio minorum quomodo.l.4.c.20. 125
Obligatio inter virum, & vxorem prohibita. l.4.c.20. 126
Obligatio mulieris erga maritantẽ.l.5.c.1. 132
Obligationem alterius retinens quid faciat. l.4.c.14. 115
Obligationes pro interdictis quantum durẽt. l.4.c.1. 89
Obligatus pro alio ſoluens habet iura ceſſa.l.6. c.9. 155
Obſeruantiæ ſtatutorum defectus quomodo ſupplentur.l.1.c.4. 6
Occultantium ruptum, & eius bona pœna.l.4. c.7. 100
Officia non exercenda.l.1.c.2. 32
Officiales quomodo à cancellario expediendi. l.1.c.1. 2
Officiales ſub iuriſdictione ſupremorum. l. 1. c. 2. 4
Officiales non negotientur.l.1.c.14. 20
Officiales dominij ſyndicandi.l.1.c.15. 21
Officiales nõ procurẽt in ſua curia.l.1.c.21. 29
Officiales ruptorum poſſint ſententias meliorare.l.3.c.2. 64
Officialis non litiget in ſua curia.l.1.c.18. 25
Officialium fideiuſſiones.l.1.c.14. 19
Officialium electio in dominio. l.1.c.14. 21
Officij ruptorum ſententiæ quis iudex appellationis.l.3.c.3. 67
Officijs quomodo priuati rupti.l.4.c.7. 101
Officium tutorum, & curatorum.l.3.c.13. 80
Officium curatoris generalis.l.3.c.13. 80
Officium notarij ęſtimatorum.l.4.c.2. 92
Officium deputatorum ruptorum.l.4.c.7. 100
Oneratio poſt factum prohibita.l.4.c.16. 121

Onera-

Onerationis appoca poteſt variari. l.4.cap.14. 118
Oneratorum conſignatio.l.2.c.4. 43
Operarum præſcriptio.l.6.c.7. 154
Operis noui nuntiationis cauſæ.l.2.c.7. 45
Oppoſitio contra ſtatuta non facienda. lib. 1. cap.16. 23
Ordinans pro alio ſupra ſe.l.4.c.12. 111
Ordinaria iuriſdictio in ciuitate.l.1.c.6. 9
Ordinariæ cauſæ quomodo cognoſcendæ. l.2.c.2. 33
Ordinariorum ſyndicatorum auctoritas. l.1.c.3. 5
Ordinarij iudices non allegandi ſuſpecti. l.1.c.17. 24
Ordinariorum ſyndicatorum ſententiæ, quæ appell. l.1.c.3. 6
Ordinationes nouæ non faciendæ per iuſdicentes.l.1.c.14. 21
Ordines Reip. non recipiunt extrinſecum intellectum neque interpretationem. lib. 1. cap.16. 23
Ordines feriarum ſeruandi.l.4.c.15. 120
Ordo emendarum mercium.l.4.c.14. 117
Ordo de mercibus poteſt reuocari. l. 4. c. 14. 118

P

PAgarum extracta exequenda. l.2.c.3. 37
Participes ad quid tenentur. lib. 4. c. 12. 109. 110.
Particeps debitor ad quid teneatur. l.4.c.12. 110
Participes vnius accomendæ æqualis hyppoteca.l.4.c.13. 112
Participes præferendi in venditione. lib. 4. cap.21. 127
Participis implicitæ priuilegium. l.4.c.13. 112
Participis compenſatio.l.4.c.14. 118
Pertis citatio in probationibus, & ſententijs. l.2.c.2. 33
Partita prohibita. l.4 c.17. 122
Pater filij naturalis quis.l.5.c.24. 151
Patrocinium non præſtandum contra priuilegia.l.3.c.19. 86
Patronus ad quid teneatur circa iactum.lib.4. cap.16. 120
Patruus adiungendus tutelæ, & curæ. lib. 3. cap.12. 78
Patri alimenta præſtanda.l.6.c.11. 155
Pauperum cauſæ quomodo delegandæ. lib.1. cap.4. 6
Pecuniæ minorum vbi deponendæ. l.3.c.13. 80
Pœna non probantis in dilatione.l.2.c.2. 35
Pœna foreſtati contrafacientis.l.2.c.8. 45
Pœna aſſumentium aſſeſſores ſecretos. lib. 2. cap.22. 58
Pœna aduocatorum, & cauſidicorum cauilloſorum.l.3.c.9. 74
Pœna vocantis in ius ad alienas curias. lib. 3. cap.19. 85
Pœna contrauenientis priuilegijs. l.3.c.19 85
Pœna ſaxientis indebite.l.4.c.1. 90
Pœna habentis meliorem conditionem à rupto.l 4.c.7. 102
Pœna fraudis ruptorum.l.4.c.7. 102
Pœna petentis debitum ſolutum.l.4.c.11. 109
Penſionum cauſæ.l.2.c.4. 43
Penſionum præſcriptio.l.6.c.5. 153
Permutatio aduocati poteſt.l.4.c.21. 128
Perſonalis, & realis executio quomodo. l.3.c.6. 71
Perſonæ illegitimæ oppoſitio.l.2.c.2. 33
Perſonæ illegitimæ oppoſitio in executiuis. l.2.c.3. 38
Peſtis tempore teſtamenta.l.5.c.12. 139
Petentis debitum ſolutum pœna. l.4.c.11. 109
Petitio qualis admittatur.l.2.c.13. 49
Pignus habentibus non præiudicat ruptura. l.4 c.7. 100
Pons aduerſus vendit.l.4.c.22.
Pontilli inter domos prohibiti.l.6.c.13. 159
Poſſeſſioni tradendæ oppoſitiones.l.4.c.3. 95
Poſſeſſionis inuaſionis cauſa.l.2.c.6. 45
Poſitiones quæ fieri poſſint.l.2.c.14. 49
Poſthumus non rumpit teſtamentum. lib.5. cap.15. 141
Poſthumus quis.l.5.c.15. 142
Poſthumi, & poſthumæ portio hæreditaria, quæ.l.5.c.15. 142
Precarij cauſæ.l.2.c.4. 43
Præcepta magiſtratuum Genuæ exequenda in dominio.l.1.c.14. 20
Præcepta ſubſcribenda.l.2.c.15. 50
Præcepta in dominium tranſmittenda. lib. 2. cap.16. 52
Præcepta nuda in teſtamentis valida. lib. 5. cap.12. 139
Præceptum ſeruit pro tribus in dominio.lib.2 cap.16. 53
Precibus non obtentis Cancellarius notam faciat.l.1.c.1. 1
Præpoſitus ſocietatum quid.l.4.c.12. 110
Præſcriptio non currit contra Rempublicam. l.6.c.1. 151
Præſcriptio terraticorum, canonum, penſionum, & cenſuum.l.6.c.5. 153
Præſcriptio operarum.l.6.c.7. 154
Præſcriptio rerum venditarum ad minutum. l.6.c.7. 154
Præſumptio rationis redditæ quando. lib.4. cap.12. 111
Pretium mercium aſſecuratarum quod.lib.4. cap.17. 122
Pretium nauis venditæ in publica callega. l.4.c.22. 131
Prætoris Genuæ iuriſdictio.l.1.c.6. 9
Prætoris Genuæ ſententiæ quis iudex appellationis.l.3.c.3. 67
Prætoris Palatij priuilegium.l.6.c.3. 152
Prior Rotæ ciuilis quis.l.1.c.7. 10
Priuatarum ſcripturarũ probatio.l.2.c.19. 55

Priuilegia fideicommiſſariorum, executorũ, tutorum,& curatorum.l.1. c. 4. 7
Priuilegia conceſſa tutoribus, curatoribus, fideicommiſſarijs.l.3.c. 12. 79
Priuilegia Reip. obſeruanda.l.3.c.19. 86
Priuilegia non ſeruiunt aduocationibus.lib.4. cap. 21. 130
Priuilegijs contrauenientis pœna.l.3.c.19. 86
Priuilegio clericorum qui frui poſſint. lib. 6. cap. 4. 152
Priuilegium apportantis victualia.l.2.c.25. 44
Priuilegium fori ciuium quomodo acquiratur.l.3.c.16. 83
Priuilegium doctorum,medicorum, & notariorum.l.3.c.18. 84
Priuilegium capiendi ruptum, & bona. lib.4. cap.7. 101
Priuilegium rupti ſe præſentantis.l.4.c.7. 103
Priuilegium accommendatarij, & ſocij. lib.4. cap.13. 112. 113
Priuilegium creditoris in re ſua vel olim ſua. l.4.c.13. 112
Priuilegium Reip. pro creditis.l.6.c.1. 151
Priuilegium locorum S. Georgij.l.6. c. 2. 152
Priuilegium Palatij Ducalis.l.6.c.3. 152
Priuilegium Palatij Prætoris.l.6.c.3. 152
Priuilegium clericorum.l.6.c. 4. 152
Priuilegium locatoris, & conductoris. lib. 6. cap.5. 153
Probatio ſcripturarum priuatarum. lib. 2. cap. 19. 55
Probatorij termini prorogatio.l.2.c.23. 60
Probatoria dilatio.l.2. c. 2. 34
Probatorium tempus in cauſis ordinarijs. l.2. c. 2. 33
Probatorium tempus in executiuis.l.2.c.3. 37
Procedendum quomodo in ſyndicatu. lib. 1. cap. 2. 4
Procedi quomodo debeat inter ciuem, vel de dominio,& extraneum.l.3.c. 17. 83
Proceſſus coram arbitris valet coram alijs. l.1.c.12. 18
Proceſſus ſyndicatus dominij vbi reponendi. l.1.c. 15. 22
Proceſſus excedentis iuriſdictionem nulli. l.1. c. 17. 24
Proceſſus coram incompetẽti null.l.1.c. 17. 24
Proceſſus ſignandus.l.2.c. 2. 35
Proclamata ſyndicatuum dominij.l.1.c.15. 22
Procuræ regiſtrandæ in cauſis.l.2.c.15. 50
Pgocurator in cauſa quis.l.2.c.23. 61
Procurator non fit contrarius eius quod antea in cauſa dixit.l.3.c.9. 74
Procurator quomodo conſtituendus in cauſa.l.3.c.9. 74
Procurator manifeſtan. cum iuramento. l.3.c.9. 75
Procurator clerici,ſeu religioſi quis poſſit eſſe l.4. c. 1.
Procuratores ſub ſyndicatoribus.l.1. c. 3. 5
Prohibens fieri teſtamentum.l.5.c.14. 141
Promiſſio facienda pro relaxatione ſequeſtri. l.4.c.1: 89
Promittens pro alio de bona adminiſtratione.l.4. c.12. 110
Propinqui mulierum qui.l.4.c. 20. 126
Propinqui cogendi ad conſentiendum. lib.4. cap.20. 127
Propinquitas in cauſis prohibita.l.1.c.18. 25
Propinquitatis gradus quomodo numerandi.l.1.c.18. 25
Propinquorum cauſæ quomodo delegandæ. l.1.c.4. 6
Propinquorum cauſę nemo iudex.l.1.c.18. 25
Propinquorum cauſarum cõmiſſio.l.2.c.11. 47
Propinquorum quorum cauſæ committendæ.l.2.c.11. 47
Propinquorum cauſæ non committendæ. l.2. c. 11. 48
Propinquus qui agere poſſit pro abſente.lib.2 cap. 10. 46
Propriæ cauſæ nemo index.l.1.c.18. 25
Prorogari tempora quę non poſſint per extraordinarios.l.1.c.4. 7
Prorogatio temporis probatorij.l.2. c. 23. 60
Prorogatio inſtantiarum.l.2.c.23. 60
Prorogationes temporum,cauſarum, & ſtatutariorum. l.1.c.4. 7
Protogationes non ſeruiant dilationibus informatorijs.l.2.c. 23. 60
Prorogationes quibus temporibus ſeruiant. l.2.c.23. 61
Proteſtatio litterarum cambij facienda. lib.4. cap. 15. 119
Proteſtationes litterarum.l. 4. c.14. 114
Prouiſio aduocati, & cauſidici quomodo facienda.l. 3. c. 9. 75
Pueri teſtamentum.l. 5.c.12. 138
Pulciferæ curia Genuæ.l.1.c.14. 21
Pupilli vbi nutriendi.l.6.c.11. 156
Purgatio contumaciæ quomodo.l.2.c. 17. 54

Q

QVadrupedes quando reſtituendi. lib.6. cap.16. 162.

R

RAtio ſocietatis quando pręſumitur reddita.l.4. c. 12. 111
Rationem reddant tutores,& curatores.lib.3 cap.13. 81
Rationes, ſeu ſocietates mercatorum. lib. 4. cap. 12. 109
Rationis conſules poſſunt ſententias meliorare.l.3. c. 2. 64
Rationis redditio ſocietatis per quam, lib.4. cap.12. 109
Rationum libri quomodo conducendi ad ciuitatem.l.4.c.12. 110
Rationes, ſeu ſocietates mercatorum. lib.4. cap. 12. 109
Realis,& perſonalis executio quomodo facienda

cienda.l. 3. c. 6. 71
Recambia quomodo exequenda.l.2.c.4. 42
Reclamatio non datur aduerſus ſententiam. l.3 c.1. 62
Rectorum electio in dominio.l.1.c. 14. 21
Recuperatio accomendæ ante completum viagium.l.4.c.13. 112
Recurſus ad ſuperiorem non datur aduerſus ſententiam l.3.c. 1. 62
Redditio rationis per tutores, & curatores. l.3.c. 13. 81
Redditio rationis ſocietatis per quem. lib. 4. cap. 12: 109
Redimens æſtimum habet iura æſtimantis. l.4 c.2. 93.
Redemptio æſtimorum à quo.l.4.c. 2. 93
Redemptio bonorum rupti per creditorem. l.4.c.7. 105
Reductio ad arbitriũ boni viri quando. lib. 3. cap. 1. 62
Reipublicæ lites.l.2.c.12. 48
Reipublicæ munera quando prorogent tempora.l.2.c. 23. 61
Reipub. priuilegia obſeruanda.l.3.c. 19. 85
Reip. priuilegium pro creditis.l.6.c.1. 151
Relaxatio habentium ſaluumconductum. l.4 c. 10. 108
Religioſorum priuilegium.l.6.c.4. 152
Religioſus aduerſus venditorem.l.4.c.22. 132
Religioſus in confectione teſtamenti. lib. 5. cap. 12. 140
Remiſſarum, & tractarum rupto ſactarum compenſatio. l. 4.c.14. 118
Reo exceptiones competentes.l.2.c.13. 49
Repetitio exacti via executiua.l.2.c. 3. 39
Repræſaliæ non concedendæ.l.6.c.19. 163
Reprobatorium tempus in ordinarijs. lib. 2. cap. 2. 35
Requiſitio propoſita, & non obtenta quomodo proponenda.l.1.c.4. 8
Rerum venditarum ad minutum præſcriptio.l.6.c.7. 154
Res mobilis vendita in callega.l.4.c. 22. 130
Res deciſa quæ ſit.l.3.c. 3.
Reſtauratio temporum, terminorum, & inſtantiarum.l.1.c.4. 7
Reſcripta contra priuilegiũ nulla.l.3.c.19. 85
Reſtitutio in integrum aduerſus lapſum temporum.l.2.c. 23. 61
Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam quando.l.3. c. 1. 62
Retinens in cambijs obligationem alterius ad quid.l.4.c.14. 115
Reuiſio ſyndicatum dominij.l.1.c.15. 22
Reuocatio teſtamenti.l. 5. c. 12. 138
Riſico ſecuritates maiores.l.4.c.17. 122
Riſicum fundamentum ſecuritatum.l.4 c.17. 122
Rota ciuilis poteſt meliorare ſentẽtiam.lib. 3. cap. 2. 64
Rotæ ciuilis iuriſdictio.l.1. c.7. 10
Rotæ ciuilis cauſarum diſtributio.l.1.c.7. 10
Rotæ ciuilis audientia.l.1.c. 7. 11
Rotæ ciuilis ſententiæ quis iudex appellationis.l.3.c.3. 67
Ruinam minantium ędificiorum cauſæ.lib. 2. cap. 4. 44
Rupti perſona ſcripturæ, & bona quomodo inquirenda.l.1.c. 8. 12
Rupti deputatorum officium.l.4.c. 7. 100
Rupti bona occultantium pœna.l.4.c.7. 100
Rupti in ferijs ſubſtatutis.l.4.c.7. 102
Rupti extra dominium quid facere debeant. l.4.c.7. 102
Rupti ſe pręſentantis priuilegium.l.4.c.7. 103
Rupti vxor foreſtata quando audienda. lib. 4. cap.7. 104
Rupti debitum ſoluere quando poteſt quis. l.4. c. 14: 116
Rupti tracta pro alio quomodo.l.4.c.14. 119
Rupto iam cœpta feria.l.4.c.14.
Rupto tractarum, & remiſſarum factarum compenſatio.l.4. c.14. 117
Ruptorum fraudis pœna.l.4.c.7. 102
Ruptorum officij auctoritas.l.1.c.8. 12
Ruptorum officium poteſt ſententiam meliorare.l.3.c.2. 64
Ruptorum officij ſententiæ quis iudex appellationis.l.3.c.3. 67
Ruptos, & bona capiendi priuilegium. lib. 4. cap.7. 102
Ruptus quĩ.l.4.c.7. 99
Ruptus quomodo quis declarãdus.l.4.c.7. 99

S

SAcerdos in confectione teſtamenti. lib. 5. cap.12. 140
Salarium delegatis quomodo. l.1.c.10. 15
Salarium ſcribarum, & ſubſcribarum dominij.l.1.c.14. 21
Salarium conſultoris, & aſſeſſoris.l.2 c.22. 59
Salarium aduocati, & cauſidici quod taxandum.l.3.c. 9. 75
Salarium aduocatorum, cauſidicorum, & curatorum quod.l.3.c.15. 82
Salarium an ſcripturæ debeatur pro impenſis.l.3.c.15. 82
Salarium æſtimatorum quid.l.4.c.2. 92
Saluiconductus generales quomodo concedendi.l.4.c.10. 107
Saluiconductus contrabanna.l.4.c.10. 108
Saluiconductus indulgentiarum.l.4.c.10. 108
Saluiconductus cauſarum criminalium.lib.4. cap. 10. 108
Saluiconductus bannitorum.l. 4. c. 10. 108
Saluoconductu durante non poteſt alius concedi.l.4. c. 10. 108
Saluuſconductus deferentium victualia.lib 4. cap. 10. 107
Saluuſconductus ſyndicorum dominij. lib. 4. cap. 10. 108
Sancti Georgij locorum priuilegium. lib. 6. cap. 2. 152

I N D E X.

Saxientis indebite pœna. l. 4. c. 1. 90
Saximenta etiam in alienis curijs. l. 3. c. 19. 86
Saximenta quando fieri nõ poſſint. l. 4. c. 1. 88
Saxitam rem reſtituens non moleſtaudus. l. 4. cap. 1. 89
Scire venditionem qnomodo. l. 4. c. 21. 129
Scopatorum cauſæ. l. 2. c. 4. 43
Scribaniæ non exercendæ. l. 1. c. 20. 29
Scribarum, iuſdicentium dominij ſtipendiũ. l. 1. c. 14. 21
Scribatũ adſiſtentia magiſtratibus. l. 2. c. 15 50
Scribæ ſyndicatorum dominij qui. l. 1. c. 2. 4
Scribæ vbi procurare non poſſint. l. 1. c. 21. 29
Scribæ æſtimatorum officium. l. 4. c. 2. 92
Scribẽdi magiſtri ſub ſyndicatoribus. l. 1. c. 3. 5
Scripturarum priuatatũ probatio. l. 2. c. 19. 55
Scripturas rupti occultantium pœna. lib. 4. cap. 7. 100
Scripturæ rupti quomodo inquirendæ. lib. 1. cap. 8. 52
Scripturæ quomodo exhibendæ in ordinarijs. l. 2. c. 2. 34
Scripturæ ſubſcribantur. l. 3. c. 9. 74
Scripturæ an ſalarium debeatur. l. 3. c. 15. 82
Scripturæ exhibendæ. l. 5. c. 22. 147
Scripturis annotanda per notarios. l. 2. c. 15. 50
Securata res cui. l. 4. c. 17. 122
Securitates quæ valeant. l. 4. c. 17. 123
Securitates prohibitæ. l. 4. c. 17. 123
Securitates ſine riſico nullæ. l. 4. c. 17. 122
Securitates maiores riſico. l. 4. c. 17. 122
Securitatum exactio. l. 2. c. 4. 42
Securitatum appodiſiæ. l. 4. c. 17. 122
Sententia arbitri quando non exequenda. lib. 3. c. 1. 62
Sententiarum infractio quomodo supplicanda. l. 1. c. 1. 2
Sententiarum nullitas, & exceſſus ad ſyndicatores. l. 1. c. 3. 5
Sententiam contumaciæ iniuſtæ obtinentis pœna. l. 2. c. 17. 54
Sententiæ ſyndicatorum inappellabiles. lib. 1. cap. 2. 4
Sententiæ ſyndicatorum, quæ appellabiles. lib. 1. c. 3. 6
Sententiæ excedentis iuriſdictionem nullæ lib. 1. c. 17. 24
Sententię exequendæ. l. 2. c. 3. 40
Sententiæ executio via præcepti. l. 2. c. 3. 40
Sententiæ nullitas, & exceſſus, quæ, & quando proponenda. l. 3. c. 1. 63. 64
Sententiæ à quibus poſſint meliorari. lib. 3. cap. 2. 64
Sententiæ, quæ faciãt rem deciſam. l. 3. c. 3. 64
Sententia ſuper re ſaxita quomodo exequenda. l. 4. c. 1. 89
Sequeſtra etiam in alienis curijs. l. 3. c. 19. 86
Seqneſtra qnomodo facienda. l. 4. c. 1. 88
Sequeſtra quando fieri non poſſint. l. 4. c. 1. 88
Sequeſtratam rem reſtituens non moleſtandus. l. 4. c. 1. 89
Sequeſtrantis indebite pœna. l. 4. c. 1. 90
Serui non liberandi in teſtamentis. l. 5. c. 12. 139
Seruo, & ſeruę non credendum ſine licentia domini. l. 6. c. 7. 154
Seruientes ſub ſyndicatoribus. l. 1. c. 3. 5
Signandi proceſſus. l. 2. c. 2. 35
Simulatio circa venditionem prohibita. lib. 4. cap. 21. 130
Syndicatores dominij quomodo eligendi. l. 1. c. 2. 4
Syndicatores magiſtratuum dominij. lib. 1. cap. 15. 21
Syndicatores poſſunt meliorare ſententias. l. 3. c. 2. 64
Syndicatorum ſupremorum auctoritas. lib. 1. cap. 2. 4
Syndicatorum ſupremorum poteſtas in officiales. l. 1. c. 2. 4
Syndicatorum ſententiæ, quæ inappellabiles. lib. 1. c. 2. 4
Syndicatorum ſententiæ exequendæ. lib. 1. cap. 2. 4
Syndicatorum ordinariorum auctoritas. lib. 1. c. 3. 4
Syndicatorum ordinariorum ſententiæ, quæ appellabiles. l. 1. c. 3. 6
Syndicatorum qui iudex appellationis. lib. 3. cap. 3. 67
Syndicatus acta quomodo danda. l. 1. c. 2. 4
Syndicorum electio in dominio. l. 1. c. 14. 21
Syndicorum locorum dominij ſaluuſconductus. l. 4. c. 10. 108
Syndicus clericorum, ſeu religioſorum quis. lib. 4. c. 5. 97
Siniſter caſus quis. l. 4. c. 17. 123
Societas rupta iam cœpta feria. l. 4. c. 14. 117
Societates, ſeu rationes mercatorum. lib. 4. cap. 12. 109
Societatis reddere rationem per quem. lib. 4. cap. 12. 110
Societatis reddita ratio quando præſumatur. lib. 4. c. 12. 111
Societatum libri quomodo conducendi ad ciuitatem. l. 4. c. 12. 110
Societatum ruptorum creditorum compenſatio. l. 4. c. 14. 114
Socij implicitæ priuilegium. l. 4. c. 13. 112
Socij compenſatio. l. 4. c. 14. 114
Socius ad quid teneatur. l. 4. c. 12. 109
Socius adminiſtrans ad quid teneatur ſocijs. lib. 4. c. 12. 109
Socius debitor ad quid teneatur. l. 4. c. 12. 1'6
Sollicitator non ſit contrarius ſibi. l. 3. c. 9. 74
Soluere ſuper proteſtum quis. l. 4. c. 14. 1'5
Soluere pro rupto quando. l. 4. c. 14. 1'6
Solutiones rumpentiũ quæ validæ. l. 4. c. 7. 105
Solutiones cambiorum ſuper proteſtũ quomodo. l. 4. c. 14. 115
Solutum debitum petentis pœna. l. 4. c. 11. 109
Speculi liber quomodo tenendus per cancellarium. l. 1. c. 1. 2
Stabilia fideicommiſſariorum quomodo vendenda. l. 4. c. 22. 131

Stabilia non vendenda, non ſubiectis Reipublicæ. lib.6. c. 6. 153
Statuta noua non facienda per iuſdicentes. lib.1.c.14. 21
Statuta non recipiunt extrinſecum intellectũ, nec interpratationem.l.1.c.16. 23
Statutariorum temporũ prorogatio.l.1.c.4. 7
Statutorum obſeruantiæ defectui quomodo ſuppletur. l.1.c.4. 6
Stipendia non capiẽda ſine licentia.l.1.c.14. 20
Staturę publicæ quomodo reficiendæ. lib.1. cap.14. 21
Subrogatio notarij ſuſpecti.l.2.c.15. 51
Subſcribarum iuſdicentium dominij ſalariũ. lib.1.c.14. 21
Subſcribens litteras pro alio.l.4.c.12. 111
Subſtitutiones validæ.lib.5.c.12. 139
Succeſſio abinteſtato.l.5.c.23. 148
Succeſſio abinteſtato in bonis naturalium. l.5.c.24. 150
Summe, pro qua non poteſt quis carcerari. l.6.c.8. 154
Sumptus itineris teſti reficiendi.l.2.c.20. 56
Supplicans ter tenians, & non obtinens quomodo audiatur. l.1.c.1. 2
Supplicatio propoſita, & non obtenta quando proponende. l.1.c.4. 8
Supplicatio non conceſſa aduerſus ſententiã. lib. 3.c.1. 62
Supplicatione reprobata quomodo ſupplicãs audiendus.l.1.c.1. 2
Supplicationes infractionis ſententiarum, inſtrumentorum, & teſtamentorum quomodo.l.1.c.1. 2
Supplicationes ſubſcribantur.l.3.c.9. 74
Supplicatis non obtentis notam faciat cancellarius.l.1.c.1. 1
Supremis licet meliorare ſententias.l.3.c.2 64
Supremorum auctoritas.lib.1.c.2. 4
Supremorum poteſtas in officiales.l.1.c.2. 4
Supremorum ſententiæ exequendæ.l.1.c.2 4
Surdi teſtamentum.l.5.c.12. 138
Suſpecti licentiæ à quo concedantur.l.1.c.7. 10
Suſpecti non allegantur iudices ordinarij. lib.1.c.17. 24
Suſpecti notarij allegatio, & ſubrogatio quomodo. l.2.c.15. 51
Suſpecti ex notarijs quomodo dãdi.l.2.c.15. 51
Suſpecti licentiæ quomodo exequendæ.lib.3. cap.7. 73
Suſpecti detenti probatio de bonis.l.4.c.6. 98
Suſpectus debitor incarcerandus.l.4.c.6. 97
Suſpectus debitor quis dicatur.l.4.c.6. 97
Suſpectus qui non poſſit iurari. l.4.c.6. 97
Suſpenſiones coram conſulibus rationis. lib.1. cap.9. 53
Suſpenſiones coram delegatis. l. 1.c.10. 14
Suſpenſiones dilationibus deforis. l.2.c.23. 60
Suſpenſiones quibus temporibus ſeruiant. l. 2.c.23. 60

T

TAxatio impenſarum quomodo facienda. lib. 3.c.5. 71
Tempora quæ non poſſint prorogare extraordinarij.l.1.c.4. 7
Tempora, & inſtantiæ cauſarum.l.2.c.23. 6
Tẽpora quomodo retinenda viua. l.2 c.23. 61
Temporis ad redimendũ prorogatio.l.1.c.4. 7
Temporum cauſarum prorogatio.l.3.c.4. 7
Temporum cauſarum, & ſtatutorum reſtauratio.l.1.c.4. 7
Tempus baliæ delegatorum. l. 1.c.10. 14
Tempus compromiſſi. l.1.c.12. 18
Tempus reprobatorium in ordinarijs. lib. 2. cap. 2. 35
Tempus probatorium in executiuis. lib. 2. cap. 3. 38
Tempus meliorandi nõ prorogatur.l.3.c.2. 64
Tempus appellandi. l.3.c.3. 68
Tempus aſſignatum anteriori eleuanti capellam.l.4.c.3. 94
Tempus probatorium eleuationis canellæ. l.4.c.3. 94
Terminatio cauſarum quando. l. 2.c. 2. 36
Termini probatorij prorogatio.l.2.c.23. 60
Terminarum cauſarum reſtauratio. l.1.c.4. 7
Terraticorum præſcriptio.l.6.c.5. 155
Terræfirmæ iuriſdictionis negotia quomodo in Senatu proponenda.l.1.c.1. 2
Terræfirmæ magiſtratus auctoritas. l.1.c.5. 9
Tertius arbitris diſcordantibus quomodo dandus.l.1.c.12. 18
Tertius dandus delegatis diſcordibus. lib. 1. cap.10. 15
Teſtamenta exequenda. l. 2.c.3. 37
Teſtamenta extra dominium.l. 5.c.12. 140
Teſtamenti caſſatio.l. 5.c.12. 139
Teſtamentorum infractio quomodo ſupplicanda. l.1.c.1. 1
Teſtamentum.l.5.c.12. 138
Teſtamentum in ſcriptis. l.5.c.13. 140
Teſtamentum fieri prohibens. l. 5.c.14. 141
Teſtamentum non rumpitur per poſthumũ. l.5.c.15. 141
Teſtes coram incompetenti nulli.l.1.c.17. 24
Teſtes examinandi durãte dilatione.l.2.c.2. 34
Teſtes apponendi in ſententijs etiam interlocutorijs. l.2.c.15. 50
Teſtes vocati ad teſtimonium. l. 2.c.20. 55
Teſtes ad æternam rei memoriam qui. lib. 2. cap. 21. 56
Teſtes ad æternam rei memoriam quando. lib.2.c.21. 56
Teſtimonia quæ non admittenda.l.2.c. 20. 56
Teſtimonium ferre quilibet debet.l.2 c.20. 55
Teſtium numerus. l.2.c.20. 56
Tigna in muro alieno. l.6.c.13. 159
Trabellianicà quomodo detrahenda. lib. 5. cap. 16. 143
Trabes in muro alieno.l.6. c.13. 159
Tracta rupti pro alio modo.l.4. c.14. 119

Tractirum, & remiſſarum rupto ſactarum compenſatio.l.4. c. 14. 114
Tractis effectus aſſignati.l.4.c.14. 116
Traniactio poſſeſſionis, quæ non impediat æſtimum, neque immiſſionem.l.4.c.3. 95
Tranſmitti ad officium ruptorũ qui non poſſint.l.4.c.7. 99
Tutellæ bona vbi reponenda.l.3.c. 13. 80
Tutor præſens electioni, & non repudians nõ poteſt recuſare.l.3.c. 12. 79
Tutor tenetur exhibere inuentarium, & ſcripturam.l.5.c. 22. 147
Tutor non emat rem tutellæ.l.6.c. 10. 155
Tutores qui conſtituant.l. 1. c. 4. 7
Tutores minorũ quomodo dandi.l.3.c.12. 78
Tutores volente matre vidua remouẽdi.lib.3. cap. 12. 78
Tutores quomodo remouendi inſtante auia. l.3.c.12. 78
Tutores minorum qui eligi non poſſint.lib.3. cap. 12. 79
Tutores quomodo vendunt mobilia. lib. 4. cap. 22. 130
Tutores qui, & cur remouendi.l.3.c.14. 82
Tutoris minorum officium.l.3.c.13. 80
Tutorum conſtitutio, & amotio.l.1.c. 4. 7
Tutorum maior pars quando auctoritatem habeat.l.3.c.12. 80

V

VAcuorum cauſę.lib.2. c. 4. 44
Vadimonia prohibita.l.4.c. 17. 123
Vaſa nauigabilia quomodo interdicenda. l.4. c. 1. 88
Vendens ad minutum quis.l.6.c.7. 154
Vendentibus pluribus quis aduocare poſſit. l.4.c.21. 127
Venditio in participes agnatos confines.lib.4. cap. 21. 127
Venditio in callega.l.4.c. 21. 127
Venditiones prohibitæ fine licentia.l.6.c.6. 153
Venia ætatis minoribus concedenda. lib. 4. cap. 19. 124
Veniam ætatis conſecutus quid non poſſit. l.4.c.19. 125
Veſtis vidualis.l.5 c.9. 137
Viagium accomendæ.l. 1. c. 13.
Viarum communium cauſæ.l.2.c. 8:
Viæ publicæ quomodo reficiendæ.l.1.c.14. 21
Viæ ab aquis conſeruandæ per quem. lib. 6. cap.18. 163
Vicini cogendi ad conſentiendũ. l. 4.c.20. 127
Vicini præferendi in venditione. l.4.c.21. 129
Victualia deferentium ſaluuſconductus.lib.4. cap. 10. 107
Victualium cauſæ.l.2.c.5. 44
Victualium cauſæ quæ ad ſyndicatores. lib.1. cap. 3. 5
Viduæ alimenta.l.6.c.11. 157
Vinum deferentium ſaluuſconductus. lib. 4. cap. 10. 107
Viuente viro dotes petendæ.l.4.c.4.
Vltima voluntas.l.5. c. 12. 138
Vltima voluntas extra dominium.l.5.c.12. 140
Vltimæ voluntates exhibendæ.l.5.c. 22. 147
Vocantis in ius ad alienas curias pœna. lib. 3. cap. 19. 85
Vocati ad ſucceſſionem ab inteſtato. lib. 5. cap.23. 148.149.150.
Voliæ in muro alieno.l.6.c. 13. 159
Voluntariæ iuriſdictionis actus.l.1.c.7. 10
Voluntas vltima.l.5.c.12. 138
Voluntas vltima extra dominiũ. l.5.c.12. 140
Vſus muri non faciendi per iuſdicentes. lib. 1. cap. 14.
Vulturi curia Genuæ.l.1.c.14. 21
Vxor rupti foreſtaia quomodo audienda. l.4.c.7. 104
Vxor rupti vbi ſolutionem conſequitur.lib.4. cap.7. 100
Vxor fugitiua.l.5.c. 17.
Vxori legatum nullum quod. l.5.c.16. 144
Vxoris rupti dos quomodo reponenda. lib.4. cap.7. 101
Vxoris, & mariti obligatio prohibita. lib. 4. cap. 20. 126
Vxores abſente marito quid poſſint. lib. 4. cap. 20. 126
Vxoris manifeſtatio de bonis mariti.lib. 5. cap. 6. 135
Vxoris mariti abſentis alimenta.l.6.c.11. 157.

FINIS.

STATVTORVM CIVILIVM, REIPVBLICÆ GENVENSIS,

Liber Primus.

De Decretis à Senatu impetrandis.
CAP. I.

DECRETA ſiue iuſtitiæ, ſiue gratiæ, non, niſi parte, aut illo, cuius principaliter intereſt citato, impetrentur; alioquin ſubreptitia, & nullius momenti cenſeantur; niſi aliter per Senatum verbis claris diſpenſatum eſſet. Quando porrectis per aliquem precibus, & eis ſub calculorum iudicio deductis, ſupplicata obtineri non potuerint, Cancellarius de eo ſub ſupplicatione ſcripturam faciat; & quotieſcunque de illis precibus iterum tractaretur, det notitiam Senatui; & re ter tentata, & non obtenta, ſupplicans non audiatur vlterius ſuper eadem ſupplicatione, niſi exacto ſemeſtre; & quicquid interim obtentum eſſet minori numero decem votorum, ſit ſubreptitium, niſi aliter Senatus verbis expreſſis, & eodem votorum numero mandaret.

Qui preces ſemel obtulerit, & ſupplicata obtinere non potuerit per tres vices, vt ſupra, & intra annum iterum ſuper eadem re ſupplicare voluerit, teneatur in ſecundis precibus expreſſam mentionem facere de primis, & de eo, quod ſecutum eſt ſuper eis, & obtinere concurrentibus decem votis; aliter quicquid impetraſſet, cenſeatur ſubreptitium, niſi eodem votorum numero Senatus aliter mandaret verbis expreſſis.

Hæc omnia diſpoſita intelligantur citra derogationem priorum legum de ſententiarum, teſtamentorum, & inſtrumentorum infrictione diſpo-

nentium: ſed ſupplicationes occaſione prædicta faciendæ ſubiaceant etiam regulis, & ordinibus, de quibus ſupra.

Si ſupplicatio fuerit reprobata, ita vt concurrerint in non concedendo tot vota, quot fuiſſent neceſſaria ad conceſſionem; ſupplicans non audiatur ſuper eadem re intrà annum, niſi Senatus ſaltem decem votis aliter diſponeret verbis claris.

Si quis decretum aliquod obtineret a Senatu de, aut ſuper negotio iam propoſito coràm Extraordinarijs, ſeu Magiſtratu Terræfirmæ, teneatur expreſſam mentionem fieri facere de dicta propoſitione; aliter decretum obtentum ſit ſubreptitium, obreptitiū, & nullum; non obſtante quòd interuenerit numerus votorum alioqui requiſitus.

De rebus verò, aut negotijs cadentibus ſub iuriſdictione Extraordinariorum, ſeu officij Terrę firmę, teneatur quilibet, qui decretum obtinere voluerit a Senatu, impetrare interuenientibus ſaltem decem votis fauorabilibus; aliter decreta obtenta ſint obreptitia, & ſubreptitia.

Si aliqua reuiſio ſententiæ delegatorum data eſſet per Senatum, ſeu conceſſa, & propterea deberent vel conſtitui, vel ſubrogari aliqui delegati, pro electione nihilominus teneatur quilibet comparere coràm Extraordinarijs, vel officio Terræfirmæ, cui reſpectiuè ſpectaret illud negotium ex forma Statutorū. Et ſi decretum aliquod ſiue delegationis, ſiue ſubrogationis impetraret a Senatu, teneatur illud impetrare ſub modis, & in omnibus, vt ſupra; aliàs ſit obreptitium, & ſubreptitium.

In ijs, quę per Senatum prouidenda erunt, abſtineant a voto, & recedant a loco habentes intereſſe, & agnati, cognati, & affines vſque in ſecundum gradum incluſiue, ſiue alicuius partium, ſiue habentium intereſſe, alioquin nullum ſit, quod fuiſſet decretum. Et intelligatur durare affinitas etiam poſt mortem eius, qui cauſam daret affinitatis.

Verùm, vt negotia breuiori via expediantur, ſi partes a Cancellario, ſiue mandato Senatus, ſiue inſtante aliqua ex ipſis partibus, fuerint monitæ, vt nominent, ſi quos nouerint in Senatu habere impedimentum aliquod, nè in cauſa dicere poſſint, & intra terminum comminatum non oppoſuerint, ſeu non manifeſtauerint ſub actis, ſit ratum, quod fuerit decretum, non obſtante aliquo impedimento agnationis, cognationis, & affinitatis, non tamen ad fauorem illius, qui ſciens habere propinquum in Senatu, tacuerit, ſed bene valeat ad eius damnum.

Non poſſint expediri, neque tradi per Cancellarios litteræ alicui officiali, iuſdicenti, aut miniſtro, niſi prius recepta appodiſia, ſeu admittatur a ſyndicatoribus ſupremis, & ab alijs Magiſtratibus etiam comperarum ſancti Georgij iuxta decreta Senatus; ſub pena librarum centum pro qualibet vice, & grauiori arbitrio Senatus.

Debeant Cancellarij, & præcipuę ille, qui curam habet negotiorum Ciuilium, tenere in Cancellaria librum ſpeculi, & in eo ſaltem omni anno ante collationē officiorū annotare nomina eorū, qui fuiſſent declarati ponēdi in dicto libro; & ideo requirere, & habere a ſupremis ſyndicatoribus, & eorū Cācellario dicta nomina, ad hoc, vt ſemper in collatione officiorū liber ſpeculi Senatus conformet libro ſpeculi ſupremorū.

1592.

MDXCII. Die XXVI. Februarij.

Sereniſsimus Dux, & Excellentiſs. Domini Gubernatores, ac Illuſtriſs. Domini Procuratores, &c. examinato prius negotio infraſcripto ad calculos Decreuerunt, & Decernunt proponi minori conſilio in omnibus, vt infra.

Signori, ſe bene nelle prouiſioni, che fa il Sereniſſimo Senato in tener viui i tempi delle cauſe non è lecito citarſi le parti di coloro, che li ricercano, come coſa non neceſſaria, & la quale apportarebbe de i pregiuditij, nientedimeno per leuar via le difficultà, & ſottilità, che ponno in ciò vſarſi da littigāti, atteſo lo ſtatuto De decretis à Senatu impetrādis, *nel principio, giudicano i Sereniſſimi Collegii eſſer iſpediente, che ſi dichiari per le Signorie Voſtre tale ſtatuto non comprender le prouigioni de' tempi, che ſi tengono viui dal Sereniſſimo Senato, in maniera che in tener viui eſſi tempi non ſia neceſſaria la citatione dell'à parte. Il che hanno lor Signorie Sereniſſime deliberato col competente numero de' voti fauoreuoli proporre, come fanno alle Signorie Voſtre; le quali quando ſiano di queſto parere ſaranno contente dichiararlo con loro voti fauoreuoli, & prouedere in conformità della propoſta.*

MDXCII. Die XXVII. Februarij.

Conuocato, & congregato in legitimo numero ad conſpectum Sereniſsimi D. Ducis, & Excellentiſs. DD. Gubernatorum, & Illuſtriſsimorum DD. Procuratorū, & eorum mandato, centum virali Conſilio, eidemq; lecta per me Cancellarium, & Secret. propoſitione ſupradicta, nōnullorum conſiliariorum ſententijs exquiſitis, ex quibus plures laudauerūt declarari iuxtà dictam propoſitionem, collectis ita de more calculis fuerūt ex ipſis inuenti ſeptuaginta nouem fauorabiles, reliqui viginti duo contrarij, & ſic decretum remanſit iuxta continentiam, & ſeriem propoſitionis prædictæ, & ita fuit per me dict. Cancellarium, & Secret. alta, & intelligibili voce publicatum.

In Cancell. Coſtæ.

De Supremis Syndicatoribus. Cap. II.

SVpremi Syndicatores habeant illam auctoritatem pro ſyndicatu Collegiorum, vtriuſque eorum, & ſingulorum particularium; & ad obſeruari faciendum leges: & ſimiliter alias facultates, quæ eiſdem competunt ex forma legum Reipublicæ.

Habeant etiam eandemmet iuriſdictionem, quæ harum legum vigore comperit ſyndicatoribus ordinarijs, a quibus poſſint cauſas, & negotia ad ſe auocare, ſi voluerint. Et ſimiliter circa incarceratos pro debitis habeant illam auctoritatem, quæ per regulas, & decreta eis competit; non poſſint tamen aunullare detentiones factas pro maiori ſumma, quàm ſit verum debitum, niſi pro ſupra pluri; ſed detentio, etiam facta pro maiori ſumma veri debiti, valeat pro vero debito.

Poſſint inquirere, & procedere contra quoſcunque officiales, & magiſtratus Reipublicę, tàm ordinarios, quàm extraordinarios, quos compererint auctoritate officij abuſos fuiſſe; vel intemperantia, aut temeritate aliquem iniuria affeciſſe, & eos punire poſſint pro qualitate admiſſi, vt ipſis videbitur.

Non poſſit vllo modo a ſententijs ipſorum ſuper dictis ſyndicatibus latis appellari, nec contra eas opponi, contradici, aut querela moueri directè, vel indirecte: nec ab eis peti poſsit melioratio; imo ſint, & habeantur pro validis, firmis, & legitimis, & mandentur executioni; exceptis tamē cauſis, de quibus in ſtatuto de ſyndicatoribus Magiſtratuum Dominij, & ſeu de quibus aliter per ſtatuta, vel leges Reipublicæ diſpoſitum eſſet.

Et poſsint in omnibus, & ſingulis prędictis ſyndicatibus procedere, omni iudiciorum ordine prætermiſſo, & ſine aliqua iuris ſolennitate ſecundum eorū conſcientiā; citato tamen reo ſaltim ſemel perſonaliter, vel ter ad domum, ſi reperiri non poterit, aut ſaltem ſemel per proclama; non denegatis defenſionibus, intra breuem terminū arbitrio ipſorum.

Nullus Magiſtratus cuiuſcumq; conditionis, excluſo Senatu, poſsit compellere ſupremos ſyndicatores, neque eorum ſcribam, neque aliquem eorum ad faciendum, aut tradendum copiam actorum, ſeu ſcripturarum, quæ pertinent ad ſyndicatus, aut, quæ ab eis dependent. Et reſpectu actorum ſyndicatus Ducis, Gubernatorum, & Procuratorum Reipublicę, tàm coniunctim, & vtriuſque diuiſim, quàm particularium cuiuslibet ipſorum Collegiorum, non poſsint etiam compelli a Senatu ad ea tradendum.

Singulis annis apto tempore accedant in Senatum, & cum eo eligant ſyndicatores, qui mittuntur annuatim ad ſyndicandū officiales, iuſdicentes, ſcribas, & miniſtros in vtraque riparia, & in locis vltra iugum, & in toto Dominio; & pariter eligant ſcribas eorundem ſyndicatorum de ſcribis Collegij notariorum Genuę, quibus ſyndicatoribus, vt ſupra eligendis, poſsint dicti ſupremi concedere in prædicto ſyndicatu exercendo eam auctoritatem, quam ipſi ſupremi habent, ſeu magis limitatam, pro vt eis videbitur.

Prætor

Prætor Ciuitatis,& quilibet alius magiſtratus, tàm Ciuitatis, quàm Dominij, quandocumque fuerit requiſitus, teneatur dare ipſis ſuptemis ſyndicatoribus miniſtros,& ſeruientes pro exequendis ijs, quæ ad eorum officium pertinent. Et etiam miniſtri, & ſeruientes omnes teneantur obedire,& exequi ea,quæ ſibi fuerint mandata a dictis ſupremis contra quoſcumque etiam officiales, pro exequendis ijs, quæ ad eorũ officium pertinent, vt ſupra.

De Syndicatoribus Ordinarijs. Cap. III.

PRæcipuum munus Syndicatorum erit curare, vt leges a Magiſtratibus, cęteriſq; iuſdicentibus obſeruentur; & ideò poſsint prouidere ſecundum formam ſtatutorum, & ſecundùm auctoritatem eis per ſtatuta ſpecialiter, & reſpectiuè conceſſam.

Poſsint omnes,& ſingulos Magiſtratus,iuſdicentes, delegatos, arbitros, arbitratores, & omnes,& ſingulos alios iudices ordinarios,& extraordinarios compellere ad ius reddendum, iuxtà eorum reſpectiuè officij iuriſdictionem,& ſecundùm formam ſtatutorum, & ordinamentorum Reipublicę: & ſimiliter ad ea obſeruanda iuxta tenorem ſtatuti de extrinſeco intellectu prohibito. Contrafacientes verò punire poſsint in pœnam ſcutorum vigintiquinque pro qualibet vice applicatorum Cameræ Reipublicæ; & vbi adeſſet pars requirens obſeruantiam ſtatutorum, quæ propterea dediſſet notitiam de contrafactione,ſit ei applicata pœna pro medietate. Et hæc citra derogationem aliarum pœnarum, quæ ex natura officij, ſeu muneris fortè eſſent impoſitæ.

Et poſsint etiam, vt ſupra de iudicibus dictum fuit, compellere aduocatos, notarios, cauſidicos, procuratores, curatores, caualerios, nuntios, & cęteros miniſtros Reipublicæ cuiuſcumque generis, & qualitatis ad obſeruantiam ordinum, & regularum eis reſpectiuè impoſitarũ. Et contrafacientes punire in pœnas per ſtatuta reſpectiuè impoſitas.

Sint iudices in cauſis nullitatis, & exceſſus iuxta formam ſtatuti, De ſententiarum firmitate, etiam durante officio illius, qui ſententiam tuliſſet, quantum pro intereſſe partis; & ſuper ſalarijs magiſtrorũ grammaticæ, arithmeticæ, ſcribendi, & ſimilium; & ſuper ordinibus, tam reſpectu mercedis, quàm doctrinæ, & aliorum ad dictas artes, & bonos mores ſpectantium; & propterea non poſsint prædicti ſcholam aperire, neque dictas artes docere, quin prius præſtent idoneam fideiuſsionem in actis ſyndicatorum pro ſcutis vigintiquinque auri de obſeruando eorum mandata.

Similiter ſint iudices ſuper mercede, & ſalarijs quorumcumque ſeruientium, tàm maſculorum, quàm fœminarum; & ſuper danda, vel non danda licentia de recedendo, vel accedendo ad ſeruitia, ad formam ſtatuti de ſeruis, & famulis.

Et ſint etiam iudices in cauſis libertatis, ſeu ſeruorum, aut ſeruarum, qui, vel quæ ſe liberos, aut liberas aſſererent, vel prætenderent.

Et pariter ſint iudices ſuper differentijs, & controuerſijs occaſione vi-

ctualium venditarum, ſeu reuenditarum vſque in ſummam librarum quadringentarum.

Omnes, & ſingulæ appellationes a ſententijs Conſulum quarumuis nationum, & quarumcumque artium Ciuitatis, deuoluantur ad ipſos ſyndicatores, qui in earum cauſis ſint iudices.

A ſententijs latis per dictos Syndicatores ſuper ſyndicatibus, non poſſit appellari, neque reclamari, ſed executioni mandentur, in omnibus, vt in ſtatuto, De ſupremis ſyndicatoribus dictũ fuit. ab alijs verò ſententijs non poſſit appellari, niſi vt in ſtatutis, De meliorandis ſententijs, & de appellationibus diſponitur.

Poſſint facere approbationes fideiuſſorum in cauſis ſuſpecti, ad formam ſtatuti de debitore ſuſpecto, vſque in quamcumque ſummam, concurrentibus omnibus tribus votis; & vbi duo tantum concurrerent, vſq; in ſummam librarum duarum millium; & pari modo approbationes fideiuſſionum præſtandarum in quibuſcumque alijs cauſis ciuilibus, ſeu quacumq; alia occaſione ciuili, vſque in ſummam librarum quingentarum tantum; quæ tamen non dependant a maiori ſumma dictarum librarum quingentarum.

In cauſis, in quibus non datur appellatio, poſſint ipſi ſyndicatores procedere, & iudicare ſummarie, ſola facti veritate inſpecta, ſimpliciter, & de plano.

De Magiſtratu Extraordinariorum. Cap. IIII.

MAgiſtratus extraordinariorum poſſit ad inſtantiam pauperum, ſeu miſerabilium perſonarum delegare earum cauſas, ſub illis modis, & formis, pro vt ei videbitur pro minori partium diſpendio; dum tamen prius ad calculos declaret tales perſonas inſtantes eſſe pauperes, ſeu miſerabiles, vt ſupra.

Poſſit etiam conſtituere magiſtratum inter perſonas, de quibus in ſtatuto de committendis propinquorum quæſtionibus, excluſis ſemper cauſis, quæ a dicto ſtatuto excluduntur, & ſine derogatione iuriſdictionis magiſtratuum ordinariorum, iuxta formam dicti ſtatuti.

Et ſimiliter poſſit de voluntate partium delegare omnes cauſas ſub modis, formis, terminis, poteſtate exequendi, & alijs, quemadmodum partes ipſæ cõuenerint; & etiam concedere arbitris, & arbitratoribus auctoritatem exequendi, iuxta partium voluntatem, ſeu conſenſum.

Vlterius poſſit ex cauſa vrgenti, & graui delegare omnes, & ſingulas alias cauſas, dum tamen in earum delegatione facienda concurrant vota, quæ in reſtaurationibus requiruntur.

Supplere poſſit quibuſcunque defectibus obſeruantiæ ſtatutorum, & ſolennitatum ex forma ſtatutorum requiſitarum, in quibuſcumque inſtrumentis, tàm factis, quàm faciendis; & ideo poſſit reſpectu prædictorum derogare quibuſcumque ſtatutis.

Declarato tamen, quòd in contractibus mutuæ obligationis, ſeu inter partes factis; in quibus per ambas fuerit ſupplicatum eos confirmari,

poſſit idem Magiſtratus prouidere, & confirmationem, pro vt ei videbitur, facere ad inſtantiam cuiuslibet partium, intra annum a die celebrati contractus, abſque aliqua citatione. Poſt verò dictum annũ, teneatur prius alteram partem citari facere, & comparentem audire. Reſpectu verò contractuum, in quibus non fuiſſet per partes ſupplicatum, non poſſit comprobationem facere, niſi parte citata, & audita ſi comparuerit.

Prorogare poſſit quæcumque tempora cauſarum, & quæcumque tempora ſtatutaria, quemadmodum eidem Magiſtratui videbitur, ſalua ſem per diſpoſitione ſtatuti de temporibus, & inſtantijs, contra quam diſpenſare non poſſit.

Et declarato quòd non poſſit prorogare tempus ad auocandum bona im mobilia, neque etiam tempus conceſſum creditoribus vergentium ad inopiam de redimendo bona ſtabilia, in quibus alij creditores conſecuti fuiſſent ſolutionem vltra ſortem, & expenſas, ad formam ſtatuti de materia diſponentis.

Inſuper poſſit reſtaurare quæcumque tempora, terminos, & inſtantias cauſarum; & quæcumque tempora ſtatutaria, quæ, vt ſupra dictum fuit, poteſt prorogare; dum tamen per dictam reſtaurationem non infringatur aliqua res iudicata, ſiue laudum directè, vel indirectè.

Sed poſſit non obſtantibus prædictis prorogare tempus ad redimendum appoſitum in ſententia, ſeu laudo, ſeu inſtrumento; dum tamen concurrant vota in reſtaurationibus, vt infra requiſita.

Conſtituere poſſit tutores, & curatores minoribus, ac ipſos conſtitutos, & ſimiliter fideicommiſſarios, executores, tutores, & curatores teſtamentarios amouere, ſubrogare, & ſubſtituere, & eiſdem reſpectiue concedere auctoritatem, ſiue per teſtamentum, ſiue per ſtatuta, aut leges attributam; & etiam quancumque aliam auctoritatem, quæ ipſi Magiſtratui videbitur pro qualitate perſonarum, & munerum. Et pariter poſſit, ſi ita ei videbitur concedere prædictis fideicommiſſarijs, executoribus, tutoribus, & curatoribus priuilegia, quòd non teneantur de neglectis, præteritis, & omiſſis; & quòd vnus non teneatur pro alio, niſi reſpectu eorum, quæ in alium perueniſſent de illius conſenſu; & priuilegium quòd non poſſint cogi ad reddendum rationem, niſi corã delegatis conſtituendis a Senatu, ſiue ab ipſo magiſtratu extraordinariorum; ſed in reliquis dicti fideicommiſſarij executores, tutores, & curatores ſubiaceant diſpoſitioni ſtatutorum, & maxime ſtatuti, de officio tutorum, & curatorum.

In caſibus verò particularibus, poſsit concedere dictis fideicommiſſarijs, & executoribus tutoribus, & curatoribus facultatem, & bailiam capiendi quodcumque accordium, etiam pro minori ſumma, & reſtringendi bona hæreditaria, & ea deferendi ad ciuitatem, ſeu ad locum Dominij, in quo habent adminiſtrationem ſiue mari, ſiue terra, ſiue in pecunijs via cambij, ſiue in mercibus, vt dicto magiſtratui videbitur; & facultatem conſtituendi actores ad prædicta. Et hæc omnia riſico, & periculo hæreditatis, & hæredum; & non in aliquo ipſorum

fideicommiſſariorum, executorum, tutorum, & curatorum.

Fideiuſſores quoſcumque quauis cauſa, & occaſione ciuili datos, & dandos pro quacumque ſumma, poſsint approbare, ſalua ſemper auctoritate conceſſa ſyndicatoribus minoribus.

Præterea ſint iudices in committendis appellationibus, quæ interponerẽtur a ſententijs Rotæ Ciuilis, quas tamen committere non poſsint, niſi prius habita fide ſubſcripta per Cancellarium Procuratorum Reipublicæ de ſolutione gabellæ facta dictis Procuratoribus; neque etiam poſsint præcepta cõcedere, niſi prius habita dicta fide. Et commiſsio, ac electio iudicum fiat ad calculos de vno quoq; iudicum ſeparatim, & parte citata, ac receptis confidentibus doctorum, & receptis ſuſpectis aliorum Ciuium; quorum ſuſpectorum numerus moderari poſsit. Et commiſsio fiat tribus doctoribus de Collegio, ſiue alijs doctoribus, etiam extraneis, & Eccleſiaſticis, & ciuibus, ac mercatoribus, ſeu mixtim; dum tamen omnes domicilium habeant in ciuitate Genuæ, vt eidem magiſtratui videbitur; ea ſemper habita ratione, quòd vbi tractabitur de re mercantili, plures ſint mercatores; & vbi de apicibus iuris, plures ſint doctores: id tamen ſit arbitratu, & ex conſcientia dicti magiſtratus.

Et ſaluis ſupraſcriptis pro quibuſcumque cauſis, & controuerſijs ciuilibus, & dependentibus a ciuili, haberi poſsit recurſus ad dictum magiſtratum, perinde ac ſi poſſet ad Senatum; excluſis ſemper cauſis, in quibus camera Reipublicæ habet intereſſe; & illis, in quibus tractaretur de Ciuitate, ſeu aliqua eius parte reddenda pulchriori, vel commodiori; & excluſis ſaluiſconductibus, ac illis prouiſionibus, in quibus ex forma legum Reipublicæ, requiruntur vndecim vota Senatus.

In reſtaurationibus, vt ſupra faciendis, & in alijs, quæ numerum votorum reſtaurationum requirunt, interuenire debeant ad minus ſex calculi, & aliter non valeant. in ceteris vero omnibus concurrere debeant ſaltem quinque.

Si aliqua requiſitio, ſupplicatio, ſeu cauſa fuerit propoſita ad calculos per tres vices, & non fuerit obtenta, nec reprobata, non poſsit vlterius in dicto magiſtratu proponi, niſi elapſis annis duobus tunc proxime ſecuturis: & ſi eis finitis, iterum proponeretur, teneatur proponens in ſupplicatione mentionem facere de propoſitionibus antea ſecutis. Et poſsit ſemel tantum proponi, & ſi approbata non fuerit, habeatur in numero reprobatorum, & reiecta in perpetuum intelligatur; & Cancellarius teneatur notare ſub ſupplicatione propoſitionem factam, & negotium non obtentum, & illud notificare magiſtratui, ad hoc, vt in ſecunda, & tertia propoſitione ſit informatus de ſecutis. Si verò concurrerent etiam ſemel tantùm tot vota in reprobando, quot requiruntur in affirmando, non poſsit iterùm proponi, niſi tranſactis duobus annis, & ſemel tantùm, & facta mentione in ſupplicatione, in omnibus vt ſupra; & quicquid contra formam præſentis ſtatuti obtentum foret, non valeat.

Poſsit ſedere, & iuriſdictionem adminiſtrare omnibus diebus, etiam non

iuri-

iuridicis, & etiam ſuſpenſis, excluſis ferijs ad honorem Dei. teneatur tamen qualibet hebdomada ſedere ad eius tribunal tribus diebus a prandio.

Iuriſdictio, & auctoritas dicti magiſtratus ſit, & ſe extendat duntaxat inter ciues, & ciues Genuæ, inter homines trium poteſtatiarum, & alicuius ex eis, & inter ciues, & homines dictarum poteſtatiarum, & in cauſis, ſeu negotijs, in quibus vel ciuis, vel aliquis de dictis poteſtatijs eſſet reus.

De Magiſtratu Terræfirmæ. Cap. V.

HAbeat dictus Magiſtratus inter perſonas ripariarum, & dominij Terręfirmæ, & inter ipſas, & ciues, ac alios vbi dictæ perſonæ ripariarum, ſeu dominij Terręfirmæ ſunt rei, omnem illam iuriſdictionem, & auctoritatem, quam in pręcedenti capite dictum fuit magiſtratum extraordinariorum habere inter perſonas, de quibus in eo.

Declarato quòd cauſæ hominum Montobij, & Roccataliatæ ſint excluſæ a iuriſdictione dicti magiſtratus, poſtquàm pertinent ad cognitionem Procuratorum Reipublicæ.

Sit iudex appellationum Variſij, Godani, Sancti Romuli, & aliorum locorum ripariarum, & dominij Terræfirmæ, quæ deuoluuntur ad Senatum, excluſis tamen appellationibus a ſententijs feudatariorum Reipublicæ.

Deliberationes fiant tot votis reſpectiuè, quot vt ſupra dictum fuit in capite de Magiſtratu Extraordinariorum; & ſupplicationes ſubiaceant eiſdem ordinibus, in omnibus, pro vt in eo dictum fuit, quod hic pro repetito habeatur.

De iuriſdictione Prætoris Genuæ. Cap. VI.

PRætor Ciuitatis Genuæ in cauſis ciuilibus, & in dependentibus ab eis, maxime pro euitandis ſcandalis habeat eam auctoritatem, & iuriſdictionem, quæ ipſi per ſtatuta ſpecialiter eſt conceſſa.

Poſſit ſimiliter cognoſcere, terminare, & exequi quaſcumque differentias, & controuerſias non excedentes ſummam librarum decem, abſq; petitione, ſine proceſſu, ſine ſcriptis, & nullo iuris, aut ſtatutorum ordine ſeruato, a quibus non poſſit appellari, reclamari, neque recurſum haberi quouiſmodo.

Poſſit vlterius interponere auctoritatem in omnibus, & ſingulis actibus voluntariæ iuriſdictionis.

Habeat ordinariam iuriſdictionem in illis cauſis, ſeu caſibus, in quibus per ſtatuta non eſt conceſſa auctoritas, ſeu iuriſdictio alicui alteri magiſtratui.

De

De Rota Ciuili, & eius iuriſdictione. *Cap. VII.*

MAgiſtratus Rotæ Ciuilis ad cauſas ordinarias deputatus conſtans ex tribus doctoribus exteris, & itidem alius Magiſtratus Rotæ Ciuilis deputatus ad cauſas executiuas, & breuiores, ex totidem doctoribus exteris conſtans, ſint reſpectiue iudices omnium, & ſingularũ cauſarum excedentium valorem librarum centum, & quæ ſint excluſæ a iuriſdictione Conſulum rationis; reſeruatis ſemper illis, quæ per ſtatuta ſpecialiter alteri magiſtratui demandata ſunt.

Prior Rotæ cauſarum ordinariarum ſolus habeat iuriſdictionem conſtituendi tutores, & curatores, ſeruata forma ſtatutorum; & ipſe, ac quilibet auditorum dictæ Rotæ cauſarum ordinariarum habeat iuriſdictionem interponendi auctoritatem in actibus voluntariæ iuriſdictionis, ſalua in his auctoritate Prætoris.

Prior verò Rotæ cauſarum executiuarum tempore præſentationis proceſſus ſit iudex appellationum, & ſeu ad eum deuoluantur omnes, & ſingulæ appellationes in cauſis ciuilibus, quæ alias ad Prætorem Genuæ, ſiue ad eius vicarios deuoluebantur.

Et remaneat iudex, etiam ſi antè latam ſententiam finiret eius officium prioratus. Et quatenus ab eius ſententia appellaretur, in caſibus per ſtatuta conceſſis, appellatio deuoluatur ad vnum ex iudicibus Collegij Doctorum Genuæ, receptis confidentibus a partibus, & dicta commiſſio, ſeu electio iudicis fiat per dictum priorem.

Prior dictæ Rotæ executiuæ, & quilibet auditorum eiuſdẽ Rotæ poſſit concedere licentias de ſuſpecto iuxta formam ſtatutorum. ſuper cognitione vero, an detentus poſſideat, vel non poſſideat, & an licentia ex dicto capite ſit bene conceſſa, necne, quouſque dicta cognitio tractetur remanente detento in manibus Caualerij, ſit iudex ille, qui dictam licentiam conceſſit. In reliquis verò omnibus cognitio ſpectet ad dictam Rotam executiuam, ſalua in reliquis diſpoſitione ſtatuti de debitore ſuſpecto detinendo.

Vnus ex auditoribus in vtraque Rota ſit prior ſingulo trimeſtri, incipiendo a ſeniori, & procedendo ordine ſucceſſiuo; cui priori per notarium cuiuslibet cauſæ debeat dari ad inſtantiam cuiuſuis ex partibus notitia de cauſa incepta, ſeu de petitione depoſita, & citatione ſecuta. Qui prior teneatur eam cum nomine partium, & notarij ſcribere in libello per eum retinendo; & exinde etiam cauſas ipſas inter ſe, & reliquos duos auditores ſuæ Rotæ repartire, vt primo propoſita intelligatur ipſi ſeniori aſſignata, ſecunda ſucceſſori ſibi in ætate, & tertia reliquo; & ſic iterum inchoando, & continuando de omnibus cauſis.

Declarato quòd cauſæ propoſitæ tempore vnius Rotæ adhuc pendentes ſuccedente alia Rota, debeant ſorte diſtribui inter ipſos tres auditores; & pariter, ſi quæ cauſæ eſſent eodem tempore propoſitæ, inter quas eſſet dubium de prioritate, diſtribuantur ad ſortem, de quibus diſtributionibus, prior ad inſtantiam cuiuslibet partis, ſeu ad requi-

ſitionem notarij faciat notitiam ipſi notario, qui de ea teneatur notulam facere in actis cauſæ.

Ille, cui ſicut ſupra diſtributa fuerit cauſa, erit Commiſſarius ad formandum proceſſum, & iudex ſuper omnibus in dicto proceſſu formando: ab eius tamen ordinationibus poterit peti melioratio ad totam Rotam; quæ ſiue duo ex auditoribus intra dies octo immediatè à commiſſarii pronunciatione ſecuturos, poterunt eam reformare, variare, & reuocare, ac ei addere, & minuere, vt ipſis iuſtum videbitur.

Formato proceſſu idem Commiſſarius partes audiat ſuper cauſa;& poſtquam de eius ſtatu fuerit informatus,eam cæteris duobus auditoribus referat, & cum eis illam conferat; vt omnibus plenè diſcuſsis, viſoq; per alios duos proceſſu, deueniri poſsit per Rotam ad expeditionem cauſæ; ita tamen, vt omiſsio relationis non vitiet proceſſum, neque ſententiam;

Teneatur quilibet auditorum ſingulis diebus iuridicis ius reddere in eorum reſpectiuè Cameris audientiæ, in mane ſaltem per horas duas continuas pro formandis proceſsibus. Et omnes tres teneantur in veſperis tribus diebus cuiuslibet hebdomadis, hoc eſt, diebus lunæ, mercurii,& veneris ante ſeſsionem conuenire inſimul, & per duas horas audire aduocatos, procuratores, & partes pro inſtructione cauſarum, quæ erunt in termino expeditionis; in aliis verò tribus diebus teneantur counenire inſimul pro diſcutiendis inter ipſos cauſis.

Sed teneantur vtraque Rota ſingulis diebus iuridicis ſedere poſt prandium ſaltem per horam vnam ad eius ſolitum tribunal pro iure reddendo.

Et ſaluis ſupraſcriptis in iure reddendo, & proferendis ſententiis diffinitiuis, vel habentibus vim diffinitiuam, interuenire debeant omnes tres auditores, & ſaltem duo concurrere; & quicquid fuerit ordinatum, iudicatum, vel executum a duobus concordibus, valeat, ac ſi ab omnibus tribus factum eſſet.

A ſententijs vtriuſque Rotæ appellari poſsit, prout in ſtatuto de appellationibus.

Procedant auditores Rotę, & cauſas terminent reſpectiuè, ſeruata in omnibus forma ſtatutorum.

Auditores Rotę cauſarum ordinariarum teneantur intrà dies viginti, poſt latam ſententiam dare in Cancellaria Reipublicę deciſiones in ſcriptis, ſeu rationes, & cauſas,quibus moti fuerint ad ſic iudicandũ, allegando iura, & deciſiones non per relationem ad acta, ſeu proceſſum; & hoc,ſiue fuerint concordes, ſiue diſcordes,neque omiſsio motiuorum, neque exptesſio erronea, neque iniuſta noceat; adeò quòd propterea non poſsit dici,neque de exceſſu,neque de nullitate,nec aliquid opponi,ſaluo ſemper ſyndicatu, quas quidem deciſiones non teneantur dare in cauſis minoris ſummę librarum ducentarum.

De

De officio Ruptorum. Cap. VIII.

MAgiſtratus Ruptorum ſit iudex omnium, & ſingularum cauſarum ruptorum, ſeu rumpentium, tàm in Dominio, quàm extra occaſione rupturę, & dependentium ab ea; & inter ruptos, & creditores, ac debitores,& inter creditores, & creditores, & inter debitores, & debitores, & inter creditores, & debitores, & in omnibus dependentibus annexis,& connexis,compræhenſis vxoribus, participibus rationum, ſeu ſocietatum, & alijs quibuſcumque etiam hypothecarijs, & priuilegiatis; & etiam ſuper omnibus, ſecuto accordio, & occaſione eiuſdem,vſque ad illud completum incluſiuè.

Declarato,quòd non obſtantibus prædictis, creditor pro executione, & obſeruatione accordij, poſsit etiam adire magiſtratum ordinarium, ſi voluerit.

Et ſimiliter declarato,quòd cauſæ ruptorum in Dominio inter homines Dominij, poſsint per dictum magiſtratum delegari in partibus, ſub illis modis, & formis, & in omnibus,pro vt dicto magiſtratui videbitur,citra derogationem auctoritatis magiſtratus Terræfirmæ.

Poſsit procedere,iudicare, & exequi;ſummarie, ſimpliciter, & de plano; ſine ſtrepitu,& figura iudicij, & ſola facti veritate inſpecta; Et nullus alius magiſtratus poſsit in prædictis ſe intromittere, niſi quòd circa declarationem decoctorum, ſeu ruptorum poſsint Senatus, & Conſeruatores legum pro munere eis reſpectiuè demandato ſe intromittere, ſeruata ſemper forma eis præſcripta.

Dictus magiſtratus poſsit etiam interuenientibus creditoribus, & propinquis creditorum (ſed amotis duntaxat propinquis rupti ad inſtantiã cuiuſuis ex creditoribus maioris ſummæ librarum mille,etiam ante declarationem rupturæ, ſed ſeruata forma ſtatuti, De debitore ſuſpecto, inquirere perſonam, ſcripturas, & bona rupti in quouis loco, etiã domi propriæ,cuiuſcumque perſonæ, & facere pro prædictis illas diligentias,quæ ipſi Magiſtratui occurrerint.

De Conſulibus rationis, & eorum iuriſdictione. Cap. VIIII.

OMnes, & ſingulæ cauſæ, quæſtiones, & differentiæ de libris centum, vel ab inde infra, cognoſcantur, terminentur, & definiantur per Conſules rationis, excluſis cauſis ſeruitutum ruſticorum, ſiue vrbanorum prædiorum, ſecuritatum, & naulorum, cambiorum, & locorũ Sancti Georgij, & aliarum comperarum, & alijs, ſi quæ per ſtatuta ſpecialiter ſunt aſsignatæ aliquibus alijs magiſtratibus.

Si verò dicta ſumma penderet à maiori adhuc debita, etiam quòd plures eſſent debitores vnius ſummæ, quorum ſingulorum pars non excederet dictam ſummam, vel plures eſſent creditores vnius quantitatis, & portio cuiuslibet creditoris non excederet dictam ſummam, non ſint de iuriſdictione dictorum conſulum:& plura debita diſtincta,etiã

ſi de

ſi de eis conſtaret per vnicum inſtrumentum, quæ ſint infra dictã ſummam. licet iuncta inſimul eam excederent, ſint de iuriſdictione dictorum Conſulum, excluſis anteſactis conſtitutis in inſtrumento dotali; quæ licet ſint minoris ſummæ, peti poſſint vnà cum dictis dotibus, coràm magiſtratu competenti pro dotibus.

Poſſint in cauſis procedere, eaſque audire, cognoſcere, & terminare, iuris ordine ſeruato, & non ſeruato, omiſſis ſolennitatibus, & ſeruatis ſtatutis, vel non ſeruatis, vt eis melius videbitur, saluò quòd in definiendo teneantur obſeruare ſtatuta, & conſtitutiones Reipublicæ in publicam formam coràm ipſis exhibitas.

Poſſint ſaluis prædictis dicti conſules ius dicere etiam in diebus feriatis, & non obſtantibus aliquibus ſuſpenſionibus aduocatorum, procuratorum, & aliorum quorumuis, etiam pro rebus publicis factarum; excluſis duntaxat ferijs ad honorem Dei, & excluſis ſuſpenſionibus, in quibus expreſsè cõprehenſæ fuiſſent cauſæ coràm dictis conſulibus.

Nullus iuriſperitus poſſit conſulere, comparere, vel facere ſcripturas coràm dictis conſulibus, niſi haberet litem propriam, quo caſu aduerſarius poſſit iuriſperitum habere, ſi voluerit.

Non poſſint Conſules capere conſilium alicuius iuriſperiti, nec aſſumere aſſeſſores, niſi ad inſtantiã alicuius partium in cauſis difficilioribus, & concurrentibus omnibus cõſulibus cũ iuramento, ꝙ indigent aſſeſſore.

Teneantur Cõſules rationis ſedere ad eorum ſolitum tribunal tribus diebus cuiuslibet hebdomadis ad ius reddendum.

Ab ipſorum ſententijs non excedentibus libras quinquaginta, in quibus omnes conſules fuerint concordes, non poſſit appellari; Et à ſententijs non excedentibus libras viginti quinque, etiam ſi duo tantùm in eis concurrent, non poſſit appellari: ab alijs verò appellari poſſit iuxta diſpoſitionem ſtatuti de appellationibus.

De Delegatis. Cap. X.

NEc per Senatum, nec per aliquem magiſtratum eligatur aliquis delegatus, qui attineat alicui partium, vel habentium intereſſe in cauſa, vſque in tertiũ gradum agnationis, cognationis, vel affinitatis incluſiuè, ſecundùm diſpoſitionem ſtatuti, Ne quis in cauſa propinqui ſit iudex; nec eligatur, aliquis, qui ſit tutor, curator, procurator, negotiorum geſtor, vel actor alicuius partium, ſeu habentium intereſſe in cauſa.

Qui habuerit tres delegationes verè, & non fictè pendentes tẽpore quartæ delegationis ſibi factæ, de quo ſtetur iuramento ſuo, poſſit ſe excuſare ſi voluerit à quarta, & vlteriori delegatione.

Electus poſſit per delegantem, ſiue propter abſentiam, ſiue propter infirmitatem, ſiue propter aliud legitimum impedimentum arbitrio ipſius delegantis excuſari, & amoueri, ab electione, ſeu delegatione.

Electi cogantur per delegantem acceptare delegationes, & cõmiſſiones per præcepta pœnalia, mulctas, & pignorum captiones, ſalua ſemper

auctoritate Senatus, ſupremorum, & minorum ſyndicatorum.

Allegatio, & iuratio ſuſpecti de perſonis delegatorum fiat ſaltem intra dies quattuor a die primi præcepti dati de mandato delegatorum, quo caſu remoueri debeant pro vna, vel duabus vicibus ad ſummum, etiã ex cauſa leui. Allegationes verò, & iurationes ſuſpecti poſt dictum tempus, ſeu poſt dictas vices non attendantur.

Si ex aliqua noua cauſa ſuperuenienti delegatus allegaretur, ſeu iuraretur ſuſpectus, delegans poſſit de ea cognoſcere; attamen non retardetur proceſſus, nec delegati intelligantur interim impediti; & nihilominus ſi allegans, ſeu iurans non obtinuerit remotionem a delegante intrà dies quindecim, iuramentum, & allegatio ſit nulla, & cauſę habeantur pro efficacibus.

In delegationibus non intelligantur comprehenſa deciſa, neque etiam intelligantur comprehenſæ lites pendentes, niſi de eis expreſsè dicatur, & lites pendentes nominatim comprehendantur: Deciſa verò quo ad diſpoſitionem præſentis capituli intelligantur, quæ per ſententiam iudicis, vel laudum arbitri, ſeu arbitratoris tranſiuerint in iudicatum.

Delegati poſſint cognoſcere, procedere, terminare, & finire cauſas, & controuerſias in eorum commiſſione, ſeu delegatione compræhenſas ſummarie, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & ſola facti veritate inſpecta, niſi aliter circa eorum auctoritatem fuiſſet expreſsè prouiſum, ſeu ordinatum in delegatione; & ipſimet ſint executores eorũ, quæ iudicauerint, etiam ſi in commiſſione, ſeu delegatione nihil de exequendi auctoritate dictum fuiſſet.

Auctoritas, & bailia dictorum delegatorum (ſi tempus non fuerit expreſsè declaratum in delegatione) intelligatur durare, & duret per annum vnum, a die delegationis. Et bailia exequendi duret per menſes ſex à die latæ ſententiæ, & tranſitus in rem iudicatam.

Tempora prædicta non poſſint prorogari, niſi reſpectu anni per menſes ſex, & reſpectu menſium ſex ad exequendum per menſes tres in vna, ſeu pluribus vicibus, per Senatum, ſiue per magiſtratum delegantem; & vltra dictum tempus non poſſint fieri prorogationes, neque ſuſpenſiones, niſi ex aliqua maxima, & vrgenti cauſa per Senatum vndecim votis, ſiue per magiſtratum extraordinariorum, aut officium Terræfirmæ delegantem reſpectiuè ſex votis concurrentibus; & aliter, vel vltra impetratæ, intelligantur ſubreptitiæ, & ſint nullæ, abſque vlla declaratione.

Inſtantiæ cauſarum coram delegatis durent, quantum durat eorum auctoritas; & ea extincta, intelligantur etiam extinctæ.

Suſpenſiones ordinatæ in tempore æſtiuo, ſeu caloris, non ſeruiant corã delegatis; & ſuſpenſiones generales, & additiones non ſeruiant etiam, niſi expreſsè comprehendantur delegati. Et ſuſpenſiones aduocatorum, & cauſidicorum nullo modo ſeruiant, ſaluo ſi eſſent factæ in tempore aſsignato per delegatos ad probandum, vel ex cauſa publica, & expreſſam mentionem continerent de delegationibus.

Tranſacto tempore delegationis, cauſę,& lites, ſeu actiones, quæ durante tempore, non fuerint coràm delegatis propoſitæ, intelligantur, & ſint remiſſæ ad iudicem ordinarium, abſque aliqua tranſmiſſione, etiã ſi delegatio eſſet generalis.

A ſententijs delegatorum non poſſit appellari,neque reclamari, ſed,vt latæ ſunt,exequi debeant, niſi delegati, ſeu aliquis ex ipſis eſſet iuriſperitus,& ſeu iudicaſſent de conſilio iuriſperiti: quo caſu ſeruetur diſpoſitio ſtatuti de Appellationibus.

In caſu diſcordiæ, de qua ſtetur declarationi ipſorum delegatorum, & cuiuslibet eorum,detur tertius per delegantem; & eo caſu proceſſus,& ſententiæ duorum concordium valeant.

Non poſsint delegati moleſtari aliquo modo ratione iudicatorum, ſeu executorum per eos; ſed fruantur priuilegijs conceſsis per ſtatutum arbitris,& arbitratoribus.

Delegati de Collegio doctorum poſsint accipere, & habere ſalarium iuxta taxationem ſtatuti. Delegati verò non doctores, non poſsint ſalarium aliquod accipere, nec habere.

MDXCIIII. Die XXVIII. Februarij.

Sereniſsimus D. Dux, & Excellentiſs. Domini Gubernatores, ac Illuſtriſs. Procuratores Sereniſsimæ Reipublicæ Genuenſis; habita conſideratione ſuper negotio de quo infra, illoq; diſcuſſo ad calculos,mandauerunt proponi centumuirali conſilio.

S*Ignori ſi vede nelli Statuti nouamente riformati nel capitolo*, De delegatis *vn §. che dice, che le ſoſpenſioni, che ſaran fatte per il tempo dell'Eſtate, e caldi non ſeruino dinanti à delegati; all'incontro nel Statuto* De curia tenenda, & diebus feriatis, *doue ſi diſtinguono i giorni ne quali non è lecito à render ragione, quei giorni, che per le meſſe, e vendemie impediſcono, che non ſi tenghino le corti è renda ragione, non ſono chiamati per queſto nome di ſoſpenſioni per li caldi, ò per l'Eſtà, mà giorni di meſſe, e vendemie: è poſto per ciò in difficoltà ſe la ſoſpenſione di che parla il detto Statuto*, De delegatis *ſia quella, che nel detto Statuto* De curia tenenda, *ſi dice* dies meſſium,& vindemiarum, *è naſcono, e ſono per naſcere liti;in caſo che li Delegati faceſſero atti pretendono, che non li poſsino fare, e non facendoli all'incontro ſi pretende che il tempo reſti corſo della inſtanza; Perciò per leuare queſte difficoltà habbiamo deliberato col numero competente de voti di proporre alle Signorie Voſtre, come ſi fà, che voglino dichia-*

rare detti giorni chiamati di meſſe, e vendemie dallo Statuto De curia tenenda *ſieno gl'iſteſſi, che nel Statuto* De delegatis *ſono chiamati ſoſpenſioni per l'Eſtà, e caldi, e che per conſeguenza li Delegati in dette ſoſpenſioni poſſino procedere, e ſententiare. Se dunque le Signorie voſtre ſaranno dell'iſteſſo parere ſaranno contente dimoſtrarlo con loro voti fauoreuoli:*

MDXCIIII. Die III. Martij.

Conuocato, & congregato in aula magna palatij Ducalis coram ambobus Sereniſsimis Collegijs centumuirali conſilio in numero centum quinque, ipſis duobus Sereniſsimis Collegijs comprehenſis; lectaq. iuſſu præfatorum Illuſtriſsimorum Collegiorum propoſitione de qua ſupra, auditisq; ſententijs nonnullorum ciuium vocatorum ad ſuam dicendam ſententiam; qui omnes laudauerunt eam; collectis itaque calculis, declaratum, & Statutum fuit in omnibus vt in dicta propoſitione legitur, & continetur calculis centum quattuor affirmatiuis, & reliquo vno repugnante.

In Cancell. Botti.

De calcuratoribus, & eorum officio. Cap. XI.

QVotieſcumq; Patronus, Magiſter, ſeu Præfectus nauigij, aut alius, ad quem de iure ſpectet, petierit fieri calculum de iactu, ſeu auaria contra mercatores, ſeu dominos bonorum in naui oneratorum, ſeu contra aſſecurtores, Magiſtratus calculatorũ intelligat partes, examinari faciat teſtes, & quicquid determinauerit, ſeu in calculo poſuerit debeat comprobari per magiſtratus, ad quos ſpectat, & ſecundum illud procedi, ſaluis prætenſionibus, & actionibus, tàm dominis rerum, quàm aſſecuratoribus contra quoſuis.

Poſsint dicti calculatores mandare quæ voluerint patrono, magiſtro, ſeu præfecto nauigij prætendenti fieri calculum, tàm circa exonerationem mercium, ſeu bonorum, quàm circa acceptandum cuſtodes in naui vſque ad perfectam exonerationem, ſub pœna ſcutorum centum pro qualibet vice, & intereſſe iactus, ſeu auariç ſecutæ.

Et antequam Patronus, magiſter, ſeu præfectus, vt ſupra admittantur ad examinandum teſtes ſuper iactu, ſeu auaria ſecutis, teneantur calculatores habere ab eis promiſsionem, & idoneam fiediuſsionem de ſoluendo duodecim pro quolibet, quod exoneraſſent contra formam ſtatuti de iactu, & ſeu de quo fraudaſſent, ſeu fraudem commiſiſſent,

aut

aut committerent ad prçiudicium calculi, quę pœna ſit applicata pro tertio, calculatoribus, & pro alijs duobus tertijs patribus communis; niſi fraus detecta eſſet medio alicuius, quia tunc tertia pars pœnæ debetur delatori etiam ſecreto.

Merces, ſeu ſtipendium faciendi calculum ſit de libris decem, vſque in libras centū quinquaginta pro quolibet,taxāda per conſeruatores maris;& dimidia ſit ipſorū calculatorū,& alia dimidia ſoluatur conſeruatoribus maris erogāda in vſus dicti offici;& ꝓ eo,quod dictis vſibus ſuperrit,dādo patribus cōmunis in impēſas portus,& moduli erogādo.

Si qui calculatores dandi, vel eligendi eſſent in aliqua cauſa,& in eorum electione, ſeu nominatione partes eſſent diſcordes, eligantur per magiſtratus,ſeu iudices cauſæ, excluſis magiſtratibus forenſibus, qui calculatores non eligant; ſed de huiuſmodi magiſtratuum forenſium mandato per notarium cauſæ fiat notitia in ſcriptis Senatui de qualitate cauſæ, & nominibus partium. Et electio fiat per Senatum citata parte, & remotis remouendis; Et calculatores teneātur procedere ad cognitionem cauſæ,& relationem facere intra tempus ſtatuendum.

De Arbitris, & arbitratoribus. Cap. XII.

NVllus magiſtratus,vel iudex poſsit de cauſis corām ipſo vertentibus acceptare compromiſſum in ſe factum ab aliquibus, ſub pœna librarum centum; & nemo poſſit compromiſſum in magiſtratus facere de dictis cauſis: quod ſi contrafieret quicquid actum fuerit corām illo, ſit ipſo iure nullum,niſi per Senatum,ſeu magiſtratum extraordinariorum, ſeu Terræfirmæ diſpenſatum foret.

Non poſsit fieri compromiſſum in genere, vel in ſpecie de aliqua cauſa, ſeu quæſtione iuriſperito, cui commiſſa eſſet; nec iuriſperitus poſsit compromiſſum acceptare, ſub pœna librarum centum, & ſi acceptaret,non remota dicta pœna, ſententia ab eo lata ſit ipſo iure nulla, niſi eſſet diſpenſatum,vt ſupra.

Non poſsint etiam fieri compromiſſa in procuratores, ſeu ſolicitatores, aut patrocinantes de cauſis, in quibus pro aliqua partium ſunt procuratores, ſolicitatores, ſeu patrocinantes, etiam ſi id fieret de partium voluntate, niſi obtineatur licentia à Senatu, vel extraordinatijs, vel officio Terræfirmæ. Et facta cōtra formam præſentis ſtatuti ſint nulla.

Qui acceptauerit compromiſſum etiam de mandato,ſeu licentia ſuperiorum, non poſsit percipere, nec habere ſalarium quouis colore, ſeu cauſa, ſub pœna dupli. Et vltra, omnia acta, ſententiæ, & alia ſecuta corām ipſo arbitro, quo ad beneficium partis, quæ ſalarium dederit, ſint ipſo iure nulla,& pro nullis penitus habeantur; ſed remaneant valida, & efficacia, quo ad fauorem illius, qui ſalarium non dederit.

Compellantur dicti arbitri, & arbitratores, & quicumque alij ſiue vnus, ſiue plures,in quos factum fuerit compromiſſum,ad cognoſcendum,& definiendum cauſas,ſeu quæſtiones,aut negotia ſibi commiſſa: & hoc per ſupremos,ſeu minores ſyndicatores,poſtquam compromiſſum accepta-

ceptauerint; quod acceptaſſe intelligantur, quando talia interuenerint, propter quæ intelligi debeat illos compromiſſum acceptaſſe, vel quando ipſis fuerit per ambas partes notificatum compromiſſum, & ipſi in continenti non dixerint ſe nolle illud acceptare.

Quando à partibus attributa eſt in cõpromiſſo arbitris, & arbitratoribus poteſtas eligendi tertium in caſu diſcordiæ, inter ipſos valeat compromiſſum, etiam quòd tertius ſit incertus, & eligi poſſit non obſtante quacumque diſpoſitione iuris communis; & nihilominus ſi poſt electionem tertij eſſent primi arbitri, & arbitratores concordes, poſſint eorum laudum, ſeu ſententiam proferre abſq; tertio, ac ſi tertius nunquam datus fuiſſet; quòd ſi arbitri non concordarent in eligendo tertio ſpectet ad Magiſtratum, vt inferius dicetur, niſi obſtaret pactum expreſſum.

Si arbitri, & arbitratores eſſẽt diſcordes, de qua diſcordia appareat per iuramentum vnius ex ipſis, & in cõpromiſſo non ſit appoſita forma dandi tertium, detur tertius, & debeat eligi per ſupremos, ſeu minores ſyndicatores; habita ratione; quòd ſi arbitri eſſent iuriſperiti detur iuriſperitus, & ſi non eſſent iuriſperiti, fiat electio receptis confidentibus à partibus; & ſi alius non iuriſperitus eſſet eligendus, fiat, receptis ſuſpectis à partibus, niſi partes ipſæ de confidenti conuenirent.

Non poſſint arbitri, & arbitratores, atq; tertij allegari, neq; iurari ſuſpecti, niſi ex cauſa iuſta ſuperuenienti, quæ declaretur iuſta per ſupremos, ſeu minores ſyndicatores intra dies octo ab allegatione, ſeu iuramento ſuſpecti; aliter allegatio, & iuramentum ipſum non admittatur, & pro nullis habeantur; & niſi obſtaret pactum in compromiſſo appoſitum. Si verò allegatio, & iuramentum fuerint admiſſa, ſeu cauſa ſuſpitionis declarata iuſta per dictos ſupremos, ſeu minores ſyndicatores fiat electio in locum amoti, ſeu amotorum eo modo, quo facta fuit electio ipſorum; ita vt, ſi aliquis à partium aliqua fuiſſet nominatus, cogatur illa pars ad alium nominandum iuris, & facti remedijs opportunis per ſupremos, vel minores ſyndicatores; aliter ipſo non nominante fiat electio per ipſum magiſtratum.

Vbi verò arbiter, ſeu arbitrator allegaretur, vel iuraretur ſuſpectus in fine temporis compromiſſi, ita vt non adeſſent amplius octo dies dicti temporis, intelligatur, & ſit tempus ipſum prorogatum per dies octo, poſtquam fuerit cognitum ſuper ſuſpitionem, ſeu tranſactum tempus octo dierum ad cognoſcendum; & hoc valeat ſemel tantum in quolibet compromiſſo, & non vltra.

Si in compromiſſo non fuerit appoſitum tempus, per quòd durare debeat, intelligatur durare per tempus menſium ſex, à die facti compromiſſi, & non vltra.

Si verò arbitri, & arbitratores non definiuerint quæſtionem, ſiue negotiũ, quæ, vel quod fuerit eis compromiſſum, partes remaneant in eo ſtatu, & gradu, in quo erant ante compromiſſum factum, & iura earum remaneant illæſa reſpectu eorum, quæ nou fuiſſent definita.

Sed ſi factus fuerit proceſſus, ſeu acta coràm eis, valeant coràm alijs iudicibus competentibus; poſſintq; ipſi arbitri, & arbitratores produci

in

in teſtes ſuper eis, quæ coràm ipſis facta fuerint.

Si arbitri, & arbitratores ſententiam, ſeu laudum tulerint intrà tempus eorum bailiæ, exequantur dictæ ſententiæ, ſeu lauda, & executioni man dentur vna cum compromiſſo vt in ſtatuto, De cauſis executiuis; niſi de contentis in ſententia facta fuiſſet poſt eam ceſſio, ſeu translatio in aliquem ex arbitris; quo caſu non poſſit exequi, imo ille, contra quem lata eſſet, non poſſit pro contentis in ea moleſtari.

Non poſſint tamen dicti arbitri, & arbitratores in proferendo ſententiam reſeruare ſibi facultatem dandi aliam ſententiam vltra tempus cõmpromiſſi, niſi eſſet de expreſſo conſenſu, & voluntate partium.

A ſententijs, & laudis arbitrorum, & arbitratorum non poſſit appellari, ſupplicari, nec peti melioratio, nec in integrum reſtitutio, nec reductio ád arbitrium boni viri: nec poſſint peti, dici, ſeu declarari nulla, ſed exequi debeant pro vt lata fuerint, dummodo dicti arbitri, & arbitratores non exceſſerint eorum bailiam.

Non poſſint arbitri, & arbitratores moleſtari, vel inquietari directè, vel indirectè modo aliquo, neque conueniri ciuiliter, vel criminaliter, eo quia dicatur, quòd fecerint litem ſuam, malè ferendo ſententiam, vel malè arbitrando ſiue ſcienter, ſiue ignoranter, ſiue doloſe, ſiue non doloſe, ſiue quocumque alio quæſito colore diceretur male fuiſſe verſatum circa ſententiam, vel circa prædicta, vel occaſione prędictorum; niſi daretur per corruptelam pecuniæ, ſiue alicuius rei, vel per aliquã promiſſionem.

De iuriſdictione Cæterorum magiſtratuum Reipublicæ. Cap. XIII.

CÆteri omnes, & ſinguli Magiſtratus habeant illam auctoritatem & iuriſdictionem, quæ ipſis reſpectiuè ex forma electionis, ſeu inſtitutione magiſtratus, aut natura muneris competit, quibus propterea nihil derogatum intelligatur.

De ordine ſeruando per iuſdicentes Dominij. Cap. XIIII.

OMnes, & ſinguli iuſdicẽtes, officiales, & miniſtri totius dominij Reipublicæ, & tàm conuentionatorum, quàm non, teneantur præſtare fideiuſſorem in Camera Procuratorũ pro pecunijs Reipublicæ, & aliũ ad tribunal Supremorum de ſumma per ordines taxata, De ſtando ſyn dicatui in loco, in quo fuerit deſtinatus ꝑ tẽpus ſui ſyndicatus, & de ſol uẽdo cõdẽnationes in ſyndicatu factas, & ad præſtandũ alios fideiuſſo res, & obſeruãdũ quęcũq; alia, quę ex natura officij obſeruare debent.

Quilibet Poteſtas, & iuſdicens teneatur ſtare, & morari continuè toto tempore, pro quo conſtitutus fuit, in ſua poteſtatia, neque ex ea recedere poſſit, niſi aliter in ſpecie prouiſum fuiſſet, & niſi de licentia Sena tus in ſcriptis data; quę licentia non poſſit excedere dies quindecim; ſalua auctoritate dicto Senatui prorogandi dictum terminum in ſcriptis ex aliqua iuſta cauſa; quo caſu debeant locumtenentem in eorũ

abſentia conſtituere, & etiam finito officio, ſeu tempore magiſtratus, non poſſint recedere, niſi adueniente ſucceſſore: & ſi in aliquo de prædictis contrafecerint, incidant in pœnam librarum decem, vſque in quinqnaginta pro qualibet vice,& in grauiorẽ pœnã arbitrio Senatus.

Non accipiant pecuniam neque aliam rem occaſione interpoſitionis auctoritatis præſtandæ, vel interponendæ, nec occaſione alicuius cauſæ ad officium ſuum pertinentis, nec confirmationis conſulum, rectorum ordinatorum, miniſtrorum, ęſtimatorum, campariorum, vel aliorum officialium, neq; alia quacumque occaſione; ſed duntaxat ſalarium ſuum, & habitationem, quam habeant ab vniuerſitate,& niſi alia, quæ per ſtatuta ſpecialiter ſibi conceſſa eſſent, excluſis exculentis, & poculentis æſtimationis vſque in ſolidos decem.

Saluo quòd ſi ad inſtantiam alicuius de ſua iuriſdictione acceſerint ad reuidendũ aliquã viam, terram, terminos, vel bona, de quibus vertatur aliqua differẽtia corã ipſis, poſſint licite capere, & habere libras duas, ſi nõ acceſſerint vltra milliara decẽ,& ſi acceſſerint vltra, ad rationem librarum quattuor ſingulo die;& vltra expenſas victus, & equitaturæ.

Teneantur ipſi poteſtates,& iuſdicentes, & debeant exequi facere in eorum poteſtatijs, & iuriſdictionibus reſpectiuè præcepta, & mandata magiſtratuum ciuitatis Genuæ.

Et etiam conuentionati, quotieſcumque fuerint requiſiti, teneantur exequi licentias conceſſas à magiſtratibus ciuitatis contra quoſcumque; & ſic mandata in bonis quorũuis abſque vlla mora,& tergiuerſatione.

Non poſſint concedere alicui licentiam de accedendo ad ſtipendia cuiuſuis, ſine mandato Senatus.

Nequeant Poteſtates, iusdicentes, notarij, & alij officiales negotiari in ſua poteſtatia, ſeu iuriſdictione, neq; alibi de rebus deferendis in dictam poteſtatiam, neque de exportandis ab ea, per ſe, nec per interpoſitam perſonam directè, vel indirectè, ſub pœna librarum quinquaginta pro qualibet contrafactione, vel ſub grauiori pœna, ſi grauior per aliqua ſtatuta, ſeu ordinationes impoſita eſſet.

Quęſtiones ciuiles audire,& in eis procedere, & eas cognoſcere, & definire teneantur Poteſtates,& iuſdicentes bona fide, ſine fraude, ſecundùm formam ſtatutorum,& conſtitutionum Reipublicæ; & ab eorum ſententijs de libris decem, & ab infra (non coaceruatis expenſis) appellari non poſſit; ab alijs verò ſupra libras decem appellari poſſit, vt in ſtatutis de meliorandis ſententijs, & de appellationibus.

Poteſtates verò, qui habent capitaneos, ſeu vicarios ſupra ſe non poſſint cognitionem habere de cauſis criminalibus, niſi vbi irrogandæ eſſent pœnæ pecuniariæ; aliç verò cognoſcantur, & definiantur per Capitaneos, ſeu vicarios habentes ius ſanguinis ad formam ſtatutorum.

Ita tamen quòd vbi relatio chirurgi fiet cum periculo, vel etiam cum aliquo periculo, cognitio, & deciſio ſpectet ad capitaneos, ſeu vicarios, & non ad ipſos poteſtates inferiores.

A ſententijs, grauaminibus, & condemnationibus per dictos poteſtates, & alios iuſdicentes faciendis, in quibus pœnæ pecuniariæ ſunt irrogandæ,

gandę, appellari poſſit ad prętorē Genuæ, qui poſsit etiam poteſtates, & iuſdicentes condemnare in duplum condemnationum ab eis factarum, ſi cognouerit eos contra iuſtitiam fraudolenter condemnaſſe.

Scribæ, & notarij, ac ſubſcribæ dictorum poteſtatum, vel iuſdicentium non poſsint accipere pro mercede niſi illud, quod per tarifam ſiue ſtatuta conceſſum eſt, ſub pœna dupli, & reſtitutionis eius, quod habuiſſent, & ad ita obſeruandum compellantur per dictos poteſtates, & iuſdicentes: qui ſcribæ teneantur officium ſuum bene, & fideliter exercere ſub pœna librarum decem, pro qualibet contrafactione, & ſub alijs pœnis appoſitis reſpectiuè per decreta, & conſtitutiones.

Nec poſsint dicti poteſtates, & iuſdicentes facere nouas ordinationes, niſi de licentia Senatus.

Qui quidem poteſtates, & iuſdicentes teneātur habere, & retinere librū, ſeu cartularium, in quo notent omnes condemnationes per ipſos reſpectiuè dietim factas, & etiam computum de introitibus ſpectantibus Reipublicæ; & de omnibus prædictis teneantur reddere rationem cum reliquatus ſolutione, & obſeruare cetera alia ſecundum naturā officij. Et ſcribę teneantur ſimiliter conficere librum, in quo notent omnes condemnationes; & illum præſentare teneantur; & alia obſeruare ſecundum naturam eorum officij.

Conſules, ſyndici, miniſtrales, æſtimatores, rectores, camparij, & officiales conſtituendi in poteſtatijs conſtituantur, ſecundnm ordinationes, & conſtitutiones locorum, & vniuerſitatum reſpectiue; & in eis eligendis prætores, & iuſdicentes vocem non habeant, niſi aliter eſſet ſpecialiter ordinatum. Et qui anno præcedenti fuiſſet in aliquo ex dictis officijs, non poſsit adeſſe in illo anno, neque filius, nepos, pater, vel attinens vſque in tertium gradum, niſi aliter eſſet ſpecialiter conſtitutū, & niſi adeſſet aliquis ordo particularis, qui obſeruetur.

Vias, & ſtratas poteſtatiæ, & iuriſdictionis ſuæ, quilibet poteſtas, & iuſdicens aptari, & manuteneri faciat per homines illius poteſtatiæ, & iuriſdictionis.

Prædicta obſeruentur ſub pœna librarum decem, vſque in centum arbitrio ſyndicatorum.

Poteſtates, & iuſdicentes Biſamnis, Porciferæ, & Vulturi teneantur, per ſe, vel per locumtenentem reddere ius, & tenere curiam etiam in palatio Reipublicæ in ciuitate Genuæ, & ipſi Prætores, & iuſdicentes accedere ad loca debita.

De ſyndicatoribus Magiſtratuum Dominij. Cap. XV.

MAgiſtratus, iuſdicentes, officiales, & alij quicumque, ad quos perueniunt pecuniæ publicæ, ſeu cameræ Reipublicæ, teneantur finito officio, etiam antequam incipiatur ſyndicatus, ad mandatū ſyndicatorum, qui mittuntur ad ſyndicandum præſtare iuramentum in manibus ipſorum ſyndicatorum de dando computo fideliter, & legaliter; & ſic teneantur computum dare de omnibus condemnationibus

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

bus per eos exactis, & de confiſcationibus, & pecunijs, ſeu bonis perceptis, & ſimiliter iurare quòd per ſe, vel per alios non habuerunt aliquid aliud, & iuramentum prædictum præſtare teneantur ſub pœna librarum vigintiquinque vſque in ducentum arbitrio ſyndicatorum.

In proclamate, quod pro ſyndicatu faciendo emitti ſolet, inter alia ſyndicatores apponi faciant; quòd ſi quis eſt, qui notitiam habeat quòd fuerit data, vel promiſſa aliqua pecuniæ quantitas, ſeu donū, vel quid aliud quod non ſit ab ordinatione Reipublicæ permiſſum, & hoc ſiue iuſdicentibus, ſiue eorum familiæ, aut alijs pro eis, compareat intra terminum in proclamate exprimendum coràm ipſis ad illud manifeſtandum, ſub pœna tripli eius, quod fuiſſet datum, vel promiſſum; & idem fiat reſpectu eius, quod fuiſſet datum, vel promiſſum ſcribis, & alijs officialibus, & miniſtris. Et poſsint etiam in dicto proclamate promittere condonationem delicti illis, qui prædicta manifeſtarent, & in claris ponerent, excluſis iam indiciatis, arbitrio ſyndicatorum iuxta auctoritatem eis dandam in inſtructionibus Senatus, & ſupremorū.

Syndicatores huiuſmodi viſitent, inquirant, mulctent, puniant, condemnent, & abſoluant magiſtratus, iuſdicētes, officiales, ſcribas, miniſtros, & alios eorum ſyndicatui ſubiectos, pro vt ipſis videbitur: teneantur tamen ipſi obſeruare quæ in mandatis habuerint ſiue à Senatu, ſiue à ſupremis ſyndicatoribus, & ab eorum condemnationibus, ſeu ſententijs excedentibus, tàm reſpectu pœnarum, quàm reſtitutionum ſummam librarum centum, poſſit haberi recurſus per viam reuiſionis tantùm ad ſolos ſupremos ſyndicatores: qui vna cum ipſis duobus ſyndicatoribus, qui ſyndicauerunt, facultatem, & bailiā habeant intra menſem à reuerſis dictis duobus ſyndicatoribus ad ciuitatem reuidendi, & reformandi tales ſententias, & in totum, ſeu in partem moderandi, pro vt eis videbitur; ita tamen, vt ſaltem quatuor ex ipſis ſeptem concurrant. Declarato, quòd dicti ſupremi ſyndicatores poſſint prorogare dictum menſem per alios duos menſes in vna, ſeu pluribus vicibus, ſecundum qualitatem cauſæ, nec aliquis condemnatus in ſyndicatu poſſit aliter, vel alio modo habere recurſum ad aliquem magiſtratum, neque etiam ad ipſoſmet ſupremos, nec aliquo alio modo poſsit audiri, vel querelam, vel reclamationem proponere ſub pœna librarum ducentum pro qualibet vice, & omnis abſolutio, vel gratia, quæ quomodolibet tentaretur, vel fieret, non valeat.

Condemnationes, abſolutiones, & alia acta ſyndicatus debeant recipi, & teſtari per notarium de Collegio Genuæ ad id eligendum, qui exinde reuerſis ſyndicatoribus teneatur ea præſentare ſupremis retinenda in eorum archiuio; & qui inter alia teneatur date ſcripta nomina, & cognomina, cauſas, & circumſtantias eorum, qui per Commiſſarios ſyndicatores fuerint deliberati poni in libro ſpeculi, & etiam notulam condemnationum factarum per dictos ſyndicatores contra officiales pro pœna, non autem pro reſtitutione; ad hoc vt notarius ſupremorū, & Cancellarij Reipublicæ poſsint ea omnia notare in libro ſpeculi, legendo, quando conferuntur officia beneficialia.

De

De extrinſeco intellectu prohibito. *Cap. XVI.*

NEmo poſsit, aut debeat interpretationem aliquam, aut extrinſecum intellectum dare ſtatutis, capitulis, decretis, ordinibus, & conſtitutionibus Reipublicæ; nec arguere, nec ſubaudire, nec ampliare, nec reſtringere, nec ex identitare, nec maioritate rationis, nec aliqua alia occaſione, vel ratione; ſed accipi, & intelligi debeant ſimpliciter, pro vt littera iacet; ita tamen quòd vbi profertur verbum in maſculino genere intelligatur etiam in fœminino ſi alicui ſtatuto expreſsè nō contrariatur, & ſi illud, in quo profertur maſculinū, poterit cōuenire ita fęminæ, ſicut maſculo, & ſimiliter vbi profertur aliquid in numero plurali intelligatur etiam in ſingulari, & è conuerſo, ſi illud, in quo profertur, poterit ita conuenire vni, ſicut pluribus, & pluribus ſicut vni, & ſi expreſsè non contrariatur alicuì ſtatuto; & pariter vbi ſit mentio de magiſtratu ciuitatis Genuæ, vel de magiſtratu diſtrictus, aut dominij, intelligatur de omnibus magiſtratibus Reipub. tàm in dominio, quàm extra, ſi terminus, vel caſus occurrens poterit cōuenire, vel congruere.

Nullus magiſtratus, nulluſque iuriſperitus, & nullus alius cuiuſcunque gradus, ſtatus, ſexus, & conditionis ſit, poſsit proponere, opponere, allegare vel dicere, verbo, vel ſcripto, quòd capitula, ſtatuta, decreta, ordines, vel conſtitutiones fieri non potuerint, vel quòd ſint iniquæ, vel contra iura vel quod per conſuetudinem, aut diſuetudinem fuerint derogata, vel abolita, vel vſu non recepta.

Et nùllus magiſtratus, nulluſq; conſultor poſsit, aut debeat audire aliquē ex prædictis; imo quælibet allegatio, & oppoſitio ex prædictis ſit nullius roboris, & momenti; imò teneantur dicta capitula, ſtatuta, decreta, ordines, & conſtitutiones exequi, & executioni mandare modis omnibus, nulla ex prædictis oppoſitionibus admiſſa; ſalua ſemper oppoſitione, & exceptione coràm illis, ad quos ſpectat contra decreta, & reſcripta, quæ facta, vel conceſſa fuerint contra formam legum Reipub.

Quiſquis autem contrafecerit in opponendo, excipiendo, allegando, vel dicēdo prædicta, ſeu aliquod prædictorum intelligatur, ipſo facto cōdemnatus in libris vigintiquinque pro qualibet vice; & acceptans, vel iudicans contra præmiſſa, vel aliquod pręmiſſorum in libris centū pro qualibet vice; & vlterius ſententia, ſiue interlocutoria, ſiue definitiua lata rationibus ſupra allegatis, ſeu qualibet earum, ſit ipſo iure nulla, & nullius momenti.

Præſens ſtatutum ſit, & intelligatur eſſe abrogatorium, & derogatorium omnium aliorum capitulorum, ſtatutorum, decretorum, ordinationū, & conſtitutionum quibuſuis verborum ſolennitatibus conceptarum, & ſit, & intelligatur eſſe ad validandum, firmandum, roborandum, & exequi faciendum omnia & ſingula capitula ſtatuta, decreta, ordines, conſtitutiones Reipublicę, & quicquid in eis continetur etiam ſi oporteret de illis expreſſam mentionem fieri.

De iure reddendo, ſtatutis obſeruandis, & iuriſdictione non excedenda. Cap. XVII.

QVilibet magiſtratus, & iudex teneatur, & debeat ius reddere, & iuſtitiam facere cuicumque ſecundùm forma m capitulorum, & conſtitutionum Reipublicæ; & vbi capitula, & conſtitutiones deeſſent ſecundùm iura Romana, teneatur etiam obſeruare dicta capitula, ſtatuta, & conſtitutiones, ac decreta, & ordinationes Reipublicæ; & non poſſit excedere poteſtatem, ſeu iuriſdictionem, vel metam iuriſdictionis ex forma capitulorum ipſi competentem.

Declarato tamen, quòd vbicumque in ſtatutis tractatur de aliquo gradu agnationis, cognationis, affinitatis, aut propinquitatis intelligatur, ac intelligi, & numerari debeat ſecundum diſpoſitionem decretorum, ſeu conſtitutionum pontificiarum.

Si quis autem dicta ſtatuta, conſtitutiones, capitula, decreta, vel ordines obſeruare noluerit, aut neglexerit, & ſeu iuriſdictionem, vel metam iuriſdictionis, vt ſupra exceſſerit, cadat in pœnam librarum vigintiquinque vſque in centum pro qualibet vice, & vltra, pro qualitate admiſſi arbitrio ſyndicatorum; & vlterius proceſſus confeſſiones, receptiones teſtium, ſententię, acta, & alia facta excedentia iuriſdictionem, vel metã iuriſdictionis vt ſupra, nõ valeant, nec teneãt, ſed ſint ipſo iure nulla.

Si quæ acta, proceſſus, confeſſiones, receptiones teſtium, & alia acta facta fuerint coràm magiſtratu incompetenti ſcienter, vel ignoranter, non valeant, nec teneant coràm competenti, niſi de expreſſa partium voluntate, de qua conſtet per ſcripturam publicam.

Non intelligatur tamen per prædicta factum aliquod præiudicium auctoritati arbitrorum, & arbitratorum, neque illorum magiſtratuum, ſeu iudicum, quibus per regulas, ſeu conſtitutiones Reipublicæ aliter conceſſum fuiſſet.

Si verò aliqua cauſa mota coràm magiſtratu incompetenti non fuerit per reum oppoſita incompetentia, magiſtratus in prima cõparitione, in qua poteſt opponi ex forma ſtatuti, De cauſis ordinarijs, intelligatur magiſtratus tali caſu competens, non obſtantibus prædictis, ſed in dicta cauſa ſit eius iuriſdictio prorogata.

Non tamen hoc procedat contra tutores, nec curatores, nec contra contumaces, nec procuratores, qui non haberent mandatum in indiuiduo agendi, ſeu defendendi coràm illo magiſtratu.

Non poſſint magiſtratus, & iudices ordinarij allegari, neque iurari ſuſpecti aliquo modo, neque aliqua ratione, & omne iuramentum, & allegatio facta ſit ipſo iure nulla, & iurans, ſeu allegans cadat in pœnam ſcutorum centum pro qualibet vice, & vltra, arbitrio ſyndicatorum; quæ pœna pro medietate ſit applicata parti, ſalua ſemper diſpoſitione ſtatuti, ne quis in cauſa propria, vel propinqui ſit iudex.

Ne quis in cauſa propria, vel propinqui ſit Iudex. Cap. XVIII.

NVllus magiſtratus ordinarius, ſiue extraordinarius poſſit iudicare; & coram eo non poſſit tractari, vel definiri aliqualis quęſtio, cauſa, ſeu differentia, quæ directè, vel per obliquum ſpectet ad ipſum magiſtratum, ſeu patrem, matrem, filium, nepotem ex filijs, nepotem ex fratribus, vel ſororibus, patruum, auunculum, amitam materteram, vxorem, filios vxoris ex alio matrimonio, fratrem, ſororem, auum, vel auiam, conſanguineum germanum, ſiue ex duobus fratribus, ſiue ex duabus ſororibus, ſiue ex fratre, & ſorore, ſocerum, generum, maritum ſororis, maritum ſororis vxoris, & propinquum vſque in tertium gradum; & omnes ſupradicti caſus intelligantur de agnatione, cognatione, affinitate, & qualibet alia propinquitate; & affinitas intelligatur durare etiam poſt mortē eius, qui cauſam daret affinitati, & quicquid fieret contra formam præſentis ſtatuti ſit ipſo iure nullius roboris, & momenti.

Vbicunque pater excluſus eſt à iudicijs, excluſus etiam ſit filius; & è conuerſo viuente ipſo patre, & in cauſis patris viuentis remoueantur affines filij, qui ex forma ſtatutorū deberēt remoueri in cauſis ipſius filij.

Nullus iudicet in cauſa ſui iudicis, ille ſcilicet, qui quando eſt electus iudex, habet cauſas coràm illo, cuius eligitur iudex, ſiue ſit ſolus, ſiue cū alijs, ſiue ſit ordinarius, ſiue extraordinarius, excluſis tamen arbitris, & arbitratoribus.

Et ſimiliter nullus poſſit eſſe iudex ordinarius in eo loco, in quo ſit incola, vel intra milliaria decem, excluſis habitatoribus ciuitatis, neque in loco originis propriæ, vel paternæ.

Non poſſit aliquis habens officium in curia alicuius magiſtratus agere cauſas pro alijs coràm eodem magiſtratu.

Si quis de aliquo magiſtratu vellet coràm eo agere, non poſſit id facere coràm collegis ſuis durante tempore eius magiſtratus; ſed alij pro dicta cauſa eligantur ab his, ad quos ſpectat.

Conuentus, ſeu comparens coràm aliquo magiſtratu, qui aliquo tempore fuiſſet iudex illius, vel è contra in cauſa criminali, vel intra annos quinque proximè præcedentes, In cauſa ciuili, poſſit intrà dies decem à prima citatione allegare ſuſpectum iudicem, ſiue ordinarium, ſiue extraordinarium excluſis arbitris, & arbitratoribus, quo caſu debeat fieri ſubrogatio.

MDLXXXX. Die XII. Februarij.

Sereniſsima Collegia Sereniſs. Reipub. Genuen. auditis Mag. & Preſtantiſs. Supremis Sindicatoribus, & quicquid dicere voluerūt circa intelligentiam, & dubietatem Statuti ne quis in cauſa propria, vel propinqui ſit Iudex in illis verbis vſque in tertiū

gradum, & cupientes dubitationes, & materiam litigandi de medio tollere omni meliori modo, &c. ad calculos deliberauerunt proponi debere Mag. minori Conſilio declarationem illorum verborum dicti Statuti, videlicet an illa verba vſque in tertium gradum intelligenda ſint incluſiuè, an verò excluſiuè.

Die XIII. dicti.

PRopoſita fuit per me Io. Franciſcum Rubeum Cancellarium de ordine, & mandato Sereniſſimorum Collegiorum declaratio ſupraſcripta Mag. minori Conſilio in legitimo numero coadunato ad conſpectum præfatorum Sereniſſimorum Collegiorum in Aula ſolitæ reſidentiæ Sereniſ. Senatus hyemali tempore, et iuſsis ad eorum votum dicendum circa intelligentiam dictorum verborum; & nemine aſſurgente vocatus fuit Mag. Io. Lomellinus, qui iuſſus ſuam ſententiam dicere fuit opinionis dicta verba declaranda, & intelligenda eſſe, declarari intelligiq; debere vſque in tertium gradum excluſiuè, non autem incluſiuè; quam opinionem ſequuti fuerunt, omnes alij poſt eum vocati, & ſumptis de more ſuffragijs ſuper declaratione ipſa inuenta fuerunt nonaginta ſeptem fauentia, & vndecim repugnantia, & ſic declaratum remanſit dicta verba vſque in tertium gradum excluſiuè accipienda eſſe, & intelligi debere vt latè in extendendo.

In Manuali Sereniſ. D. manu de Io. Franciſci Rubei Cancell. & Sec.

MDLXXXX. Die XVI. Februarij.

VErba illa, quæ in Capitulo vigeſimo primo quarti libri nouorum Statutorum Ciuilium de venditione rerum immobilium in participes, agnatos, & confines facienda; videlicet in primo §. ſi quis particularis, &c. leguntur vel agnato maſculo vſque in tertiũ gradũ, &c. Declarata quod comprehendant, ſeu includant tertium gradum per Sereniſ. Collegia, & Conſilium minus ad calculos nonaginta ſex concurrentibus vt in extendendo.

In dicto Manuali manu N. Iacobi Ligalupi Cancell. & Sec.

Se-

MDXCV. Die X. Iulij.

Sereniſsimus D. Dux, Excellentiſs. DD. Gubernatores, & Illuſtriſsimi Procuratores, examinato ante hac, & modo etiã negotio infraſcripto ad cal. quattuor ex quinque partibus eorum, & vltra fauorabiliter conuenientibus, omni modo, &c. laudauerũt, ac laudant, & decernũt proponi Conſilijs in omnib. vt inf.

Signori, Per il §. conuentus, &c. Nel capitolo ciuile, ne quis in cauſa propria ſit iudex, può il conuenuto, ò ſia il comparente dinanzi ad alcuno magiſtrato, il quale fuſſe ſtato ſuo giudice, vel è contra, in cauſa criminale, ouero fra cinque anni proſsimamente precedenti in cauſa ciuile allegare fra lo ſpatio di dieci giorni dalla primiera citatione il Giudice ſoſpetto, ò ſia egli ordinario, ò ſtraordinario, eccettuato però gli arbitri, & arbitratori, & ſi deue in tal caſo fare la ſorrogatione in luogo del Giudice, che ſarà ſtato allegato ſoſpetto. Hora di quì reſta preteſo, che ſe vno Cittadino, ò altro hauerà, per modo di parlare, cauſa dinanzi il Sereniſs. Senato, ò come reo, ò come attore, & in eſſo poſſa tal'hora eſſere alcuno, che per auentura, ò in queſto Collegio, ò in altro magiſtrato fuſſe interuenuto à fare prouiſione alcuna nella cauſa di eſſo reo, ouero attore, e da eſſo tale foſſe egli allegato ſoſpetto ſi debba venire à ſorrogatione. Il medemo ſi dice per conto del Collegio dell'Illuſtriſsimi Procuratori, e di altri magiſtrati, e delle Rote ancora, non oſtante, che ſiano gl'Auditori di eſſe foraſtieri: e douendoſi fare per le leggi le ſorrogationi in perſone, che habbino le medeme qualità conſiderino le SS. VV. che difficultà ſi apporteranno alle eſpeditioni delle cauſe, e che confuſione, e intrichi ne ſeguiranno à pregiuditio di ogn'vno, che ricercherà prouigione in qual ſi voglia coſa: è gia bon pezzo, che noi vediamo ſimili inconuenienti, e conoſciamo eſſer neceſſario per ſeruitio, e commodo di tutti ci ſi prenda qualche iſpediente; e ſiamo andati però conſiderandolo, e finalmente alcuno à noi migliore non occorrerebbe come di correggere tutto il detto §. conuentus, ſeu comparens, in modo, che ſia lecito nell'auuenire allegare ſoſpetto il Giudice, ſalua però la diſpoſione dello Statuto De delegatis, & ſaluo anco che li Giudici di appellatione, che non ſono ſtati eletti riceuuti li confidenti dalle parti ſi poſsano allegare ſoſpetti fra il termine, e ſotto li modi, che permette ne' delegati il Statuto De delegatis; con che giudichiamo, che ſi debbano leuare infiniti abſurdi, diſguſti, e confuſioni fra Cittadini, & anco

C 2 ne'

ne' magiſtrati, poiche ſi vede eſſerſi coſi oſſeruato prima de' Statuti fatti l'anno 1589. ne eſſerne ſeguiti alcuni inconuenienti; le quali coſe habbiamo deliberato proporre all'vno, e l'altro de i Conſegli, accioche quando loro piacciano ſi contentino correggere il ſudetto paragrafo Conuentus, e prouedere in conformità di quanto ſopra. Se hora le SS.VV. ſaranno di queſto parere ſi contenteranno dimoſtrarlo co' voti fauoreuoli, accioche ſi poſſa in appreſſo ricercarne la confirmatione, & approuatione dal maggior Conſiglio.

MDXCV. Die XI. Iulij.

CONuocato, & congregato in legitimo numero ad conſpectum Sereniſsimorum Collegiorum centumuirali concilio fuit eidem per me Cancell. & Sec. iuſſu ſuam Sereniſs. DD. lecta ſupſcripta propoſitio, & exquiſitis poſtmodum ſententijs nonnullorum Conſiliarioũ laudantium corrigi, & prouideri in ſententiam eiuſdem propoſitionis, fuerunt de more dati, & collecti ſuper ea calculi, ex quibus inuentis fauorabilibus nonaginta ſeptem, & treſdecim contrarijs, propoſito approbata remanſit.

Die XXVII. dicti.

COnuocato, & congregato in aula magna Palatij Ducalis ſolito ſigno campanæ magnæ in ſufficienti, & legitimo numero ad conſpectum Sereniſsimorum Collegiorum magno quadringentorum Conſilio fuit iuſſu ſuarum Sereniſsimarum DD. per me Cancell. & Secret. de ſuggeſtu eidem lecta propoſitio ſupræſcripta (demptis tamen verbis, ſe hora le SS.VV. ſaranno, &c. & reliquis vſque ad finem dictæ propoſitionis, & loco eorum poſitis, & explicatis; Il che tutto eſſendoſi propoſto al minore Conſiglio, & ſtato da eſſo lodato, & approuato con larghiſsimo numero de voti.) Quando dunque le SS.VV. ſiano del medeſimo parere ſaranno contente dimoſtrarlo co' voti fauoreuoli; & exinde facta omnibus conſiliarijs poteſtate dicendi ſuper eadem propoſitione quid vnuſquiſque eorum ſentiret, neminéq; aſſorgente, neque dicente, fuerunt nonnulli nominatim ſuam ſententiam dicere rogati; qui omnes laudauerunt propoſitionem prædictam approbari, ac corrigi, decerni, & prouideri iuxtà ſeriem, & continentiam eiuſdem; quare datis, & collectis ſuper ea de more calculis, & ex ipſis inuentis ducẽtis ſeptuaginta quinque fauorabilibus, & quadraginta ſex cõtrarijs

trarijs

trarijs, propoſitio prædicta approbata remanſit, & ſic decretum, & prouiſum iuxtà ſeriem, & continentiam eiuſdem propoſitionis, & ita fuit illico per me dictum Cancell. & Sec. alta voce pronuntiatum.

In Cancell. Coſta.

De prohibita cauſarum commendatione. Cap. XIX.

NEmini liceat neque verbo, neque ſcripto, neque facto commendare alicui magiſtratui cauſas aliquas, neque perſonas litigantium, neque iura, etiam ſi commendaretur iuſtitia, ſub pœna ſcutorũ quinquaginta pro qualibet vice.

Et nemini magiſtratui liceat quempiam audire commendantem, vt ſupra, imo teneatur commendantes reijcere ſub eadem pœna; & ſi magiſtratibus forenſibus fuerint factæ commendationes præſertim per litteras, debeant notificare Senatui ſub eadem pœna. Excipiantur aduocati, procuratores, & attinentes partibus vſque in ſecundum gradum incluſiuè, qui non poſsint audiri à magiſtratibus Forenſibus, niſi de die, ab ottu ſolis, vſque ad occaſum ſub eadem pœna.

De officijs, & ſcribanijs non exercendis. Cap. XX.

NVllus poſſit exercere officium, vel ſcribaniam, niſi fuerit electus à Senatu, vel habentibus auctoritatem eligendi, & niſi habitis à Cancellaria litteris, quæ dari non ſolent, niſi poſtquam electi obſeruauerunt omnia, ad quæ tenentur ex natura officij: Et ſi quis contrafaceret, remoueatur, & cadat in pœnam à libris quinquaginta vſque in ducentum arbitrio Senatus, ſeu ſyndicatorum, & acta ſint nulla, & pro nullis habeantur; niſi in quantum facta eſſent ad fauorem publicum; & ipſi teneantur partibus ad omnia damna, & ſint obligati in ſolidum ad obſeruantiam ſententiarum, ac ſi eſſent validæ.

Non poſſit aliquis exercere officium, ad quod ipſe non fuerit deputatus, niſi cum licentia Senatus, ſeu habentis ad id facultatem, ſub pęna priuationis, ſaluo iure illis, quibus eſt permiſſum habere locumtenentẽ, & in caſu contrafactionis officium ipſo iure vacet.

Quòd officiales, & ſcribæ non procurent. Cap. XXI.

OFficiales, & ſcribę cuiuſuis curiæ non poſſint in ea cauſas patrocinari, niſi eſſet cauſa alicuius ſui propinqui vſq; in tertium gradũ. quo caſu non poſſint etiam patrocinari coràm eo magiſtratu, cuius ipſe ſolus eſſet notarius, & hoc ſub pęna librarum decem vſque in quinquaginta pro qualibet vice, arbitrio ſyndicatorum, ſaluis ſemper regulis cauſidicorum Genuæ, & conſtitutionibus circa curias particulares.

Finis Libri Primi.

STATVTORVM CIVILIVM REIPVBLICAE GENVENSIS.

Liber Secundus.

De curia tenenda, & diebus feriatis. *Cap. I.*

OMNES, & ſinguli dies,& horæ ſint iuridicæ,& in eis ius reddi poſſit; teneantur tamen omnes, & ſinguli iudices, & magiſtratus ſub pęna ſyndicamenti ius reddere,& pro iure reddendo ſedere ad eorum reſpectiuè tribunalia,ſeu loca ſolita quolibet die à tertijs vſque ad ſignum Auę Mariæ meridiei, & à primis veſperis, vſque ad finitum completorium: ita vt in tertijs per horam vnam, & in veſperis per horas duas ad minus, teneantur ius reddere, & ſedere vt ſupra, iu- quo tempore durante non poſſint audiri aduocati. Et hoc niſi dicti dices, & magiſtratus eſſent impediti ob infirmitatem, vel aliam iuſtā cauſam arbitrio Senatus,excluſis diebus inferius deſcribendis,in quibus curiæ non teneantur, ſalua ſemper diſpoſitione ſtatutorum ſpecialium,quòd certi magiſtratus aliter ſedere debeant, vel quòd in certis cauſis procedi poſſit in omnibus, vel aliquibus diebus feriatis, & ſaluo quòd actus voluntariæ iuriſdictionis poſſint quandocumque fieri;præter quos dies, vt ſupra excluſos, non poſſit aliquis magiſtratus impedire,neq; ſuſpendere curias,ſed ius reddi poſſit,& debeat,vt ſup.

Dies autem in quibus curiæ non tenentur ſunt infraſcripti.

Omnes dies Dominicæ.
Omnes dies Sabbati poſt meridiem.
Omnes vigiliæ de præcepto Eccleſiæ.
Dies Sancti Thomæ Apoſtoli vſq; ad Circuncìſionē Dominī incluſiuè.
Dies cinerum cum ſeptem præcedentibus.
Reſurrectio Domini cum diebus quindecim præcedentibus, & ſeptem ſequentibus.
Aſcenſio Domini.
Pentecoſtes cum duobus diebus ſequentibus.
Dies Corporis Chriſti.
Dies meſſium, & vindemiarum, hoc eſt à die vigeſima Iulij per totum menſem Septembris incluſiuè.

IN MENSE IANVARII.

Dies 6. feſtum Epiphaniæ Domini.
Dies 17. feſtum Sancti Antonij.
Dies 20. feſtum Sanctorum Fabiani, & Sebaſtiani:
Dies 22. feſtum Sancti Vincentij.
Dies 25. feſtum conuerſionis Sancti Pauli.

FEBRVARII.

Dies 2. feſtum Purificationis Beatæ Mariæ.
Dies 3. feſtum Sancti Blaſij.
Dies 5. feſtum Sanctæ Agathæ.
Dies 22. feſtum Cathedræ Sancti Petri.
Dies 24. feſtum Sancti Mathiæ.

MARTII.

Dies 7. feſtum Sancti Thomæ de Aquino.
Dies 12. feſtum Sancti Gregorij.
Dies 19. feſtum Sancti Ioſephi.
Dies 21. feſtum Sancti Benedicti.
Dies 25. feſtum Annuntiationis Beatæ Mariæ.

APRILIS.

Dies 24. feſtum Sancti Georgij.
Dies 25. feſtum Sancti Marci.
Dies 29. feſtum Sanctorum Torpetis, & Petri Martiris.

MAII.

Dies prima feſtum Sanctorum Iacobi, & Philippi.
Dies 3. feſtum Inuentionis Sanctæ Crucis.
Dies 19. feſtum Sancti Iuonis,
Dies 20. feſtum Sancti Bernardini.
Dies 23. feſtum Sancti Deſiderij.
Dies 28. feſtum Sancti Germani.

IVNII.

Dies 11. feſtum Sancti Barnabæ,
Dies 13. feſtum Sancti Antonij de Padua.
Dies 22. feſtum Sancti Iuliani.
Dies 24. feſtum Sancti Ioannis Baptiſtæ.
Dies 29. feſtum Sanctorum Petri, & Pauli.
Dies 30. feſtum Commemorationis Sancti Pauli.

IVLII.

Dies 2. feſtum Viſitationis Beatæ Mariæ.
Dies 5. feſtum Sanctæ Margaritæ.
Dies 6. feſtum Sancti Siri Epiſcopi Genuenſis.
Dies 9. feſtum Sancti Felicis Epiſcopi Genuenſis.
Dies 22. feſtum Sanctæ Mariæ Magdalenæ.
Dies 23. feſtum Sanctæ Brigidæ.
Dies 25. feſtum Sanctorum Iacobi, & Chriſtophori.
Dies 26. feſtum Sanctæ Annæ.
Dies 27. feſtum Sancti Pantaleonis.
Dies 28. feſtum Sanctorum Nazarij, & Celſi.
Dies 29. feſtum Sanctæ Marthæ.

AVGVSTI.

Dies prima feſtum Vinculæ Sancti Petri.
Dies 3. feſtum Inuentionis Sancti Stephani.
Dies 5. feſtum Sancti Dominici.
Dies 6. feſtum Sancti Siſti.
Dies 7. feſtum Sancti Donati.
Dies 10. feſtum Sancti Laurentij.
Dies 15. feſtum Aſſumptionis Beatæ Mariæ.
Dies 16. feſtum Sancti Rochi.
Dies 20. feſtum Sancti Bernardi.
Dies 24. feſtum Sancti Bartholomæi.
Dies 28. feſtum Sancti Auguſtini.
Dies 29. feſtum Decolationis Sancti Ioannis Baptiſtæ.

SEPTEMBRIS.

Dies 7. feſtum Natiuitatis Beatæ Mariæ.
Dies 12. feſtum Vnionis Reipublicæ.
Dies 13. feſtum Sanctæ Crucis.
Dies 21. feſtum Sancti Mathæi.
Dies 23. feſtum Sanctæ Teclæ.
Dies 27. feſtum Sanctorum Coſmæ, & Damiani.
Dies 28. feſtum Sancti Salomonis Epiſcopi Genuenſis.
Dies 29. feſtum Sancti Michaelis.
Dies 30. feſtum Sancti Hieronymi.

OCTOBRIS.

Dies 4. feſtum Sancti Franciſci.
Dies 13. feſtum Sancti Romuli Epiſcopi Genuenſis.
Dies 14. feſtum Sancti Lucæ.
Dies 28. feſtum Sanctorum Simonis, & Iudæ.

NOVEMBRIS.

Dies prima feſtum omnium Sanctorum.
Dies 2. feſtum commemorationis omnium defunctorum.
Dies 6. feſtum Sancti Leonardi.
Dies 9. feſtum Sancti Saluatoris.
Dies 11. feſtum Sancti Martini.
Dies 25. feſtum Sanctæ Catherinæ.
Dies 30. feſtum Sancti Andreæ.

DECEMBRIS.

Dies 6. feſtum Sancti Nicolai.
Dies 7. feſtum Sancti Ambroſij.
Dies 8. feſtum Conceptionis beatæ Mariæ.
Dies 13. feſtum Sanctæ Luciæ.

De cauſis ordinarijs. Cap. II.

Lites,& quæſtiones audiantur,cognoſcantur,& definiantur,ſummarie ſimpliciter,& de plano, bona fide, ſub vinculo iuramenti, habito ſemper intuitu ad Deum,& ad veritatem negotij, auditis partibus, & ipſarum requiſitionibus, probationibus, & defenſionibus, ſed ſuper actis,& probatis in proceſſu tantum, & hoc per ipſoſmet iudices, ſeu magiſtratus, ad quos ex forma ſtatutorum cognitio earum ſpectat, ſalua ſemper diſpoſitione aliorum capitulorum in contrarium ſpecialiter diſponentium.

In quibus quidem cauſis ſit ſtatutus terminus dierum triginta incipiendorum à die primi præcepti,ipſa die excluſa vtrique parti ad probandum per omne genus probationis,& ad producendum,& oſtendendũ quicquid earum quælibet voluerit. Et ſimiliter declarato,quòd ſi fuerit oppoſitum de incompetentia iudicis,vel de illegitimatione perſonę non incipiat dictus terminus, niſi à die,qua fuerit pronuntiatum ſuper dictis competentia,& legitimatione perſonæ,ipſa die excluſa.

Declarato quòd ſi notarius fuerit allegatus ſuſpectus ad formam capituli,de electione actuarij,non incipiat dictus terminus,niſi à die prouiſionis notarij confidentis,vel deſiſtentiæ à ſuſpicione,ipſa die excluſa.

Oppoſitiones autem de incompetentia,& de illegitimatione perſonę fiãt omnino in prima comparitione ſaltem poſt electionem notarij confidentis,vel deſiſtentiam à ſuſpicione de ipſo allegata, & ſemper fiant verbis claris,& expreſſis,& aliter factæ non impediant proceſſum,neq; valeant,ſed reputentur,ac ſi factæ non fuiſſent.

Si conuentus alieno nomine,ſeu de geſtis per alium,qui eſſet extra diſtrictum petierit in prima comparitione dilationẽ deforis informatoriã, nominando aliquam perſonam à qua ſe informare velit, & locum in quo exiſtat, debeat dicta dilatio concedi, iurante tamen eo,qui petit

quod

quod illam bona fide,& ad ſe informandum non per calumniam, nec animo diferendi petit; ſed poſſit Magiſtratus illam denegare ex aliqua iuſta, & probabili cauſa arbitrio ſuo; Et ſi eam concedere voluerit id facere poſſit,habita ratione diſtantiæ loci,calculatis milliarijs viginti pro quolibet die, & additis vſque in triginra diebus, vt ei videbitur, dummodo tamen non excedat menſes ſex.

Sed declarato quòd in caſu petitæ dilationis prædictæ, terminus probatorius incipere debeat à die finitæ dictæ dilationis, vel à die, qua eſſet pronuntiatum dictam dilationem non eſſe concedendam.

Atque etiam Declarato quòd finita dicta dilatione,ſeu facta pronuntiatione eam non eſſe concedendam,poſſit in prima comparitione allegari notarius ſuſpectus, niſi antea fuiſſet allegatus; & facta de eo prouiſione,poſſit etiam in prima comparitione opponi incompetentia iudicis,& illegitimatio perſonæ in omnibus, vt ſupra, quo caſu terminus probatorius incipiat à die prouiſionis notarij confidentis,deſiſtentię à ſuſpitione,declarationis competentiæ,& legitimationis perſonæ vt ſupra dictum fuit reſpectiuè.

Durantibus autem primis quindecim diebus termini probatorij poſſint partes, & vtraque earum petere dilationem deforis probatoriam pro examinandis,& producendis teſtibus, & etiam pro producendis ſcripturis,dum tamen ille,qui eam pro teſtibus examinandis petierit, iam produxerit,vel ſimul,& ſemel producat capitula probatoria, ſuper quibus teſtes examinari petuntur,& iuret ſe credere poſſe probare plenè, vel ſemiplene ea,quæ in titulis per ipſum depoſitis continenrur;& ille qui pro producẽdis ſcripturis petierit,iuret ſe credere poſſe habere inſtrumenta,aut ſcripturas,pro quibus dilationẽ petit, & dummodo exprimat nomina,vel pręnomina teſtium,vel tales circunlocutiones,per quas conſtare poſſit de perſonis eorum,qui producendi ſunt in teſtes; & ſimiliter nomina eorum à quibus ſcripturas, vel inſtrumenta reſpectiuè habere velint,niſi iurarent ſe nomina,prænomina, & circunlocutiones,de quibus ſupra,non habere in promptu, quo caſu non teneatur illa exprimere, & dilatio ſic petita cõcedi debeat per illud tempus, quod magiſtratui videbitur ſecundum locorum diſtantiam; ita tamen quod pro locis in Italia non poſſit excedere mẽſes ſex,& pro locis extra Italiam annum vnum,& iam conceſſa poſſit ſemel tãtum per ipſum magiſtratum prorogari per tempus, quod ei videbitur, dum tamen non excedat tertiam partem temporis conceſſæ dilationis, ſaluo ſemper non obſtantibus prædictis, quod ſi magiſtratui videretur dilationem deforis probatoriam per euidentem calumniam peti,poſſit,& debeat magiſtratus eam denegare.

Si ad inſtantiam alterius partium dilatio cõceſſa fuerit,poſſit altera pars vti beneficio eiuſdem dilationis, ſi intra tempus dierum triginta termini probatorij hoc expreſſerit,& iurauerit, & alia obſeruauerit, quæ vt ſupra in petitione dilationis ſeruanda ſunt; quo caſu dicta dilatio ſit etiam communis dictæ alteri parti.

Durante dilatione teſtes nominati pro ea impetranda, vt ſupra produci, & exa-

& examinari poſſint, etiam tranſactis diebus triginta termini probatorij tàm in præſenti ciuitate in actis actuarij, quàm deforis, ſiue in locis nominatis in conceſſione dilationis, ſiue alibi ſuper titulis, & interrogatorijs tranſmittendis per magiſtratum cum eius litteris, & non aliter, concordato de iudice, & notario, vel facta prouiſione per magiſtratum, ſi concordatum non fuerit; teſtes verò non nominati non poſſint produci, nec examinari alibi, quàm in locis conceſſæ dilationis, & teſtificationes deforis faciendæ, atque ſcripturæ producendæ, vt ſupra; debeant etiam durante dilatione produci, ſeu præſentari in actis cauſæ coràm magiſtratu; aliter non ſeruiant.

Si durante dilatione deforis probatoria, qui eam petierit, & qui declarauerit velle vti beneficio illius, non probauerit plenè, vel ſemiplenè contenta in titulis, vel ſaltem dimidiam partem eorum, pro quibus dilationem petierit, ſiue per teſtes, ſiue per ſcripturas, teneatur ſtatim finita dilatione ſoluere alteri parti expenſas in cauſa factas, quas reſtituere exigens non teneatur, etiam ſi in cauſa ſuccumberet; & vlterius ipſe dilationem petens, & non probans, vt ſupra ſoluere debeat nomine pœnæ vna cum impenſis alteri parti ſolidum vnum pro quacumq; libra quantitatis, vel æſtimationis rei petitæ, & magis ſoluere teneatur cameræ Reipublicæ libras decem vſq; ad centum arbitrio Procuratorum Reipublicæ.

Non poſſint ſaluis præmiſſis fieri aliquæ probationes, neq; executiones inſtrumentorum, & ſcripturarum niſi durante termino dictorum dierum triginta, neque beneficio reſtitutionis in integrum, neque alio quouis, niſi tantummodo quòd ante ſententiam definitiuam, & intra alios dies triginta immediatè ſecuturos finito termino ꝓbatorio, & dilatione probatoria, ſi conceſſa fuiſſet, poſſint exhiberi inſtrumenta, & ſcripturæ publicæ, dummodo ille, qui exhibere voluerit, iuret non ceſſaſſe, ſeu tacuiſſe dicta inſtrumenta, & ſcripturas publicas malitiosè, nec calumniosè, nec fraudolenter; quo caſu exhibitionis poſſit altera pars inſtrumenta, & ſcripturas publicas exhibitas reprobare, & etiam probationes quaſcumque voluerit contra illas, ſeu contenta in eis facere intra dies decem immediatè ſecuturos ab exhibitione facta, & notitia de ea habita; intra quos dies decem poſſit etiam exhibens probationes facere ad comprobandum exhibita, & contenta in eis.

Et ſimiliter publicatis teſtibus poſſint partes intra dies decem immediatè ſecuturos à publicatione reprobare dicta, & perſonas teſtium contra ſe productorum reſpectiuè, pro vt à iure permittitur, & producentes facere probationes ad comprobandum perſonas ipſorum teſtium, nec detur vlterius reprobatio, aut comprobatio.

Tranſacto termino probatorio, & in cauſis, in quibus conceſſa fuerit dilatio deforis probatoria, ea finita, tranſactoq; termino reprobatorio, & & termino dato ad exhibendū ſcripturas publicas, vt ſupra, proceſſus compleri, & ſignari debeat per actuarium cum appoſitione inuentarij exhibitionum in cauſa factarum citatis, ſeu admonitis partibus ad videndum ſignari proceſſum, & de mandato iudicis, nec vlterius ſaluis

præmiſſis

præmiſſis fieri poſſit aliquis proceſſus, neq; factus etiam ex officio magiſtratus valeat præter ſententiam, & interlocutorias, quæ fieri poſſint quandocumq; vt infra, durante tempore inſtantiæ, de qua in capitulo ſub rubrica de inſtantijs, & temporibus. Declarato tamen, quòd etiam poſt tempus probatorium deferri poſſit iuramentum in ſupplementũ probationis, & in litem, ſi fuerit petitum intra tempus probatorium, & fieri viſitatio, & deſcriptio loci, ſi fuerit in termino probatorio petita.

Super allegatione autem ſuſpicionis notarij, ſuper oppoſitione incompetentiæ, & illegitimationis perſonæ, & alijs exceptionibus dilatorijs, & ſuper emergentibus, ac incidentibus teneatur magiſtratus prouidere, & pronunciare inſtantibus partibus, ſeu altera earum, intra dies octo à die oppoſitionis, & exceptionis factæ, ſub pœna periurij, & librarum viginti quinque ab eorum quolibet exigendarum tẽpore ſyndicatus, ſiue ex officio, ſiue ad inſtantiam cuiuſuis partium; à quibus prouiſionibus non poſsit reclamari, nec appellari, ſaluo tamen beneficio capituli de melioranda ſententia, & de ſententiarum firmitate.

Teneantur etiam magiſtratus prædicti terminare omnino, & definire cauſas, & quæſtiones ad requiſitionem partium, ſeu alterius earum intra tempus inſtantiæ, ſaluo impedimento infirmitatis, ſub pœna periurij, & ſub pœna ſoluendi cameræ Reipublicæ duo pro quolibet centanario quantitatis, aut æſtimationis rei petitæ; quæ tamen pœna non poſſit eſſe minor libris viginti quinque, nec maior libris quingentis pro quolibet iudice; ſed ad ipſas ſummas reſpectiuè intelligatur aucta, & diminuta, ſi minor vel maior ad dictam ratam exigi deberet; quę pœna parti petenti expeditionem applicata intelligatur.

Probationes, & ſententiæ quæcumq; tàm interlocutoriæ, quàm definitiuę fieri debeant parte citata, & ſeruata forma ſtatutorum, niſi aliter in ſpecie per ſtatuta diſpoſitum eſſet.

Nõ poſsint magiſtratus audire aduocatos ſiue in contradictorio, ſiue nõ, niſi ſuper interlocutorijs ſemel tantùm pro qualibet, & in cauſis principalibus quantumcunque grauioribus per tres vices ad plus, ſub pœna ſyndicamẽti reſpectu magiſtratus, & reſpectu aduocati, & clientuli ſub pœna librarum decẽ pro quolibet, & qualibet vice parti applicata.

Iudices legum periti teneantur dare dubia parti petenti; dum tamen illa petat intra biduum, dato primo præcepto ad audiendum ſententiam; & poſtquàm petens illa habuerit, vel poſita fuerint penes notarium ad notitiam dicti petentis pro eis ipſi dandis, reſponſio debeat dari intra dies octo immediatè ſecuturos; alioquin iudices poſsint procedere ad expeditionem cauſæ, nec amplius dubia dare, nec reſponſiones expectare teneantur.

De cauſis executiuis. Cap. III.

INſtrumenta publica confecta ſiue intra, ſiue extra dominium continentia quantitatem pecuniæ, ſeu habentia relationem ad inſtrumentum quantitatem pecuniæ continens, & legata ſeu teſtamenta continen-

tia quātitatē pecuniꝫ; Et ſententiæ cōprehenſis ēt laudis arbitrotū,& arbitratotū cū cōpromiſsis continentes pecuniā numeratā; & inſtrumenta,legata teſtamēta,& ſententiæ ut ſupra continentes bona mobilie,uel immobilia, uel incorporalia,poſsint intra tēpus decē annorum à die,in quo aduenit tēpus petendi,ſeu conſequēdi, quod cōtinetur in dictis inſtrumentis,legatis,ſeu teſtamētis,& ſentenrijs, exequi, & eorū executiones poſtulari per creditorē in eis nominatū,per eius hęredem, per habentē cauſam ab eo,& per perſonā legitimā pro eis,& eorū quolibet contra debitorem in eis nominatum, & hęredem, & ſucceſſorem uniuerſalem,& legitimam perſonam pro eis, & eorū quolibet, uel hęreditate,aut lite; & hęc iurāte ipſo actore in dicta executione, ſeu eius poſtulatione de calumnia, & promittente, ac idoneam fideiuſsionem præſtante de teſtituendo omne id, quod indebitè fuiſſet conſecutus, unà cum dānis,impenſis,& intereſſe,& cum pœna triginta triū pro centenario; Et ſeruatis prædictis teneantur magiſtratus, facto præcepto ad reſpondendum executioni intra dies decem,& citato intra eos non reſpondente dictam executionem expedire,& licentiam,ſeu mandatū concedere; dum tamen petens executionem prius obſeruet, ſeu obſeruaſſet,quæ pro ſui parte obſeruare tenebatur ex forma inſtrumenti, legati,teſtamenti,ſeu ſententiæ exequi poſtulatæ.

Intelligantut tamen excluſa à præſenti ſtatuto inſtrumenta pro pœnā, quam continerent,pro qua pœna exequi non poſſint,præterquam pro pœna pacis,& pro pœna taxata ratione intereſſe conuenti, & promiſsi in pecunia numerata in defectum obſeruationis principaliter promiſſorum, pro quibus poſſint etiam inſtrumenta exequi,vt ſupra.

Et hæc dummodo dicta inſtrumenta, teſtamenra, & ſententiæ non ſint nulla; & intelligantur,quantum ad ea,quæ continentur in præſenti ſtatuto, nullæ, ſi appareat deficere aliqua ex ſolemnitatibus,quæ ex forma ſtatutorum fieri requiruntur in eorum confectione, vel ſi appareat obligationem, de qua, vel ſuper qua fuerint confectæ,vel compoſitæ, eſſe de iure nullam.

Quando de aliquo debito conſtiterit per appodiſiam ſcriptam, ſeu ſubſcriptam per aliquem,poſt cuius appodiſiæ confectionem non tranſiuerint anni decē,poſsint dictæ appodiſiæ priuatę per creditorē,vel legitimā perſonā pro eo,peti exequi contra debitorē,vel eius ſucceſſorem vniuerſalē,vel reprę ſentantē perſonā ipſius obligati;dūmodo ipſe creditor,ſeu actor præſtet idoneam fideiuſſionem de reſtituendo debitori, ſeu conuento omne id, de quo ipſe actor indebitè conſecutus fuiſſet ſolutionē vigore dictæ appodiſiæ,vnà cum omnibus dānis,expenſis,& intereſſe,& pœna triginta triū pro centenario. Et teneātur magiſtratus concedere pręceptū ad inſtantiā creditoris cōtra debitorē ꝙ intra dies decē debeat ſoluiſſe,& ſatisfeciſſe contenta in appodiſia ipſi creditori; quibus tranſactis,& citato non reſpondente intra eos, teneantur magiſtratus expedire executionem,& licentiam,ſeu mandatum concedere, dummodo per actorem,ſeu creditorem obſeruata fuerint, quæ pro ſui parte veniunt obſeruanda virtute dictæ appodiſiæ.

D In

In cauſis locorum, & pagarũ comperarum S.Georgij, & in cauſis mutui pecuniæ numeratę,de quibus locis, & pagis conſtaret per inſtrumentũ publicum,vel de quibus locis,pagis,& mutuis pecuniæ numeratę conſtaret per extractũ cartulariorũ comperarũ ſancti Georgij,vel alterius cartularij comperularum Reipublicæ à publico notario ſcripti, in quo, reſpectu mutui fiat expreſſa mentio de mutuo,& pro quibus locis, pagis,ſeu mutuo ceſſerit,& venerit dies ſolutionis, teneatur magiſtratus facere præceptum ad inſtantiã creditoris,ſeu actoris,debitori, ſeu reo conuento, vt intra dies decem debeat ſoluiſſe debitũ, ſeu ſummã contentam in inſtrumento,ſeu extracto;& lapſis dictis diebus decẽ, citato non reſpondente, ſactaque promiſſione per creditorẽ, & præſtita fideiuſsione idonea de reſtituendo quicquid exegerit, & conſecutus fuerit indebitè,cum omnibus damnis,intereſſe,& impenſis,ac pœna triginta trium pro centenario,teneantur dicti Magiſtratus executionem expedire,& licentiam expeditam concedere contra debitorem.

Citatus,qui reſpondere voluerit intrà dies decem,vt ſupra reſpectiuè aſſignatos,non admittatur ad reſpondendum,niſi prius, vel ſaltem vnico contextu fideiuſsionem idoneam præſtiterit de ſoluendo, vel obſeruando petenti executionem,contenta in ea, & de ſtando iuri in ordinatione magiſtratus, aut de præſentando ad mãdatum iudicis perſonam dicti reſpondentis vſque ad ſolutionem incluſiuè,ad quam ſatiſdationem non teneatur reſpondens, ſi in carceribus ſtare voluerit, nec etiã ad dictam ſatiſdationem cogantur illi,qui alieno nomine erunt conuenti, comprehenſo tamen ad dictam fideiuſsionem præſtandam hærede,ſed ſaluo ei beneficio inuentarij.

Non poſsit reſpondere volens,etiam obſeruatis prædictis, aliquid opponere,nec aliquam exceptionem facere niſi ſolutionem, vel ſatisfactionem etiam per viam compenſationis,vel quitationem, aut remiſsionẽ per inſtrumentum publicum, vel aliam ſcripturam publicam, vel per extractum cartulariorum ſancti Georgij, vel aliarum comperularum Reipublicæ,vel per ſcripturas priuatas creditoris, vel appodiſiam ſcriptam,aut ſubſcriptam per creditorem.

Poſsit etiam ſeruatis prædictis allegare notarium ſuſpectum, opponere incompetentiam iudicis,& illegitimationem perſonæ poſtulantis executionem in prima comparitione, & in omnibus,pro vt in præcedenti capite de cauſis ordinarijs dictum fuit;quo caſu fieri debeat prouiſio notarij ad formam ſtatuti de actuarijs, ſed pronuntiatio ſuper competentia,& illegitimatione perſonæ poſsit reſeruari una cum ſententia.

Reſpondente citato (ſeruatis prædictis) & opponẽte aliquã ex dictis exceptionibus intelligantur,& ſint aſsignati alij dies decẽ numerãdi immediatè à dictis primis decẽ diebus actori ad legitimandã excuſationem, & reo ad probandum exceptiones,quam tamen probationẽ facere non poſsit, niſi per confeſsionem actoris, uel per exhibitionem inſtrumenti; aut ſcripturæ publicæ, uel extracti cartulariorum ſancti Georgij, uel aliorum manu publici notarij ſcriptorum, aut per exhibitionẽ appodiſiæ,uel alterius ſcripturæ priuatæ ſcriptę,uel ſubſcriptę,

pre

per creditorē, ſeu actorē, vel illū ex cuius iure, vel pſona peteretur executio; quæ ſcripturæ priuatæ verificentur vel per recognitionem actoris, vel per teſtes intra tempus prædictum, ſaluo quòd ſi durantibus dictis diebus decem actor petierit dilationem ad probandum, detur denuo terminus tam actori, quam reo ad probandum in omnibus vt ſupra; & finita dicta dilatione, ſeu termino teneantur magiſtratus pronuntiare vtrùm ſuper petita executione pręſens capitulum vendicet ſibi locum vel ne, & exinde ſi cognouerit vendicare, dictam executionem expedire non obſtantibus prædictis, & alijs exceptionibus nullitatis, falſitatis, remiſſionis, ſolutionis, quitationis, niſi vt ſupra, & alijs quibuſuis, quæ dici ſeu excogitari poſſint.

Declarato quod nō obſtantibus prædictis poſtulans executionē, ſeu ipſo abſente, eius procurator teneatur reſpōdere ante expeditā executionē interrogationib. p ſtatuta fieri permiſſis, quas citatus fecerit in tēpore probatorio, ſeu dilationis ſup aliqua ſolutione, quitatione, ſeu remiſſione ſummæ cōtetę in executione, ſeu partis; quo caſu de eo, qd̄ executionē poſtulans in dictis reſponſionibus confeſſus fuerit ſolutionem habuiſſe, aut quitationē, vel remiſſionē feciſſe, non expediatur executio.

Et Declarato, quòd reſpondere debens interrogationibus vt ſupra, poſſit etiam antequam reſpondeat, eas videre, ſed teneatur reſpondere ad primum præceptū; & ſi in prima reſpōſione non reſpōderit ſatisfactorie intelligatur negaſſe, vel confeſſus fuiſſe ad vtilius interrogantis.

Qui pro obſeruatione huiuſmodi executionum coactus fuerit aliquid ſoluere, & intra terminum quinque annorum incipiendorum à die factæ ſolutionis probauerit inſtrumentum falſum, ſeu ſummam, vel obligationem ſolutam, vel remiſſam, poſſit tàm ab eo, qui executionem poſtulauit, quàm à fideiuſſore repetere ſolutum, & triginta tria pro quolibet centenario ſummę ſolutę; & vbi coactus fuiſſet rem mobilem, ſiue immobilem tradere in caſu prædicto poſſit repetere rem, vel ea non extante, pretium quanti plurimi, & triginta tria pro quolibet centenario dictæ æſtimationis, ſi verò fuiſſet detentus vel foreſtatus, vel aliquid feciſſe coactus, poſſit petere damna, impenſas, & intereſſe probanda legitimè per eius iuramentum, dummodo prædictum iuramentum non excedat quantitatem, quàm exigere potuiſſet vltra ſortem, ſi eam ſoluere coactus fuiſſet, in quibus repetitionibus, & ſolutionibus procedatur ſummarie, & pro vt in alijs actionibus, ſeu petitionibus, ſecundum ſtatuta procedendum eſt.

Sed ſi repetere volens eſſet minor, vel abſens à Dominio, terminus annorum quinque, de quo ſupra, ſit annorum decem.

Et nihilominus fideiuſſiones præſtitæ in cauſis executiuis vbi aliter prouiſum non fuerit, durent tantum per annos decē a die obligationis factæ computandos, & non vltra; quo tempore finito, nulla facta contra fideiuſſorem, ſeu principalem liquidatione pro cōtentis in dicta promiſſione, & obligatione, ſit ipſo iure liberatus fideiuſſor, & eius bona, & non poſſit amplius moleſtati ea de cauſa, nec pro ſorte, nec pro damno intereſſe, expenſis, nec pœna, ſalua tamen obligatione principalis,

contra quem poſsit procedi intra tempora à iure diſpoſitá:

In omnibus autem, & ſingulis cauſis executiuis, etiam in quibus dictum fuit præſtandam eſſe fideiuſsionem per actorem de reſtituendo vt ſupra, intelligantur, & ſint reſeruata iura vtrique parti in iudicio ordinario talia qualia competunt non obſtante expeditione executionis, & conceſsione licentiæ, & dicto cõuento, tàm pro ſorte exacta, quàm pro damnis, expenſis, & intereſſe, & pœna reſpectiuè appoſita.

Qui ſententiam ab aliquo magiſtratu obtinuerit, quæ contineat pecuniã numeratam, rem, ſpeciem, vel factum cuius ceſſerit, & venerit dies ex inſpectione ipſius, & quæ tranſiuerit in iudicatum, vel exequi poſsit ex forma alicuius ſtatuti, poſsit etiam ſaluis ſupraſcriptis de mandato eiuſdem magiſtratus, qui ſententiam tulit, fieri facere preceptum debitori, & condemnato, quatenus intra dies tres debeat ſoluiſſe, & obſeruaſſe id, ad quod per dictam ſententiam fuit condemnatus, quibus tribus diebus elapſis, non facta ſolutione, vel non obſeruata ſententia per condemnatum, magiſtratus teneatur concedere licentiam expeditam creditori contra debitorem; dum tamen creditor pro ſui parte obſeruaſſet illud quod obſeruare debebat vigore dictæ ſententiæ, ſi illud eſſet purum, & de præſenti obſeruandum, vel promiſiſſet obſeruare cũ ceſſerit, & venerit dies, ſi illud eſſet obſeruandum in diem, vel ſub conditione. Si verò ſententia non eſſet liquida, fiat liquidatio intra dies triginta à die primæ citationis, & facta liquidatione concedatur licentia expedita vt ſupra.

MDLXXXX. Die XX. Martij.

Sereniſs. D. Dux, Excellentiſs. DD. Gubernatores, & Illuſtriſs. Procuratores Sereniſs. Reipublicæ Genuen. tractato antehac, & etiam nunc negotio, de quo infra, eoq; perpenſo, examinato, & diſcuſſo ad calculos quattuor ex quinque partibus ipſorum fauorabiliter concurrentibus omni modo, &c. approbauerunt, & laudauerunt approbantque, & laudant quod decernatur in omnibus vt in infraſcripto themate, quod conſilijs proponi mandauerunt, & mandant.

Signori nel Capitolo de' Statuti Ciuili nuouamente riformati poſto ſotto la Rubrica De cauſis executiuis vien' ordinato, che l'Inſtrumenti, legati, teſtamẽti, e ſentẽze ſi poſſano eſſeguire, & richiederne l'eſſecutione fra il termine ſolamente di dieci anni dal giorno, che è venuto il tempo di domandare quello, che in eſsi ſi contiene: & conſiderando i due Sereniſsimi Collegi, che per li ſtatuti vecchi poteuano eſſer eſſeguiti fra il termine di trent'anni, & che douendone ragioneuolmente eſſer ſtati

fatti

fatti molti prima della publicatione di detti noui ſtatuti, & date molte ſentenze, ſi potrebbe riuocare in dubbio ſe detto Capitolo comprenda coſi li fatti, e date prima come poi di detti ſtatuti, e ſe ſi debbano attendere eſſi ſtatuti nuoui coſi per gl'vni, come per gl'altri circa detto termine, hanno lor SS. Sereniſsime per tor via i dubbij, e leuar quanto ſi può l'occaſione de liti deliberato con tutti li voti fauoreuoli di proporre alle SS. VV. che loderebbero, che detto Capitolo in quella parte ſolamente, doue ſi tratta il tempo di dieci anni ſi riformaſſe, e riducesse nella maniera ſeguente.

Quod inſtrumẽta, legata, teſtamenta, & ſententiæ confecta, & latæ ante diem primam menſis Martij anni proxime exacti 1589. exequi eorumq; executiones poſtulari poſsint intra tempus triginta annorum, prout vetera ſtatuta diſponebant; dum tamen tempus ipſum non excedat decennium cæptum die prima dicti menſis Martij, qua die noua ſtatuta obſeruari cæperunt. Quando dunque le SS. VV. ſiano dell'iſteſſo parere ſaranno contente dimoſtrarlo con lor voti fauoreuoli, à fin che conforme le leggi ſe ne poſſa ricercar la confirmatione del Mag. maggior Conſiglio.

MDXC. Die XXII. Martij.

Congregato coram ambobus Sereniſsimis Collegijs Mag. minori Conſiglio in legitimo numero, & in eo per me infraſcriptum Cancell. lecto præſcripto themate, & inde ſuper eo ſumptis, collectisq; calculis compertum eſt illud approbatum fuiſſe octuaginta ſeptem fauentibus, & decem octo repugnantibus.

Die XXX. dicti Menſis Martij.

Conuocato per ſolitum ſignum campanæ, & in aula magna Palatij Ducalis vbi comitia huiuſmodi fieri ſolent congregato ad conſpectũ vtriuſque Sereniſsimi Collegij, Mag. maiori quadragintorum Concilio in legitimo numero, hoc eſt tricentorum quinquaginta octo comprehẽſis prædictis Sereniſsimis Collegijs in eoq; lecto, & recitato per me Cãcell. infraſcriptum in ſuggeſtu alta voce ſupſcripto themate exceptis illis vltimis verbis incipientibus. Quando dunque le SS. VV. & loco eorum appoſitis ſequentibus, videlicet la ſodetta propoſta fu letta i

giorni paſſati al Mag. minor Conſiglio, quale l'approuò : reſta ſolò, chè le SS. VV. quando ſiano dell'iſteſſo parere la confermino con loro voti fauoreuoli, acciochè habbia forza di legge. Quibus ab vno quoque Conſiliariorum intellectis; & omnibus data facultate dicendi ſuper dicto themate, quæ vellent, & cum nemo aſſurgeret iuſſo Mag. Io. Bernardo Lazania I. V. D. vt ſuam diceret ſententiam, eius fuit opinionis, poſt nonnulla prudenter adducta, vt propoſitio approbaretur, & in ipſius ſententiam decerneretur. Illudq; idem confirmarūt nōnulli alij eorum ſententiam dicere iuſſi; Quare ſumptis de more calculis, & ex eis inuentis ducentum nonaginta tribus approbantibus, & reliquis ſexaginta tribus contradicentibus, decretum, ſancitumq; remanſit in ſententiam dictæ propoſitionis, & in omnibus vt in ea continetur, & ſic per me dictum Cancell. omnibus audientibus publicatum, pronunciatumq; fuit.

In Cancell. Ligalupi.

De cauſis breuioribus. *Cap. IIII.*

IN cauſis cambiorum, & recambiorum, de quibus conſtet per litteras cambij ſcriptas, vel ſubſcriptas, & acceptatas, vel quæ redierint cum proteſtatione, vel de quibus cambijs, & recambijs conſtet per partitam ſcriptam in cartularijs Sancti Georgij, vel in cartulario cambiorū, aut per appodiſiam priuatam, vel per inſtrumentum publicum, in quibus expreſſè fiat mentio aliquas pecunias fuiſſe datas cābio, vel fuiſſe ſolutas alicui, vel de ordine alicuius, qui promiſiſſet de ipſis pecunijs facere litteras cambij, teneatur magiſtratus poſtquàm ceſſerit, & venerit dies obligationis, & faciendæ ſolutionis dicti cambij ad inſtantiam creditoris, vel habentis auctoritatem exigendi cambium, ſeu recambium, facere præceptum debitori, quòd ſoluat intra horas viginti quattuor, quibus tranſactis teneatur licentiam expeditam concedere; ſi verò cambium, vel recambium peteretur contra curatorem hæreditatis iacentis, vel peteretur elapſis menſibus ſex, poſtquam ceſsiſſet, & veniſſet dies ipſius, non concedatur licentia quin prius petens promittat, & idoneam fideiuſsionem præſtet de reſtituendo quicquid indebitè exegerit vna cum damnis, intereſſe, & impēſis, ac pœna triginta trium pro centenario.

Declarato quòd ſupradicta executio poſsit fieri intrà annos quattuor à die termini ſolutionis tranſacti, & non poſtea.

Simili modo procedi poſsit pro conſignatione appodiſiarum cambij, quę fieri promiſſæ fuiſſent.

In exactionibus ſecuritatum, in quibus ceſſerit, & venerit dies, & termi-

nus

nus ſolutionis ipſarũ, qui intelligatur ceſsiſſe, & veniſſe poſt tres menſes immediatè numerandos à die habitæ notitiæ de naufragio, vel caſu ſiniſtro, niſi de maiori, vel minori tempore inter partes conuentum fuiſſet, magiſtratus teneatur facere præceptum ad inſtantiam aſſecurati, vel habentis bailiam exigendi ſecuritatem contra aſſecuratores, quatenus intrà horas viginti quattuor debeant ſoluiſſe ſummas aſſecuratas, quibus horis tranſactis, & facta fide per teſtes etiam minus legitimè receptos, dum tamen iurauerint de naufragio, ſeu caſu ſiniſtro, vel eius fama, & facta promiſsione, præſtitaque fideiuſsione idonea de reſtituendo quicquid indebitè exigi contigerit vnà cum damnis impenſis, & intereſſe, & pœna triginta trium pro centenario, teneatur magiſtratus concedere licentiam expeditam dicto aſſecurato, vel habenti bailiam vt ſupra, contra aſſecuratores, nulla admiſſa exceptione; ſed ſi per aſſecuratum, ſeu illum, qui ius eligendi ſecuritates haberet fuerit requiſitum fieri calculum, fiat calculus, & exinde concedatur dicta licentia.

Sed in cauſis, quæ vertentur inter patronum alicuius vaſis nauigabilis, & mercatorem, ſeu alium quemuis occaſione rerum poſitarum, vel oneratarum in vaſe, vel occaſione emendationis auariæ, vel damni, quæ, vel quòd peteretur pro diſſipatione, diminutione, vel deuaſtatione dictarum rerum, & mercium, vel occaſione nauli, iactus, ſeu æris in mare proiecti, tàm ſi de prædictis, vel eorum aliquo, appareret ſcriptura, vel inſtrumentum, quàm ſi non appareret, & inde pendentibus, emergentibus, acceſſorijs, & connexis, procedatur tàm in cognoſcendo, & determinando, quàm in exequendo ſummariè, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſine libello in ſcriptis, & ſine ſcriptis omnibus, & quibuſcunque ſolennitatibus omiſſis; & teneantur magiſtratus concedere licentiam expeditam actori contra debitorem, ſeu illum, quem prætenderet eſſe debitorem occaſionibus prædictis, præſtita tamen prius fideiuſsione idonea per dictum actorem de reſtituendo quicquid contigerit ipſum indebitè exigere vnà cum damnis, expenſis, & intereſſe, ac pœna triginta trium pro centenario; nec impediatur exactio naulorũ pro eo quod mercatores, aut alij prætenderent contra patronum occaſione rerum, ſeu mercium, ſi patronus, vel ille, cui competeret ius exigendi naula, præſtiterit fideiuſsionem idoneam de iudicio ſiſti, & iudicato ſoluendo coràm eodem magiſtratu, quam fideiuſsionem tali caſu præſtare teneatur antequam concedatur licentia pro naulis.

Quando patroni foronſes pro naulis intrà annos duos à die nauli debiti petunt contra mercatores, poſsint coràm eodem magiſtratu conueniri, & reconueniri, perinde ac ſi eſſent ſubditi, etiam executiuè, ſeruatis his, quæ alioqui ſeruari debent.

A prædictis non poſſit appellari, nec reclamari, ſed ſint ſalua iura in ordinario vtrique parti talia qualia competunt.

In cauſis expeditionis domorum reſpectu locationis, conductionis, commodati, & præcarij, & in cauſis ſcopatorum, & penſionum ſiuè de eis appareat ſcriptura, ſiue non, procedant magiſtratus tàm in cognoſcen

 do,

do, quàm in iudicando, & exequendo ſola facti veritate inſpecta; etiam non ſolum contra conductorem, ſed contra ſubconductorem, & quoſcumque, qui habuiſſent cauſam ab eis.

Et ſi contingat in ſententijs in dictis cauſis ferendis appellari, vbi appellatio ex forma ſtatutorum conceditur, non retardetur executio, facta promiſſione, & præſtita fideiuſſione de reſtituendo quicquid indebitè fuiſſet exactum vnà cum damnis, impenſis & intereſſe, ſi appellans obtineret per ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum, & in repetitione procedatur eodem modo, & forma.

In cauſis verò Cancellorum, adhæſionis, crectionis, corroſionis, debilitationis, ſeu deſtructionis murorum, vacuorum, fumi nociui, fœtoris, viarum communium, aquarum decurrentium, immiſſionis tignorum, ædificiorum minantium ruinam, procedant etiam Magiſtratus tam in cognoſcendo, & iudicãdo, quàm in exequẽdo ſola facti veritate inſpecta.

Et ſi in proximè dictis appellari contingat in cauſis ſcilicet, & caſibus, in quibus ex forma ſtatutorum appellari licet, per appellationem retardetur executio, donec ſententia tranſiuerit in rem iudicatam, ex eo quia ſi contingeret ſententiam reuocari, res non eſſet integra, & ſequi poſſent multa damna ob demolitiones, quæ poſſent fieri.

De quæſtionibus victualium. Cap. V.

APportans, vel apportari faciens victualia ſi controuerſiam, vel differentiam habuerit occaſione dictarum victualium ſeu partis audiatur; & ſic cognoſcatur, terminetur, definiatur, & exequatur dicta cõtrouerſia, vel differentia ſummarijſſimè, & per viam præcepti ſine figura iudicij, & ſine remedio appellationis.

De inuaſore poſſeſſionis rei alienæ. Cap. VI.

SI quis auctoritate propria inuaſerit, vel occupauerit poſſeſſionem alicuius rei ſtabilis ab alio poſſeſſæ, condemnetur, & compellatur ad reſtitutionem poſſeſſionis poſſeſſori, & ad ſoluendum tantam quantitatem pecunię, quantus erit valor rei inuaſæ, vel occupatæ; cuius quantitatis dimidia ſit illius, qui fuerat poſſeſſione priuatus, & dimidia Reipublicæ.

Si verò aliquis ſine iudicis auctoritate acceperit poſſeſſionem alicuius rei ſtabilis, cuius erat poſſeſſor, vel detentor tempore mortis aliquis defunctus, cum hæreditas illius non eſt adita, condemnetur, & compellatur ad reſtituendum dictam rem cum fructibus illi ad quem ſpectabit hæreditas, & ad decimam partem valoris dictæ rei, cuius decimæ partis medietas ſit eius, ad quem ſpectabit ſucceſſio, altera ſit Reipublicæ; excluſis tamen his, ad quos ſucceſſio defuncti ſpectat, & nuru, ac vxore defuncti, ac patre vxoris, vel nurus prædictæ, qui remanere poſſint in detentione rerum hæreditariarum pro iuribus ſuis.

Magiſtratus in cauſis prædictis teneatur tranſacto termino probatorio

definirę

definire eas intra menſem vnum immediatè ſecuturum, nec poſſit in eis peti, neque concedi aliqua dilatio de foris.

Et in prædictis etiam iudices criminalium ſint competentes, poſſit tamen ab eorum ſententijs appellari, pro vt in cæteris cauſis ciuilibus.

De noui operis nunciatione. Cap. VII.

SI aliquis denuntiationem noui operis coràm magiſtratu fecerit aduerſus aliquem ne perficiat opus, debeat tam magiſtratus, coràm quo facta fuerit denuntiatio, quàm in ciuitate Genuæ Prætor, & in dominio magiſtratus ad cauſas criminales deputati prouidere iuris, & facti remedijs opportunis, quòd ſuperſedeatur ab opere, & quòd inde ſcandala non ſequantur.

Si verò ille, contra quem facta fuerit denuntiatio, promiſerit, & idoneam fideiuſſionem præſtiterit de opere demoliendo, magiſtratus remittat denuntiationem, & permittat quòd opus procedat, & perficiatur.

Qui nouum opus, vt ſupra denuntiauerit, teneatur proponere actiones ſuas intra dies quattuor ſecuturos à denuntiatione, aliàs magiſtratus remittat nuntiationem, & concedat licentiam denuntiatori, quòd in opere procedat, & illud perficiat non obſtante denuntiatione facta, vel fienda.

Poſſit in prædictis procedi pro euitandis ſcandalis, abſque proceſſu; Remaneant tamen ſalua iura partium in quocumque caſu præſentis ſtatuti, nec illis intelligatur in aliquo derogatum per prædicta.

De modo foreſtandi. Cap. VIII.

MAgiſtratus ad inſtantiam creditoris habentis de ſuo credito licentiam, vel mandatum, aut executionem expeditam poſsint, & debeant foreſtare, & foreſtatos declarare quoſcumque debitores, ſiue maſculos, ſiue fœminas quos detinere, & incarcerare non poſſet ex forma ſtatutorum, ipſis tamen debitoribus primò perſonaliter citatis per binas vices ad illud fieri audiendum pro eo debito, vel ſi perſonaliter reperiri non poterunt, citatis ter ad domum in qua habitare conſueuerunt, ſi domum, vel habitationem habuerint in iuriſdictione illius magiſtratus; aliter ſufficiat citatio ſemel facta per publicum proclama in locis publicis, ſolitis, & conſuetis.

Facta foreſtatione, fiat intimatio de ea, vel perſonaliter foreſtato, vel (eo non reperto) ad domum vt ſupra. Et foreſtato domum non habente vt ſupra, fiat per proclama in locis publicis ſolitis, & conſuetis.

Qua intimatione facta pòſt diem dictæ intimationis executæ non poſsint foreſtati exire domo habitationis ſuæ, niſi diebus dominicis, & feſtiuis de præcepto in mane ad audiendum miſſam.

Et ſi maſculus fuerit repertus contrafaciens poſsit incarcerari, & retineri in carceribus per menſem, & exinde relaxari debeat manſurus domi vt ſupra; & ſi ſecundò fuerit repertus contrafaciens trudatur in carceres

res per trimeſtre, quo finito remittatur domum, ibi manſurus vt ſupra: & ſi tertio repertus fuerit in contrafactione ammittat priuilegium, & poſſit incarcerari, ac ſi priuilegium non haberet.

Si verò fœmina reperta fuerit in contrafactione incarceretur prima vice per menſem, ſecunda per trimeſtre, & tertia vſq. ad debiti ſolutionem; ſed eius incarceratio fiat in aliquo monaſterio monialium.

De Confirmatione mandatorum, & licentiarum. Cap. IX.

PEtens confirmationem mandati, vel licentiæ poſt biennium vocari faciat partem ad opponendum quare confirmari non debeat. Et ſi pars citata non probauerit intra dies quindecim incipiendos ſtatim à die dictæ citationis, ſoluiſſe, ſeu ſatisfeciſſe poſt conceſſionem licentię, ſeu mandati contenta in eadem licentia ſiue mandato, intelligãtur, & ſint confirmata, & cõfirmatum ipſo iure, dummodo petens confirmationem promittat, & idonee fideiubeat de reſtituendo omne id, quod probaretur fuiſſe poſt licentiam, ſeu mandatum, conceſſum, ſolutum, quitatum remiſſum, ſeu ſatisfactum in totum, ſeu pro parte; durante autem biennio exequi poſſint, & debeant nulla requiſita confirmatione.

Executio mandatorum, & licentiarum confirmatarum, vt ſupra non poſſit retardari per appellationem, præſtita tamen fideiuſſione idonea de reſtituendo in euentum, quo ſententia confirmationis reuocaretur, ſeu pro ea parte, pro qua reuocaretur.

De his qui pro abſente propinquo agere poſſunt. Cap. X.

MAior, qui pro propinquo abſente extra dominium eidem attinenti vſque in tertium gradum agnationis, cognationis, vel affinitatis incluſiuè, voluerit agere aliqua actione, quę ſit tempore peritura admittatur. Et magiſtratus teneatur procedere in cauſa non obſtante, quòd principalis abſens iuramentum calumniæ præſtare non poſſit: dum tamen ipſe propinquus agens iuret ſe credere, quòd propinquus ſuus iuſtam cauſam foueat, & quòd ipſe nullam dilationem illicitam petet, nullamque probationem illicitam faciet in tota cauſa, & dum tamen idoneam fideiuſsionem præſtet tàm erga eum, contra quem agere voluerit, quòd propinquus abſens ratum habebit quicquid factum fuerit, & iudicatum obſeruabit etiam pro expenſis in caſu ſuccumbentiæ, vel indebitæ moleſtiæ, quàm erga propinquum abſentem de reddenda eidem bona, & legali ratione, cum reliquatus ſolutione totius eius, quod conſecutus fuerit.

Poſſit etiam idem propinquus executionem ſententiæ, ſeu rei iudicatæ in cauſa vt ſupra per eum propoſita intentare, & debitum ex ea conſequi, ad quæ per magiſtratum admitratur, dummodo in dicta executione præſtet idoneam fideiuſſionem de reſtituendo eo, quod conſecutus fuerit; ſi propinquus abſens requiſitus iurare noluerit; vel ſi intra biennium (ſaluo iuſto impedimento) reuerſus non fuerit, vel ſi reuer-

ſus

ſus non iur~uerit vt infra.

Propinquus abſens ſi ad ciuitatem reuerſus non fuerit intra annos duos à completa executione, abſque iuſtą cauſa, vel requiſitus ſic abſens non iurauerit ſe ſcire, vel credere ſibi iure deberi quod obtinuit, vel reuerſus iuramentum prædictum non præſtiterit, teneatur agens, & eius fideiuſſor reſtituere quod conſecutus fuiſſet, nec poſſit amplius ille principalis, qui iurare noluerit dictam actionem intentare, vel de ea aliqualiter ſe valere.

Et prædicta omnia locum non habeant, quando ille, contra quem propinquus inſtituere vult actionem, fuerit in eodem, vel proximiori gradu propinquitatis cum abſente, quo erit agens, vel agere volens.

De committendis cauſis propinquorum. Cap. XI.

MOta cauſa, ſeu differentia inter agnatos, ſeu cognatos, vel affines maſculos, vel fœminas vſq; in ſecundum gradum incluſiue, Magiſtratus coràm quo erit mota, teneatur ad inſtantiam partium, vel alterius earum faciendam in actis cauſæ intra dies viginti immediatè numerandos à die prima citationis in cauſa legitime ſecutæ, committere cauſam ipſam duobus probis viris, de cognomine, vel familia partium non ſuſpectis; & in eorum defectu duobus alijs propinquis, ſeu attinentibus, etiam non ſuſpectis, & eis non extantibus duobus amicis, vel ciuibus.

Electio verò prædictorum duorum fiat ad nominationem partium, ſcilicet vnus per vtranq;, & fiat primò de cognomine, vel familia, & ipſis non exſtantibus, ſeu parte iurante nullum ex eis habere confidentem, fiat loco illius electio de alio propinquo, ſeu attinente ad nominationem eiuſdem partis, & ipſis non exiſtentibus, ſeu parte iurante non habere aliquem ex ipſis confidentem, fiat electio alterius ciuis ex nominandis per aliam partem, quæ teneatur tali caſu dare in ſcriptis nomina decem ciuium, vſque in viginti quinque arbitrio magiſtratus; qui vnum ex eis pro dicta parte eligere debeat etiam ad nominationem faciendam de vno ex eis per partem aduerſam, ſi ita magiſtratui videbitur. Et ſi pars citata ad comparendum, & faciendnm nominationem in quolibet caſu prædictorum non nominauerit, vel non iurauerit, vt ſupra, magiſtratus nominet quem voluerit pro ea, & eligat, & valeat per inde ac ſi à parte ipſa eſſet facta nominatio.

Qui ſic electi teneantur acceptare, & ſi recuſarent cogantur tàm per magiſtratum committentem, quàm per ſupremos, ſeu ſyndicatores ordinarios, præceptis, & alijs iuris remedijs, niſi ex forma ſtatutorum haberent legitimam cauſam recuſandi; teneanturq; cauſam, & differentiam cognoſcere, & terminare intra tempus inſtantiæ, vt debuiſſet magiſtratus coràm quo mota, ſeu propoſita fuerat: & in reliquis habeant in ea cauſa, ſeu differentia omnem iuriſdictionem, poteſtatem, & bailiam, quæ competit delegatis ex forma ſtatuti.

Si verò dicti duo electi eſſent diſcordes, de qua diſcordia conſtet in actis

cauſæ

cauſæ per iuramentum ipſorum electorum, ſeu alterius eorum eligatur,& adiungatur per magiſtratum committentem,ſeu coràm quo erit mota lis,tertius,vnus ex cognomine, vel familia, ſeu alio propinquo, aut ciue non ſuſpectis;& eo caſu proceſſus, ordinationes, & ſententiæ duorum valeant,ac ſi ab omnibus tribus factæ,& latæ eſſent.

Tertius vero eligatur ex prædictis, vt ſupra dictum fuit in prima electione reſpectiue per magiſtratum receptis ſuſpectis,ſeu cõfidẽtibus à partibus, vt ipſi magiſtratui videbitur; quòd ſi tertij electio non fuerit facta intra dies decem à iuramento diſcordiæ præſtito, vt ſupra, debeat tertius eligi per Senatum, ſiue per extraordinarios, aut officium terræfirmæ in eorum reſpectiue iuriſdictione.

Non habeant tamen ſupradicta locum non obſtantibus prędictis in cauſis, ſeu differentijs, in quibus ageretur de aliquo legato, ſeu teſtamento,aut vltima voluntate, vel de aliquo debito, de quo, ſeu de cuius ſolutione,quitatione,aut remiſſione conſtaret per publicum inſtrumentum manu publici notarij; neque in cauſis,ſeu differentijs, in quibus ageretur de eo,de quo iam lata fuiſſet ſententia definitiua iudicũ, ſeu arbitrorum, neque in cauſis,ſeu differentijs,in quibus ageretur de pœna,vel occaſione pœnæ appoſitæ in compromiſſo, neque in cauſis repetitionis promiſſionum factarum in actis magiſtratus,neque in cauſis eleuationis canellarum.

De litibus mouendis contra Rempublicam. Cap. XII.

QVicumque voluerit aduerſus Rempublicã,ſeu ab ea petere aliquid, teneatur ſupplicationem,ſeu requiſitionem in ſcriptis præſentare, & deponere coràm Duce, Gubernatoribus, & Procuratoribus Reipublicæ,qui ante omnia citari faciant ſyndicos Reipublicæ, & duòs ſapientes pro tempore,ſeu duos alios doctores,qui dictis Duci,Gubernatoribus,& Procuratoribus videbuntur,à quibus ſyndicis,& doctoribus intelligant iura Reipublicæ,ſuper dicta ſupplicatione, ſeu requiſitione & argumenta prędictorum,vt facilius veritatem cognoſcant,& exinde petitio,ſeu ſupplicatio ponatur ad iudicium calculorum, & ſi duæ tertiæ partes concurrerint, intelligatur admiſſa, ſeu acceptata ad hoc duntaxat vt ſupra,ea examinari,& cognoſci poſſit.

Quibus ſecutis audiantur iura partium, & poſſint dicti Dux, Gubernatores,& Procuratores committere formationem proceſſus aliquibus Doctoribus etiam exteris,vel ciuibus non doctoribus,ſi eis videbitur, non tamen poſſint committere,neque delegare deciſionem cauſæ alicui; & in cauſa ipſa decidenda concurrere debeant ſaltem duæ tertiæ partes dictorum Ducis,Gubernatorum, & Procuratorum in numero legitimo congregatorum.

Declarato, quòd ſi tractaretur de aliqua prætenſione, ſeu actione ſuper pagis,terris,locis,ſeu iuriſdictionibus,Dux,Gubernatores, & Procuratores facto proceſſu,non poſſint iudicare, ſed cauſa proponatur conſilio minori ab eo terminanda,& decidenda, à quo amoueri debeant il-

li,

li, qui ex forma ſtatutorum iudices eſſe non poſſunt; & remanentes conciliarij intelligantur eſſe numerus legitimus, etiam ſi non eſſent octuaginta.

Qui petierit aduerſus Rempublicam, & non obtinuerit, ſed Reſpublica fuerit abſoluta cadat in pœnā denariorū ſex pro qualibet libra quantitatis ſeu valoris rei petitæ, ſeu illius partis, pro qua non obtinuiſſet.

Et eodem modo procedatur ſi Reſpublica, ſeu agentes pro ea voluerint aliquid petere contra aliquem.

Et Declarato, quòd per hoc non ſit impedita iuriſdictio magiſtratuum, quibus per leges data eſt auctoritas ſoluendi, exigendi, & ſolidandi de illis, quæ ad eorum officium pertinent.

De petitionibus. Cap. XIII.

IN qualibet cauſa admittatur loco libelli, qualiſcumq; petitio quomodolibet formata, ſeu aliud, quod vim petitionis habeat, poſſitque huiuſmodi petitio corrigi detrahendo etiam non refectis impenſis, antequam lis conteſtetur, vel pro conteſt ata habeatur; quod intelligatur ſtatim incœpto termino probatorio: Poſſitq; tali caſu procedi in eadem inſtantia, eodemq; iudicio tàm ſuper petitione, quàm ſuper correctionibus abſque nouæ petitionis oblatione, ſed poſt litem conteſtatam, vel pro conteſtata, vt ſupra habitam, correctiones, & emendationes nullatenus admittantur.

Contra huiuſmodi petitiones (dummodo expreſſus error in eis non appareat) non poſſit obijci, neq; opponi exceptio libelli obſcuri, conditionalis dubij incerti, ſeu male formati, aut alia quæcunq;, ſed prædictis exceptionibus, & quacunq; cauillatione non obſtantibus procedatur in cauſa, & ad ſententiam, ac ſi oppoſitæ non fuiſſent, & intelligatur actor ſuper eo, quod petijt, & proſequi voluit, deduxiſſe in iudicium omnia iura, quæ habere probauerit, & ſimiliter reus deduxiſſe in iudicium ſuper eo, quod petitum fuit omnes ſuas defenſiones, quas habere probauerit, & opponere voluerit, ita vt actor agere, & reus defendere poſſint omni eo meliori modo, iure, & forma, quibus reſpectiuè melius poteſt fieri.

De poſitionibus, & interrogationibus. Cap. XIIII.

POſſit vtraque partium tàm in præparatorijs, quàm intra tempus probatorium in cauſis facere poſitiones, & interrogationes, quòd aduerſarius ſit hæres, & an ſit, vel non ſit hæres, & etiam quòd poſsideat, & an poſsideat nec ne, & quòd ſcripturæ priuatæ oſtendendæ, ſint manu propria, & de litteratura dicti aduerſarij, & citatus ad reſpondendum huiuſmodi poſitionibus, ſeu interrogationibus teneatur reſpondere in omnibus, vt ſupra.

Citato non reſpondēte, vt ſupra, poſitiones, & interrogationes reſpectiuè habeantur pro cōfeſsis, vel negatis ad vtilius ponētis, ſeu interrogātis,

Si aliqua partium requiſiuerit, & citari fecerit aduerſarium intrà terminum probatorium ad reſpondendum, & dicendum an contenta in titulis depoſitis in cauſa, & admiſſis ſint vera, nec ne, teneatur citatus reſpondere cum iuramento, & ſub vinculo ſacramenti dicere veritatem; non poſſit tamen exinde deduci, neque diſputari, an dictæ reſponſiones ſint, vel non ſint ſatisfactoriæ.

Reſponſiones, de quibus ſupra etiam abſente parte factæ, valeant, ac ſi fuiſſent factæ in iudicio præſente parte, & acceptante.

Cæteræ verò omnes poſitiones, & interrogationes partibus faciendę non admittantur, neq; fieri poſſint, cum maxime experientia docuerit non ſolere apportare niſi dilationes, & confuſiones.

De notarijs actuarijs. Cap. XV.

Actuarij, & ſcribæ curiarum teneantur horis deputatis aſſiſtere officijs, & magiſtratibus eorum reſpectiuè.

In qualibet ſcriptura præſentanda teneantur annotare annum, menſem, & diem, apponendo diei nomen, & numerum, quibus fuerit præſentata, ſeu depoſita, & an fuerit in tertijs, vel in veſperis, & an ad bancum, vel extra bancum; & ſcripturis talia non habentibus, fides aliqua non adhibeatur, & pro non depoſitis habeantur.

Si in ſcripturis continentibus exhibitiones non fuerit facta ſpecialis mentio de dictis exhibitionibus exprimendo particulariter nomina notariorum, qui de eis rogati eſſent, & annum, menſem, & diem quibus factæ eſſent, vel per quem afferuntur ſcriptæ, teneantur, & debeant actuarij in depoſitione ſcripturarum facere dictam ſpecificam mentionem de ſingulis exhibitionibus, & earum numero, & ſuper ipſis exhibitionibus, & vnaquaque earum debeant annotare manu propria qualiter fuerunt exhibitæ.

Mandata verò, & inſtrumenta bailiæ, & procurarum, quæ fuerint exhibita ad legitimandum perſonas regiſtrentur per actuarios apud acta cauſarum expenſis producentium; nec poſſint reſtituere dicta inſtrumenta, & ſcripturas bailiæ, & mandatorum illis, qui exhibitiones feciſſent, niſi prius regiſtratæ fuerint.

Citationes, & præcepta fiant adiecto nomine notarij.

In ſententijs tàm interlocutorijs, quàm definitiuis teneantur apponere teſtes adhibitos.

Teneantur etiam per ſe ipſos, & non per alios recipere acta, ſcripturas, & ſententias: Poſſint tamen præcepta, & interlocutoriæ ſubſcribi, & recipi per alium, ſeu alios notarios pro actuario.

Examinatio verò, & interrogatio teſtium, non poſſit committi, neq; delegari alicui, niſi notario, quando actuarius eſt legitimè impeditus iudicio magiſtratus, & eius mandato ad notitiam partis.

Cætera acta, & ſententia non poſſint ab alio recipi, niſi impedito actuario ob infirmitatem, vel aliud legitimum impedimentum iudicio magiſtratus.

Teſtes

Teſtes examinati, & acta facta contra diſpoſitionem præſentis ſtatuti ſint nulla.

Actuarij obligati ſint notitiam facere ſcribæ ſupremorum ſyndicatorum de omnibus,& ſingulis contrafactionibus,ſiue iudicum, ſiue partium ſecutis,& hoc intra dies tres ſecuturos à ſcientia ipſorum actuariorum,quam habere intelligantur ex actis cauſarum, quarum reſpectiuè ſunt actuarij.

Omnia prædicta obſeruentur ſub pœna vſque in libras quinquaginta pro qualibet contrafactione arbitrio ſupremorum, ſeu minorum ſyndicatorum.

Qui voluerit in aliqua cauſa, ſeu requiſitione notarium ſuſpectum allegare,vel petere prouideri de notario confidenti, teneatur illud facere intra diem vnum iuridicum immediate ſecuturum à die primi præcepti ſibi tranſmiſsi, etiam ſi tempus in dicto præcepto appoſitum eſſet longius,& etiam ſi citatus nondũ vellet reſpondere petitioni, ſeu executioni,aut requiſitioni ſalua diſpoſitione ſtatuti de pręceptis in dominium tranſmittendis, alioquin non poſſit amplius notarium ſuſpectũ allegare,neq; iurare, neq; petere confidentem eligi ſaluo ſemper beneficio ex forma capitulorum competenti illis,qui alieno nomine,vel de geſtis per abſentem conueniuntur, & ſaluis his,de quibus infra.

Vbi verò notarius fuerit allegatus ſuſpectus debeat fieri ſubrogatio alterius ex notarijs illius magiſtratus, vel ex notarijs, qui ad recipienda acta eiuſdẽ magiſtratus admitti poſſunt,receptis confidentibus à partibus:& ſi plures principaliter conuenirentur, vel pro ſuo intereſſe citarentur,& omnes,vel aliquis allegaret notarium ſuſpectum, ne in ſubrogando fiat confuſio,vel diuiſio proceſſus,ſubrogatio fieri debeat ſorte receptis ſuſpectis à partibus.

Declarato quòd qui non citatus comparuerit in cauſa, ſeu iudicio pro ſuo intereſſe,non poſſit allegare, neq; iurare notarium ſuſpectum,niſi eſſet principalis citati.

Vbi autem ad cauſas, ſeu in curia alicuius magiſtratus eſt deputatus vnus ſolus notarius,non poſſit idem notarius aliquo modo allegari, neque iurari ſuſpectus,ad hoc vt fiat ſubrogatio,& ſi allegaretur, & iuraretur,non poſſit fieri aliqua ſubrogatio, ſed ſolum debeat magiſtratus tali caſu adiungere alium notarium, hoc eſt Genuæ ex notarijs actuarijs Collegij, & alibi ex notarijs loci, ſeu iuriſdictionis magiſtratus; quæ adiunctio fiat, vel datis confidentibus ſi vnus tantum erit aduerſarius,vel datis ſuſpectis ſi plures vt ſupra, quo caſu adiunctionis acta recipiantur ab ambobus notarijs; ſed merces, & ſalarium notarij adiuncti pro actis vtriuſq; partis ſoluantur per allegantem, ſeu iurantem notarium ſuſpectum.

Quando aliqua partium allegat,ſeu iurat actuarium ſuſpectum in examinandis teſtibus, vel in recipiendo reſponſiones interrogationibus faciendas,adiungatur in dicto examine, & reſponſionibus alius notarius ex his,de quibus ſuperius reſpectiuè dictum fuit, ſiue datis confidentibus,ſiue ſuſpectis iuxta ordinem prædictum;quo caſu huiuſmodi

adiunctionis,tituli,interrogatoria,& dicta teſtium quouſq; fuerint publicata remanere debeant penes notarium adiunctum, & poſtea tradi primo actuario reponenda in alijs actis cauſæ.

Omnes ſubrogationes,& adiunctiones notariorum,vt ſupra in quocunq; caſu, fiant in termino vnius præcepti, nullo alio expectato;& ſi aliqua partium non compareret fiant per magiſtratum in contumaciam non comparentium.

Declarato quòd vbi eſſet facienda ſubrogatio, ſiue adiunctio notarij, & omnes partes conuenirent in eligendo vno, non datis confidentibus, neq; ſuſpectis,fiat ſubrogatio,ſeu adiunctio de illo.

In dandis confidentibus teneantur partes alternatim dare nomen vnius incipiendo ab ea,quæ notarium ſuſpectum allegauerit, & ſic alternatim procedere quouſque ambæ in vnum nomen conuenerint, dando tantum nomina omnium notariorum, qui ex forma præſentis capituli ad acta illa recipienda admitti poſſunt, exceptis dumtaxat per quãlibet partium nominibus notariorum ei ſuſpectorum, qui non poſſint eſſe niſi tres pro qualibet ipſarum partium; quarum ſi aliqua id non obſeruaret, magiſtratus faciat ſubrogationem ſeu adiunctionem in contumaciam non obſeruantis.

In dandis verò ſuſpectis, non poſsit magiſtratus recipere, niſi vſque in tres ſuſpectos pro qualibet parte, niſi quando ab vna ſtant ſeu ſunt plures, quo caſu poſſit magiſtratus recipere vſq; in ſex ſuſpectos repartiendos inter eas, vt eidem magiſtratui videbitur: nomina verò omnium aliorum notariorum, qui ex forma præſentis capituli ad illa acta recipienda admitti reſpectiue poſſunt, deſcribantur in cedulis æqualibus,quibus in ſaculo repoſitis vna extrahatur ſorte, & notarius cuius nomen in ea erit deſcriptum,ſit ſubrogatus,ſiue adiunctus ſecundum rei,aut caſus indigentiam.

Sed quoniam quandoq; tempore ſententiæ definitiuæ proferendæ,actuarius allegatur,ſeu iuratur ſuſpectus,poſſit magiſtratus, ſi ei videbitur, vnum ex dictis notarijs adiungere à ſe ipſo abſq; aliqua partis citatione: vel poſsit nihilominus procedere etiam ad ſententiæ prolationem,nulla habita ratione de huiuſmodi allegatione, ſeu iuramento.

Omnes aũt & ſingulæ cæteræ allegationes, & iuramenta ſuſpicionis actuarij quandocunq; ex quauis cauſa, & ſub quibuſcunque verbis conceptæ non admittantur, ſed ſint ipſo iure nullæ, & haberi debeant ac ſi nunquam factæ fuiſſent, & eis non obſtantibus acta, & ſententiæ valeant,perinde ac ſi receptę fuiſſent à notario confidenti.

De citationibus in Dominium tranſmittendis. Cap. XVI.

Citationes, & pręcepta, quæ per magiſtratus ciuitatis Genuæ conceduntur tranſmittenda in aliquam ciuitatem,oppidum, terram, ſeu locum dominij cum appoſitione termini competentis exequi debeant,intelligaturque terminus competens tempus dierum ſex,à die pręſentationis pręcepti, & vltra diei vnius pro ſingulis viginti milliarijs diſtan-

diſtantiæ loci exequuti præcepti ad ciuitatem Genuæ.

Vbi aliàs præcepta deberent eſſe tria, ſufficiat in huiuſmodi citationibus in dominium tranſmittendis vnicum præceptum pro omnibus tribus, quod procedat etiam in diſpoſitione ſtatuti de contumacibus, dum tamen vnà cum præcepto tranſmittatur copia petitionis.

De contumacibus. Cap. XVII.

Conuentus coràm magiſtratu ciuitatis exiſtens in ciuitate, vel ſuburbijs, & conuentus coràm magiſtratu dominij exiſtens in eius iuriſdictione, qui citatus fuerit ter perſonaliter, vel ſaltem ſemel perſonaliter, & bis ad domũ ſuæ ſolitæ habitationis, & conuentus exiſtens extra ciuitatem, aut extra iuriſdictionem magiſtratus reſpectiuè, qui citatus fuerit ſemel perſonaliter cum tranſmiſſione copiæ petitionis, ſi non reſponderit in actis cauſæ per ſe, vel per procuratorem ſuum legitimum ſit contumax, & iura actoris audiantur plenarie à magiſtratu contra ſic citatum, tanquam ſi citatus eſſet præſens, & actore iurante, & ſacramentum calumniæ præſtante, quòd contenta in eius petitione ſunt vera, teneatur magiſtratus ſtare dicto iuramento, perinde, ac ſi citatus vt ſupra eſſet præſens, & interrgoatus ſuper contentis in dicta petitione confeſſus fuiſſet illa eſſe vera; & condemnetur dictus non comparens in contumaciam ſecundum iura audita: ad quam condemnationem, & ſeu ſententiam teneatur magiſtratus procedere, dicto non comparente vlterius neque ad ſententiam, neque ad aliquid aliud citato.

Si verò citatus vt ſupra comparuerit, & reſponſionem ad merita cauſæ non fecerit, licet vel notarium ſuſpectum allegauerit, ſeu iurauerit, vel iudicis incompetentiam, aut perſonæ aduerſarij illegitimationem oppoſuerit, & poſtea facta prouiſione ſuper huiuſmodi exceptionibus, citatus ſemel perſonaliter ad reſpondendum meritis, non reſponderit, condemnetur nihilominus in contumaciam in omnibus vt ſupra, non obſtantibus prædictis comparitionibus.

Et hæc omnia, & ſingula ſine remedio appellationis, & ſalua diſpoſitione ſtatuti de officio tutorum, & curatorum.

Secuta autem huiuſmodi condemnatione teneatur Magiſtratus, qui condemnauerit, facere ſtatim notificationem dictæ ſententiæ exequendam perſonaliter reſpectu magiſtratuum ciuitatis Genuæ, ſi condemnatus poterit tunc perſonaliter inueniri in ciuitate, vel ſuburbijs, & reſpectu magiſtratuum dominij, ſi condemnatus poterit perſonaliter inueniri in ſua iuriſdictione; & ſi inueniri, vt ſupra condemnatus perſonaliter non poterit, præconizetur dicta intimatio in contracta ſolitæ habitationis condemnati, & denuntietur in domo, & familia ipſius, & affigatur oſtio eiuſdem domus; à qua notificatione, & intimatione altero ex modis prædictis facta, poſt dies quindecim immediate ſecuturos ſententia tranſeat ipſo iure in iudicatum, ſine remedio appellationis vt ſupra.

Condemnatus per contumaciam, vt ſupra, ſi per ſe, vel perſonã legitimã

pro eo comparuerit coràm magiſtratu, qui eum condemnauit, & expenſas cauſæ, ſi certæ erunt, depoſuerit, vel ſi erunt incertæ, de eis ſoluendis facta taxatione idoneam fideiuſſionem præſtiterit, & hæc intra dictos dies quindecim immediatè ſecuturos à notificatione, ſeu intimatione, de quibus ſupra, iura partium denuò audiantur, & ſententia contumaciæ pro non facta habeatur, ac ſi lata non fuiſſet; quo caſu purgans vt ſupra contumaciam poſſit facere quaſcumq; oppoſitiones, quas facere potuiſſet, ſi in termino præcepti, ſeu præceptorum antea factorum comparuiſſet.

Sanè ſemper intellecto, quòd ſi purgans contumaciam reſponderit abſq; oppoſitione, ſeu exceptione dilatoriarum, terminus probatorius incipiat à die purgatæ contumaciæ.

Conſecutus ſententiam per contumaciam, qui ante eam per ſe, vel perſonam legitimam pro eo de eius ſcientia ſummam in ſententia contentã recepiſſet, vel de ea remiſſionem, aut quitationem feciſſet, condemnetur pro pœna in duplum quantitatis petitæ, cuius medietas ſit condemnati; & vlterius tali caſu non poſſit exigere ſummam in ſententia contentam, & eam exactam reſtituere teneatur.

Sed ſi quitatio, remiſſio, vel liberatio, & ſeu condemnatio contumaciæ fuiſſet facta per perſonam legitimam abſque ſcientia ſua, condemnetur duntaxat in quintam partem ſummæ in ſententia contentæ, vltra non exactionem dictæ ſummæ, & exactæ reſtitutionem vt ſupra.

Intelligatur tamen principalis ſciuiſſe, ſi tempore exactionis, liberationis, vel quitationis factæ per perſonam pro eo legitimam de ſumma contenta in ſententia contumaciæ ab ipſo principali obtenta erat in ciuitate, ſeu loco, in quo ſumma fuit exacta; vel ſi tempore ſententiæ de contumacia obtentæ per perſonam pro eo legitimam continentis ſummam, quam ipſe exegiſſet, vel remiſiſſet, erat in dicta ciuitate, vel loco, in quo lata eſt ſententia, vel ſi tempore exactionis, remiſſionis, ſeu liberationis factæ per perſonam legitimam, & tempore ſententiæ de contumacia per dictam perſonam legitimam obtentæ, erat in dicta ciuitate, ſeu loco.

Et idem intelligatur de cedente, qui ſolutionem recepiſſet, vbi ceſſionarius debitum ceſſum exegiſſet, eo exiſtente in ciuitate, ſeu loco iudicij.

Saluis autem præmiſſis, ſi quis aduerſarium ſuum citari, aut moneri in cauſa fecerit, quòd non recedat de ciuitate Genuæ, vel de iuriſdictione magiſtratus, niſi dimiſſo in cauſa ipſa procuratore legitimo, & inſtructo cum comminatione, quòd aliàs citabitur oſtio palatij, vel in loco ſolito, & dictus aduerſarius non relicto in cauſa procuratore receſſerit, poſſit ille, qui citari, ſeu moneri fecerit, vt ſupra ipſum aduerſarium citari facere ad omnes, & ſingulos actus in dicta cauſa faciendos oſtio, ſeu loco prædictis.

Et ſimiliter ſi ille, qui præcipi, ſeu moneri fecerit, vt ſupra, receſſerit è ciuitate, ſeu iuriſdictione, non relicto in cauſa procuratore vt ſupra, poſſit citatus, ſeu monitus ad non recedendum citari facere aduerſarium abſentem in ea cauſa oſtio palatij, ſeu loco prædictis, etiam quòd eum

non

non admonuiſſet.

Quæ quidem citationes validæ ſint,& pro validis,& iuridicis habeantur, niſi in caſibus aliter per ſtatuta expreſsè diſpoſitis.

De confitentibus debitum. Cap. XVIII.

SI quis debitum in iudicio legitimè confeſſus fuerit, magiſtratus teneatur eum condemnare ad ſoluendum debitum prædictum intra dies decem immediatè ſecuturos,quibus tranſactis,ſententia ſuam executionem paratam habeat,vt cæteræ ſententiæ,quæ in iudicatum tranſiuerunt,nulla admiſſa exceptione.

Quòd ſi debitor probare voluerit ſolutionem, aut remiſſionem ſecutam poſt confeſſionem factam, ſeu poſt terminum aſſignatum, admittatur ad dictam probationem faciendam,non retardata executione, neq; ſolutione,ſi per creditorem præſtita fuerit idonea fideiuſſio de reſtituendo dictam ſummam,& duplum in caſu ſolutionis,vel remiſſionis, vt ſupra probatæ,ad quã,& quod tali caſu creditor condemnetur debitori.

Pro ſummis verò,ſeu rebus, quæ continentur in confeſſionibus factis in iudicio abſq; aliqua præcedenti petitione,quæ debita confeſſa appellari ſolent,finito termino concedantur per notarios ex officio licentiæ expeditæ nullo requiſito,& hoc ſi licẽtia fuerit petita intra annos quinque immediatè ſecuturos à die aduenti termini ſolutionis appoſiti in debito confeſſo;alioquin tranſactis dictis annis quinq; magiſtratus ſtatuat terminum ad probandum contra tale debitum,qui terminus non excedat dies quindecim,& pro ſolutione probata nõ cõcedatur licẽtia.

A contentis in præſenti ſtatuto non poſſit appellari, ſed ſolum ſint ſalua vtrique parti iura in iudicio ordinatio.

De probatione ſcripturarum priuatarum. Cap. XIX.

AD probandum litteraturam ſcripturarum priuatarum ſufficiant teſtes ſaltem duo legitimè examinati,qui deponant de dicta litteratura iudicio ipſorum,eo quia viderint eum,de cuius litteratura tractatur pluries ſcribere.

Et ad probandam,ſeu recognoſcẽdam litteraturam notariorum, & legalitatem ſcripturarum publicarum deforis ſufficiat atteſtatio, ſeu ſubſcriptio ſub eis trium teſtium ad minus, quorum litteratura recognoſcatur,& teſtificetur per teſtes modo prædicto.

Præſens ſtatutum habeat locum duntaxat inter ciues, & diſtrictuales, & ad beneficium ciuium,& diſtrictualium tantum.

De his, qui vocantur ad teſtimonium. Cap. XX.

MAgiſtratus ad inſtantiam cuiuslibet partium teneatur cogere quẽcumque,qui teſtimonium reddere debeat ad dicendum veritatẽ, & veritati teſtimonium perhibendum in cauſa, ſeu differentia coram

ipſo magiſtratu vertēte,ſeu ſuper titulis, & interrogatorijs continentis in litteris ſubſidialibus corā ipſo præſentatis, & hæc ſine fraude,& ſuper tota cauſa, etiā ſi plus ſcirent,quā in titulis contineretur; qui teſtes vocati teneantur iurare, vt ſupra in actis notarij,& veritatē teſtificari.

Si iurare voluerint,vel iurati noluerint teſtificari,ſeu recuſauerint,aut inſtati non iurauerint, vel teſtificati non fuerint, mulctentur per magiſtratum cauſæ, ſeu iudicem ordinarium vſque in æſtimationem litis, vel cogantur captis pignoribus, ſeu per detentionem perſonæ arbitrio magiſtratus,nullo iuris ordine ſeruato, & ſine remedio appellationis; Et ſi durante tempore probatorio non iurauerint, vel exinde intra debitum tempus teſtificati non fuerint, condemnentur omniuo ad intereſſe litis;& cogat eos magiſtratus ad ſoluendum dictum intereſſe intra dies quindecim.

In prædictis ſaluum ſemper ſit iuſtum impedimentum arbitrio iudicis.

Si teſtes habitauerint longè à loco,vbi teſtificari deberent vltra milliaria quinque,debeant eiſdem ſolui expenſæ, & ſumptus itineris, & merces dierum amiſſarum arbitrio magiſtratus, ab illo, ad cuius inſtantiam vocantur ad teſtimonium perhibendum, nec aliter venire cogantur.

Teſtes prædicti recipiantur per notarium actuarium, & per adiunctum, ſi fuerit,vel per deputatum in conceſſione literarum pro teſtibus examinandis,& ab alio recepti nō valeant, & pro nulliter receptis habeātur.

Non tamen recipi poſſint ſuper vno articulo,ſeu titulo pluſquam octo teſtes,& recepti vltra dictum numerum non valeant,in quibus non computentur,qui ſuper eo,ſe nihil ſcire dixerint.

Nec poſſit admitti teſtimonium alicuius,qui ſe referat ad teſtificata aliàs per eum;ſed deponere debeat verbis claris, & expreſſis, non dicendo ſimpliciter contenta in titulo eſſe vera, ſed explicando vulgari ſermone verba,quæ ſcribi debeant per notarium,pro vt ab ore teſtium exprimuntur, aliter verò eorum dictum non valeat.

Teſtimonium mulierum non in loco ſecreto,ſed ita aperte recipiatur,vt à perſonis videri poſſint,non autem ab aliquo audiri.

Litteræ pro examinandis teſtibus tàm in locis dominij,quàm extra,ſi conceſſæ fuerint, dirigantur iudici, de quo partes concordarent, & teſtes examinentur per notarium, de quo etiam partes fuerint concordes, vel dirigantur iudici ordinario, & examinentur per actuarium curiæ illius iudicis;vel exiſtente aliqua iuſta cauſa,propter quam iudex ordinarius, & notarius actuarius ad prędicta admitti non debeant arbitrio magiſtratus, dirigantur litteræ iudici eligendo per ipſum magiſtratū, & examinentur per notarium per eum pariter eligendum.

Ad officium magiſtratus ſpectet caſſare, & reſecare interrogatoria, quæ ſibi videbuntur impertinentia.

De teſtibus ad æternam rei memoriam recipiendis. Cap. XXI.

PRior Rotæ ciuilis cauſarum executiuarum in Ciuitate Genuæ,& magiſtratus in dominio debeant examinari,& recipi facere ad inſtantiā cuiuslibet

cuiuslibet petentis, etiam nulla vertente cauſa, ſeu differentia, teſtes quoſcunque, qui eſſent infirmi, vel conſtituti in ſenectute, quæ intelligatur ab annis quinquaginta ſupra, vel qui eſſent parati in longũ iter proficiſci, quod intelligatur per mare vltra oras maritimas, ſeu riparias, & in terra per milliaria quinquaginta vltra dominium, ſuper titulis producendis ſuper aliquo facto, de quo credat, ſperet, vel timeat controuerſiam alicui mouere, ſeu ſibi ab aliquo mouendam fore, ſiue in dominio, ſiue extra, & ſuper interrogatorijs producendis per citatũ in termino præcepti per magiſtratum concedendi.

Declarato, quòd ſi ille, contra quem teſtes erunt producendi, ſeu qui erit citãdus, eſſet abſens, citatio fiat, ſeu exequatur in domo dicti abſentis, & duobus ex eius proximioribus propinquis; & vt ſupra executa valeat, ac ſi perſonaliter data fuiſſet.

Idem fieri poſſit ſi cauſa, ſeu quæſtio fuerit incohata; non ſeruiant tamen in illa cauſa, in qua iam tranſactum eſſet tempus probatorium, quando hoc pacto teſtes recipiuntur.

Poſſint etiam pro dicto examine faciendo concedi litteræ in iuris ſubſidium etiam extra dominium dirigendæ iudici, de quo partes coràm magiſtratu conuenerint, aliàs per magiſtratus eligendo.

Si in huiuſmodi citatus notarium ſuſpectum allegaret, teneatur abſque aliqua citatione comparere eadem die cum confidentibus, & fiat ſubrogatio receptis confidentibus à partibus, aliàs per magiſtratus, etiam parte non citata.

De infirmitate, vel ſenectute, aut quòd teſtis paratus ſit longum iter facere, credatur iuramento ipſius teſtis recipiendi.

Examinatis huiuſmodi teſtibus publicentur eorum dicta, etiam nulla exiſtente cauſa, ſi producens publicationem petierit, quo caſu non poſſit amplius ſuper eiſdem titulis alios teſtes producere: ſi verò non petierit publicationem, conſeruentur teſtimonia ſub ſecreti ſigillo, quouſque ad inſtantiam producentis, vel mandato iudicis publicata, & aperta fuerint.

Sic producti examinati, & publicati valeant, & fidem faciant non obſtante quacunque diſpoſitione iuris communis in contrarium.

Sed reſpectu eorum teſtium, qui examinati fuiſſent, parte perſonaliter nõ citata, ſi tempore litis teſtes, vt ſupra examinati eſſent viui, & præſentes in loco, vbi lis, ſeu cauſa agitaretur, poſſit pars aduerſa, ſi voluerit, eos interrogari facere ſuper interrogatorijs per ipſam deponendis, & teſtes teneantur illis reſpondere.

De aſſeſſore. Cap. XXII.

NOn poſſit in aliqua cauſa, neque aliquo articulo, ſeu caſu peti aſſeſſor, nec petitus dari poſſit, niſi id expreſſe per aliquod ſtatutum, ſeu ordinem Reipublicæ conceſſum ſit.

Vbi in aliquibus cauſis, vel caſibus aſſumendus erit aſſeſſor, vel conſultor, aſſumi debeat publicus, & non ſecretus, & ſi aſſumeretur ſecretus, aſſum-

aſſumptio,proceſſus, ſententia, & quicquid exinde ſequeretur non valeat ipſo iure.

Quicunque magiſtratus comprehenſis etiam arbitris, & arbitratoribus, qui aſſeſſores, ſeu conſultores ſecretos aſſumerent, teneantur ſoluere partibus impenſas,& intereſſe, niſi id fieret de voluntate ipſarum partium, aut ex facultate expreſſa in bailia ipſius magiſtratus.

Nullus poſſit aſſumi aſſeſſor, qui in illa cauſa fuiſſet prius iudex vel aduocatus, neq; qui ſit uaſſallus illius, ad quem cauſa in totũ, ſeu pro parte ſpectet, nec qui ab eo habeat annuale beneficiũ, & hæc vltra, & ſalua ſemꝑ diſpoſitione ſtatuti, ne quis iudicet in cã propria, vel propinqui.

Poſſit quęlibet partium in cauſis ordinarijs coràm capitaneo, ſeu prætore Porciferæ, capitaneo Vulturi, & prætore Biſamnis, ſeu eorum locumtenentibns petere intra dies tres à die primæ citationis aſſeſſorem ſuper articulo competentiæ, vel incompetentiæ, & peritus, vt ſupra detur.

Teneatur tamen petens aſſeſſorem illum petere verbis claris, & expreſſis; & etiam ſi ſic petitus non daretur, debeat petens in qualibet ſcriptura deponenda, & comparitione facienda per eum, repetere dictum aſſeſſorem, aliàs habeatur pro non petito.

Poſtquam quis aſſeſſorem, vt ſupra patierit, non poſſit à dicta petitione deſiſtere, niſi de voluntate alterius partis.

Qui in ciuitate Genuæ, vel in tribus poteſtatijs, ut ſupra petierit aſſeſſorẽ, teneatur intra dies tres iuridicos immediatè numerandos à die, qua aſſeſſor aſſumptus fuerit, deponere, ſiue penes ſyndicatores, ſiue in vno ex cartularijs numerati ſancti Georgij ſalarium dicto aſſeſſori dandũ, præſentato per eum conſilio, vel reſtituendum deponenti, ſi aſſeſſor cõſilium non præſentauerit, & ſi cauſa non eſſet certa, æſtimari debeat per magiſtratum intra dictos tres dies, quoad dictum ſalarium deponendum, & ſecundum æſtimationem deponi.

Quòd ſi intra dictos tres dies iuridicos, ille, qui aſſeſſorem petierit, ſalariũ non depoſuerit, aſſeſſor habeatur pro non dato, & non poſſit alius ſubrogari, neque dari, nec loco illius, nec ſuper eo, quo ille aſſumptus fuerat; poſſit tamen ſi voluerit alera pars ſalarium, vt ſupra inrra dictum tempus deponere, quo caſu ſeruiat, ac ſi ille, qui petijt, depoſuiſſet.

Si aſſeſſor aſſumptus receſſerit à ciuitate Genuæ, ſeu loco aſſumptionis ante depoſitum conſilium, & ſteterit abſens per dies decem continuos, ſit ſtatim elapſis dictis diebus decem excluſus ipſo facto, & iure à dicta aſſeſſoria, & alius ſubrogari debeat; & ſimiliter ſi fuerit impeditus propter infirmitatem, vel aliud huiuſmodi impedimentum per dies quindecim, in quibus non computentur ſuſpenſiones eius cauſarum, ſi factę fuerint; remaneat etiã ipſo iure, & facto excluſus, & alius ſubrogetur.

Poſtquam aſſeſſor fuerit, vt ſupra petitus, ſi exinde fuerit datus, non poſſint magiſtratus ſuper articulis, ſeu cauſis, ſuper quibus aſſeſſor fuerit aſſumptus, proceſſus facere ſine conſilio dicti aſſeſſoris, & facti aliter ſint ipſo iure nulli, & teneantur dicti magiſtratus in totum ſequi conſilium dicti aſſeſſoris, niſi aliter per ſtatuta, vel per eorum bailiam expreſſè eſſet diſpoſitum.

Non poſſit tamen aliquis aſſeſſor conſilium formare, aut deponere cauſa, vel occaſione inducendi aliquam partium ad prorogandum, aut alia ratione, occaſione, ſeu cauſa ſimulata, vel diſſimulata, ſub pœna intereſſe litis; & nihilominus conſilium ex quacunque cauſa formatum, propter hoc non ſit nullum, ſed remaneat firmum, & validum.

Teneantur aſſeſſores deponere conſilium in ſcriptis clarum, lucidum, & deciſorium, ſed clauſum, & ſigillatum apud ſcribam cauſæ, & magiſtratus ſuper articulo, ſeu negotio ſibi commiſſo, ſi in interlocutorijs intra dies quindecim à die aſſumptionis, & ſi in tota cauſa intra menſes tres in cauſa principali, & intra menſes duos in cauſa appellationis à die aſſumptionis; & hæc omnia, & ſingula ſub pœna amiſſionis ſalarij depoſiti, & ſoluendi tantundem illi, qui aſſeſſorem petierit; & etiam ſub pœna in interlocutorijs à libris quinque in quinquaginta, & in definitiuis à libris viginti quinque in quingentis arbitrio ſupremorum, ſeu ſyndicatorum, quæ pœna ſit applicata pro tertia parte illi, contra quē petitus fuiſſet aſſeſſor.

Quibus terminis reſpectiuè elapſis non poſſit aliquod conſilium amplius deponi, nec ſit amplius locus aſſeſſori, ſed procedatur in cauſa, ac ſi nō fuiſſet petitus.

Nullus conſultor, aſſeſſor, neque alius iudex poſſit ſententiam ferre, vel conſilium deponere ſub conditione, propter quam redigi poſſit in arbitrium alterius, neq; pro vt in cedula, neq; per verba abſoluo abſoluendū, vel condemno condemnandū, neq; per verba ſimilia, aut æquipollētia ſub pœna intereſſe litis, & ſuſpenſionis, arbitrio ſyndicatorū.

Et poſtquàm conſilium fuerit præſentatum notario actuario, non poſſit amplius ab eo recuperari, neque etiam per ipſum aſſeſſorem.

Aſſeſſores, qui dantur in ciuitate, dentur ex doctoribuſ, ſeu iudicibus collegij Genuæ, & in ciuitate exiſtentibus, receptis confidentibus à partibus, quæ teneantur alternatim dare nomen vnius ex dictis doctoribus, incipiendo ab ea, quæ aſſeſſorem petierit, & ſic perſeuerare in dandis nominibus dictorū doctorum quouſque in vnum conuenerint, excluſis ſuſpectis, qui non poſſint eſſe vltra tres pro quolibet parte; & ſi pars citata ad dandum confidentes non comparuerit, & confidentes, vt ſupra non dederit, termino primi præcepti detur aſſeſſor per magiſtratū ex confidentibus cumparentis, in contumaciam non comparentis.

Collegium iuris peritorum non poſſit aliquo modo ſe intromittere in cauſis commiſſis alicui ipſorum, & non poſſit ab aliquo peti conſilium totius collegij, & petitum non poſſit dari.

Non poſſit aſſeſſor habere pro eius ſalario vltra denarios ſex pro libra, ſi quæſtio fuerit vſque ad libras ducentas, & à dictis libris ducentis ſupra denarios tres pro qualibet libra vſque ad complementum librarū mille, & ab inde ſupra denarios duos pro libra; dummodo tamen totū ſalarium non excedat ſcuta quinquaginta auri, in auro, & hoc quando aſſeſſores ſunt ſuper tota cauſa, quia in merè interlocutorijs ſalarium ſit de ſoldis viginti; in interlocutorijs autem ſuper potioritate iurium, & alijs, quæ vim definitiuæ obtinent, non poſsit habere niſi medietatem ſalarii ſuperius taxati.

De temporibus, & inſtantijs. *Cap. XXIII.*

TErminus probatorius intelligatur durare per tempora reſpectiue de quibus in ſtatutis, De cauſis ordinarijs, & De cauſis executiuis, & alijs; & poſsit prorogari per magiſtratum cauſæ, in vna, ſeu pluribus vicibus vſque in medietatem temporis, quo vt ſupra reſpectiue durare debet; non currat tamen in ferijs natiuitatis Domini, Cinerum, Reſurrectionis Domini, & caloris.

Dilationes deforis tàm informatoriæ, quàm probatoriæ durent, & prorogari poſsint iuxta diſpoſita in ſtatuto de cauſis ordinarijs; & nullæ ſuſpenſiones, nullæ additiones, nullæq; prorogationes eiſdem ſeruiant.

Inſtantia cuiuslibet cauſæ principalis coràm quocunq; magiſtratu duret per menſes quattuor immediatè ſecuturos finito tempore probatorio, & dilatione deforis probatoria, vbi fuiſſet conceſſa; & poſsit per magiſtratum cauſæ in vna, ſeu pluribus vicibus prorogari vſque in menſes duos, ex iuſtis, & legitimis cauſis in prorogatione exprimendis.

Et inſtantia cuiuslibet cauſæ appellationis duret, ſi fuerit interpoſita à ſententia magiſtratuum ciuitatis Genuæ, per menſes duos, & ſi à ſententia magiſtratuum dominij per menſes tres immediate ſecuturos à die interpoſitæ appoſitionis; & poſsit per iudicē appellationis in vna, ſeu pluribus vicibus prorogari vſq; in medietatem temporis, quo reſpectiuè, vt ſupra durat, ex cauſis iuſtis, & legitimis per eum exprimendis in prorogatione.

De cauſis prorogationum, vt ſupra faciendarum, credatur dicto iudicis prorogantis abſq; aliqua alia probatione.

Suſpenſiones, additiones, & prorogationes generales factæ per Senatum pro cauſa publica, ſeruiant tàm terminis probatorijs, quàm inſtantijs tunc durantibus.

Suſpenſiones verò, additiones, & prorogationes factæ per Senatum cauſis aduocatorum, procuratorum, ſeu partium etiam ex impedimento infirmitatis, aut alio quouis etiam legitimo, & ex quacunq; cauſa, ſiue publica, ſiue priuata non ſeruiant in vna cauſa niſi primò factæ pro tempore probatorio vſq; ad dies quindecim, & pro inſtantijs cauſarum, niſi vſq; ad dies triginta, omnibus cōputatis; Reliquæ verò nullo modo ſeruiant, ſed tranſactis dictis temporibus reſpectiuè habeantur tàm reſpectu procedendi, quàm aliter, perinde ac ſi factæ non fuiſſent.

Prorogationes, additiones, & ſuſpenſiones cauſarum ſiue aduocatorum ſiue partium, qui, vel quę deſtinantur in legationem, ſeu alias curas publicas extra dominium, non ſeruiant niſi vſq; in menſes duos ad plus; & finitis dictis menſibus duobus habeantur pro non factis tàm in procedendo, quàm aliter.

Declarato, quòd in vna cauſa, ſeu inſtantia nō poſsint ſeruire, niſi ſemel tantum, etiam ſi legatiò, vel cura reiteraretur.

Quando prorogationes fiunt per tempus præfixum, non intelligātur tempora durare vltra dictum terminum præfixum, etiam ſi abſq; dicta prorogatione durarent; Suſpenſiones verò prorogationes, & additiones

factæ poſt aſsignationem temporis præfixi, quæ alioqui ſeruire poſ-
ſunt,ſeruiant pró vt in alijs temporibus non præfixis.

Si aliqua partium eſſet impedita in ſeruitio Reipublicæ,quod impedimẽtum non procederet à cura ab ipſo impedito petita,de quo impedimẽto ſtetur declarationi Ducis, & Gubernatorum, tempus tàm probatorium,quàm inſtantiæ remaneat ſuſpenſum à notitia facta parti in actis cauſæ de dicto impedimento,ſeu cura,quouſq. durauerit dictum impedimentum;dummodo non ſit longius duobus menſibus, quia tranſactis dictis menſibus duobus non ſeruiat amplius dictum impedimentum,etiam ſi duraret;Declarato,quòd magiſtratus, qui exercentur in ciuitate non faciant impedimentum prædictum.

Durante compromiſſo facto ſuper aliqua cauſa,ſeu de contẽtis in ea per partes,omnia tempora dictæ cauſæ ſint, & intelligantur eſſe ſuſpenſa.

In quibuſcunque prorogationibus intelligatur ſemper appoſita clauſula,ſeu conditio,quòd valeat in quantum, tempus prorogatum non ſit peremptum,quia ſi eſſet peremptum,prorogationes non ſeruiant.

Tempora non poſsint retineri viua niſi per tres vices ad plus,& in omnibus dictis tribus vicibus reſpectu temporum in ciuitate Genuæ, per dies decem tantum,& reſpectu temporum in dominio per dies viginti; & hoc ſiue pet Senatum,ſiue per Ducem,& duos Gubernatores in palatio reſidentes,ſiue per extraordinarios,ſiue per officium Terræfirmæ in earum reſpectiuè iuriſdictione, & ſi pro pluri tempore retinerentur viua,non valeant pro dicto ſupraplurí.

Elapſis tẽporibus reſpectiuè ſupraſcriptis,pereant omnino termini,& inſtantiæ,nec poſsint vllis artibus prorogari, differri, augeri, vel ſuſpendi per magiſtratus, neque de partium voluntate,immo omnes aliæ, & quæcunque prorogationes,ſuſpẽſiones,& additiones vltra, præter vel aliter factæ non ſeruiant;ſed habeantur per inde,ac ſi factę nõ fuiſſent.

Poſsit tamen Senatus ex cauſa vrgenti,& iuſta arbitrio ſuo prorogare cõcurrentibus vndecim votis.

Sed declarato,quòd ſi petens prorogationem coràm ſenatu in prima vel ſaltem in ſecunda cõparitione non obtinuerit,non poſsit amplius prorogationem impetrare,& impetrata non valeat.

Nulli liceat reſtituere aliquem in integrum aduerſus lapſum termini,nec inſtantiæ,neq; per reſtaurationem,neq; alio quouiſmodo, ſalua diſpoſitione ſtatutorum de Extraordinarijs,& officio Terræfirmæ.

Intelligatur ſemper ſalua diſpoſitio legum circa infrictionem inſtrumentorum,teſtamentorum,& ſententiarum.

Et ad fugiendas confuſiones,quæ ſæpè circa ſuſpenſiones, additiones, & prorogationes aduocatorum,& procuratorum naſci ſolent, intelligatur in cauſa aduocatus ille, qui fecit ſcripturas in actis cauſæ depoſitas, & ſimiliter procurator ille, qui conſtitutus eſt in cauſa, vel cuius mandatum,ſeu procura eſt in actis cauſæ exhibita,& non alij, nec admittantur probationes in contrarium.

Finis Libri Secundi.

STATVTORVM CIVILIVM REIPVBLICAE GENVENSIS.

Liber Tertius.

De ſententiarum firmitate. Cap. I.

CONTRA ſententias latas per magiſtratus ordinarios,ſiue per delegatos,vel per arbitros, aut arbitratores nullo modo poſſit haberi recurſus ad ſuperiorem, neq; ſupplicari,neque reclamari, neq; ab eis poſſit appellari, neque eorum melioratio peti,neque in integrum reſtitutio, neq; ad arbitrium boni viri reductio, nec poſſit dici de earum nullitate:& ipſæ ſententiæ non poſſint per aliquẽ magiſtratum caſſari, neque declarari nullæ, neq; reduci ad arbitrium boni viri, neq; aduerſus eas aliquis reſtitui, ſed pro vt latæ ſunt, debeãt omnino obſeruari per partes, & exequi per magiſtratus,ſalua ſemper diſpoſitione ſtatuti,De meliorandis ſententijs,& ſtatuti de appellationibus, & aliorum ſtatutorum,in quibus appellationes conceduntur, & ſalua auctoritate ſenatus circa infrictionem dictarum ſententiarum ad formam legum, ſaluiſq; infraſcriptis.

Non poſſit tamen exequi ſententia, imo declaretur nulla, quæ lata eſſet per arbitros,vel arbitratores,ad quorum, ſeu alicuius eorum fauorem fuiſſet etiam poſt latam ſententiam facta ceſſio,ſiue translatio de contentis in ipſa,ſeu de parte contentorum.

Nec valeat reſeruatio, quæ fieret per iudices de eorum auctoritate, meliorandi, vel iudicandi in eadem inſtantia vltra tempus per ſtatuta aſſignatum.

Poſsit non obſtantibus prædictis dici de nullitate,& de exceſſu in caſibus infraſcriptis,ſub modis,& formis de quibus infra.

Vz.ſi magiſtratus vel iudex, aut delegatus,vel arbiter, ſeu arbitrator, qui ſententiam tuliſſet eſſet incõpetens,& ſeu exceſsiſſet metas ſuę iuriſdictionis,ſeu commiſsionis ſibi factæ,& poteſtatis ſibi attributæ.

Si perſonæ poteſtatem non habuiſſent,ſeu non fuiſſent legitimæ.

Si contra rem iudicatam,& deciſam fuiſſet iudicatum.

Si fuiſſet iudicatum extra,ſeu vltra petita.

Si in exſequendo iudicata,excederetur modus,& forma iudicatorum.

Si perempta inſtantia iudicatum fuiſſet.

Si citatio omiſſa eſſet,vbi partis citatio requiritur.

Qui petitionem de exceſſu vt ſupra porrexerit, teneatur in ipſa particulariter exprimere cauſam, pro qua dicit, & agit de exceſſu, & pro cauſis non expreſsis in petitione, non poſsit exinde audiri.

Si quis extra caſus prædictos voluerit, pro alijs non prohibitis per ſtatuta agere de exceſſu, teneatur antequam poſsit audiri, ſoluere Cameræ Reipublicæ denarios ſex pro ſingula libra totius cauſæ, pro qua de exceſſu conqueri voluerit in totum, & ſeu pro ea parte, pro qua de exceſſu agere vellet: & ſi cauſa eſſet incerta, æſtimari debeat per procuratores Reipublicæ, & ipſa petitio de exceſſu debeat ſubſcribi per notariũ cameræ de ordine procuratorum antequam deponatur, nec alio modo poſſit, aut debeat admitti.

Teneatur etiam ſoluere, & petitionem ſubſcribi facere vt ſupra, etiam ſi in ipſa petitione expreſſiſſet aliquem ex caſibus particulariter notatis, pro quibus non eſt ſoluendum onus prædictum; dum tamen ſit expreſſus aliquis caſus in quo dictum onus impoſitum remanet, aliter non admittatur dicta petitio, nec poſſit audiri conquerens, non obſtante quòd in ea exprimatur aliquis caſus, pro quo non eſt ſoluendum.

Qui de nullitate, vel de exceſſu dicere voluerit, teneatur nullitatem, & exceſſum proponere ſeruatis prædictis, & ſiue agendo, ſiue excipiendo, ſiue aliter quomodocunque intentare infra tres menſes computandos à die habitæ notitiæ de ſententia, ſiue ab ea poſsit appellari, ſiue non; quo tẽpore elapſo non poſsit amplius, nec nullitas, nec exceſſus proponi, imo ſententia ſit, & habeatur pro valida, & ſolenniter lata, & data.

Declarato quòd quando ſententia eſſet lata contra curatorem generalẽ ad hoc vt dicti tres menſes tranſeant, fieri debeat notitia non ſolum curatori, ſed etiam propinquis, ſeu vicinis, qui citandi eſſent in conſtitutione curatoris, ex forma ſtatuti de curatoribus, & in ſcriptis.

Et ſimiliter quando ſententia eſſet lata extra dominium, dicti tres menſes non tranſeant niſi à notitia in ſcriptis facta principali condemnato, ſiue eius legitimo procuratori exiſtenti in ciuitate, ſeu loco dominij, de quo eſſet ipſe principalis condemnatus, & ſi notitia danda eſſet curatori, detur etiam propinquis, ſeu vicinis, vt ſupra.

Sed poſsit in caſibus, & ſub modis vt ſupra conceſsis agi de nullitate, & de exceſſu pro intereſſe partium, ſtatim lata ſententia, etiam durante officio, ſeu iuriſdictione illius magiſtratus, ſeu iudicis, qui ſententiam tuliſſet: ſed nihilominus non fiat aliquod præiudicium ſyndicatui dicti magiſtratus, imo poſsit ſuo tempore, ſecundum naturam officij ſyndicari, per inde ac ſi petitio non eſſet porrecta.

Si ſuper actione nullitatis, vel exceſſus ſemel vt ſupra propoſita non fuerit iudicatum intra tempus inſtantiæ, poſsit alia vice tantum iterùm proponi intrà annum vnum à die finitæ primæ inſtantię, vltra verò proponi, excipi, vel opponi non poſsit vllo modo.

Per petitionem, ſeu exceptionem nullitatis, vel exceſſus non retardetur executio ſententiæ, ſed poſsit, & debeat exequi per inde ac ſi dicta petitio, ſeu exceptio non fuiſſet propoſita ſaluis in reliquis iuribus partium.

In caſibus verò, ſeu ſententijs à quibus appellari poteſt, qui elegerit appellare, non poſſit dicere, neq; opponere de exceſſu, neq; de nullitate; & qui voluerit de exceſſu, ſeu nullitate dicere, non poſſit appellare, nec remedium appellationis habere, ita vt vno tantum ex dictis remedijs vti poſſit, & intelligatur facta electio per depoſitionem appellationis, vel petitionis de exceſſu.

De meliorandis ſententijs. Cap. II.

POſsint ſupremi ſyndicatores in cauſis etiam exceſſus inter tertium, & tertium meliorare ſententias definitiuas per ipſos latas intra dies octo à die latæ ſententię, concurrentibus in meliorandis tot votis, quot concurrerint in ſententia.

Syndicatores ordinarij poſsint etiam ſententias per eos latas, à quibus non datur appellatio meliorare intra dies octo à die latæ ſententiæ, concurrentibus tot votis, quot interuenerint in ſententia vt ſupra.

Officiales ruptorum poſſint ſententias tàm interlocutorias, quàm definitiuas per ipſos latas meliorare intra dies duodecim à die latæ ſententiæ; dum tamen concurrant in meliorando tot vota quot interuenerint in ſententiando.

Interlocutoriæ latæ per ſingulos ex auditoribus Rotæ ciuilis tàm cauſarũ ordinariarum, quàm executiuarum deputatos ad formandos proceſſus, poſſint per totam rotam meliorari intra dies octo à die factæ interlocutoriæ; dum tamen aliqua partium petat in actis meliorationem intra dies duos à dicta die factæ interlocutoriæ. Non poſſit tamen meliorando reſtituere partes in priſtinum.

Poſſit etiam quælibet rota cauſarum ciuilium meliorare ſententias definitiuas per ipſam latas, & hoc intra dies octo à die latæ ſententiæ, dummodo per partem petatur in actis intra dies duos à dicta die latæ ſententiæ; non poſsit tamen partes in priſtinum reſtituere.

Conſules rationis poſsint meliorare ſententias definitiuas per eos latas, & hoc intra dies viginti à die ipſius ſententiæ latę, interuenientibus tot votis, quot in proferendo ſententiam interuenerint.

Delegati poſsint eorum ſententias tàm interlocutorias, quam definitiuas meliorare intra dies octo, a die latæ ſententię, non tamen reſpectu definitiuarum poſsint partes in priſtinum reſtituere, neque reſpectu habentium vim definitiuę.

In huiuſmodi meliorationibus poſsint magiſtratus prædicti (ſaluis ſemper ſupraſcriptis) corrigere, emẽdare, minuere, & ſententiare quicquid eis iuſtum videbitur, & omne id, quod fuerit vt ſupra additum, diminutum correctum, emendatum, & ordinatum habeatur, & valeat perinde ac ſi à principio ſic fuiſſet iudicatum.

Dies ſic vt ſupra reſpectiue aſsignati ad meliorandum intelligantur dies currentes, & non poſsint prorogari, ſuſpendi, nec modo aliquo retardari, neque etiam per ſuſpenſiones, additiones, ſeu prorogationes tàm generales quàm particulares, ſiue ob cauſam publicam, ſiue priuatam,

ſiue

ſiue aliter quomodocunque faciendas, excluſis tantummodo ferijs natiuitatis,& reſurrectionis Domini,& caloris,& non alijs,& hæc ſiue habita fuerit notitia de ſententia,ſiue non.

Si in fine inſtantiæ alicuius cauſæ,ſiue baliæ alicuius magiſtratus habentis auctoritatem meliorandi lata fuerit aliqua ſententia,adeo quod nō ſuperſint tot dies ad meliorandum, quot vt ſupra reſpectiue aſſignati fuerint,intelligatur, & ſit dicta inſtantia, ſeu balia magiſtratus prorogata per dictum tempus meliorationis reſpectu eiuſdem meliorationis tantum.

Intra tempus meliorationis ſententiarum definitiuarum, ſed habentium vim definitiuam non poſſit aliquid exhiberi,neque produci,& exhibita,ac producta intra dictum tempus non attendantur.

Ab interlocutorijs vero,ſiue meris, ſiue mixtis latis à quolibet alio magiſtratu poſſit quælibet partium petere reuocationem,ſeu meliorationē, ſi eam petierit intra dies quattuor à die latæ ſententiæ, niſi contrariū, vel aliter diſpoſitum eſſet per aliquod ſtatutum.

In caſu dictæ petitionis, melioratio, ſeu appellatio deuoluatur ad illum, qui pro tempore fuerit prior rotæ ciuilis cauſarum exſecutiuarum; & ab eo in caſu permiſſæ appellationis deuoluatur, pro vt in capitulo De Rota Ciuili.

Teneantur magiſtratus dictis meliorationibus, ſeu appellationibus deferre,vel ſaltem tranſmittere, ſeu committere, vbi opus erit, cum articulo an illis ſit deferendum.

Sed per petitiones meliorationis, ſeu appellationes prædictas non impediatur proceſsus ad vlteriora:imò magiſtratus, coràm quo erit cauſa, teneatur procedere,cognoſcere, & iudicare:& nihilominus validitas, proceſſus, & ſententiæ pendeant à futuro euentu dictæ meliorationis, ſeu appellationis, ita vt valeat, vel non valeat,pro vt dicto euentu valere debuerit.

Signori,Nello ſtatuto De meliorandis ſententijs,vi è vn §. del tenor ſeguente Dies ſicvt ſupra reſpectiue aſsignati ad meliorandū intelligantur dies currentes,& non poſsint prorogari, ſuſpendi, nec modo aliquo retardari, neque etiam per ſuſpenſiones, additiones, ſeu prorogationes quomodocumque faciendas,excluſis tantummodo ferijs Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini,& caloris, & non alijs,& hæc ſiue habita fuerit notitia de ſententia ſiue non. Et perche, come le SS.VV. vedono vien tolta ogni facoltà, che detti tempi poſsino eſſer prorogati, & ſoſpeſi, & all'incontro può accadere, che ſi dijno ſentenze li vltimi giorni giuridici inanzi le ferie di Carnouale, in maniera, che tutto il tempo da migliorare per eſſe ferie reſti conſumato, e perciò parendoci ragioneuole, che quei giorni che ſono conceſsi à far tali megliorationi non ſiano del tutto in detto caſo inutili, habbiamo col cōpetente numero

de' voti deliberato, che ſaria bene à cautella derogando al detto ſtatuto doppo quella parola, & caloris, aggiungerui, & die cinerum, cum ſeptem præcedentibus; in maniera che anco eſſi giorni otto ſoſpendeſſero li tempi à migliorare le ſentenze, come gl'altri giorni di ferie in detto §. eſpreſſamente nominati. Et perche reſta troppo longo il termine alli delegati di migliorare le loro ſentenze, poſcia che nelle ferie delle meſſe è dechiarato, che poſſano procedere, e giudicare, habbiamo ancò deliberato, come ſopra, che ſi ſtatuiſca, che dal tempo aſsignato alle miglioration delle ſentenze interlocutorie, & diffinitiue de' delegati non ne ſiano eſcluſe le ferie delle meſſe, & vendemie, parendoci, che all'incontro potendo li delegati procedere, & amminiſtrare giuſtitia, durante le dette ferie ſijno à baſtanza otto giorni per tali meglioration. Quando dunque elle ſieno dell'iſteſſo parere, ſaranno contente dimoſtrarlo con loro voti fauoreuoli.

MDXCIIII. Die X. Martij.

Decretum eſt per Sereniſs. Collegia ad cal. quattuor ex quinque partibus, & vltra concurrentibus proponi vtrique conſilio in omnibus vt in ſupraſcripto themate continetur.

Die ea.

Propoſito iuſſu Sereniſsimorum Collegiorum per me Cancell. & Sec. themate ſupraſcripto centumuirali conſilio in aula magna congregato ad conſpectum Sereniſsimorum Collegiorum, negotium ad aliam diem dilatum fuit, vt ſuper eo poſsit haberi conſideratio.

MDXCIIII. Die XVII. Martij.

LEcto denuo per me iã dictũ Cancell. & Sec. themate in ſupraſcriptõ centumuirali conſilio in legitimo numero congregato in aula magna palatij Ducalis iuſſu Sereniſsimorum Collegiorum, & ad conſpectũ ipſius; & inde facta copia conſiliarijs dicendi quæ vellent ſuper propoſitione ipſa, & cum nemo aſſurgeret vocatis Mag. Nicolao Baliano, & nonnullis alijs; qui omnes iuxta propoſitionem decerni laudauerũt;

& mox datis, collectiſq; ſuffragijs, nonaginta nouem affirmantia, & duo tantum repugnantia inuenta ſunt; & ſic propoſitio pro approbata habita eſt.

In Cancell. Ligalupi.

De appellationibus. Cap. III.

APpellationes à ſententijs definitiuis Prætoris Ciuitatis Genuæ, in caſibus, in quibus datur appellatio; & ſimiliter appellationes à definitiuis, à magiſtratibus Dominij deuoluantur ad priorem, ſeu illũ, qui pro tempore fuerit prior Rotæ ciuilis cauſarum executiuarũ, & ab eo in caſu permiſſo deuoluatur appellatio, pro vt in capite de Rota Ciuili.

Appellationes à ſententijs definitiuis latis per quamlibet rotam cauſarum ciuilium deuoluantur ad extraordinarios committentes; qui commiſſionem facere debeant pro vt in ſtatuto de magiſtratu extraordinariorum; Et ſi à ſententijs ferendis per iudices in huiuſmodi appellationibus ſequeretur appellatio, quia ſententia non eſſet conformis in ſubſtantia primæ ſententiæ, deuoluatur ad eoſdem extraordinarios committentes vt ſupra.

Appellans à ſententijs vtriuſq; Rotæ ciuilis, vt ſupra teneatur intrà dies decem immediatè ſecuturos ab appellatione eam committi facere, & ſoluere cameræ Reipublicæ denarios ſex pro qualibet libra ſummæ, pro qua fuiſſet appellatum; qui dies decem poſſint duntaxat prorogari ad inſtantiam agentium dictæ cameræ, ſiue per Senatum, ſiue per magiſtratum extraordinariorum in vna, ſeu pluribus vicibus per dies viginti tantum; & ſi prædicta non fuerint, vt ſupra intra tempora prædicta obſeruata, appellatio ſit deſerta.

A ſententijs definitiuis latis per ſyndicatores ordinarios excedentibus ſummam librarũ tricentarũ poſsit appellari ad ſupremos ſyndicatores, à quibus in caſu conceſſę appellationis poſſit appellari ad Senatũ.

A ſententijs verò definitiuis latis per magiſtratum ruptorum appellari poſſit ad eundem magiſtratum, & ad quattuor ciues adiunctos, eligendos per magiſtratum extraordinariorum; & à ſententia lata in cauſa huiuſmodi appellationis non poſſit appellari, etiam ſi eſſet contraria præcedenti, & maior numerus ipſorum magiſtratus, & quattuor adiunctorum ſententiam faciat.

A ſententijs autem definitiuis latis per Conſules rationis, in quibus duo tantum ex ipſis conſulibus concurrerint, quæ ſententiæ excedant ſummam librarum viginti quinque; & in quibus ſententijs omnes tres cõcurrerint, quæ excedant ſummam librarum quinquaginta, appellari poſsit ad ſyndicatores ordinarios, & ab eis in caſu permiſſæ appellationis ad ſupremos ſyndicatores.

Appellationes à ſententijs conſulum quarumuis nationum, & quarun-

cunque artium Ciuitatis Genuæ, deuoluantur ad ſyndicatores ordinarios prædictos,& ab eis in caſu pręmiſſæ appellationis ad ſupremos ſyndicatores.

A ſententijs definitiuis latis per delegatos iureperitos, ſeu per delegatos de conſilio iuriſperitorum poſſit appellari ad delegantem,qui cauſam definire,ſeu committere poſſit.

Iudices appellationum prædictarum reſpectiue cognoſcant, & terminent cauſas ſecundum naturam eorum baliæ.

In caſibus prædictis,& a ſententijs definitiuis latis per magiſtratus appellari poſſit,non obſtante quòd appellans citatus etiam perſonaliter ad audiendum ſententiam,non comparuiſſet in termino aſſignato in pręcepto,ſeu citatione,& contumax fuiſſet,per quam cōtumaciam remedium appellationis non tollatur, ſed competat per inde ac ſi comparuiſſet: & hoc dummodo appellatio non ſit remota, quia vbi per alia ſtatuta remouetur appellatio, vel diſponitur à certis ſententijs non poſſe appellari,per præſens ſtatutum non ſit eis derogatum.

Quæcunque appellationes quomodolibet conceſſæ,intelligantur conceſſæ quouſque ſint duæ ſententiæ conformes in ſubſtantia, ſeu duæ ſententiæ pro vna parte,quibus extantibus in totum,ſeu pro parte ea, in qua eſſent conformes in ſubſtantia, cuilibet appellationi ſit finis impoſitus;& iudex ad hoc cognoſcendum ſit ille, qui admittere, vel non admittere debet appellationem, & facta declaratione conformitatis, etiam ſi appellaretur, non retardetur executio, præſtitâ fideiuſsione pro vt infra.

Et vbi diſceptaretur de deferendo, vel de non deferendo appellationi, ſeu de ea committenda vel non,teneatur iudex à quo eam admittere, ſeu committere cum articulo vtrùm illi ſit deferendum nec ne, excepto ſemper quando duæ ſententiæ adeſſent conformes in ſubſtantia, quia eo caſu ſeu pro ea parte, in qua adeſſet conformitas duarum ſententiarum in ſubſtantia,nullo pacto committatur.

Appellari poſsit,vt ſupra,dummodo tamen appellare volens interponat appellationē intra dies octo immediatè numerandos à prolatione ſententiæ,& ſcientia eiuſdem ſententiæ; & reſpectu cauſarum, in quibus datur iudici terminus ad meliorandum ſententias, interponat appellationē intra dies octo immediatè numerandos poſt factam meliorationem,& ea non facta poſt lapſum dicti temporis ad meliorandum; aliter tranſactis dictis temporibus reſpectiue appellationes non valeant.

Appellātes in dominio terræfirmæ teneantur capere à iudice, a quo acta cauſæ clauſa,& ſigillata;quæ dicti iudices, ſeu magiſtratus teneantur eis dare intra dies tres à die interpoſitæ appellationis ſub pœna librarum quinquaginta pro qualibet vice, & hoc mediante mercede debita notario.

Poſtquam autem appellantes dicta acta ſicut ſupra receperint, teneantur per ſe,ſiue perſonam legitimam pro eis præſentare dicta acta Genuæ Iudici,ad quem,in actis vnius ex notarijs curiæ ſuæ, ad notitiam partis intra dies triginta immediate ſecuturos; quod ſi non fecerint

appel-

appellatio ſit deſerta.

Per appellationem interpoſitam, vel ieterponendam, & eius occaſione, non impediatur executio ſententiarum latarum in cauſis executis, in quibus appellari poteſt, neque ſententiarum latarum per quamlibet rotam ciuilem Genuæ; imo appellatione non oſtãte, poſsit ille, qui ſententiam in prima inſtantia obtinuerit executionem petere, & ſolutionem conſequi: ſed teneatur cauere in actis magiſtratus per fideiuſſores cum renuntiatione iuris de principali, idoneos, & approbandos de reſtituendo id, de quo ſolutionem fuerit conſecutus pro executione ſententiæ in totum, ſeu pro parte; & in caſu quo ſententia per ipſum obtenta in totum, vel in parte non trãſiuerit in rem iudicatam; & iudices appellationis non poſſint verbo, vel ſcripto, vel alio modo, neque etiã perſuadendo impedire executiones prædictas, nec in eis ſe intromittere, ſub pœna ſcutorum centum, ab eorum ſingulo irremiſibiliter exigenda.

In cauſis appellationum non poſſint fieri aliqui proceſſus, neque aliqua probatio, ſed ſeruiant ſolum illi, & illę, quæ factæ fuerunt coràm magiſtratu, qui ſententiam tulit; ſed ſolùm poſſit vtraque pars in dictis cauſis appellationum exhibere inſtrumenta, & ſcripturas publicas intra primos dies triginta termini inſtantiæ dictæ appellationis; dummodo exhibens iuret ad formam ordinatam in capitulo de modo procedendi in cauſis ordinarijs: & in caſu exhibitionis pars, contra quam fuerint exhibita iuſtrumenta, ſeu ſcripturæ publicæ, habeat tempus dierum decem ad reprobandum eas, & contenta in eis per omne genus probationis, & eo caſu liceat etiam exhibenti facere intra dictos dies decem probationes pro comprobatione exhibitionum.

Illi, quibus factæ fuerint appellationum commiſsiones, vt ſupra, teneantur commiſſionem acceptare, & compellantur ad acceptandum per magiſtratum à quo, ſeu per magiſtratum committentem iuris remedijs opportunis, niſi habeant iuſtam excuſationem, ſeu iuſtam cauſam excuſationis arbitrio magiſtratus committentis: Et in caſu admiſſæ excuſationis fiat electio aliorum ſalua ſemper auctoritate ſyndicatorũ ſupremorum, & ordinariorum.

Quãdo in vna cauſa appellationis ſunt plures iudices, & non habent deputatũ tribunal, congregentur in domo ſenioris, & ipſe ſenior ſit prior.

Non poſſint iudices appellationum, neque audeant excedere aliqua ratione, ſeu cauſa auctoritatem ſibi competentem, ſeu commiſsionem ſibi factam; poſſint tamen cognoſcere de grauaminibus interlocutoriarum, & teneantur ſententiam ferre, ſeu conſilium deponere intra tẽpora ſtatuta à capitulis, & dictam ſententiam facere claram, & apertã non implicitam, non inuolutam, non obſcuram, non deluſoriam; ſed definitiuè terminando, condemnando, vel abſoluendo, ſub pœna amiſſionis ſalarij, & pœna ſolidorum duorum vſque in quattuor pro qualibet libra æſtimationis cauſæ, arbitrio ſyndicatorum; & cognitio, vtrùm iudices tulerint ſententiam talem, ſeu depoſuerint conſilium tale, ſpectet ad ſupremos ſyndicatores.

De

De nullitatibus non attendendis. Cap. IIII.

IN cauſis appellationum à ſententijs magiſtratus dominij, qui non iudicauerit de conſilio iuriſperiti, non attendantur nullitates infraſcriptæ, Vz. Licet non eſſet pronuntiatum ſuper competentia iudicis; dummodo ſit competens.

Si ſuper legitimatione perſonarum litigatorum nõ fuerit pronuntiatum, dum tamen perſonæ ſint legitimæ.

Si impenſæ non fuiſſent ſolutæ, licet ſolui deberent.

Licet petitio non fuerit facta ſolennis, ſed quæque petitio, ſeu requiſitio in actis quoquomodo redacta ſufficiat, dummodo certum reddat aduerſarium.

Si probationes inuenirentur factæ extra terminos aſſignatos ad probandum, dum tamen de ſubornatione timeri non poſſit; & hoc pendeat ex mero officio iudicaturi.

Si neceſſarium ad cauſam reperiretur poſitum non ordine, neque loco.

Si petitio ineptam actionem contineret; dummodo iudicium accomodetur ſecundum probationes repertas.

Si mulier peteret in iudicio, vel minor annis viginti quinque, maior tamẽ decemocto, non adhibitis conſenſibus requiſitis, dummodo non fuerit ipſorum præiudicium, quod arbitrio iudicis pendeat, dum tamen acta ratificentur legitime, ſaltem ante ſententiam; quæ ratificatio non poſſit impediri per aliquam proteſtationem.

Si quis ageret contra tertios poſſeſſores, non facta excuſſione bonorum principalis debitoris, dummodo conſtet coràm iudice appellationis debitorem ipſum non habere bona expedita.

Si per curatorem, vel tutorem fieret aliqua petitio, vel interpellatio non adhibitis propinquis curæ, ſeu defuncti; dummodo conſtet illa cedere in vtilitatem curæ.

Prędictis non obſtantibus, ſed ipſis reiectis, ius miniſtretur litigatoribus, vt meritorum ratio ſuaſerit, & geſta in contrarium ſint nulla.

De impenſis litium reficiendis. Cap. V.

QVi in cauſa ſuccubuerit per ſententiam definitiuam, ſeu habentem vim definitiuè, ſiue ſit actor, ſiue reus, & ſimiliter qui moleſtauerit aliquem in iudicio, etiam nulla interueniente ſententia; ſed lapſa inſtantia, teneatur ad ſoluendum impenſas victori, & hæc ſiue interuenerit iudicio ſub ſuo nomine proprio, ſiue ſub alieno; dum tamen interueniens alieno nomine non teneatur ad ſolutionem, niſi in quantum haberet penes ſe, de bonis ſui principalis, & ad dictas impenſas intelligatur, & ſit ipſo iure condemnatus, & ab eis abſolui non poſſit per magiſtratum, neque etiam propter iuſtam cauſam litigandi, ſub pœna ſyndicamenti, & ſoluendi eas de proprio: & ſi ſequeretur aliqua abſolutio, ſit illa ipſo iure nulla, & nihilominus victus intelligatur condem-

natus

natus victori ad expenſas;& teneatur magiſtratus cogere victum ad dictam ſolutionem,præuia taxatione.

Non poſſit à prædictis aliquo modo reclamari, nec appellari, nullusque magiſtratus poſſit appellationes,ſeu reclamationes admittere,ſub eadem pœna ſyndicamenti,& ſoluendi de proprio.

Sit iudex in prędictis ille magiſtratus, coràm quo cauſa fuerit mota;& de cauſis coràm vtraque Rota ciuili Genuæ ſit iudex ille ſolus, cui fuerit diſtributus proceſſus cauſæ: ordinationes tamen eiuſdem poſſint meliorari à Rota, intra dies quatuor immediatè numerandos ab ordinatione.

Poſſint non obſtantibus prędictis,arbitri,& arbitratores abſoluere ab impenſis, ſi id facere voluerint.

Si quis fuerit adeò negligens,ſeu malitioſus,vt diferat producere ſeu probare iura ſua in cauſa,& pars aduerſa de eis notitiam non habens,viſis probationibus ſiue per teſtes,ſiue per ſcripturas incontinenti deſtiterit à cauſa,& ceſſerit liti,& cauſæ,teneatur malitioſe diferens reficere impenſas alteri parti non habenti notitiam vt ſupra; ſi verò id ſecutum fuiſſet abſq; malitia, neutri partium debeantur impenſæ, & à neutra prætendi poſſint.

Taxatio verò fiat per vnum notarium de collegio, eligendum datis confidentibus à partibus;& ſi in termino primi præcepti, citatus non comparuerit, vel confidentes non dederit, fiat commiſſio per iudicem vni ex notarijs confidentibus, ad inſtantiam petentis dictam taxationem.

Facta taxatione ſi ſoluere debens impenſas prætenderit fuiſſe nimium taxatas,& petierit intra diem vnum à ſcientia taxationis cōmitti reuiſionem, committatur dicta reuiſio alteri notario de collegio, receptis confidentibus vt ſupra.

Et facto præcepto debenti ſoluere, quòd intra triduum ſoluat impenſas, non ſecuta ſolutione, concedatur licentia, & executio expedita abſq; vlteriori dilatione.

Teneantur foren ſes,& extranei,qui aliquem Genuenſem conuenire voluerint,cauere idonee de impenſis,ſi à parte fuerit requiſitum, nec aliter vlterius audiri poſſint.

Prædicta intelligantur procedere coràm quocumq; iudice, officio, & magiſtratu ordinario, & extraordinario,comprehenſis etiam arbitris, & arbitratoribus,ſed ſalua auctoritate de qua ſupra.

De modo, & forma faciendarum executionum. Cap. VI.

CReditor,qui obtinuerit executionem,ſeu expeditionem executionis, vel conceſſionem licentiæ expeditæ, poſſit eligere executionem realem,vel perſonalem, & exinde variare, & de vna ad aliam electionem,ſeu viam redire toties quoties voluerit,non diuidendo tamen eā.

Declarato non obſtantibus ſuprascriptis, quòd ſi dictus creditor conſecutus fuerit ſolutionem pro parte ſui crediti,poſſit pro reſiduo variare ſicut voluerit, vt ſupra.

Et ideò poſſit ſi voluerit illam exequi perſonaliter per detentionem, & incarcerationem debitoris, ſaluo priuilegio illis, qui perſonaliter detineri non poſſunt, & iure competēte illis qui non poſſunt cōpelli vltra quam facere poſſint, & ſaluo hæredi beneficio inuentarij.

Si verò creditor voluerit ſolutionem ſuam conſequi in bonis debitoris debeat ſolutionem prædictam conſequi in re mobili, quæ appareat eſſe debitoris per iuramentum ipſius debitoris præſtitum in reſponſione in termino primi præcepti, ipſi propterea faciendi; vel ſi dictus creditor ita voluerit in re mobili, quę appareat, vel probetur aliter, quàm per dictum iuramentum, quæ mobilia ſicut ſupra apparentia, ſubhaſtari debeant de mandato magiſtratus per dies tres iuridicos, & exinde vendi, & deliberari, cum termino tamen dierum octo ad luendum, & pretium ſolui creditori pro concurrenti quantitate; & interim dicta mobilia ſtare debeant penès depoſitarium idoneum arbitrio magiſtratus, qui licentiam conceſſit, facta conſignatione in pondere, numero, vel menſura.

Poſſit etiam creditor petere adiudicationem nominis debitoris confeſſi vel condemnati, vel obligati ſuo debitori, per ſcripturam publicam, quæ ex forma ſtatutorum exequi poſſit; in qua adiudicatione teneatur dictus creditor præſtare fideiuſſionem idoneam de reſtituendo habentibus iura potiora, & de contribuendo cum habentibus æqualia iura.

Declarato quòd nomina debitorum intelligantur eſſe inter mobilia.

Si non apparuerint mobilia modo prædicto, poſſit creditor per mandatum concedendum, & ęſtimatoribus dirigendum conſequi ſolutionem in bonis mobilibus, ſi aderunt expedita, ad notitiam creditoris, vel ęſtimatorum, ad rationem denarij pro denario, aut in immobilibus etiam ad rationem de duobus tria, ad electionem creditoris, quod æſtimum fieri debeat vt in ſtatuto de æſtimatoribus.

Et licet debitor eſſet incarceratus, poſsit nihilominus creditor ſolutionē ſuam pro eodemmet credito conſequi in bonis dicti debitoris, manente ſalua incarceratione vſq; ad ſolutionem prædictam conſecutam incluſiuè; & ſimiliter ſi fideiuſſorem, ſeu alium obligatum haberet pro eodem debito, poſsit etiam realiter, & perſonaliter contra obligatum procedere: & nihilominus firma maneat incarceratio vſq; ad conſecutam ſolutionem incluſiuè; & quatenus in aliquo ex prædictis caſibus non eſſet conſecuta ſolutio plenaria, remaneat firma carceratio ꝑ reſiduo.

Contra doctores, medicos, mulieres, & alios, ſi qui ſunt, qui priuilegium perſonale habeant de iure, procedi poſſit ad foreſtationem vt in ſtatuto de modo foreſtandi.

Leges quibus conceditur beneficium cedendi bonis, non admittantur, nec effectum, aut efficatiam aliquam habeant, ſed irritæ, caſſæ, & nullæ ſint, & habeantur, nec allegari poſsint.

Qui detineri fecerit debitorem ſuum per nuntium, & exinde alia die per ſubcaualerium, habeat à detento impenſas omnium detentionum, & qui detineri fecerit per caualerium abſq; nuntio, & ſubcaualerio, ſoluere teneatur de ſuo, mercedem dicti cauelerij.

Habens

Habens ſaluumconductum teneatur in prima detentione oſtendere dictum ſaluumconductum, ne detineri faciens fruſtetur in impenſis, aliter teneatur ad omnes impenſas ratione detentionum ſecutas.

Cauallerius detinens aliquem pro minori ſumma librarum mille teneatur ſtare cum detento, & accedere cum eo per ciuitatem quò voluerit detētus, excluſis locis immunibus, per horas tres, ſeu vſq; in horas tres, arbitrio detenti, mediante ſua condigna mercede.

De licentijs, & earum executione. Cap. VII.

Licentiæ expeditæ poſſint exequi omnibus diebus iuridicis, de die tantum, & perſonaliter exequi non poſſint in domo habitationis debitoris, niſi de licentia ſupremorum, ſeu minorum ſyndicatorum, ex aliqua vrgenti, & iuſta cauſa, & parte citata.

Licentiæ de ſuſpecto poſſint exequi omnibus diebus, etiam non iuridicis, & omnibus horis etiam de nocte, & in quocunq; loco, comprehenſa etiam domo habitationis debitoris.

Licentiæ illæ de ſuſpecto, quæ conceduntur tàm contra bona, quàm contra perſonas debitorum in genere, quæ nuncupantur licentiæ generales, non poſſint concedi niſi vſq; in quantitatem librarum quinquaginta, & niſi prius impetrans huiuſmodi licentias promittat, & fideiubeat de non detinendo, nec pignorando niſi veros debitores, aliter de ſoluendo damna, impenſas, & intereſſe, & aliter conceſſæ non valeant.

Qui in executione huiuſmodi licentiarum generalium aliquem detineri fecerit pro ſuſpecto, vel pignorari abſque eo, quod fecerit fidē coràm magiſtratu de credito, teneatur ſaltem fidem facere coràm ſupremis ſyndicatoribus de ſuo credito, eorum arbitrio, qui poſſint detētum relaxari facere in totum ſeu pro parte, ſi ſibi videbitur fidem de credito pro toto, ſeu parte non fuiſſe factam, & hoc intra dies quindecim, & teneatur petitionem ſuam porrigere, ſeu executionem, vel requiſitionē, aut prætenſionem ſecundum naturam cauſæ coràm iudice competenti, & partem citare ad reſpondendum intrà dies octo iuridicos, alioquin detentus relaxari debeat ſine vlla exceptione.

Non tamen propterea intelligatur in aliquo preiudicatum iuriſdictioni cuiuſcunq; iudicis, qui de materia cognoſcere haberet reſpectu licentiæ, quocunq; modo conceſſæ, & capturæ ſecutæ.

De mandatis, & licentijs pro bonis defuncti concedendis. Cap. VIII.

Non concedantur mandata, neque licentiæ pro hæreditatibus ab inteſtato niſi conſtet per teſtimonium duorum propinquorū ex proximioribus defuncti, & duorum vicinorum, ex proximioribus domus, in qua defunctus habitabat, illum deceſſiſſe, nullo condito teſtamento, neq; vltima volūtate de quibus notitia habeatur; & niſi prius emiſſo proclamate reſpectu ciuium Genuæ, in bancis, & in contracta domus habitationis defuncti; reſpectu verò illorum de dominio, in con-

tracta habitationis defuncti,& in locis;in quibus ſolent fieri proclamata,quòd ſi eſt aliquis, qui ſciat,vel notitiam habeat de aliquo teſtamẽto ſeu vltima voluntate dicti defuncti debeat illud manifeſtare intra dies tres;& ſi tractaretur de defunctis in dominio extra locum, in quo tractabitur,terminus ſit de dictis tribus diebus,& vltra de tot,quot importabit diſtantia loci ad milliaria viginti pro quolibet die.

Proclamata reſpectu decedentium extra dominium fiant in contracta domus,in qua mortui erunt,cũm termino dierũ trium coràm iudice illius loci,& habeatur fides ab eodem iudice, quòd intra tempus nemo cõparuit,qui notitiã dederit de teſtamẽto ſeu vltima voluntate vt ſupra; fiant etiã dicta proclamata in locis, in quibus fieri ſolent proclamata illius magiſtratus,à quo mandatum,ſeu licentia haberetur.

Et hæc niſi aliter per Senatum expreſsè fuerit diſpenſatum.

De aduocatis, & procuratoribus habendis. Cap. IX.

MAgiſtratus teneantur inueſtigare diligenter patrocinia,& allegationes,quas coràm ipſis dabunt,& præſtabunt aduocati cauſarũ, & cauſidici: & ſi quos cognouerint calumnioſas,ſeu cauilloſas oppoſitiones, ſeu exceptiones facere,ſeu fieri facere à clientibus ſuis,ſuſpendãt eos ab officio per tẽpus, ꝙ ipſis magiſtratibus videbitur: quo tempore durante non poſſint ad curias accedere occaſione patrocinij exhibẽdi.

Non poſsint aduocati conſulere contra aliquod inſtrumẽtum, quod ipſi dictauerint,vel quod eorum conſilio compoſitum,vel extẽſum fuerit, nec contra aliquam ſententiam,quam ipſi tulerint,ſeu ferendam conſuluerint,neç patrocinium præſtare alicui in aliqua cauſa, in qua primò fuerint aduocati pro parte aduerſa, ſub pœna ſcutorum quinquaginta pro qualibet vice contrafactionis,applicata pro tertia parte illi, contra quem conſulerent,ſeu patrocinium præſtarent,& vltra ſub pœna ſuſpenſionis per tempus arbitrio ſyndicatorum.

Nulluſque aduocatus, cauſidicus, procurator, ſiue ſollicitator in aliqua cauſa poſſit eſſe contrarius eius, quòd antea in dicta cauſa,ſeu occaſione eiuſdem dixiſſet,defendiſſet,vel allegaſſet,ſub pęna librarum decẽ, vſq; in centum pro qualibet vice, & etiam ſub pœna ſuſpenſionis arbitrio ſyndicatorum.

Qui quidem doctores,& cauſidici teneantur ſcripturas,& ſupplicationes ſubſcribere,apponendo nomen,& cognomen;& notarij teneantur non ſubſcriptas non recipere: & hæc ſub pœna ſcutorum quinq; pro quolibet contrafaciente, & qualibet vice, applicata pro tertia parte illi, contra quem ſcriptura,ſeu applicatio non ſubſcripta eſſet depoſita.

Nullus poſſit conſtitui procurator in aliqua cauſa,ſuper vno,aut pluribus articulis,ſed ſolum conſtitui poſsit ſuper tota cauſa; & qui procuratorem conſtituerit etiam ſuper tota cauſa, poſſit quandocunq; voluerit, eum reuocare, non obſtãte quòd ſit effectus dominus litis, data eidem tamen prius notitia, & parti de dicta reuocatione, & dummodo reuocans ſit præſens vbi tractatur iudicium, vel ibi alium procuratorẽ præ-

ſentem conſtituat in actis, vel per inſtrumentum in actis exhibitum.

Non poſſit aliquis habere, niſi vſq; in duos aduocatos, & vnum cauſidicũ in vna cauſa; & ſi ab vna parte plures ſtarent in cauſa, idem intelligatur de pluribus, quod ſcilicet omnes non niſi duos aduocatos, & vnum cauſidicum habere poſſint.

Et non obſtantibus prædictis, licet aliqua partium haberet plures aduocatos, ſeu procuratores ex permiſſione prædicta, aut aliter in vna cauſa, & expenſæ ipſi ſolui, ſeu reſtitui debuerint, taxentur duntaxat habito reſpectu ad ſalarium vnius aduocati, & vnius cauſidici tantum, & reliquos habeat ſine aliqua ſpe recuperandi impenſas.

Quęlibet partium teneatur ad inſtantiam alterius manifeſtare cum iuraméto in actis cauſæ, qui ſint eius aduocati, & procuratores; & ſimiliter quilibet aduocatus, & cauſidicus teneatur iurare, & cum iuramento manifeſtare an ſit aduocatus, ſeu procurator, & an conſulerit in cauſa, & an propterea ſalarium, ſeu pecuniam habuerint.

Si quis verò aduocatum, vel procuratorem cauſidicum habere nõ potuerit, & ad magiſtratum pro ipſis habendis recurſum habuerit, teneatur magiſtratus ipſi comparenti de eis prouidere, ipſum coęquando cum aduerſario ſuo: & aduocati, ac procuratores dandi teneantur patrocinium ſuſcipere, & iurare illud bene, & fideliter præſtare; niſi intellectis meritis cauſæ iurarent, ſe eſſe opinionis, & ſententiæ quòd ille cui dati fuerunt, iniuſtam cauſam foueret.

Et prædicta omnia in ciuitate ſint de iuriſdictione ſupremorum, vel minorum ſyndicatorum; in dominio autem ſint de iuriſdictione magiſtratuum, ſeu iudicum cauſarum.

Quomodo aduocati audiri debeant. *Cap. X.*

Teneantur magiſtratus ordinarij per horam vnam ad minus ante ſeſſionem mane faciendam audire partes, & earum aduocatos, & procuratores, & etiam per horas duas ante ſeſſionem in veſperis faciendam audire ſimiliter dictas partes, & aduocatos, ſeu procuratores, excluſis Rotæ ciuilis Genuæ auditoribus, qui quoniam in vnum conuenire debent pro diſcutiendis, & examinandis cauſis, quæ erunt in termino expeditionis, non teneantur in veſperis dictam audientiam dare niſi diebus lunæ, mercurij, & veneris ſi fuerint iuridici, aliàs die ſequenti iuridica; ſed dictis alijs diebus iuridicis in veſperis teneantur conuenire pro diſcutiendis cauſis, vt ſupra.

Non poſsint tamen iudices audire aduocatos, niſi ſemel ſuper qualibet pronuntiatione, & per tres vices ad plus ſuper meritis, etiam in cauſis quantumcunq; grauioribus, & hoc præcedentibus præceptis de ſcientia iudicis ad allegandum; & vt ſciri poſſit per quot vices fuerint auditi aduocati, magiſtratus, & in cauſis Rotę ille, cui fuerit diſtributus pro ceſſus, de hoc ſcripturam facere debeant; & intelligantur auditæ iuriũ allegationes, etiã quòd vnus ſolus aduocatus actoris, vel rei fuerit auditus die cõſtituta in præcepto ad allegandũ, alterius partis aduocato

non comparente, & hæc obſeruare debeant ſub pœna ſyndicamenti, & alia quacunque pecuniaria arbitrio ſyndicatorum.

Non tamen poſſint aduocati audiri ſuper meritis in cauſis, in quibus ex forma ſtatutorum ſignandus eſt proceſſus, niſi poſtquam dictus proceſſus fuerit ſignatus.

De curatoribus generalibus. Cap. XI.

SYndicatores ad quos ſpectat curatores generales eligere in ciuitate Genuæ, non eligant niſi notarios de collegio notariorum Genuæ, vel cauſidicos de collegio cauſidicorum Genuæ; & magiſtratus in dominio non eligant curatores generales, niſi notarios, ſeu cauſidicos in eorum iuriſdictionibus reſpectiuè, & eis non extantibus, ſeu in numero nõ competenti arbitrio ipſorum magiſtratuum eligant alios oriundos, vel in ciuitate Genuæ, vel in iuriſdictionibus eorum reſpectiuè bonæ conditionis, & famæ, ac litteratos.

Non poſſint eligi minores ætatis annorum triginta.

Curatores generales, vt ſupra electi teneantur antequam admittantur ad acceptandum curas, iurare corporaliter tactis ſcripturis, & promittere, ac fideiubere idonee, vſq; in ſummam librarum tricentarum arbitrio eligentis, de officio bene, & legaliter, & ſine dolo, & fraude exercẽdo, & de ſaluando, & cuſtodiendo bona fide ſecundum formam iuris, & ſtatutorum, omnia, quæ ad eorum manus peruenerint, & rationem officij, & adminiſtrationis reddere, & obſeruare omnia illa, quæ ipſis ratione officij incumbunt.

Quotieſcũq; aliquis creditor, vel ſua intereſſe putans, de quo credito, vel intereſſe ſtetur eius iuramẽto, petierit dari aliquẽ curatorẽ bonis alicu ius defuncti, ſeu abſenti, vel latitanti, aut bonis, vel liti mouendæ, ſalua diſpoſitione ſtatuti de curatoribus minorũ; magiſtratus denuntiari faciat in domo, in qua ſolitus erat morari defunctus abſens, ſeu latitãs, & tribus ex eius proximioribus propinquis ſi reperiri poterunt in dicto loco, ſeu intrà milliaria duodecim; & in defectu propinquorũ, tribus ex proximioribus vicinis, & faciat etiã præconizari reſpectu ciuitatis Genuæ in platea bancorum, & reſpectu dominij in locis ſolitis, & vtrobiq; in cõtracta, in qua ille, cui, vel cuius bonis dãdus eſt curator, conſueuit habitare, quòd ſi quis eſt qui velit eſſe curator bonorum dicti defuncti abſentis, ſeu latitantis, vel bona prædicta, ſeu ipſum defendere compareat corãm magiſtratu intra tẽpus in denunciationibus, & proclamate aſſignatum: & ſi comparuerit aliquis defenſor, qui velit bona defuncti, ſeu abſentem, vel latitãtem defendere, qui comparens ſe obliget, & fideiuſſionem idoneam præſtet, quòd acta facienda contra ipſum valebũt, vt facta contra perſonam legitimam, aliàs ſoluere, & complere de ſuo, detur ipſe curator; vel ſi comparuerit aliquis ex propinquis, ſeu vicinis citatis, qui velit cauſam aſſumere, vel petat dari aliquem ex curatoribus generalibus per eum nominatum, detur curator ipſe propinquus, vel vicinus, vel curator generalis nominatus, vt ſupra.

Si ex propinquis citatis plures voluerint conſtitui curatores, cõſtituatur proximior;ſi plures nominauerint curatorem conſtituendum vt ſupra, conſtituatur nominatus à proximiori: & in pari gradu conſtituat magiſtratus eum,quem ipſe elegerit ex petentibus conſtitui,vel ex nominatis reſpectiuè, & ſi quis petierit ſe conſtitui, & aliquis nominauerit conſtituendum,detur ille,qui petijt ſe conſtitui, etiam ſi nominans alium conſtituendum eſſet proximior.

Si ex vicinis citatis plures petierint eligi,vel plures nominauerint eligendum,magiſtratus eligat illum,qui ſibi videbitur;ſed petens ſe eligi pręferatur nominato ab alio,ſeu alijs: & prædictis non comparentibus,vt ſupra,conſtituatur curator vnus ex dictis curatoribus generalibus.

Declarato quòd ſi aliquis ex propinquis, vel vicinis,vt ſupra citatis, in conſtitutione curatoris vellet agere contra defunctum abſentem, latitantem,vel bona, quibus dictus curator fuiſſet conſtitutus, non poſſit agere contra dictum curatorem, qui reſpectu ſui non intelligatur habere perſonam legitimam, ſed debeat alium conſtitui facere ſeruatis ſupraſcriptis.

Acta,& geſta cum huiuſmodi curatore valeant,etiam quòd ſuperueniret heres, qui hereditatem apprehenſiſſet ante dationem curatoris,dummodo ille,qui litem,ſeu acta faceret cum curatore,ignoraſſet tempore inceptæ litis adeſſe hæredem,qui hæreditatem adiuiſſet; nam ſi id ſciuiſſet,acta cum curatore non valeant,niſi ipſo herede citato.

Si petitum fuerit dari curatorem bonis alicuius forenſis,vel non habitantis in dominio,citetur ille,penes quem eſſent,vel reperirentur bona illius,cui dari peteretur curator:& fiat proclama Genuæ, in platea bancorum,& alibi in locis ſolitis in forma ſuperius ordinata; & ſi ille, penes quem erunt bona,comparuerit,& voluerit ſuſcipere onus dictæ curæ admittatur ad eam ſuſcipiendam vt ſupra;& intelligatur legitimus curator,& acta cum eo valeant,& teneant, eo verò non comparente ſi alius comparuerit, qui cum promiſſione de rato velit defendere dicta bona,detur ipſe curator, alioquin tranſacto termino citationis, & proclamatis detur vnus ex curatoribus generalibus: verum ſi petens dari huiuſmodi curatorem forenſi, vel non habitanti in dominio non habuerit ſententiam,vel inſtrumentum, quod paratam habeat executionem,magiſtratus antequam curatorem conſtituat, teneatur inquirere vbi ſit ille, cuius bonis requiritur dari curator, & ſtatuere certum terminum arbitrio ſuo, infra quem poſſit comparere ad ſe defendendum,conſiderata qualitate perſonæ,& diſtantiæ loci,in quo fuerit;qui terminus incipiat à notitia de eo facta illi, penes quem eſſent, vel reperirentur bona vt ſupra.

Qui voluerit agere aduerſus curatorem,quem ipſe conſtitui non feciſſet, teneatur notitiam facere propinquis,ſeu vicinis,quos citare deberet, ſi ipſe vellet curatorem conſtitui facere de dicta petitione dãda; aliter curator non intelligatur habere perſonam reſpectu eorum, qui ipſum conſtituere non feciſſent.

Qui quidem curatores, vt ſupra conſtituti poſſint quaſcumq; lites, etiam

pro iuribus,& actionibus tempore non perituris mouere, & contra eos ab alijs moueri.

In conſtituendis curatoribus,& in cauſis huiuſmodi conſtitutionum procedatur ſummariè,& per viam præcepti,& non poſsit notarius allegari ſuſpectus.

De tutoribus,& curatoribus minorum. Cap. XII.

CVm pater,vel auus paternus non prouiderit minori de tutore, & curatore,vel ſi prouiderit tutor,vel curator noluerit acceptare vel facta acceptatione non exercuerit tutelam, ſeu curam aliqua occaſione,vel non potuerit,ſiue per abſentiam,ſiue aliter,& ideò dari debuerit tutor, vel curator dicto minori, ſi mater eiuſdem minoris voluerit eſſe tutrix,& curatrix,citentur tres ex proximioribus propinquis minoris ex parte patris, ſi tot in eo loco,ſeu intra duodecim milliaria reperiri poterunt, aliter tot,quot poterunt inueniri, ſi volunt admitti, vel adiungi ad tutelam, vel curam minorum; & ſi propinqui ex parte patris non inuenirentur,vel inuenti nollent eſſe tutores,vel curatores,citentur tres ex melioribus propinquis ex parte matris, & ſi tot vt ſupra inueniri non poterunt,ſaltem quot inueniri poterunt, ſi volunt admitti,vel adiungi ad dictam tutelam,& curam,& ſic conſtituatur,& admittatur mater ad tutelam, & curam, & adiungatur ei vnus ex dictis proximioribus propinquis, de linea paterna, & eis non exiſtentibus, vel nolentibus, vnus ex dictis proximioribus propinquis de linea materna,& ad dictam tutelam, & curam admittantur, dum tamen ſint idonei arbitrio magiſtratus, & præſtita idonea cautione ſecundum formam iuris: ſi verò non inuenirentur propinqui de linea paterna, vel materna idonei arbitrio magiſtratus,poſsit eſſe tutrix,& curatrix mater ſola ſine aliquo adiuncto,cui tamen addi,& dari debeant duo conſiliarij,qui magiſtratui videbuntur vtiliores, ſine quibus adminiſtrare non debeat,ſed teneatur id facere cum conſilio ipſorum; & hoc intelligatur de matre, quæ non tranſierit ad ſecunda vota, niſi poſtea iterùm remaneret vidua,& ſi exiſtens vidua fuiſſet admiſſa ad tutelam,& curam,& tranſierit ad ſecunda vota,remaneat priuata.

Si huiuſmodi matre vidua ignorante, dati fuerint alij tutores, & curatores etiam confirmati,& ipſa mater voluerit ſuſcipere tutelam, & curam,detur,& admittatur ipſa quoque cum alio,ſeruatis ſupraſcriptis, & remoueantur alij, qui admiſſa matre vt ſupra, ipſo iure remoti intelligantur.

Si mater non adeſſet,vel,ſi adeſſet,tranſiuiſſet ad ſecunda vota,vel nollet acceptare tutelam,& curam,detur tutrix,& curatrix auia paterna,dũmodo ſit vidua,& ſeruatis alijs, vt ſupra de matre dictũ fuit, quæ auia debeat etiam eligi,& admitti remotis alijs, præter matrem cõſtitutis, ipſa ignorante,in omnibus vt ſupra de matre dictum fuit.

Si aliquis frater defuncti fuiſſet abſens tẽpore tutelę,vel curæ, poſtquàm reuerſus fuerit,poſsit petere ſe adiungi matri,vel auiæ in dicta tutela,

& cura,

& cura, etiam ſi adeſſet alius frater adiunctus: & magiſtratus teneatur eum adiungere, ſi eidem magiſtratui videbitur huiuſmodi adiunctionē eſſe vtilem, per informationē habitam à tribus ex proximioribus agnatis, vel in eorum defectu propinquis defuncti, qui iurent ſe credere vtile fore minoribus, quòd adiunctio fiat.

Sed ſi nec mater, nec auia paterna minorum adfuerit vidua, vt ſupra, vel exiſtens noluerit eſſe tutrix, & curatrix, citentur tres ex melioribus propinquis ex parte patris, & tres ex parte matris, ſi tot poterunt inueniri, vel tot ſaltem quot reperiri poterunt in loco, & intra duodecim miliaria, & pro reſiduo vicini vſque in dictum numerum, & fiat præconizatio in contracta minoris, de tutela, & cura danda, quòd ſi quis velit eſſe tutor, vel curator, vel contradicere, quo minus detur, compareat coràm magiſtratu, intrà certum terminum in citatione, & proclamate aſſignandum, & ſic dentur tutores, & curatores duo, vel in defectu eorum vnus ex agnatis, qui vtilior, & melior videbitur magiſtratui, ex his qui potuerūt inueniri vt ſupra: & præferatur auus paternus patruis minorū, & patrui ceteris agnatis, præſupoſita ſemper idoneitate arbitrio magiſtratus; quibus idoneis non extantibus, vel non repertis, aut acceptare nolentibus, detur (ſeruatis prædictis) auus maternus, vel auia materna vidua, vt ſupra, cui adiungantur duo conſiliarij, qui magiſtratui vtiliores videbuntur, de conſilio quorum debeat adminiſtrare: & non exiſtentibus dictis auo, & auia, vel acceptare nolētibus, conſtituātur duo, vel in eorum defectu vnus ex cognatis, qui vtilior, & melior magiſtratui videbitur, & ipſis vt ſupra non exiſtentibus, vel acceptare nolentibus dentur alij, vel alius arbitrio magiſtratus, qui debeant præſtare fideiuſſionem idoneam vt de iure.

Et ſi cōſtituto curatore auo, vel auia maternis, vel cognato, aut alijs arbitrio magiſtratus, aliquis agnatus abſens tempore conſtitutionis, reuerteretur & vellet adiungi in tutela, & cura, debeat magiſtratus eum adiungere, ſi ipſi magiſtratui idoneus videbitur.

Non poſſit tamen aliquis, neque etiam agnatus admitti ad tuttelam, vel curam minorum, cum quorum patre defuncto tempore mortis haberet litem, ſeu controuerſiam, vel de quo veriſimile eſſet, quòd in tutela, & cura ſe bene verſari non deberet: patrui tamen dictorum minorum poſſint admitti, etiam ſi haberent res communes cum minoribus, & eſſent eorum creditores, ſeu debitores.

Et intelligantur omnia prædicta, ſalua diſpoſitione patris, vel aui paterni, quorum voluntas circa conſtitutionem tutoris, & curatoris omnino ſeruetur; & ſi minor ſuccederet alicui, qui eidem minori prouidiſſet de tutore, vel curatore, quantum ad bona ipſius prouidentis circa tutelam, & curam, ſeruetur eius voluntas.

Si quis conſtituerit fideicommiſſarium, executorem, vel curatorem aliquē, qui ſit præſens, qui tunc nō dixerit ſe non velle, aut non poſſe acceptare, nō poſſit poſtea recuſare beneficio alicuius legis, ſeu capituli.

Tutores, & curatores prædicti, & quicunque teſtamentarij habeant, & habere debeant priuilegium, quòd non teneātur de neglectis, omiſſis, ne-

que oblitis, poſtquàm nullũ emolumentum percipiunt,ſed teneantur duntaxat de his, quę peruenerunt ad eorum manus,vel in quemuis alium,eorum conſenſu;adeo quod quicunque conſenſerit,teneatur in ſolidum, & teneantur inuentarium conficere, ſeu confici facere, & hæc non obſtante quocunque priuilegio in contrarium.

Qui coacti fuerint à magiſtratu acceptare tutelam, ſeu curã habeant etiã priuilegium quòd pro reddenda ratione non poſſint conueniri, niſi coràm delegatis eligendis:quod priuilegium poſſit etiam impartiri teſtamentarijs per Senatum,Extraordinarios, & officium Terræfirmæ in eorum iuriſdictionibus reſpectiuè.

In cauſis electionum, & amotionum, ac adiunctionum ad tutelam,& curam ex forma præſentis ſtatuti procedatur ſummarie,& ſine proceſſu; & ſi contigerit appellari, appellatio non retardet executionem.

Et vbi fuerint plures tutores, ſeu curatores, vel fideicommiſſarij quomodolibet conſtituti, maior pars ipſorum auctoritatem habeat,niſi aliter à conſtituente diſpoſitum fuerit.

De officio tutorum,& curatorum,& ratione per eos reddenda. Cap. XIII.

TVtores,& curatores teneantur exercere munus,& adminiſtrare iuxta ordinata per teſtatorem,ſeu impoſita per magiſtratum in electione;& teneantur inuentarium conficere iuxta formam ſtatuti de forma inuentarij conficiendi.

Teneãtur vlterius quicunque tutores, & curatores conficere cartularium, in quo ſcribere, & annotare debeant fideliter, & legaliter omnia, & ſingula, quæ adminiſtrauerint,ſeu fecerint ratione tutelę,& curæ.

Et ſimiliter teneantur omnes pecunias, quæ ratione officij ad ipſos peruenerint deponere in cartularijs ſancti Georgij ſuper ipſis tutoribus,& curatoribus,pro ipſis dandis minoribus,vel creditoribus, ſeu cui de iure dari debebunt & hoc intra dies octo ab exactione; ſub pœna vinteni eius,quod non depoſuiſſent etiam nemine inſtante,& non requiſiti.

Curatores generales teneantur notificare quamprimùm potuerint ſuo principali,ſi id facere poterunt, vel per actum publicum in ſcriptis duobus ex promixioribus propinquis eius, vel eorum, de quorum bonis, vel hęreditate tractabitur,& in defectu propinquorum duobus ex proximioribus uicinis cauſas,& quęſtiones motas contra ipſos,ſub pœna librarũ uiginti quinq; pro qualibet uice,& ultra arbitrio ſyndicatorũ.

Teneatur quilibet tutor, uel curator infra annum unum numerandum à die ſuæ conſtitutionis ponere, & collocare omnia mobilia, quæ eſſent peruenta in ipſum, ſeu ad eius diſpoſitionem curæ, ſeu tutelæ in emptionem locorum, ſeu pagarum comperarum Reipublicæ, uel in emptionem bonorum ſtabilium in dominio Reipublicæ,cum opportunis clauſulis iudicio ipſius,& hoc reſpectu mobilis, quod receperit in dominio:reſpectu uerò mobilis extra dominium,habeat annos ;duoſquę quidem obſeruare debeat ſub pœna ſoldorum duorum pro libra eius, quod non collocaſſet, cuius pœnę medietas ſit applicata hæreditati.

uel

vel bonis, aut illi, cuius eſt curator, & nihilominus elapſo dicto termino compellatur per magiſtratus iuris remedijs opportunis ad collocãdum vt ſupra.

Declarato non obſtantibus ſupradictis quòd tutores, & curatores minorum poſſint retinere pro vſu dictorum minorum illa mobilia, quæ ipſis tutoribus ſeu Curatoribus videbuntur.

Generales curatores in fine cuiuslibet anni,& ipſi,& alij quicunque tutores, vel curatores in fine tutelę,& curę,teneantur in ſcriptis reddere rationem de dictis tutelis,& curis,& bonis ipſarum,& cuiuslibet adminiſtrationis; quam rationem teneantur reddere ad inſtantiam quorumcumq; intereſt, vel intereſſe poterit,& omnes prædictæ rationes deſcribantur in curijs,in quibus dati, ſeu admiſſi fuerint tutores,vel curatores;& ſi quid ramãſerit penes ipſos ſoluatur cui de iure ſoluendum erit vel deponatur in aliquo ex cartularijs ſancti Georgij.

Si tutores, vel curatores teſtamentarij fecerint in aliqua cauſa confeſſionem neceſſariam, confeſſio ipſa ſit rata,& firma,ita vt minores, vel alij venientes contra dictam confeſſionem non audiantur;aliorum verò tutorum, & curatorum confeſſiones ſint nullæ,& pro non factis penitus habeantur.

Non poſſint curatores bonorum, vel abſentium, vel latitantium vendere bona aliqua, niſi ſeruata forma ſtatuti de re vendita auctoritate magiſtratus.

Non poſſint dicti tutores,& curatores compromittere ſe de aliquibus negotijs,cauſis,quæſtionibus,vel differentijs,niſi interueniant conſenſus ſaltem duorum ex proximioribus propinquis defuncti,minoris abſentis,vel latitantis,vel eius,aut eorum,de quorum bonis tractabitur,ſi inueniri poterunt;& ſi in loco,ſeu intra milliaria duodecim inueniri non poterunt duo ex proximioribus vicinis, qui iurent ſe credere compromiſſum fieri pro vtili,& beneficio dicti defuncti,ſeu eius,de cuius bonis tractabitur, & facta compromiſſa etiam vt ſupra non valeant, niſi approbētur à Senatu,vel extraordinarijs,aut officio Terræfirmæ, vel magiſtratibus in eorum reſpectiuè iuriſdictione,cognita cauſa, aliter tàm compromiſſa quàm proceſſus,acta,& ſententiæ non valeant ipſo iure.

Ad quæ omnia cogantur,& cogi debeant tàm tutores,& curatores,ac eorum heredes,quàm fideiuſſores,& eorum heredes,per magiſtratus etiã ſi nulla promiſſio inactis facta eſſet.

Si quis verò ex prædictis turoribus, vel curatoribus repertus fuerit committere fraudem,circa eius officium,vel in aliquo negotio ſibi commiſſo,remoueatur ab officio,ipſo iure ſaluo etiam iuramento in litem, & alijs iuris remedijs contra ipſos.

Geſta,ac acta dictorũ tutorũ,& curatorũ interueniente auctoritate,magiſtratus cũ cauſę cognitione, & ſeruata forma ſtatutorũ,ſint firma,& valida, excluſa etiã,& reiecta reſtitutio in integrũ, ſaluo iure minoribus, & alijs, ad quos ſpectat contra ipſos tutores,& curatores.

Et in prædictis,& in redditione rationis procedatur ſine libello, ſine figura iudicij,ſummarijſſime,& per viam præcepti.

De

De remouendis tutoribus, & curatoribus. *Cap. XIIII.*

SI tutor, vel curator fuerit delatus coràm aliquo magiſtratu, quòd noſit defendere bona, ſeu illos, quorum eſt tutor, vel curator, teneatur magiſtratus eum citari facere; & ſi inuenerit ipſum illud facere ſine iuſta cauſa, arbitrio ipſius magiſtratus debeat ille admoneri, vt defendat; quod ſi facere noluerit, remoueatur à tutela, ſeu cura; & expenſis amotorum conſtituâtur tutores, ſeu curatores, ſeu defenſores legitimi.

Si quis vero tutor, vel curator etiam teſtamentarius malè geſſerit tutelã, vel curam, teneatur magiſtratus etiam ſine accuſatore remouere eum, tanquam ſuſpectum ab adminiſtratione tutelæ, vel curæ, & compellere ad reddendum rationem de adminiſtratione, & ad collocandum pecunias, & reſiduum iuxtà formam ſtatuti, De officio tutorum, & curatorum, & ratione reddenda, ſaluis iuribus quibuſcunque contra eos etiam pœnalibus.

Fideicommiſſarij, tutores, & curatores, qui ſint datiui; creditores, vel debitores defuncti, vel habentes intereſſe in hæreditate remouentur à fideicommiſſaria tutela, & cura, niſi aliter expreſsè eſſet ordinatum à magiſtratu, qui eos conſtituiſſet.

De ſalario aduocatorum, procuratorum, & curatorum. *Cap. XV.*

ADuocati, cauſidici, & curatores non accipiant, nec accipere poſſint pro eorum patrocinio, mercede, ſeu ſalario niſi pro vt infra: hoc eſt, aduocati in cauſis ordinarijs ſuper importantia cauſę vſque ad libras centum, denarios nouem pro libra: & inde vſque in ducentas, denarios octo pro libra; & ab eis vſque in quingentas denarios ſex pro libra; & exinde vſque in libras mille denarios quattuor pro libra; ab inde verò ſupra denarios tres pro libra; dummodo tamen totum ſalarium non excedat ſummam librarum ducentarum, & in cauſis executiuis habeant dũtaxat medietatẽ dicti ſalarij, vt ſupra reſpectiuè taxati.

Cauſidici verò, & curatores in cauſis ordinarijs importantię librarum viginti quinq; ſolidum vnum pro libra; ab inde vſq; in quinquaginta denarios ſex pro libra; & ab illis vſque in centum denarios quatuor pro libra; & ab inde ſupra denarios tres pro libra; dummodo totum ſalariũ non excedat libras centum: in cauſis verò executiuis non poſſint habere niſi medietatem ſalarij, vt ſupra reſpectiuè taxati.

Declarato quòd pro cauſis, in quibus ſuccubuerint, ſiue vbi abſque ſentẽtia inſtantia perijſſet, non poſſint petere, nec habere niſi dimidiam partem eius, quod ipſis ut ſupra iuxta taxationem ſuperius factam reſpectiue obueniret.

Item Declarato, quòd in dictis ſalarijs reſpectiuè ſint cõprehenſæ ſcripturę, allegationes, & alia, ita ut ultra dictum ſalarium nihil petere poſſint.

Et quia quandoque taxantur ſcripturæ, & allegationes, & non ſalarium, & adeſſe poteſt differentia inter quantitatem debitam iuxta taxationẽ ſalarij,

ſalarij, & iuxta taxationem ſcripturarum, & allegationum, electio ſpectet illi, qui ſoluere debet expenſas, niſi altera pars intra dies decem à petitione, executione, ſeu requiſitione depoſita declarauerit in actis cauſæ, quid uelit exigere pro expenſis in caſu uictoriæ, an ſalarium ut ſupra taxatum, an uerò mercedem ſcripturarum, & allegationum; quo caſu poſſit petere id quod ut ſupra elegerit.

De priuilegio fori ciuium acquirendo. Cap. XVI.

QVicunque ciuilitatem acquiſiuerit, & in ciuitate habitauerit, poſſit conuenire in dicta ciuitate quoſcunque habitantes, & exiſtentes in dominio pro contractibus, & obligationibus factis, & ſecutis poſt acquiſitam ciuilitatem, pro alijs uerò factis, ſeu cauſatis ante acquiſitã ciuilitatem, non poſſit priuilegio ciuilitatis uti, ſed teneatur adire eum iudicem, quem adire teneretur, ſi ciuilitatem non acquiſiuiſſet; & ſimiliter de conttactibus, & obligationibus poſt dictam ciuilitatem factis, debeat conueniri in ciuitate; pro alijs uerò cauſatis ante, poſſit conueniri, uel in ciuitate, uel in eo foro, in quo poſſet conueniri ſi ciuilitatem non acquiſiuiſſet, in electione uolentis agere.

Per habitationem quo ad prædicta, intelligatur acquiſita ciuilitas poſt triennium.

Acquirentes ciuilitatem per habitationem, & non habitantes, dum non habitant, non gaudeant ciuilitate, quo ad forum ut ſupta.

De contractibus inter ciues, & extraneos, & de iure ſuper eis reddendo. Cap. XVII.

SI quis extraneus contraxerit cum ciue, uel aliquo de dominio, magiſtratus, coràm quo poſtulabitur, ius reddat de dictis contractibus, etiã ſi eſſet extraneus, uel forenſis ille, qui cõuenitur, ſed ſi ciuis conuentus fuerit coràm aliquo magiſtratu dominij, teneatur magiſtratus ciuẽ tranſmittere ad magiſtratus Genuæ, ſi per ciuem hoc requiſitum fuerit, & magiſtratus contra omnes, & ſingulos extraneos uenientes in dominium, ius reddãt ciuibus, & illis de dominio, non obſtãte quòd actor ſequi debeat forum rei, ſine præiudicio conuentionum, & conceſſionum Reipublicę, erga illos, qui conuentiones obſeruant: inter extraneum uerò, & extraneum magiſtratus iuſdicat, ſi cõtractus in dominio celebratus fuerit, uel ſi in contractu conuentum quòd ſolutio fiat uel promiſſio compleatur in dominio, uel ſi aliquis ipſorum habitauerit in dominio, ſeu domum, uel officinam ibi conduxerit, uel quando ex forma contractus partes ſe ſuppoſuiſſent magiſtratibus ciuitatis, ſeu dominij.

Magiſtratus teneantur in electione, & ad tequiſitionem ciuis, & cuiuſcunque de dominio, obſeruare ſuper, & circa ciues, & illos de dominio Reipublicę debitores extraneorum, & circa teſtimonium reddendum, uel recipiendum conſuetudines, conſtitutiones, uſus, & modum procedendi,

dendi,qui obſeruatur in ciuitatibus,& locis extraneorum erga ciues,& illos de dominio,ſi tamen de dictis conſtitutionibus,uſibus, & conſuetudinibus denuntiatum fuerit,& conſtabit.

Forenſis pro credito aduerſus Genuenſem, tacens per decem annos continuos poſt tempus aduentum ſolutionis,& tempore non expreſſo poſt factum contractum, & qui nullam requiſitionem in iure fecerit contra talem ſuum debitorem, non poſsit perſonaliter impedire,nec foreſtare debitorem, ſed habeat ſolum iura ſalua aduerſus bona talia qualia ſibi competunt.

De priuilegio dictorum,medicorum, & notariorum. *Cap.* *XVIII.*

SOli iuriſperiti de collegio Genuæ, & non alij poſsint coràm magiſtratibus ciuitatis conſulere,& aduocare,& conſilium,& patrocinium ſuum præſtare,ſalua facultate cauſidicorum,& aliorum,quibus per regulas,& ſtatuta aliter conceſſum eſſet.

Doctorandi de domino tàm in iure,quàm in medicina teneantur inſignia capere,& doctorari in ciuitate Genuæ, ſub pœna ſcutorum quingentorum pro quolibet;& expenſa eorum,qui doctorantur in iure, non poſſit excedere libras octuaginta.

Iuriſperitorum,& medicorum Genuę habitantiū cauſæ,tàm actiuè quàm paſsiuè cognoſcantur,definiantur, & terminentur per ſupremòs ſeu ordinarios ſyndicatores,qui ſint, & intelligantur eſſe in eis iudices competentes;& nullus alius magiſtratus poſsit in ipſis ſe intromittere.

Aliorumue iuriſperitorum , & medicorum non habitantium in ciuitate electio ſit adeundi ſiue magiſtratum ordinarium loci ſiue præſtantiſsimos ſupremos,aut ordinarios ſyndicatores,ſiue aduocari faciēdi,dummodo id declarent in prima ſcriptura.

Idem etiam intelligatur de cauſis uxorum ipſorum doctorum, & medicorum durante matrimonio.

Notariorum de collegio Genuæ acta curialia exercentium cauſæ omnes, & aliorum notariorum de collegio cauſæ dependentes ab officio notariatus,cognoſcantur etiam,& definiantur per ſupremos,ſiue ſyndicatores ordinarios ut ſupra.

Medici, & doctores teneantur pro doctoratu ſoluere patribus communis aureū iuxta ſolitū,alias remaneāt priuati collegio, & alijs priuilegijs.

Medici teneantur in conſultationibus ſuper ęgrotis uocare magis attinētes, ſeu illos, qui habent curam de ægrotis, ſub pœna librarum uiginti quinque pro qualibet uice , nec nòn & curare , & conſultare cum alijs medicis quos uoluerit infirmus,ſeu propinqui, dummodo ſint Chriſtiani,etiam ſi non eſſent de collegio,ſub pœna ſcutorum centum pro qualibet uice;& amiſsionis priuilegiorum.

Non poſsint participare in apothecis Aromatariorum,nec habere intelligentias;aut conuentiones cum ipſis,neq; ab eis dona capere;neq; Aromatarij poſsint prędicta facere, ſub pœna priuationis à collegio medicorū,& ab arte Aromatarij reſpectiuè,& pœna priuationis omniū priuilegio-

uilegiorum,& librarum centum pro qualibet vice.

In reliquis remaneant ſalua cetera priuilegia omnibus prædictis conceſſa per ſtatuta,& ordinamenta Reipublicæ.

Medici,qui poſthac venerint ad habitandum in ciuitate pro exercenda arte medica,& non fuerint de collegio non admittantur niſi præſentato diplomate doctoratus ſenatui.

De non vocando in ius ad alienas curias, & priuilegiorum obſeruantia. Cap. XIX.

QVi per viam petitionis,appellationis,reclamationis,ſupplicationis, aut alterius cuiuſuis generis,quęrele,aut etiam per viam principalem ſeu ſecundariò directè,vel indirectè,aut alio quouis modo, etiam ex officio iudicis,ſiue per ſe,ſiue per alium,& iura voluntarie cedendo, aut alio quouis modo vocauerit aliquem de dominio in ius,ſeu traxerit,ſeu trahere,aut trahi tentauerit extra ciuitatem, aut dominium ad magiſtratum aliquem præter conceſſum à ſtatutis, aut contra priuilegia Reipublicæ,cadat ipſo iure,& facto ab omni iure, & actione, & eis remaneat priuatus, vltra pœnas de quibus infra:& ſi attentatio eſſet per appellationem,ſeu reclamationem à ſententia, tunc ipſa ſententia tranſitum faciat in iudicatum ad eius præiudicium, & fiat eius executio,nec ſuper appellatione ſeu reclamatione poſſit audiri à magiſtratibus ſub pœna ſyndicamenti, & ſoluendi de proprio.

Omnia,& ſingula acta,reſcripta,decreta,& alia quæcunq; propterea impetrata,ſeu tentata,ſint nulla, & viribus careant,& magiſtratus de eis nullam conſiderationem habeant, ſed pro non factis reputent ſub pœna librarum quingentarum qualibet vice,& pœna ſyndicamenti.

Contrafacientes omnes ſint ipſo iure,& facto priuati omnibus, & ſingulis priuilegijs,immunitatibus,& beneficijs Reipublicæ,& cadant in pœnam librarum mille,pro qualibet vice,& vlterius,ſi admoniti mandato Senatus,eo modo,& forma,quæ Senatui videbitur, non reuocauerint acta quæcunq;,ſeu attentata contra diſpoſitionem prædictam,ſint rebelles,& puniantur per curiam criminalem vti rebelles, & bona eorum ſint confiſcata cameræ Reipublicæ.

Nullus poſsit cõmunicare cum aliquo tentante quidquam in pręiudiciũ, læſionem,vel diminutionem dictorum priuilegiorum Reipublicę,neq; ei ſcribere,neq; nuntios mittere, neq; litteras ab eo recipere, neq; ab alio pro eo quicquam verbo audire, neque bona,aut merces recipere, neque adminiſtrare,neq; excuſationes locorum facere,neq; eum modo aliquo iuuare ope,opera,auxilio,vel cõſilio,neq; in eius agendis ſe immiſcere directe,vel indirectè,ſub pœna librarũ quingenrarũ ꝓ qualibet vice,& grauiori tàm pecuniaria,quàm corporali, iudicio Senat⁹.

Nullus audeat quouis prętextu, aut colore directè,vel indirectè, principaliter vel ſecundario,nomine proprio,vel alieno aliquẽ trahere,vel vocare in ius,ſeu moleſtare,vel inquietare,aut trahi,vocari,moleſtari,ſeu

inquietari facere in aliqua curia, extra curias ſeculares Reipublicæ.

Nulluſque propterea poſſit aliquid ſupplicare, vel commiſſiones, delegationes, aut reſcripta impetrare ab aliquo quacunque auctoritate, vel dignitate etiam ſuprema fungente, neque impetrata præſentare, nec de eis ſe valere.

Nec poſſit aliquis appellare, ſeu reclamare à ſententijs conſulum, & magiſtratuum Reipublicæ, etiam exiſtētium in alienis iuriſdictionibus ad aliquem iudicem, magiſtratum, vel principem, niſi ſecundum formam regularum, ſeu inſtitutionis dicti magiſtratus.

Quæ quidem omnia, & ſingula ſi fierent, ſeu fieri attentarentur, ſint nulla, & irrita, nulliuſque roboris, & momenti, imo non obſtantibus prædictis, magiſtratus procedant, & iuſtitiam faciant ſecundum ſtatuta, & conſtitutiones Reipublicæ, per inde ac ſi prædicta ſecuta non fuiſſent.

Declarato quòd propter hoc non intelligatur prohibitum, quòd nō poſſint adiri iudices Eccleſiaſtici in cauſis matrimonialibus, in cauſis hæreſis, in cauſis periurij de ſeruando, vel non ſeruando iuramento, in cauſis vſurarum, in cauſis perhibendi teſtimonij, & in alijs cauſis, quæ ex forma ſtatutorum, etiam ſpectare poſſent ad forum Eccleſiaſticum.

Qui contrafecerit in aliquo prædictorū, cadat vltra prædicta in pœnā librarum quingentarum pro qualibet vice, & nihilominus citans, ſeu impetrans, vel appellās, aut reclamans vt ſupra, teneatur ad reuocationē ſibi imponendam per Senatum vt ſupra, quam ſi non fecerit intrà tempus, puniatur per curiam criminalem tanquam rebellis, vt ſupra.

Et ſi quis fuiſſet coactus ad inſtantiam contrafacientium, vt ſupra aliquid ſoluere, poſſit ipſe, ſeu ille, cuius intereſt, capere, ſeu rehabere in bonis contrafacientium ſummam, vt ſupra ſolutam, & tantundem fiſcus pro pœna.

Nullus doctor, nulluſq; cauſidicus patrocinium præſtet alicui ex ſupradictis contrafacientibus ſub pœna priuationis à collegio, & librarū quingentarum pro qualibet vice; & nullus notarius nulluſq; executor poſſit litteras, aut acta pro prædictis ad fauorem cōtrafacientium facere, ſub pœna librarum viginti quinq; uſq; in centum pro qualibet vice.

Nulluſq; notarius poſſit inſtrumenta in forma Cameræ conficere, in quo aliquis Genuenſis ſe in forma Cameræ obliget, ſub pœna ſcutorum viginti quinq; pro qualibet vice, excluſis clericis, ſeu eccleſiaſticis, qui ad fauorē laicorum Genuenſiū poſſint in forma Cameræ ſe obligare.

Liceat tamen non obſtantibus prædictis cuicumque, cui ius competierit ſequeſtrari, ſaxiri, ſeu interdici facere quæcūq; bona, quæ prętenderet eſſe ſui debitoris, ſeu prętēſi debitoris, pro vt à iure permittitur in quauis mundi parte, & per quemcunq; iudicem etiam extraneum, ita tamen, quòd ſi fuerit præſtita fideiuſſio idonea in præſenti ciuitate, vel dominio reſpectiue, reſpectu ciuium, ſeu diſtrictualium eo caſu teneatur ille, qui ſequeſtrum, ſaximentum, ſeu interdictum fieri fecerit illud relaxari, & caſſari facere ſub pœna, & pœnis, de quibus ſupra.

Et obtenta executione in dominio, ſubinde pro conſequenda ſolutione ſuper bonis ſequeſtratis, poſſit quoſcunque opportunos actus facere

etiam

etiam in curijs extraneis, quando in illis partibus non adeſſent magiſtratus Reipublieæ.

Quæ ſuperius dicta ſunt non habeant locum in ciuibus, & diſtrictualibus exiſtentibus extra dominium, qui pro negotiationibus, & alijs geſtis ſiue ſecutis extra dominiū, tàm ratione maleficij, ſeu quaſi, quàm contractus, ſeu quaſi, poſſint conueniri coràm ſuo iudice, ipſis autem exiſtentibus in dominio, non poſſint niſi ſecundum formam ſtatutorum.

De forma inuentarij conficiendi. Cap. XX.

QVi obligati ſunt inuentarium cõficere, quiue frui volunt beneficio inuentarij, teneantur coràm magiſtratu inchoare dictum inuentarium, ponendo ad minus in eo bancam valoris denariorum ſex, vt fieri ſolet, intra dies triginta immediate ſecuturos ab onere, ſeu cura ſuſcepta, vel ab hæreditate apprehenſa, examinatis prius ſaltem duobus teſtibus de morte illius, de cuius bonis conficiendum eſt inuentarium, & citatis omnibus legatarijs, creditoribus, & alijs ſua intereſſe putantibus, per proclama emittendum in locis, in quibus proclamata publica fieri ſolent, & in contracta habitationis illius, de cuius bonis inuentarium conficitur: in qua quidem inuentarij confectione adhiberi, & inreruenire debeat ſecundus notarius; & hæc etiam ſi adeſſet teſtamentum, ſeu vltima voluntas, & etiam ſi legatarij, & creditores eſſent certi.

Teneantur etiam inuentarium inchoantes vt ſupra, intra dies ſexaginta immediatè ſecuturos poſt dictam inchoationem adiungere in dicto inuenrario omnia, & ſingula bona defuncti, ſeu illius, de cuius bonis inuentaria conficiuntur, quæ ad eorum manus, ſeu ſub eorum cuſtodia fuerint, aut peruenerint; quæ adiunctio dicto inuentario facienda, poſſit fieri coràm notario, & teſtibus, abſq; interuentu magiſtratus.

Inuentaria, ſeu repertoria, quæ fieri ſolent de ſuppellectili, ſeu de bonis mobilibus, fieri debeant per notarium, & in eis exprimi debeat penès quem, ſeu ſub cuius cuſtodia bona ipſa remanent; & perſona illa, penès quem, ſeu ſub cuius cuſtodia remanſerint, debeat ita confiteri legitimè ſub eodem inuentario per actum per dictum notarium faciendū coràm teſtibus.

Et quia plerumque ſolent in dies peruenire pecuniæ, ſeu bona, quæ dietim reſtringuntur, ſeu exiguntur in eos, qui inuentarium vt ſupra facere debent, aut uolunt, teneantur exinde intra dies ſexaginta ſecuturos immediatè à die exactionis, ſeu à die, in qua bona ad ipſos peruenerũt addere eas, & ea dicto inuentario per actum coràm notario, & teſtibus licet non fiat coràm magiſtratu.

Sic vt ſupra facta iuuentaria habeantur, & ſint facta in forma legitima.

Finis Libri Tertij.

STATVTORVM CIVILIVM REIPVBLICAE GENVENSIS.

Liber Quartus.

De interdictis. Cap. I.

AD inſtantiam cuiuſuis prætēdentis ſe creditorem alicuius, teneatur quilibet magiſtratus fieri facere interdictum, ſeu ſequeſtrum ſuper qualibet ſumma pecuniarum, ſeu re exiſtente apud tertium, vt de bonis prætenſi debitoris, ſeu de qua eſſet debitor, ſuper qua magiſtratus fuerit requiſitus. Non poſſit tamen fieri interdictum, ſeu ſequeſtrum de aliqua re exiſtente penes dominum eiuſdem.

Debeat inſuper quilibet magiſtratus ad inſtantiam cuiuſuis participis, vel aſſerentis ſe creditorem alicuius, qui participaret, interdicere oĩa, & ſingula vaſa nauigabilia, & requirerē, ac mandare patribus communis, ſaluatoribus operis portus, & moduli, & alijs, ad quos ſpectat, vt incatenent dicta vaſa, & taliter impediant, quòd ſine ipſius magiſtratus licentia non valeant recedere.

Non poſſit tamen fieri interdictum, neque incatenatio vaſis, poſtquam poſitum fuerit ad colam, cauſa recedendi, & nauigandi; & intelligatur poſitum ad colam, quando amouerit agumenas à mole, ſeu terra, & receſſerit e loco, in quo erat quando habebat agumenas ad molem, ſeu terram.

Declarato quòd poſtquam fuerit poſitum ad colam, ſeu nauigando fuerit in viagio, ſi dei, aut maris, vel gentium impedimento, non ſpontanea gubernatorum voluntate redierit ad ponendum agumenas in terram, non poſſit pro illo viagio vlterius impediri, nec interdici.

Et ille ad cuius inſtantiam factum fuerit interdictum, ſeu ſequeſtrum, teneatur intra dies octo immediatè ſecuturos à die facti ſequeſtri, ſi in dictis octo diebus erit aliquis dies iuridicus, aliter intra diem primum iuridicum immediatè ſecuturum deponere petitionem, & proponere actionem ſuam; & exinde intrà dies decem immediatè numerandos à dicta depoſitione citari feciſſe partem aduerſam ad reſpondendum dictæ petitioni.

Quòd ſi petitio, & citatio intra tempora reſpectiuè prædicta, non fuerint ſecutæ, interdictum, & ſequeſtrum ſit nullum, & irritum; & magiſtratus teneatur relaxari facere pecuniam, & rem ſaxitam, quæ poſtea

ea occaſione amplius interdici non poſſit: ſi verò ſecuta fuerit petitio & citatio vt ſupra, interdictum firmum remaneat per menſes ſex immediatè à die eiuſdem ſequeſtri facti, & vſq; ad ſententiam definitiuam, eiuſq; plenariam executionem incluſiuè, ſi dicta ſententia lata fuerit ad fauorem ſequeſtrantis intra dictos menſes ſex, non obſtante appellatione ab ea forſan interpoſita. Declarato quòd in dictis menſibus ſex, non computetur tempus dilationis deforis datæ.

Declarato etiam quòd petitio vt ſupra deponenda, ſeu actio proponenda non poſſit finitis octo diebus prædictis variari, nec mutari quo ad impediendum relaxationem ſequeſtri.

Et ſi legitimè apparuerit pecuniam, ſeu rem ſaxitam, vas, aut participationem vaſis interdicti eſſe alterius, quàm illius, de cuius pecunijs, ſeu rebus, aut participatione factum fuerit interdictum, debeat per magiſtratum relaxari.

Si verò ille, cuius bona, aut pecuniæ, ſeu vas, aut participatio ſequeſtratæ fuerint, ſeu reſpectu cuius fuerit factum interdictum, aut ille cuius intereſſe viſum fuerit ex iuſta cauſa in actis magiſtratus, à quo interdictum factum fuerit, promiſerit, & idoneam cautionem præſtiterit de re præſentando pecuniam, aut rem ſaxitam, ſeu eius æſtimationem ad omne mandatum magiſtratus, habeatur interdictum, quoad ipſum relaxandum duntaxat, perinde ac ſi à principio factum non fuiſſet.

Si poſt fideiuſſionem præſtitam apparuerit pecunias, aut rem ſaxitam, ſeu participationem vaſis interdicti, eſſe alterius quàm illius, de cuius bonis interdictum, ſeu ſequeſtrum fuiſſet factum, debeat etiam relaxari quælibet promiſſio, & fideiuſſio.

Quotieſcũq; interdictum, vel ſequeſtrũ fuerit relaxatum, vel pecunia ſeu res ſaxita, aut eius æſtimatio fuerit de mandato magiſtratus reſtituta, ille, penès quem fuerit factum interdictum, non poſſit amplius aliquo modo moleſtari occaſione dictæ pecuniæ, aut rei ſaxitę, vel vaſis interdicti; teneatur tamen ad illius deteriorationem ſeu damnum, ſi quod ſecutum fuiſſet, aut ſequeretur culpa, dolo, ſeu magna negligentia ſua.

Sed teneatur ille, penes quem fuiſſet factum interdictum repræſentare mandato magiſttatus rem ſaxitam, vel æſtimationem ei, qui ſententiã obtinuerit ſummariè, & executiuè, & ſine pignore bandi, ita etiã quòd per appellationem non poſſit retardari executio, præſtitã tamen fideiuſſione, vt ſupra.

Fideiuſſiones, & obligationes factæ occaſione interdictorum durent per illud tempus, per quod duraret interdictum; & eo finito intelligantur, & ſint caſſæ, nulliuſque roboris, ſaluo iure prorogandi dictum tempus, etiam reſpectu fideiuſſorum, illis, ad quos ſpectat: quæ prorogatio habeatur perinde ac ſi adhuc duraret ſequeſtrum.

Et vbi ſemel factum fuerit interdictũm, & illud fuerit reuocatum, ſeu remanſerit nullum, non poſſit amplius ad inſtantiam eiuſdem perſonæ, penes eundem fieri interdictum de eadem re.

Lata ſententia in huiuſmodi cauſis, exequi debeat, non obſtante appellatione, ſi aliqua interponeretur; nam appellatio executionẽ non retar

 dat,

dat,præſtita tamen fideiuſſione idonea per eum,qui ſententiam pro ſe obtinuerit, & eã exequi noluerit ad formã ſtatuti de cauſis executiuis.

Declarato tamen quòd ille,qui ſententiam liquidationis, ſeu adiudicationis,vt ſupra obtinuerit,non habeat plus iuris aduerſus illum, cui factum fuiſſet ſequeſtrum, ſeu cuius nomen fuiſſet adiudicatum, quàm habebat principalis creditor.

Vbi verò ſententia lata foret contra eum,qui interdici feciſſet,& quiſquã ab ea appellaſſet,duret ſequeſtrum,donec aliqua ſententia tranſiuerit in iudicatum, vel adſint duæ ſententiæ pro altera partium; eo tamen caſu appellans teneatur idonee fideiubere de damnis, expenſis, & intereſſe in caſu ſuccumbentiæ.

Ille autem ad cuius inſtantiam factum fuerit ſequeſtrum, ſi non obtinuerit in totum,ſeu in parte,teneatur ad omnia damna intereſſe,& impenſas illi,cuius pecunias,aut bona ſequeſtrari, ſeu vas impediri fecerit.

Quilibet,penes quem,ſeu cui factum fuerit interdictum, ſeu ſequeſtrum, teneatur ad inſtantiam dicti ſequeſtrantis,& mandato magiſtratus manifeſtare cum iuramento quid, & quantum penes ſe habeat de bonis ſequeſtratis, & de quo, & quanto ſit debitor illius,cuius bona fuerint ſequeſtrata.

De æſtimis, & dationibus in ſolutum. Cap. II.

PRæcepta,ſeu mandata iudicum quorumuis,dirigenda ęſtimatoribus, debeãt regiſtrari in actis illius magiſtratus,ſeu iudicis,à quo fuerint conceſſa,& præſentari coràm æſtimatoribus,in actis eorum notarij, ſine quibus mandatis æſtimatores nihil facere poſſint.

Præſentato mandato pro conſequenda ſolutione alicuius ſummæ,teneãtur æſtimatores ad inſtantiam creditoris in mandato nominati, ſeu legitimæ perſonæ pro eo,vel habentis ab eo cauſam,ſtatim citari facere per præceptum, parte ipſorum æſtimatorum, & in actis eorum notarij debitorem, contra quem, ſeu cuius bona, mandatum fuit conceſſum, ſeu contra legitimam perſonam prò eo, ad videndum fieri æſtimum pro ſingulis diebus,& horis;quod præceptum detur perſonaliter, ſi citandus reperiri poterit: ſi verò eſſet abſens,vel non reperiretur dimittatur in domo habitationis eiuſdem citandi vxori, & filijs ſi habuerit: aliàs duobus ex proximioribus propinquis, & eis non exſtãtibus duobus ex proximioribus vicinis.

Si aliqua æſtimatio erit facienda in bonis,in quibus aliquis alius ſit particeps vltra debitorem, ſeu illum, in cuius bonis eſt facienda, debeat etiam citari ille particeps in omnibus vt ſupra, & citatio poſſit, & debeat exequi modo ſuperius narrato.

In locis dominij in quibus huiuſmodi citationes fieri ſolent oretenus, poſſint etiam eodem modo oretenus fieri,ſed relationes nuntiorũ ſcribi,ſeu redigi debeant in actis.

Si citatus petierit in actis ſe citari pro certa die, & hora cum declaratione bonorum,in quibus ęſtimum erit conſequendum,citari debeat pro

dicta

dicta certa die, & hora, cum dicta expreſſione, ſeu declaratione bonorum, & executio citationis fiat, vt ſupra.

Si ante mandatum præſentatum, vel poſt, ſed ante æſtimum conſecutum comparuerit aliquis in actis ęſtimatorum, qui pro ſuo intereſſe ſe citari requirat in aliquo æſtimo, ſeu actu per ęſtimatores faciendo, æſtimatores poſſint eum citari facere, ſi ita ipſis videbitur conſideratis circunſtantijs.

Æſtimatores ſi obſeruatis huiuſmodi diligentijs fuerint requiſiti, ſeu inſtati ad faciendum æſtimum ab eo, qui mandatum obtinuit ſeu legitima perſona pro eo, teneantur intra triduum accedere ad faciendum dictum æſtimum: poſſint tamen quandocumque illud facere, obſeruatis prædictis intra tempus debitum à conceſſione, ſiue confirmatione mandati.

Si mādata fuerint conceſſa pro faciendis diuiſionibus bonorum, idem in omnibus obſeruetur.

Cum ęſtimatores ęſtimum, ſeu diuiſionem facere debebunt, teneantur accedere perſonaliter ad locum, ſeu bona æſtimanda, ſeu diuidenda, & quęrere, videre, & conſiderare exitus, pertinentias, qualitates, & circunſtantias terrarum, & bonorum immobilium, & ea menſurare, & menſuras in æſtimis, & diuiſionibus apponere, excluſis terris ſilueſtribus, quę commodè menſurare non poſſunt, ad quas menſurandas non teneantur, ſi hoc de pattium voluntate proceſſerit, vel ſuper eo ipſi æſtimatores informationem habuerint, quæ competens eis videatur.

Teneantur pariter æſtimatores apponere pretium cuilibet terrę ſeu rei immobili, quam ęſtimauerint, de per ſe; & ſimiliter ponere debitos terminos, ſeu ſigna, quæ terras æſtimatas, ſeu diuiſas demonſtrent, & diuidant, & omnia in vno itinere, ſeu viagio bona fide facere: quod ſi non fecerint, compellantur ad ea loca accedere pro negotio perficiendo ipſorum impenſis.

Si in ęſtimatione, ſeu appoſitione pretij, rebus ęſtimatis, vel diuiſis, ſeu in diuiſione ſecutus fuerit aliquis error iudicio ipſorum æſtimatorum, poſſint ipſimet æſtimatores errorem ſeu æſtimationem, vel diuiſionem corrigere intra dies viginti à die facti æſtimi, ſeu diuiſionis numerandos, etiam de per ſe, nemine inſtante, & etiam ſi interim ſecuta fuiſſet redemptio, vel alienatio æſtimi, ſeu bonorum diuiſorum.

Si forma ſupraſcripta in æſtimis, & diuiſionibus obſeruata non fuerit, dicta æſtima, & diuiſiones intelligantur, & ſint nullæ, & æſtimatores intelligantur cecidiſſe in pœnam librarum decem pro quolibet eorum, & qualibet vice.

Sed facta, & factæ ſecundum formam ſupraſcriptam validæ ſint, & firmæ haberi debeant, ac per magiſtratum laudari, & à partibus, inter quas proceſſerint obſeruari, ſalua ſemper diſpoſitione ſtatuti de eleuatione canellę.

Et ſaluis pręmiſſis ęſtimatores pro ęſtimis, vel diuiſionibus iuxta formam pręſentis capituli faciendis, nō poſſint, nec valeāt inquietari, vel moleſtari modo aliquo, niſi doloſè, vel malitioſè in aliquib. ſeſe habuiſſent,

Aeſtimationes,& diuiſiones prędictæ fieri debeant in ciuitate Genuæ, & Suburbijs per ęſtimatores Genuæ,& in tribus poteſtatijs Biſamnis,Porciferæ,& Vulturi per eoſdem æſtimatores Genuæ,ſi æſtimatio,vel diuiſio facienda erit contra ciuem Genuæ,vel etiam contra alios de maiori ſumma librarum ſeptuaginta quinque: ſi verò non erit facienda contra ciuem, vel etiam contra alium non exceſſerit in ſorte ſimpli libras ſeptuaginta quinque, fieri poſſit tàm per æſtimatores Genuæ, quàm per æſtimatores locorum in iuriſdictione, ſeu territorio quorum erunt ſita bona æſtimanda,ſeu diuidenda.

Et in reliquo vniuerſo dominio fiant etiam per æſtimatores locorum,ſeu iuriſdictionis,in quibus poſita fuerint bona,vt ſupra,ſaluo quòd ſi æſtimatio,vel diuiſio facienda eſſet ad inſtantiam ciuis Genuæ,poſſint etiã eam facere æſtimatores ciuitatis Genuæ expenſis pro ſupra pluri dicti ciuis.

Scriba, ſeu notarius æſtimatorum ad id electus in locis, vbi huiuſmodi ſcribæ deputantur,& ſcribæ,ſeu notarij magiſtratuum, vbi certus notarius ad acta æſtimatorum non eſt deputatus; teneantur ſub pœna librarum decem accedere perſonaliter per ſe, vel ſtante impedimento, per notarium ſubſtitutum ad loca, & bona, in quibus faciendæ erunt æſtimationes,& diuiſiones in ſocietate æſtimatorum,& ſcribere bene, & legaliter tàm dicta æſtima,& diuiſiones,quàm præſentationes mandatorum,præcepta,& alia acta,quæ occurrerint,& ipſorum æſtimorũ, diuiſionum,& actorum copiam authenticam tradere partibus; & hæc mediante eius mercede,de qua in tarifa mercedis notariorum.

Non poſſint æſtimatores, & ſcribæ prædicti accipere premium aliquod per ſe,nec per interpoſitam perſonam,nec aliquod aliud dono,vel alio prætextu etiam ab eis,ad quorum inſtantiam faciendæ erunt æſtimationes,ſeu diuiſiones,niſi vt inferius dicetur, ſub pœna priuationis ab officio, reſtitutionis accepti,& librarum decem pro quolibet, & qualibet vice.

Poſſint autem accipere ipſi æſtimatores, & ſcribæ ſalarium æqualiter inter ſeſe diuidendum,ſcilicet quãdo æſtimationes, ſeu diuiſiones aſcenderint vſque ad valorem librarum ducentarum denarios duos pro libra,& à libris ducentis vſque in tria millia denarium vnum pro libra, & ab inde ſupra,vſque in quantũcunque valorem aſcendant, ſcuta quatuor auri Italię in auro. Declarato quòd huiuſmodi rata,& taxatio fieri debeat ſuper ſorte ſimplici, etiam ſi æſtimum fuiſſet conſecutum ad rationem de duobus tria.

Si ęſtimatores Genuæ,pro exequendo officio ſuo vt ſupra,acceſſuri erunt vltra milliaria duo computanda à mœnibus ciuitatis, poſſint accipere pro ipſis,& ſcriba ſoldos triginta pro ſingulo eorum pro æquitaturis:& ſi eos pernoctare contigerit ad rationem ſoldorum quadraginta pro qualibet æquitatura ſingulo die, computatis prædictis, etiamque & libras tres pro quolibet prandio,& libras quattuor pro qualibet cæna. Declarato quòd alij ęſtimatores dominij poſſint pro dictis impenſis accipere medietatẽ ſummarum ſuperius taxatarum.

Poſsit ille, contra quē, ſeu in cuius bonis factū fuerit aliquod æſtimum re dimere illud, ſeu bona, in quibus fuerit conſecutum intra menſes quattuor, ſi fuerit conſecutum ad rationem denarij pro denario, & intra mēſes ſex ſi fuerit conſecutum ad rationem de duobus tria: qui menſes incipiant à die æſtimi conſecuti, vel traditionis poſſeſsionis, ſi viua voce fuiſſet eleuata canella, dummodo intra dicta tempora reſpectiuè ſoluat creditori, ſeu illi, qui ęſtimum conſecutus fuerit, vel habenti, ſeu habituro ius, aut cauſam ab eo, ſummam ſimplicem, & impenſas, pro quibus ęſtimum erit conſecutum, vel eam depoſuerit ſoluendam, & de depoſita intimationem fecerit illi, ad cuius inſtantiam factum fuiſſet æſtimum ſeu legitimæ perſonę pro eo.

Poſsint etiam intra dicta tēpora reſpectiuè propinquus eius, in cuius bonis æſtimum fuerit conſecutum vſque in tertium gradum agnationis, cognationis, vel affinitatis incluſiuè redimere bona, in quibus erit conſecutum, ſi intra dicta tempora reſpectiuè ſoluerit, ſeu legitimè depoſuerit in omnibus vt ſupra; & dictis caſibus, & quolibet eorum teneatur magiſtratus reſtitui facere bona æſtimata ex eorum officio ſummariè, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij per viam præcepti, illi, contra quem erit factum æſtimum, vel propinquo obſeruanri vt ſupra: quæ quidem depoſita ſic vt ſupra facienda tàm per debitorem, quàm per propinquos fieri debeant in cartularijs numerati ſancti Ge orgij.

Declarato quòd beneficium prædictum competat propinquo ſi de ſua ipſius propinqui pecunia ſoluerit, ſeu depoſuerit vt ſupra, & quòd idem redimens teneatur bona æſtimata reſtituere illi, in cuius bonis facta fuerit æſtimatio intra annum vnum à die redemptionis ab ipſo factæ, dummodo intra dictum annum ſibi reſtituat, & ſoluat quod vt ſupra ſoluiſſet illi, qui ęſtimum eſſet conſecutus cum expenſis, quo caſu teneantur etiam magiſtratus reſtitui facere, in omnibus vt ſupra.

Et vbi plures propinqui vellent redimere dictum æſtimum, præferatur ille, qui haberet bona confinia bonis, de quibus in æſtimo, alioquin præferatur proximior agnatus, & poſt agnatos proximior cognatus, & poſt omnes prædictos proximior affinis, & in pari gradu reſpectiue ſit locus præuentioni.

Vxor, nurus, & quicunque alij creditores, quantumcunque priuilegiati, illius, qui æſtimum conſecutus fuiſſet, & propinqui, qui æſtimum redemiſſet, & cuiuſcunque habentis ius, vel cauſam ab eis, & eorum aliquo, in caſu æſtimi, ſeu rei æſtimatæ, redemptæ, ſeu reſtitutæ vt ſupra nullum regreſſum habere poſſint in dicto æſtimo, ſeu re æſtimata, perinde ac ſi æſtimum nunquam conſecutum fuiſſet.

Declarato etiam quòd iura, quæ competebant illi, qui æſtimum conſecutus fuerat, intelligantur ipſo iure ceſſa dicto agnato, ſeu cognato, vel affini, qui dictum æſtimum redemiſſet talia qualia tamen illi competebant, ita vt propterea ille, qui æſtimum conſecutus fuerit, non teneatur ad aliud.

De

De eleuatione canellæ. Cap. III.

SI quis in confectione, ſeu conſecutione æſtimi canellam viua voce eleuauerit, teneantur æſtimatores ſuperſedere in tradenda poſſeſsione illi, ad cuius inſtantiam factum fuerit æſtimum: debeant tamen in appoſitione pretij, & in alijs obſeruare, ac ſi æſtimum perficeretur.

Ille vero, qui canellam viua voce, vt ſupra eleuauerit, debeat intra dies octo immediatè ſecuturos à die æſtimi; & poſsit etiam quicunque, etiã ſi canellam viua voce non eleuauerit, intra dies octo vt ſupra, eleuatio nem canellæ contra dictum ęſtimum deponere, eo, quia prætendat, ſeu dicat habere potiora, vel anteriora iura in re æſtimata; ſed teneatur in ipſa eleuatione canellæ in ſcriptis exprimere quantitatem, pro qua dicat ſe habere potiora iura; & hoc vel per expreſsionem in ipſa canellæ eleuatione, vel per ſcripturam in ea exhibitam.

Ad leuandam huiuſmodi canellam viua voce, quilibet admittatur etiam ſine mandato pro perſona tertia: dummodo tamen dicta canellæ eleuatio redigatur intra tempus debitum in ſcriptis per perſonam legitimã.

Declarato quòd eleuans dictam canellam vtroque modo ſit perſona tertia, vel ſaltem quæ alio nomine, ſeu iure compareat in eleuatione canellę, & non illo nomine, ſub quo fuiſſet condemnata, vel contra quem æſtimum fieri deberet.

Si eleuans canellam viua voce non redegerit in ſcriptis in tempus prædictum habeatur eleuatio canellæ pro non facta, & æſtimum in continenti perficiatur.

Eleuationes canellę fieri debeant in actis eiuſdem notarij, a quo proceſſit mandatum, & coràm eodem iudice, qui mandatum conceſsit, aliter verò factæ non valeant, ſaluo priuilegio ciuium Genuæ; nam ſi mandatum eſſet conceſſum in dominio, & eleuans canellam eſſet ciuis, poſſit eam deponere coram iudice ciuitatis, & in actis notarij actuarij dicti iudicis: quo caſu dictæ eleuationis canellæ, teneatur eam eleuans notitiam facere intra menſem a die dictæ elauationis depoſitæ illi, qui æſtimum conſecutus fuerit; quæ tamen notitia nullam aliam producat diſpoſitionem: ſi verò iudex, qui mandatum conceſsit non eſſet in dominio, fiat eleuation canellæ coram iudice ordinario loci æſtimi, niſi aliter per Senatum diſpoſitum eſſet.

Qui canellam, vt ſupra eleuauerit teneatur docere de iuribus ſuis intra dies viginti a die depoſitæ eleuationis canellæ, & citationis legitimè ſubſecutæ; qui terminus dierum viginti ſit probatorius actori, & reo communis; nec tranſacto dicto termino poſſint fieri aliquæ probationes, neque etiam per ſcripturas publicas; ſed ſolum teſtium in tempore iuratorum, examinatio, & eorum publicatio.

Quibus iuribus viſis, ſi magiſtratui non apparuerit eleuantem canellam habere potiora, vel anteriora iura, æſtimum declarari debeat validum: & ſi eleuatio canellæ facta fuiſſet viua voce, concedi debeat ex officio notarij mandatum pro traditione poſſeſsionis dirigendum æſtimatoribus,

ribus,

ribus, qui nulla cittatione requiſita, nullaq; ſolēnitate obſeruata corporalem,& actualem poſſeſſionem rei ęſtimatę tradant illi,qui ęſtimum fuerat conſecutus, & eleuans canellam condemnetur etiam ad expenſas æſtimatorum pro mittendo in poſſeſſionem.

Si vero apparuerit eleuantem canellam habere potiora, vel anteriora iura in re æſtimata, & ſeu æſtimum de iure fieri non debuiſſe, teneantur magiſtratus annullare dictum æſtimum, & declarare nullum.

Si autem in re,in qua facta fuerit ęſtimatio,ſupererit à quantitate ſpecificata per eleuantem canellam,& habentem potiora iura vt ſupra,& ſeu ſi pretium fuerit maius quantitate ſpecificata, poſſit æſtimum fieri in ſupra pluri,ſeruata dicta quantitate ſpecificata; non tamen propterea fiat pręiudicium creditori anteriori in ſuis iuribus, tàm reſpectu hypothecæ quam anterioritatis, & aliorum etiam in re ęſtimata, per æſtimum tradita.

Poſſit etiam per magiſtratum,de cuius mandato fuiſſet facta ęſtimatio aſſignari terminus etiam ante ſententiam illi, qui canellam eleuaſſet, & potiora iura haberet,ſi à parte quæ cederet fuerit petitum, intra quem teneantur eligere in quibus bonis, debitoris ſatisfieri velit, & æſtimum conſequi,quo caſu cedens excuſetur ab expenſis:quòd ſi tranſacto dicto termino æſtimum non fuerit conſecutus, poſſit ipſe, ad cuius inſtantiā terminus fuerit aſſignatus,æſtimū conſequi nec, poſſit ab eo eleuari canella,etiam quòd haberet vt ſupra potiora iura cum reſeruatione prędicta.

Cum magiſtratus mandauerit tradi alicui poſſesſionē rei immobilis,contra aliquam perſonam,ſi tertius vt ſupra declaratus contradixerit, ſeu canellam eleuauerit, ſeu quęrimoniam fecerit coràm ipſo magiſtratu intra dies quindecim à traditione poſſeſſionis, & exinde intra dies viginti numerandos à die quęrimoniæ depoſitę, & citationis ſubſecutæ, inſtrumentis vel teſtibus idoneis probauerit,quòd dicta res ſit ſua, vel proinde haberet poſſeſſionem bona fide,& non fraudolenter,quę bona fides pręſumatur,niſi ex indicijs, ſeu probationibus contrarium probaretur, dicta æſtimatio,ſeu datio poſſeſſionis, non obſit dicto tertio, ſed reuocetur & caſſetur.

Et ſi abſens à dominio tempore datę poſſeſſionis vellet dictę traditioni vt ſupra opponere,poſsit illud facere intrà dies quindecim, poſtquam reuerſus fuerit ad ciuitatem Genuæ, ſeu locum ſui domicilij in dominio; dummodo reuertatur intrà annos trés à dicta traditione,quibus durantibus poſsit etiam eius legitimus procurator oppoſitionem ipſam facere,& ſimiliter eius heres,vel curator bonorum intrà dies quindecim ab apprehenſa hæreditate, vel conſtitutione curatoris; & ſi intra dictos dies viginti non fuerit probatum,vt ſupra,magiſtratus teneatur confirmare traditionem poſſeſſionis.

Non poſſit tamē poſſeſſionē,ſiue æſtimū impedire trāslatio poſſeſſionis facta de re petita, ſi ille à quo petita, fuerit trāſtulerit eā verè,vel fictè poſtpetitionem ſiue in ordinario,ſiue in executiuis facta de ipſa re:ſed tali translatione non obſtante fiat executio tam perſonalis quàm realis,

lis,ac ſi conuetus,qui tranſtulit poſſideret,vel detineret.

Tradita poſſeſſione vigore, ſeu pro executione æſtimi, fructus vſque ad æſtimum redemptum ſint illius,qui æſtimum conſecutus fuerit.

In omnibus contentis in præſenti ſtatuto procedatur ſine libello,ſine ſtrepitu,& figura iudicij,& ſine remedio cuiuſuis appellationis,vel conſultationis; non tamen ſententiæ, ſeu pronuntiationes præiudicent partibus in iudicio ordinario,ſed iura earum remaneant in dicto iudicio ordinario ſalua,& illæſa.

De immobili diuidendo. Cap. IIII.

SI habens aliquod immobile commune cum alio,vel alijs,ſeu poſſidens pro ſuo bona fide voluerit illud partiri, teneantur magiſtratus (citatis participibus) non obſtante quocunque lapſu temporis præcipere æſtimatoribus, & ſeu mandatum illis dirigere, quòd accedant ad rem diuidi petitam, & ipſam diligenter inſpiciant: & ſi cognouerint poſſe recipere commodam diuiſionem, illam diuidant; ſi verò cognouerint non poſſe commodè diuidi, illud in ſcriptis referant.

In caſu diuiſionis faciendæ,teneantur æſtimatores dare partem ſuam illi, qui,vel cuius vxor,aut maritus haberet rem ſtabilem contiguam ab ea parte, ſi voluerit, & ſi contiguam à duabus partibus babuerit, ab ea parte, quam maluerit, ſi rem coutiguam per annos quatuor ante petitam diuiſionem ſine fraude habuerit, & ſi ex re diuidi poſtulata poterit diuidi pars commoda pro portione vnius participis ſic volentis,remanente reſiduo alijs pluribus participibus commodè coniunctim indiuiſo, licet inter ipſos commodè coniunctim indiuiſo, licet inter ipſos commodè in partes diuidi non poſſit, detur pars dicto volenti, & pro reſiduo fiat relatio,non poſſe commodè diuidi.

Facta relatione per æſtimatores quod tota res, vel pars,vt ſupra non poteſt commodam diuiſionem recipere, magiſtratus teneantur citatis participibus,ſeu legitima perſona pro eis ad inſtantiam cuiuſuis participis dictam rem ſeu partem reſpectiuè vt ſupra incantari,& ſubhaſtari facere per dies quindecim,& exinde vendere, & deliberare plus ceteris offerenti, & hæc ſummariè, de plano, ſine figura iudicij, & ſine libello.

De ceſſionibus, & delegationibus. Cap. V.

SI creditor debitorem creditori ſuo conſentienti delegauerit, vel etiam ſola voce debitori mandauerit, quòd creditori conſentienti ſoluat, non poſſit mandans reuocare, neque contrauenire, & debitor delegatus teneatur ſoluere creditori, & ab eo poſſit efficaciter conueniri pro dicto debito,nec pro eo poſſit amplius moleſtari à mandante,ſeu delegante,nec pariter ipſe delegans à ſuo creditore, cui feciſſet talem delegationem.

Si quis verò ſiue ſit ciuis Genuæ, ſiue de dominio acquiſiuerit titulo ceſ-

ſionis, vel alio quouis titulo, ab aliquo Genuenſi, ſeu de dominio iura, ſeu credita contra Genuenſem, ſeu quempiam de dominio non poſſit conuenire eum contra quem ceſſio facta eſſet, niſi coràm illo iudice, ſeu in illo foro, in quo cedens, ſeu transferens conuenire potuiſſet.

Si autem aliquis ſiue ciuis, ſiue de dominio acquiſiuerit iura alicuius extranei contra Genuenſem, ſeu de Dominio ſine voluntate debitoris, niſi ſubſiſtente legitima cauſa arbitrio Senatus, non poſſit audiri ab aliquo magiſtratu, nec illi poſſit reddi ius ſuper acquiſitis vt ſupra.

Nec poſſit aliquis ſiue ciuis, ſiue de dominio eſſe procurator, actor, ſyndicus, negotiorum geſtor alicuius clerici, perſonæ religioſæ, ſeu religionis contra laicos, ſine expreſſo conſenſu ipſorum laicorum.

Nulluſque cuiuſcunque conditionis exiſtat, poſſit titulo ceſſionis, vel alio quouis acquirere directè, vel indirectè decimas, nec iura alicuius Eccleſiæ contra Genuenſes, ſeu de dominio, nec pro prædictis eſſe procurator: qui contrafecerit cadat in pœnam dupli eius, quod decimæ, ſeu iura valuerint, & magiſtratus contrafacientem condemnet in dictam pœnam, aliàs ſyndicetur in libris centum pro qualibet vice, & vltra arbitrio ſyndicatorum.

Ceſsio, & translatio iurium non poſsit fieri in potentiorem ratione fori mutandi, ſeu priuilegij conſequendi, & facta non valeat niſi in eo foro, & ſub conditionibus, ſub quibus valuiſſet debitum, ſeu ius ceſſum in cedente, ſi ceſsio facta non fuiſſet, ſalua in reliquis diſpoſitione ſtatutorum, & iuris.

De debitore ſuſpecto detinendo. Cap. VI.

DEbitor ſuſpectus debeat incarcerari de mandato cuiuslibet magiſtratus, ad inſtantiā creditoris, ſiue debitum ſit purum, ſiue conditionale, ſiue ſit in eo appoſitus terminus ſiue non: & teneatur quilibet magiſtratus licentiam de cercercando concedere contra talem debitorem ad inſtantiam creditoris.

Debitor quoad contenta in præſenti ſtatuto intelligatur quis, quando de debito conſtat per publicum inſtrumentum, vel ſcripturam, cui fides adhiberi poſsit, vel per teſtimonium duorum ſaltem teſtium etiam minus legitimè receptorum, qui tamen (ſaluis contentis in præſenti capitulo) nullam fidem faciant, niſi legitimè recipiantur: quod fieri poſſit non obſtante priori teſtificatione non legitimè facta.

Debitor vero intelligatur ſuſpectus, ſi pro ſuſpecto iuratus fuerit à creditore vel à procuratore habente ſpeciale mandatum, vel à tutore, aut curatore minoris, vel ab inſtitore.

Declarato quòd pro debito dotis, & antefacti, cuius ſolutionis dies nondum ceſsiſſet, non poſsit aliquis ex forma præſentis capituli moleſtari, nec contra tales debitores licentia de ſuſpecto concedi, ſed ſeruari debeat ius commune.

Et ſimiliter declarato, quòd venditor alicuius rei immobilis, qui in venditione ſe non obligauerit ad fideiuſſores præſtandos, non poſsit occaſio

ne dictæ venditionis, vel obligationis propterea factæ detineri pro ſuſpecto, niſi poſt venditionem, & rei venditæ traditionem appareret aliquid, propter quod fideiuſsio dari deberet, quo caſu ſeruetur ius commune.

Si debitor vt ſupra ſuſpectus, & detentus voluerit relaxari, teneatur idoneam cautionem præſtare magiſtratui, vel notario pro creditore recipienti, vel creditori de ſe perſonaliter præſentando, & non per procuratorem, coràm ipſo magiſtratu, ſemper & quoties ex eius parte requiretur, & de ſtando iuri, & iudicato ſoluendo ſuper debito prædicto, ita vt reo præſentato coràm dicto magiſtratu in manibus caualerij ad ſcientiam creditoris, fideiuſſor vlterius non teneatur: aliàs ſoluere debeat creditori debitum ad mandatum magiſtratus, nec aliter poſſit dictus debitor detentus relaxari, ſed incarcerari.

Declarato tamen, quòd non obſtante quacunque promiſſione facienda, & fideiuſſione pręſtanda intelligatur ſemper, & ſit reſeruatum ius dicēdi de nullitate dictę detentionis, tàm in agendo, quàm in excipiendo tale quale competit.

Si detentus in continenti probauerit habere bona immobilia in ciuitate, vel dominio Genuenſi pro debito, pro quo detentus fuit, relaxari debeat, & poſſit illud facere coràm iudice, qui licentiam conceſſit; qui iudex ſit, & intelligatur competens etiam ſi aliàs non eſſet: & teneatur magiſtratus recipere ſuper eo teſtes, & probationes intrà horas viginti quattuor incipiendas ab illa hora quæ debitor fuerit detentus receptis inter rogatorijs admoniti ſi qua voluerit facere: qui creditor poſſit etiam intra horas duodecim computandas poſt dictas viginti quattuor horas probare ex aduerſo dictum debitorem eſſe adeò creditoribus oneratum, vt bona prædicta non ſint ſufficientia, vel idonea ad ſatisfactionē debiti prædicti.

Declarato, quòd detentus poſsit probationes facere etiam poſt prædictas horas viginti quattuor, & interim remaneat detentus, vel idoneam fideiuſsionem præſtet vt ſupra, ſub proteſtatione, quòd valeat, ſi probarē non poterit, habere bona immobilia, vt ſupra; qua fideiuſsione præſtita relaxetur, & huiuſmodi probationes fiant ſine figura iudicij, quibuſuis horis, etiam non iuridicis, reiectis exceptionibus incompetentiæ, & alijs quibuſuis, ſalua ſuſpicione notarij, vt infra.

Quando detentus adit notarium, qui ſcripſit licentiam, non poſsit idem notarius allegari, nec iurari ſuſpectus; quando verò habet recurſum ad alium notarium, ſi allegaretur, vel iuraretur ſuſpectus, debeat incontinenti allegans dare confidentes abſque citatione, & ſtatim ſubrogetur notarius receptis confidentibus, alioquin magiſtratus prouideat ſtatim de notario.

Quando probationes incipiunt fieri poſt præſtitam fideiuſsionem per detentum, procedi debeat ſeruata forma ſtatutorum, ſed coràm iudice, qui conceſsit licentiam, qui ſit competens, vt ſupra, etiam ſi alioqui non eſſet.

Et ſi probatum fuerit dictum debitorem, ſeu detentum eſſe idoneū in bo-

nis

nis ſtabilibus,& ſeu habere bona ſtabilia in ciuitate,ſeu dominio, ſuffi cientia pro dicto debito vt ſupra,relaxetur;relaxariq; debeat;ſi erit ad huc detentus,vel incarceratus,& ſeu reuocentur promiſſio,& fideiuſſio nes præſtitæ:vbi autem quis iurauerit aliquem ſuſpectum, & apparuerit euidenter ipſum non eſſe ſuſpectum,& veriſimiliter videatur calum nioſè iuraſſe,magiſtratus teneatur condemnare talem ſic iurantem ad omnia damna, intereſſe, & impenſas detenti,& ad pœnam ſoldi vnius pro qualibet libra quantitatis,pro qua detentus fuerat.

Fideiuſſores vt ſupra præſtiti non poſſint compelli ad præſentandū debitorem,ſeu illū,pro quo interceſſerunt, niſi facta per creditorem liquidatione ſui crediti contra debitorem,vel perſonam legitimam pro eo.

Non poſsint etiam huiuſmodi fideiuſſores approbati pro idoneis iurari ſuſpecti,niſi facta per creditorem liquidatione ſui crediti contra debitorem,& ſtatuto per iudicem termino fideiuſſori ad præſentandū debitorem; & præſentatione intra terminum non facta,quo caſu & tempore,poſſint dicti fideiuſſores iurari ſuſpecti in omnibus vt ſupra.

De decoctis,& debitore non ſoluendo. Cap. VII.

QVicunque comparuerit corām magiſtratu ruptorum, & docuerit ſe eſſe debitorem librarum mille,in plus,aſſerendo non poſſe creditoribus ſuis ſatisfacere,declaretur à dicto magiſtratu ruptus.

Si quis latitauerit,ſeu ſe abſentauerit mole creditorū,& ſit debitor librarum mille,vel ſupra,de quibus conſtet per teſtimonium trium teſtium, etiam ſummariè examinatorum, & atteſtantium ſaltem de publica voce,& fama,declaretur ruptus ad inſtantiam cuiuslibet ex creditoribus, facto prius proclamate in platea bancorum,& in contracta habitationis dicti abſentis,ſeu latitantis, quòd volentes opponere compareant intrà triduum;& nihilominus nulla oppoſitio admittatur, niſi vel deſiſtentia requirentis,vel oppoſitio,ſeu exceptio ſolutionis, vel indebiti facta per prætenſum debitorem perſonaliter,vel oppoſitio creditoris, vel creditorum aliorum habere debentium quadruplum eius,quod habere deberet ille,qui requireret:de quibus quo ad prædicta poſſit fieri ſummaria fides, quæ quo ad reliqua non præiudicet iuribus partium, inter ipſos tamen creditores opponentes,non poſſit eſſe neque connumerari vxor,neq; frater,neque pater,neq; filius, neq; nepos ex fratre, vel filio,neq; conſanguineus germanus,ſiue ex fratribus, ſiue ex ſororibus, & nullis oppoſitionibus ex prædictis factis,latitans, vel abſens vt ſupra,declaretur ruptus,& dies quo ſit factus ruptus,ſeu non ſoluēdo,ſiue decoctus,quo ſcilicet cępit latitare,ſeu ſe abſentare.

Et nihilominus ſi admitteretur aliqua ex ſupraſcriptis exceptionibus, & exinde creditor,qui deſtitiſſet,iterùm compareret, vel alius creditor, aut creditores maioris ſummæ,in qua etiam ille, qui prius comparuerat connumeretur,declaretur ruptus,facto proclamate vt ſupra,niſi fierent intrà tempus oppoſitiones ſupraſcriptæ.

Secuta declaratione rupturæ,omnia bona dicti rupti intelligantur effecta

creditorum, comprehenſis etiam illis, de quibus dictus abſens, ſeu latitans venditionem, ſolutionem, ſeu contractum aliquem feciſſet intra dies quindecim proximè præcedentes diem abſentiæ, ſeu latitantiæ.

De quibus bonis curam habeant deputandi ſiue à creditoribus, ſiue à magiſtratu ruptorum, quorum deputandorum cura, & officium erit libros, & ſcripturas recuperare, & bona ipſa reſtringere, & ponere in tot pagis comperarum ſancti Georgij, pro ipſis ſoluendis cui, vel quibus de iure erunt ſoluendæ, vel pro repartiendis inter dictos creditores.

Quòd ſi deputati prædicti pecunias, vt ſupra in pagis non expoſuerint, teneantur verſus creditores, etiam ad intereſſe, ad rationem cambiorũ, & recambiorum vſq; ad integram ſolutionem; & intelligantur legitimè conſtituti in mora ſtatim quòd aliquid exegerint.

Non præiudicent prædicta, & infraſcripta creditoribus habentibus hypothecam, pignus, vel fideiuſsionem, ſed vxor abſentis, vel latitantis ſolutionem ſuam prius conſequi teneatur in locis comperarum ſancti Georgij, aut pagis, aut numerato in cartularijs earum, & in effectibus aliarum comperarum Reipublicæ ſi aderunt, antequam ad alios effectus regreſſum habere poſſit.

In cæteris inter creditores, & quo ad omnia de decoctis ordinata, habeatur ratio ad quantitatem ſummarum crediti, & non ad numerum creditorum.

Conficiatur inuentarium de omnibus libris, ſcripturis, bonis, & effectibus dicti abſentis, ſeu latitantis, & omnia annotentur in actis notarij magiſtratus ruptorum, per quem fieri debeat nota in dictis libris, ad hoc vt in eis exinde nihil adiungi poſſit.

Occultantes perſonam abſentis, ſeu latitantis, vel occultantes libros eiuſdem, ſi intra tempus ſtatuendum per magiſtratum in proclamate publico emittendo in platea bancorum, & in contracta habitationis dicti abſentis, vel latitãtis, & ſeu ſtatuendum in notificationibus ſingulariter faciendis, admoniti nõ manifeſtauerint prædicta in actis magiſtratus, intelligantur, & ſint in ſolidũ obligati cum abſente, vel latitãte erga omnes creditores, & quemlibet eorũ, excluſis tamẽ quoad perſonam debitoris manifeſtandã, patre, matre, vxore, filijs, fratribus, ſororibus, ſocero, ſocru, genero, nuru, & deſcendentibus ab ipſo debitore.

Occultantes alias ſcripturas, ſeu aliqua de bonis dicti debitoris malitioſè iudicio dicti magiſtratus, & non manifeſtantes intrà tempus, vt ſupra cadant in pœnam ſoluendi capitale pretij bonorum, ſeu effectuum aut creditorum cõtentorum in ſcripturis, ſeu eò vſq; arbitrio dicti magiſtratus: quæ pœna vnà cum bonis debitoris ſit applicata ad ſoluendum creditoribus, excluſis tamen à præſenti pœna illis, qui eſſent debitores dicti decocti, licet non manifeſtarent.

Et prædicta locum habeant etiam ſi ruptus accordium cepiſſet cum ſuis creditoribus, & creditores feciſſent renuntiationem.

Deputati poſſint, & debeant vendi facere in publica callega omnia bona, tàm mobilia, quàm immobilia rupti, & pretium conuertere in pagis ſancti Georgij, vt ſupra.

Prædicta

Prædicta omnia tàm circa recuperationem librorum, bonorum, & ſcripturarum, quàm venditionem eorum, poſsint fieri per magiſtratum antequam deputati eſſent conſtituti; fieriq; debeat inuentarium, & libri, ſcripturæ, & bona reponi in loco tuto arbitrio magiſtratus vſquequò deputati fuerint electi, vel bona vendita.

Perſona abſentis, ſeu latitantis, eiuſq; bona, & ſcripturæ poſsint de mandato magiſtratus, ad inſtantiam cuiuſuis ex creditoribus detineri, capi, & arreſtari in quacunque domo, habitatione, ſeu loco, cuius claues eſſe ſolerent penès eum; & vlterius in quacunq; domo, & loco, in quo veroſimiliter eſſe poſſent, ſiue ex depoſitione teſtium, etiam deponentium de credulitate, & non legitimè examinatorum, vel ex alijs indicijs arbitrio magiſtratus: imo omnia loca, & domus planæ fieri debeāt quibuſcunq; miniſtris propterea mittendis per magiſtratum: & ſi quæ fraudes, ſeu ſubterfugia fierent circa prædicta, arbitrio dicti magiſtratus, poſsit ipſe magiſtratus cum voto Rotæ criminalis, vel ſaltem Prætoris Genuæ procedere contra quoſcunq; etiam criminaliter pro habenda veritate prædictorum.

Creditores abſentis, ſeu latitātis debeant deputare tres, vel quatuor, aut quinque ex ipſis, pro procuranda indemnitate creditorum, reſtringendis bonis, & alijs faciendis: quod ſi intrà dies quindecim ab abſentia, vel latitantia debitoris non fecerint, debeant deputati creari à magiſtratu ad inſtantiam cujuſuis creditoris, qui poſsit deputationes ipſas confirmare, & etiam conſtitutiones actorum, & procuratorum tàm intra, quàm extra dominium, & ſubrogationes deputatorum ſiue à creditoribus, ſiue à magiſtratu fiant per dictum magiſtratum, factis illis diligentijs, quæ ipſi videbuntur.

Dos vxoris decocti poni debeat in locis, ſeu pagis comperarum ſancti Georgij, ſeu alio loco tuto arbitrio magiſtratus, & de fructibus dictæ dotis debeant per magiſtratum decerni alimenta vxori, & familiæ dicti rupti; & ſi quid de dictis fructibus ſupererit vltra dicta alimenta, vſque ad medietatem fructuum dictæ dotis, ſpectet, & applicari debeat viuente marito ad extinctionem quantitatum per dictum ruptum debitarum ad ratam crediti.

Debitores rupti, ſecuta ruptura, ſeu declaratione, teneantur abſq; aliqua intimatione ſoluere quicquid dare debēt dicto rupto, deputatis, ſi aderunt, ſi minus, ponere in ſancto Georgio ſub nomine magiſtratus, pro ſolutione ſui debiti, & hoc intra menſes tres immediatè ſecuturos à dicta ruptura, ſeu declaratione; alioquin teneantur, & obligati ſint non ſolum ad capitale, ſed etiam ad intereſſe cambiorum, & recambiorū, per inde ac ſi fuiſſent obligati erga creditorem, ſi non eſſet ruptus, & ab eo legitimè conſtituti eſſent in mora.

Rupti intelligantur, & ſint ipſo iure priuati nobilitate, & non poſsint admitti ad aliquod officium, magiſtratum, honorem, aut beneficium Rei publicæ: & ipſi, eorumq; vxores etiam poſt factum accordium non poſſint deferre pro ornatu, neque pro veſtitu aurum, argentum, gemmas, annulos, neq; ſetā ſub pœna ſcutorū quinquaginta pro qualibet vice:

nec poſſint reſtitui aduerſus prædicta, niſi prius in caſu non ſecuti accordij cum ſuis creditoribus, ſoluerint totum eorum debitum cum intereſſibus vſq; ad inregram ſolutionem;vel niſi prius in caſu ſecuti accordij cum creditoribus adimpleuerint dictum accordium,& ſoluerint omnibus ſuis creditoribus ſaltem capitale integrè.

Declarato quòd quo ad contenta in proximè præcedēti particula de officijs, magiſtratibus,honoribus,& beneficijs Reipublicæ intelligantur rupti omnes illi, qui non ſoluiſſent eorum creditoribus capitale integrum ad rationem ſoldorum viginri pro libra.

Si videretur magiſtratui decoctum vſum fuiſſe aliqua malitia, & eius rupturam non pendere ſimplicirer à mala fortuna,poſſit idem magiſtratus cum voto tamen Rotæ criminalis procedere contra huiuſmodi ruptum etiam criminaliter, & eum punire vſque ad vlrimum ſupplicium excluſiuè,vt videbitur conuenire, habitis opportunis conſiderationibus,& hæc ſine præiudicio iuriſdictionis iudicum criminalium.

Si creditores alicuius rupti cōuenerint cum eo,& accordium firmauerint & concurrant ſeptem octauæ partes creditorum, reliqua octaua poſſit per magiſtratum includi in dicto accordio: quo caſu pars incluſa cenſeatur, ac ſi cum alijs conſenſiſſet, & partes creditorum inrelligantur ſemper de quantitate crediti,& habito reſpectu ad quantitatem crediti,non autem ad numerum creditorum.

Excludantur ſemper,& excluſi intelligantur creditores habentes pignus, hypothecam,vel fideiuſsionem,niſi ſeptem octauæ partes creditorum habentium hypothecam conſentirent: quo caſu reliqua octaua pars credirorum habentium hypothecam,poſsit includi,dummodo habeat hypothecam inferiorem,vel parem illis,qui conſenſiſſent.

Si verò aliquis ex creditoribus,qui in accordio cōſenſiſſet, haberet à debitore meliorem conditionem,ſiue in quantitate,ſiue in tempore, ſiue in cautione alijs creditoribus ſine eorum ſcientia,vel ſine licentia magiſtratus, cadat ipſo iure, & facto in obligationem ſoluendi pro dicto debitore omnibus alijs creditoribus ſupra plus ab accordio vſque ad complementum debiti principalis,hoc eſt, vſq; ad ſolidos viginri pro qualibet libra,ad quam integram ſolutionem remaneat etiam obligatus inſolidum debitor non obſtante quitatione,& accordio ſecutis.

Tractantes feriarum Bezenſoni,Placentiæ,& aliarum ciuitarum, & locorum,in quibus pro tempore fierent feriæ per nationē Genuenſem, qui decoquerent in dictis ferijs habeantur ac ſi Genuæ decoxiſſent; & ipſi quo ad creditores Genuenſes ſubiaceant omnibus ordinibus per inde ac ſi latitaſſent,ſeu ſe abſentaſſent in ciuitate.

Alij verò decoquentes in alijs mundi partibus extra dominium teneantur intra menſes ſex immediatè ſecuturos à ruptura,qui poſsint ex cauſa prorogari per magiſtratum in vna, ſeu pluribus vicibus per alios menſes ſex præſentare coràm magiſtratu accordium captum cum eorum creditoribus, vel ordinem deputatorum legitimè electorum in loco rupturæ,& nihilominus ſubiaceant præſentibus ordinibus, & pœnis,& non poſsint gaudere beneficijs,ſeu gratijs conceſsis illis, qui ſe

præſen-

præſentarent abſque ſaluocondúctu cum libris, & ſcripturis pro vt infra, niſi intra dictum tempus ſe præſentarent perſonaliter abſq; ſaluocondúctu in fortijs dicti magiſtratus, vel fidem authenticam facerent, quòd in locis, in quibus reſpectiuè ſecutæ ſunt rupturæ, ſe præſentauerunt in fortijs iuſtitiæ abſque ſaluoconductu cum libris, & ſcripturis; excluſi tamen a præſenti ordine intelligantur illi, qui a deputatis; vt ſupra legitimè electis in loco rupturæ haberent excuſationem, & fidem excuſationis a dicta præſentatione facienda, quæ excuſatio videretur idonea magiſtratui.

Si debitor conſtituerit ſe perſonaliter in fortijs magiſtratus, abſque aliquo ſaluoconductu, cum pręſentatione librorum, & ſcripturarum, & manifeſtatione bonorum ſuorum abſque fraude, arbitrio magiſtratus, aſſignetur eidem per dictum magiſtratum domus debitoris, vel alia, quæ ſit intra mœnia ciuitatis pro carcere, abſque aliqua fideiuſsione, ſed cum ſola promiſsione debitoris de obſeruando dictã domum pro carcere; ex qua non poſsit recedere niſi diebus feſtiuis de præcepto in mane pro audiendis diuinis, & niſi cum licentia magiſttatus in illis diebus, in quibus dictus magiſtratus dabit audientiam, alias repertus extra dictam domum poſsit incarcerari ad inſtantiam creditorum, & cuiuslibet eorum, nec ei concedatur amplius gratia dictæ domus.

Ipſe ſicut ſupra domi carceratus manere poſsit per menſes octo, qui per magiſtratum prorogari poſsint per alios menſes octo ad hoc, vt interim poſsit, vel compoſitionem capere, vel prouidere aliter rebus ſuis: interim tamen poſsint, & magiſtratus, & deputati bona reſtringere, & alia facere, vt ſupra, dummodo tamen interim pecuniæ non repartiantur, ſed ponantur in ſancto Georgio in tot pagis ſuper magiſtratum, ſeu ſuper deputatos ad hoc, vt ſeruiant accordio interim capiendo durantibus dictis menſibus ſexdecim: in quibus ſi dictus ruptus, vt ſupra ſe præſentans accordium ceperit cum tribus quintis partibus ſuorũ creditorum, poſsint duę reliquę quintæ partes includi per magiſtratum; nec opus ſit ſeptem octauis partibus, vt in alijs accordijs, ſed tranſactis dictis menſibus ſexdecim, & accordio, ſeu compoſitione non facta; creditores poſsint procedere contra debitorem, & pecuniæ poſitæ in ſancto Georgio remaneant deputatis abſque aliqua obligatione.

Et ſi dictus præſentans in omnibus, vt ſupra, accordium, ſeu compoſitionem ceperit intra dictum tempus, completo accordio, remaneat reintegratus ad nobilitatem, magiſtratus, dignitates, officia, & beneficia Reipublicæ; & gaudita, ſeu vſusfructus dimidiæ dotis vxoris ſuæ, quæ vt ſupra aſsignata eſt creditoribus, non remaneat, nec ſit creditoribus aſsignata.

Et licet aliquis ſe abſentaſſet, vel latitaſſet ſi comparuerit intra menſem a die abſentię, ſeu latitantiæ, & ſe conſtituerit perſonaliter in fortijs magiſtratus, & præſentauerit libros, & ſcripturas abſque ſaluoconductu, & præſtiterit fideiuſsionem erga ſuos creditores pro quarta parte, debeat ei dari domus ſua, vel alia intra mœnia Genuæ arbitrio magiſtratus pro carcere per menſes octo, qui prorogari poſsint per alios

octo,cum conditionibus,vinculis,& alijs, pro vt ſupra; & talis ſic præſentans gaudeat priuilegio faciendi accordium cũ tribus quintis partibus,vt ſupra; & non poſsit magiſtratus contra eum procedere criminaliter etiam ſi ante occultaſſet ſcripturas,& bona: & vlterius completo accordio poſsit reintegrari ad nobilitatem,magiſtratus, dignitates, officia, & beneficia Reipublicę cõcurrentibus ſaltem quattuor ex quin que officialibus ruptorum.

Si vllo vnquam tempore, etiam facto accordio conſtiterit quòd aliquis ex debitoribus,vt ſupra ſe pręſentãtibus vſus fuerit aliqua fraude, aut in ſcripturis, aut occultando bona, aut aliter in præiudicium creditorum non poſsit frui beneficio gratiarum, vt ſupra reſpectiuè conceſſarum,imò non obſtante quacunque quitatione,& accordio, poſsint creditores habere actionem exigendi reſiduum crediti vna cum intereſsibus vſque ad integram ſolutionem: quo caſu ad commodum creditorum,accordia,quitationes,& alia intelligantur facta in fraudem,& nõ valere,neque ipſis creditoribus præiudicare debere.

Magiſtratus dominij teneantur ad requiſitionem magiſtratus ruptorum, & ad inſtantiam cuiuſuis creditoris incarcerari facere huiuſmodi debitores ſe abſentantes, & eos tranſmittere ad ipſum magiſtratum expenſis dicti creditoris.

Iam exiſtens in carcere non poſsit tranſmitti ad officium ruptorum, neq; declarari ruptus,& declaratio facta non valeat, nec cõpoſitiones pręiudicent illis,qui conſenſerint,nec in eis includi poſsint illi, ad quorũ inſtantiam eſt incarceratus,vt ſequeſtratus.

Si vxor rupti fuerit foreſtata,non poſsit cedere, neq; transferre iura ſuarum dotium,neque alia iura contra maritum,neque audiri poſsit ipſa, neque ille,cui ceſſerit, vel in quem tranſtulerit iura ſua, neque ipſius agentibus,ſeu agere volentibus ius reddi poſsit, ſed audientia denegetur durante matrimonio,ſed ſoluto ipſo matrimonio,& vxor,& ceſsionarij poſsint agere, requirere, & petere perinde, ac ſi vx or nunquam foreſtata fuiſſet.

Ceſsiones, dationes in ſolutum, & aliæ diſpoſitiones bonorum factæ per debitorem ad fauorem alicuius, ſeu aliquorum ex ſuis creditoribus intra dies quindecim immediatè antecedentes diem rupturę, ſeu abſentationis ſint nullæ,& habeantur pro non factis.

Quando creditor debitoris non ſoluendo,ſeu vergentis ad inopiam, aut bonorum defuncti non ſufficientium,ſeu non ſoluendo acceperit vltra ſuam ſortem,& expenſas legitimas tam in conſecutione æſtimi, quam in re æſtimata factas,& in bonis dicti debitoris viui, vel defuncti, non ſit vndè omnibus creditoribus ſatisfieri poſsit, talis creditor ſit contentus ſua ſorte,& expenſis legitimis;& teneatur rem,quam accepiſſet reſtituere creditori, vel creditoribus alijs, qui ipſi ſoluerent ſortem, & expenſas legitimas in pecunia numerata intra annos quinque computandos a die,qua dictus creditor rem ipſam habuiſſet, quo quinquennio elapſo alij creditores in prædictis nullatenus audiantur.

Declarato quòd durante quinquennio quilibet creditorum ſoluendo

ratam

ratam vt ſupra poſſit participare in re, etiam ſi iam eſſet recuperata ab aliquo alio ex creditoribus, & inter ipſos intelligatur rata ſecundum, quantitates, quas habere deberent.

Et quando creditor vt ſupra ſortem ſuam duntaxat, & legitimas expenſas recepiſſet in bonis immobilibus, nec eſſet in bonis debitoris vnde poſſet alijs creditoribus ſatisfieri, teneatur dictam rem tradere alij creditori, ſeu creditoribus, qui ſoluerent ipſi ſortē, & expenſas vt ſupra, & magis duodecim pro centanario quantitatis, pro qua dicta res immobilis fuiſſet in ſolutum data, & hoc ſi creditor volens vt ſupra ſoluere erit in dominio, intra menſes ſex à die dictæ dationis inſolutum, ſi verò erit extra dominium intra menſes decem octo, à dicta die, niſi tali caſu facta oblatione de dicta ſorte, expenſis, & duodecim pro centenario, ille cui res vt ſupra in ſolutum data fuiſſet, vellet ſoluere, & cum effectu ſolueret dicta duodecim pro centenario, & pro tanto pluri rem ipſam pro ſe retineret.

Declarato ſimiliter, quòd durantibus temporibus reſpectiuè ſupraſcriptis, poſſit quilibet creditor participare in dicta recuperatione ſoluendo intra tempus ad ratam vt ſupra, etiam ſi res iam ab aliquo ex creditoribus eſſet recuperata.

Quæ quidem duodecim pro centenario in vtroque caſu cedant, & cedere debeant in ſolutionem, & ad beneficium aliorum creditorum, ſecundum potioritatem ipſorum, & ad ratam crediti eorum, comprehenſo etiam ipſo ſoluente.

Et prædicta omnia habeant etiam locum in creditore hypothecario quando prior hypothecarius creditor ſolutionem accepiſſet, & ſequēs ſolueret vt ſupra; ſed inter ipſos hypothecarios procedatur ſecundum potioritatem, & iura eorum, & non ad ratam.

Illi verò, qui vt ſupra reſpectiuè bona debitoris recuperauerint ſuccedant pro ea ſumma, quam ſoluerint tantum iuribus, & hypothecis creditoris, qui ſolutionem in re conſecutus fuiſſet.

Si quis rem aliquam immobilem emerit à debitore exinde facto non ſoluendo vt ſupra, & creditor non hypothecarius intrà annum vnum à die venditionis, & non vltra vellet ſoluere emptori pretium, quod emptor ſoluiſſet, & expenſas ripæ, cenſariæ, & alias, quas feciſſet, teneatur dictus emptor rem ipſam reſtituere, habito pretio, & expenſis vt ſupra, niſi vellet cum effectu ſupplere iuſtum pretium dictæ rei, arbitrio æſtimatorum, quo caſu rem ſibi retinere poſſit ſupplendo dictum pretium.

Et ille, qui voluerit redimere, ſeu habere vt ſupra bona contenta in æſtimo, ſiue in datione inſolutum teneatur etiam reficere impenſas vtiles, & neceſſarias tali creditori.

Solutiones factæ bona fide per quemcunq; ſiue in pecunia numerata ſiue in bancis, ſeu cartularijs, vel per dationem in ſolutum de mercibus ſeu de nominibus debitorum, creditoribus ſuis, & re vera habere debētibus, etiam quòd habeant poſteriora, vel minus potentia iura, ſiue reſpectu temporis, ſiue priuilegij, ſiue hypothecæ, firmę, & ſtabiles ſint, ac eſſe, & permanere debeant, neque poſſint reuocari, neque dictæ pecu-

niæ,

niæ,credita,merces, & nomina debitorum vt ſupra in ſolutum data aduocari per aliquem,ſeu aliquos alios creditores dicti debitoris vt ſupra ſoluentis,vel in ſolutum dantis,etiam quòd eſſent potiores, anteriores vel magis priuilegiati ratione temporis priuilegij,vel hypothecæ in bonis dicti debitoris,illis, qui dictam ſolutionem,ſeu dationem in ſolutũ recepiſſent ſaluo tamen iure quibuſcunque creditoribus in alijs bonis dicti debitoris,vel quę fuiſſent ſua,aut ſibi obligatá,vt eis de iure competit,ac firmis etiam manentibus ſupra diſpoſitis,& ordinatis.

Per prædicta tamen nullum fiat præiudicium creditoribus hypothecarijs quominus poſſint aduocare dictam rem,tàm ab emptore,quam à dictis creditoribus non hypothecarijs,ſecundum diſpoſitionem iuris.

De donationibus in fraudem creditorum factis. Cap. VIII.

DOnationes factæ per debitorem intra annos decem ante contractum debitum retro numerandos patri, matri, fratribus filijs, nepoti ex filijs,ſeu fratribus,ſeu ſororibus,vxori durante matrimonio præſumantur facta in fraudem creditorũ,& ſi non aderunt alia bona expedita,in quibus poſſint creditores ſolutionem conſequi,magiſtratus teneantur, & debeant ita eas pręſumere,& audire creditores pędictos,illiſque ius reddere,non obſtante dicta donatione,quæ nulla,& prorſus inanis habeatur,ac ſi nunquam facta fuiſſet.

De fideiuſſore in iudicio præſtito, ſeu moleſtato. Cap. IX.

SI fideiuſſor,vel quicunq; pro alio ſe ſe obligauerit, & de cõſenſu illius fuerit in iudicio moleſtatus concedatur licentia expedita dicto fideiuſſori,contra principalem debitorem, ad hoc vt conſeruet ſine damno ipſum fideiuſſorem.

Si fideiuſſor duntaxat fuiſſet moleſtatus in iudicio, principalis eum conſeruare debeat per pręſtationem fideiuſſionis idonee,alias carceretur; & ſi fideiuſſor fuiſſet detentus ipſum liberari faciat:ſi verò ſoluiſſet ſũmam, pro qua fideiuſſiſſet quod reſtituat; & hæc vltra expenſas, damna,& intereſſe.

Obligatio fideiuſſorum præſtandorum in iudicijs duret per annos quinque à die præſtitæ fideiuſsionis,& trãſactis dictis annis quinque finiat: duret tamen ſi intrà dictos annos quinq; incępta fuiſſet cauſa contra fideiuſſores: & hoc ad beneficium eorum, qui cauſam mouiſſent, & ea durante ſi quinquẽnium finiret(ſaluo ſemper quòd ſi per ſtatuta fuiſſet in certa ſpecie fideiuſſionum appoſitus terminus longior vel breuior) intelligatur durare per dictum terminum appoſitum, & ſaluo ꝙ fideiuſſio iudicio ſiſti,duret ſecundum eius naturam cum inſtantia.

Iudices aduerſus dictos fideiuſſores ſint etiam illi magiſtratus reſpectiuè; in quorum actis fideiuſſores promiſſerũt,etiam ſi alioqui eſſent iudices incompetentes:qui magiſtratus procedere poſſint,& debeant ſecundũ naturam illius cauſæ, in qua præſtiti fuerunt fideiuſſores, & in dictis fide-

fideiuſſionibus repetendis non ſoluatur aliqua gabella.

Iuriſperiti, & cauſidici non poſſint fideiubere, nec intercedere in cauſis, quas patrocinantur;& notarij non poſſint fideiubere neque intercedere in cauſis, quæ in eorum actis vertuntur; & ſi fieret interceſſio, vel fideiuſſio per præfatos, ſeu aliquem prædictorum ſit nulla, & nullius roboris, ac habeatur pro non facta:& qui fideiuſſiſſent, teneantur ad expenſas erga partem aduerſam ſi propterea proceſſus annullaretur.

De ſaluiſconductibus. Cap. X.

SAluiconductus generales, qui concedi ſolent debitoribus, non fiant, nec concedantur per aliquem, niſi per Senatum ſolùm, & antequam concedantur fieri debeat proclama palàm,& alta voce, ac verbis expreſſis, & non clandeſtinè in ciuitate Genuæ, in foro mercatorio, per tres vices tribus diebus continuis iuridicis in mane, in quibus aſſignetur tempus ſaltem trium dierum ad opponendum ſaluoconductui requiſito: & ſi petens ſaluumconductum habitaret extra ciuitatem Genuæ, fiant etiam ſimilia proclamata vbi conſueuerunt fieri proclamata curiæ loci habitationis,& ſeruatis prædictis non concedatur ſaluuſconductus niſi per annum,& cum contrabanno dierum octo.

Excludantur tamen omnes illi, qui intrà triduum, vel ante, aut poſt ante conceſſionem ſaluiconductus oppoſuiſſent; & oppoſitiones ſcribi debeant in Cancellaria in libro iuxtà ordinem Senatus, & durent per menſes ſex à die ipſius oppoſitionis factæ: quibus ſex menſibus tranſactis habeantur pro non factis, niſi denuò factæ forent intra tempora prædicta.

Declarato quòd reſpectu pauperum,& miſerabilium perſonarum,& præcipuè incolarum, pagorum,& terrarum dominij, poſſit concedi ſaluuſconductus etiam abſq; proclamatibus, ſed duntaxat in vna ſeu pluribus vicibus vſq; in menſes ſex tantum cuilibet debitori; aliter verò cõ ceſſus ſit nullus,& inualidus tanquam obreptitius,& ſubreptitius.

Quicunq; à locis, ſeu partibus extra dominium exiſtentibus conduxerint ad ciuitatem Genuæ frumentum, legumina, vel vinum; dummodo con ducat vas nauigabile oneratum ſaltem pro duabus tertijs partibus prædictis rebus,& frumentum, ſeu legumina aſcendant ad minas centum, ſeu vinum ad metretas ſexaginta,& cum vaſe ipſo venerint à loco onerationis habeant ſaluumconductum perſonalem, & pro dictis rebus, & earum pretio per annum vnum à die appulſus cum contrabamno menſium trium.

Declaratio an deferentes prædicta obſeruauerint, quæ debebant: & ideò frui debeant ſaluoconductu, nec ne, ſpectet ad Senatum,& fieri debeat ſub iudicio calculorum; & nihilominus tempus dicti ſaluiconductus incipiat à die appulſus, etiam ſi declaratio fieret poſtea.

Declarato quòd ſi deferens vt ſupra accederet cum nauigio ad aliquem locum dominij veniendo recta via, non poſſit in perſona, neq; in dictis bonis moleſtari.

Item

Idem ſaluuſconductus vt ſupra conceſſus conducentibus frumentum,ſeu legumina,vel vinum,intelligatur etiam conceſſus, & concedatur nauibus,nauigijs,& vaſis nauigabilibus conducentibus dictum frumentũ, legumina,vel vinum vt ſupra, & patrono, nautis, & alijs ſtipendiatis eorum,& mercibus,& nautis eiuſdem viagij,& alijs rebus exiſtentibus tunc in dictis vaſibus.

In ſaluiſconductibus non intelligantur comprehenſa debita gabellis, nec debita Reipublicæ,neq; comperis ſancti Georgij,nec debita pro ſetis, & lanis datis ad manifacturandum,neq; debita ſtipendiorum nauium niſi expreſsè dicatur.

Omnes ſaluiconductus durent duntaxat per tempus in eis appoſitũ abſq; aliquo tempore contrabanni, etiam ſi non eſſet contrabannatus.

Contrabanna, ſeu notificationes eorum, exequantur perſonaliter, niſi per Senatum aliter fuerit ordinatum.

Durante ſaluoconductu generali vel frumenti, vel vini non poſſit alius ſaluuſconductus impetrari,& impetratus non valeat.

Syndicus vnus pro qualibet communitate dominij,ad ciuitatem pro negotijs dictæ communitatis, de quo conſtet per ſcripturam publicam, habeat ſaluumconductum perſonalem pro debitis ciuilibus per quindecim dies,& per tempus longius vſq; in menſes tres ſi habuerit fidem Senatus, vel alicuius ex magiſtratibus dependentia alicuius litis vel negotij pro communitate.

Saluiconductus pro debitis, qui conceduntur ratione indulgẽtiarum, ſeu feſtiuitatum,vt ſunt indulgentiæ ſancti Ioannis Baptiſtæ,ſuffragij pauperum, & hoſpitalium concedantur per Senatum per tempus quod ei videbitur vſq; in dies quindecim pro quolibet.

Saluiconductus pro cauſis criminalibus,qui cõceduntur illis, qui denuo inquiruntur ad effectum,vt ſe conſtituant in fortijs iuſtitiæ pro eo, pro quo denuò inquiruntur,concedantur per Senatum ſolum etiam quòd eſſent banniti ex quacunq; cauſa,nulla excluſa.

Alij verò ſaluiconductus pro bannitis, non poſsint concedi niſi per eos, qui poteſtatem habent huiuſmodi bannitos reſpectiuè remittendi.

Declarato tamẽ,quòd duo Collegia poſſint ex aliqua iuſta cauſa eorum iudicio concedere bannitis illis, qui ab ipſis remitti non poſſunt ſaluumconductum in vna,ſeu pluribus vicibus per menſes ſex tantũ, excluſis rebellibus, & damnatis pro crimine leſæ maieſtatis diuinæ, & humanæ, quibus non poſsint dictum ſaluumconductum concedere,niſi pro cauſa publica, & ardua eorum arbitrio, pro tempore prædicto tantum, concurrentibus ſaltem quattuor ex quinque partibus ſuffragiorum.

Ceteri omnes ſaluiconductus concedantur per Senatum ſolùm, & declaratio an quis frui poſsit aliquo ſaluoconductu ſpectet ad Senatum, poſsint tamen Dux, & duo Gubernatores in palatio commorantes quando Senatus non eſt congregatus relaxari facere detentos contra formam ſaluiconductus,ſi eis videbitur.

De

De petente debitum ſolutum. Cap. XI.

SI quis coràm aliquo magiſtratu, aut delegato, vel arbitro, vel arbitratore ſiue ſuo, ſiue alieno nomine, ſiue ex iure ſibi ceſſo, petierit aliquod debitum, de quo ipſemet ſolutionem recepiſſet, vel alius de eius voluntate, & ſcientia, quam intelligatur habere, quando eſt in loco, vbi debitum exactum fuit, petens ipſe cadat ipſo iure in pœnam decem pro centenario ſummæ petitæ, applicatam parti, & ad ſoluendum eidē damna intereſſe, & impenſas: ſi verò ſolutionem ſummæ, aut rei petitæ conſecutus ſecundo fuerit, cadat in pœnam triginta trium pro centenario applicatam parti, & ad reſtituendum rẹceptum, & ad ſoluendū damna, impenſas, & intereſſe, ad quas ſummas reſpectiuè tàm petens, quàm fideiuſſor, aut alius obligatus condemnari debeant, ſiue petitio ſit ordinaria, ſiue ſummaria, ſiue executiua: & intelligatur data petitio, reſponſione rei ſecuta.

Declarato quòd principalis, qui exegiſſet, exiſtens in loco, in quo procurator peteret, poſſit ante ſententiam latam ad euitandas pœnas deſiſtere, dummodo ſoluat damna impenſas, & intereſſe.

De ſocietatibus, ſeu rationibus mercatorum. Cap. XII.

SOcij, ſiue participes ſocietatis, vel rationis, quorum nomen in ea expenditur, teneantur in ſolidum pro omnibus geſtis, & erga omnes, & ſingulos creditores rationis, ſiue ſocietatis.

Socij verò, ſeu participes, quorum nomen non expenditur non intelligantur, nec ſint, in aliquo obligati vltra participationem, ſeu quantitatem, pro qua participant; & nihilominus percipere poſſint pro eorum rata participationis lucra, & beneficia quantacunque fuerint, etiam ſi de quauis ſumma exceſſerint eorum participationem, niſi aliter inter eos conuentum fuerit, & vbi appoſitum fuerit tempus per quod durare debeat ſocietas: ſocij etiam expendentes nomen, qui non adminiſtrāt, non teneantur de adminiſtratis per alios, elapſo tempore ſtatuto, niſi appareat de eorum conſenſu tacito, vel expreſſo, quòd procedat etiam reſpectu loci, ſeu locorum vbi, ſeu pro quibus negotiatio, ſeu ſocietas impoſita fuerit.

Socij autem, quibus non ſpectat adminiſtratio, non teneantur reddere rationem alijs ſocijs, ſeu participibus de adminiſtratis per alios, & in omnem caſum primo conueniri debeant, qui adminiſtrauerint, niſi aliter inter eos conuentum fuiſſet.

Creditores huiuſmodi ſocietatum ſiue rationum, ſiue ſint ſub nomine vnius tantum, ſiue plurium, ſiue in dominio, ſiue extra, in rebus, & bonis ſocietatum, ſeu rationum, præferantur quibuſcunq; alijs creditoribus ſociorum ſingulorum, vel proprio, vel quouis alio nomine; & in dictis rebus, & bonis dicti creditores intelligātur, & ſint potiores, & anteriores tempore, hypotheca, & priuilegio; dictæq; res, & bona intelli-

gantur dictis creditoribus hypothecata ſpeciali pignore cum priuilegio, ita vt præferantur, & præferri debeant dotibus, & alijs quibuſcũq; excepto eo, qui rem ſuam, vel quondam ſuam prætenderet.

Socij, & alij quicunq;, qui rationes, ſeu ſocietates adminiſtrabunt, teneantur etiam durante ſocietate ad ſimplicem requiſitionem cuiuslibet ſociorum, ſeu participum, abſq; aliqua mora, ſeu dilatione oſtendere, & plenè, ac libere copiam facere ſemper, & quandocunq; de omnibus libris, & ſcripturis dictæ ſocietatis, ſeu rationis.

Quilibet præpoſitus, inſtitor, & adminiſtrator cuiuſuis ſocietatis, ſeu negotiationis in quauis mundi parte; & quicunq; alij, qui aliena negotia adminiſtrauerint teneantur reſtringere, & recuperare omnes libros ſcartafacia, & alias ſcripturas ſpectantes quouiſmodo dictæ ſocietati, ſiue negotiationi, aut adminiſtrationi, & de eis copiam facere, & eas deponere in iudicio, ſiue penès tertiam perſonam confidentem partibus, ad ſimplicem requiſitionem cuiuſuis ex ſocijs, ſeu participibus; & pariter reddere bonam, veram, & legalem rationem pro tempore ſuæ adminiſtrationis; alioquin poſſit etiam contra eos procedi pro crimine baratariæ, ſeu de his, qui de ære alieno aliter diſponunt quàm Dominus ſtatuit.

Teneantur inſuper ſocij, & qui adminiſtrabunt, & alij ad id obligati rationem reddere participibus, ſiue alijs ſocijs in ciuitate Genuæ, ſeu dominio, ciuitate, ſeu in loco, de quo erant, ſeu in loco eorum fori competentis de adminiſtratis cum reliquatus ſolutione, non obſtãte quòd ſocietas ſeu ratio fuiſſet impoſita, & adminiſtrata extra dominium: & ſi eam non teddiderint, poſſit particeps, ſiue ſocius rationem petens iurare pro lucris vſq; in centum pro centanario, & eius iuramento ſtari debeat, & in tantum condemnari pro lucris rationem reddere obligatus, & non reddens; de maiori tamen lucro probationes fieri poſſint.

Quatenus verò conuentus ad rationem reddendam de adminiſtratis extra dominium ſiue ante, ſiue poſt ſententiam peteret dilationem pro habendis libris, ſeu ſcripturis pro dicta ratione reddenda, magiſtratus teneatut concedere competentem dilationem ſecundum diſtantiam loci.

Declarato quòd ſi libri, & ſcripturæ eſſent in loco, à quo extrahi non poſſent, debeant tranſumptari, & exemplari, quod tranſumptum, & exemplatio legitimè facta faciat fidem ſicut originale.

Teneatur tamen qui petit in ciuitate, ſeu dominio rationem ſocietatis, ſeu rationis adminiſtratæ extrà dominium, prouidere de expenſis pro exemplatione librorum, & ſcripturarum, ſiue ſit facienda quia eſſent in loco, à quo extrahi non poſſint, ſiue quia petens rationem reddi eligeret tranſumptum, & non originales, & etiam de expenſis pro conducendis originalibus, & exemplis; & ſimiliter ſi originales erunt conducendi, teneantur idoneè cauere de omni caſu, & periculo dictorum librorum, & ſcripturarum.

Quilibet ſocius de his, de quibus remanſerit debitor deductis deducendis, & compenſatis compenſandis alteri, ſeu alijs ſocijs, ſeu participibus

bus teneatur à die cõtracti debiti, vſq; ad integram ſatisfactionem ad intereſſe, abſque alia mora, aut excuſatione etiam debiti non liquidi, aut alia quauis.

Si finita ſocietate, ſeu ratione qui adminiſtrauit dictam ſocietatem ſiue rationem, ſiue ſocius, ſiue non, venerit ad ciuitatem, ſiue ad eum locum vbi fuerint alij ſocij dictæ ſocietatis, ſiue rationis, & ibi moratus fuerit per ſex annos continuos vbi continuè ſteterint dicti ſocij, præſumatur ratio reddita, & reliquatus ſolutus ſi dicti ſocij tacuerint, & dictam red ditionem rationis non petierint ſaltem per interpellationem, aut proteſtationem iudicialem ipſo tamen vel eius hærede iurante rationem fuiſſe redditam, & ſolutum reliquatum.

Qui periculo ſuo, ſiue (vt aiunt) ſupra ſe pro alio, ſeu computo alterius tra ctam aliquam fecerit, vel quid ſolui, aut credi mandauerit vel debitum alicui pro alio dari mandauerit, vel ordinem aliquem obſeruari ordinauerit, aut litteras aliquas ſubſcripſerit, & pariter qui promiſerit, ſeu fideiuſſerit de bona adminiſtratione alicuius intelligatur, & ſit obligatus vt principalis, & in ſolidum, & agi poſſit cõtra eum, abſq; vlla liquidatione facta contra principalem vel excuſſione prius facienda de bo nis principalis, nec obijci, vel allegari poſſit aliqua exceptio, vel defen ſio ex perſona ipſius principalis, eo quia eſſet minor, vel fœmina, vel aliàs quoquo modo inhabilis.

De accomendis, & implicitis. Cap. XIII.

SI quis dederit alicui pecunias, ſeu res in accomenda, vel pro aliqua implicita pro quauis mundi parte, omnia bona, quæ ex dictis pecunijs datis pro accomenda, ſeu implicita, fuerint acquiſita quouis titulo, vel dictæ pecuniæ ſeu proceſſus prædictarum rerum conuerſi fuerint, conſignati debeant accomendatarijs, ſeu ſocijs dictarum implicitarum, ad hoc vt poſſint in eis ſibi ſatisfieri pro rata eis contingente de dictis accomendis, ſeu implicitis: in quibus bonis, ſiue pecunijs, ſeu rebus vt ſupra traditis dicti accomendatarij, & ſocij implicitarum præferantur. & præferri debeant quibuſcunq, creditoribus, quantumcunque anterioribus tempore, ſiue potioribus quocunque priuilegio, ſeu hypotheca, etiam comprehenſis dotibus, & alijs quibuſcunque magis priuilegiatis.

Quæcunque res mobiles acquiſitæ per accomendatarium, ſiue mandatarium implicitæ poſt pecunias ſeu res eidem traditas præſumantur acquiſitæ de dictis rebus, & pecunijs accomendatis, ſeu ad implicitam traditis, niſi aliter probetur; ſaluo quòd ſi quis in bonis debitoris inuenerit rem ſuam, vel quondam ſuam, præferatur prædictis, & ceteris creditoribus etiam anterioribus vt ſupra, comprehenſo etiam creditore penſionum.

Si verò de rebus in ſocietate, accomẽdatione, vel pro implicita commiſſis, vel ex pecunia illa, emptionem aliquam fecerit, vel ſuper eis fecerit contractum aliquem, accomendator, ſeu accomendatarius, & parti

cipes implicitæ habeant actionem tàm in rem, quàm in perſonam cõtra illum, cum quo contraxerit, & poſſit petere totum debitum, quod ſibi attigerit pro quantitate ſuæ participationis.

Si quis verò cum pecunia, vel rebus alterius iuerit negotiatum, & miſerit merces aliquas, magiſtratus ad requiſitionem accomendatarij, ſeu participis implicitæ teneatur ponere ſub interdicto res illas, & eis venditis, pecunias accomendatarijs, & participibus implicitę pro rata dare, habita tamen prius idonea cautione de eis reſtituendis ad mandatum magiſtratus, & hoc etiam ſi quis poterit rationabiliter demonſtrare, quòd merces ſint ſuæ, vel de pecunia ſua emptæ.

Si quis autem rediens ab aliquo viagio, ſeu ab aliqua implicita iterùm contraxerit cum eodem pro alio viagio, præſumatur de primo ſatisfeciſſe niſi contrarium probetur.

Minor viginti quinq; annis, maior tamen ſexdecim, qui accomendationem, ſeu pecunias aut res pro implicita habuerit, remaneat obligatus, ac ſi maior eſſet, nec ipſum conquerentem ratione minoris ætatis audiant magiſtratus, dum tamen accomendationem, pecunias, ſeu res capiat cum auctoritate patris, vel aui, vel tutorum, vel curatorum, vel ſaltem ipſis ſcientibus, & non contradicentibus.

Si quis habuerit pecunias, ſeu res in accomendam, vel implicitam, quæ ſint plurium perſonarum in eodem viagio non poſſit aliquis accomendatariorum, vel participum vti priuilegio temporis nec alios excludere, etiam ſi eſſet prior tempore, ſed habeant magiſtratus accomendationes, & implicitas vnius viagij, ac ſi omnes factæ fuiſſent eodem momento temporis, ſed ſi aliquis accomendator, vel particeps miſerit riſico ſuo proprias pecunias, vel merces ad aliquem, ſeu cum aliquo, qui exinde ipſi tranſmittat pecunias vel merces etiam riſico vt ſupra, non teneatur communicare cum alijs, licet in eodem viagio pecuniæ, ſeu merces aliorum delatæ fuiſſent.

Et ſi aliquis poſt factam alicui accomendationem voluerit ipſam recuperare, vel habere ante completum viagium, liceat ei hoc facere, & magiſtratus prouideant, vt accomendatio remittatur: ad inſtantiam partis facta ſatisfactione de ea parte prouiſionum, & impẽſarum, ac damnorum, quæ iudex arbitratus fuerit.

Si per aliquem facta fuerit accomendatio nomine alterius, habeat ille nomine cuius facta fuerit ius, & actionem petendi, & exigendi ſi eam ratam habere voluerit, & poſſit conuenire debitorem, perinde ac ſi cum eo contraxiſſet.

Qui accommodauerit ſi tacuerit per ſex annos poſtquam accomendatarius, ſeu qui receperit palàm, redierit in locum, in quo accomendatio facta fuerat, ſi tamen ibi præſens erit, qui accomendauit, vel poſtquam venerit ad locum, vbi accomendator cum familia habitaret, ita vt intra dictos ſex annos nulla lamentatio coràm magiſtratu facta fuerit, non audiatur accomendator, ſed præſumatur ſolutionem, vel ſatisfactionem factam fuiſſe, ſi accomendatarius iurauerit ſe ſatisfeciſſe accomendatori, aut accomendam ſine ſua culpa perdidiſſe, vel ipſo

mortuo,

mortuo, ſi eius hæres vel ſucceſſor iurauerit ſe credere, quòd accomendatio fuerit plenarie reſtituta, vel ſine dolo, vel fraude illius, qui eam receperat deperdita.

Idem quoq; obſeruetur in accomendationibus factis ad certum terminum ſi accomendator tacuerit per ſex annos à finito dicto termino numerandos.

Et hæc procedant ſi accomendator per dictum tempus non ſtetiſſet abſens à dicto loco, quia ſi fuiſſet abſens habeat tempus anni vnius poſtquam ad locum rediſſet, vel plus, ſi maius tempus ex dictis ſex annis reſtaret.

Accomendatarius de viagio reuerſus ad locum, vbi accomendatio facta fuerat teneatur ad requiſitionem accomendatoris factam in iudicio, ſiue extrà, facere, & reddere rationem accomendatoribus infra ſex mẽſes, poſtquàm de viagio illo redierit, tàm de capitali, quàm de lucro: quod ſi non fecerit, magiſtratus teneantur condemnare accomendatarium, ad reſtituendum accomendam, & lucrum; de cuius quantitate credatur accomendatori vſq; in quinquaginta pro centanario. de maiori vero lucro liceat facere probationes.

Si verò Comendatarius vellet proficiſci extra locum ante ſex menſes finitos, debeat ſaltem ante dies quindecim receſſus, facere rationem in ſcriptis tàm de capitali, quàm de lucro, & deponere coràm magiſtratu, citari faciendo accomendatorem ſi fuerit præſens, vel procuratorem ſi quis eſſet, aut per tranſmiſſionem citationis domui, & familiæ; & ſi habitationem ibi non haberet duos propinquos ex proximioribus, quos ibi haberet.

Si ad terminum, vel viagium ſtatutum quis ceperit pecuniam, ſeu merces, quas ſine iuſto dei impedimento tenuerit vltra terminum, ſiue in alio viagio tranſmiſerit, tam capitale, quàm lucrum ſit ſaluum ſuper bonis illius, qui accepit. ita vt remaneat de eis debitor, & etiam de lucro, & beneficio ad rationem quantitatis declarandæ per creditorem vſq; ad rationem viginti pro cẽtanario quolibet anno. & ſic præſumatur, niſi per debitorem probaretur de minori intereſſe creditoris, vel per creditorem probaretur de maiori lucro facto per debitorem, pro quibus probandis remaneant hinc inde iura ſalua.

Declaramus accomendam intelligi de pecunijs mittendis pro emptione mercium, & de mercibus mittendis, ad hoc, vt vendantur, & proceſſus implicetur in alijs mercibus, vel non implicetur, in quibus ille, qui defert, vel de eis habet adminiſtrationem particeps eſt. implicitam verò declaramus emptionem mercium per committentes ordinatam, in quibus ille, qui adminiſtrat ſeu exequitur nõ habet partem, ſed ſolum capit ſuas prouiſiones, dum tamen in prædictis accomendis, & implicitis ſocietas aliqua ſeu ratio impoſita non fuerit; accomendatarius eſt is, qui de accomendis, ſeu implicitis exequendis curam habet, accomendator verò qui ordinat, & quicunque qui particeps eſt in accomendis, ſeu implicitis.

De compenſationibus. Cap. XIIII.

SI quis erit,ſeu remanſerit creditor alicuius,vel occaſione cambiorum, vel alia quauis,& è contra erit,ſeu remãſerit debitor eiuſdem,& hæc ſiue in diem,ſiue pure, & tàm pro ſe ipſis reſpectiuè,quam pro alijs, ſiue pro computo aliorum; & aliquis ipſorum creditoris, aut debitoris efficiatur non ſoluendo, qui ſic debitor,& creditor remanſerit, præferatur omnibus in compenſatione,& retentione pro concurrenti quantitate; teneatur tamen quando eſſet creditor non ſolùm pro ſe, ſed pro computo alterius, ſeu aliorum diſtribuere ad ratam omne id, quod compenſaſſet,ſeu retinuiſſet.

Verùm ſi in litteris cambij,appocis,aut alijs ſcripturis peruentis ad notitiam partis tempore contractus,vel negotiationis, aut ſaltem ante rupturã per dies quindecim appareret cui,vel quibus pecuniæ, ſiue proceſſus mercium,vel aliarum rerum ſpectarent; & ita etiam fuiſſet ſcriptum, & annotatum in libro illius, qui dictam aſſignationem feciſſet, vel dictum eſſet de cõſenſu partium,quòd pecuniæ,ſeu pretium ipſum deberet ſolui alicui alij, dictis caſibus.& quolibet eorum, ius, & facultas exigendi,compenſandi,& retinendi competat primò illi, ad cuius fauorem fuiſſet eo modo declaratum.

Quæ quidem locum habeant, quando inter prædictos poteſt eſſe locus compenſationi: nam alioqui ius, & actio exigendi competat illi, cui vetè pecuniæ datæ cambio, ſeu merces,aut bona ſpectabant, non obſtante quòd non eſſet nominatus in litteris cambij,ſeu appoca,vel cõtractu venditionis,ſeu alienationis mercium,aut bonorum, poſtquàm nomina talium debitorum erant,ſeu ſtabant eius riſico,& periculo.

Verùm quia prædicta comprehendunt etiam creditorem in diem,qui voluerit ſicut ſupra compenſare,vel retinere,teneatur deducere, ſeu reficere beneficia,ſeu lucra,vel intereſſe ad ratam temporis,& quantitatis ad rationem cambiorum realium.

Si quis vt puta Babilanus dederit Neapolioni aliquam quantitatem pecuniarum ad cambium, & creditum dicti cambij ſpectaret Andaloni, & non Bricio,cui directa fuiſſet remiſſa, & Andalo cui ſpectaret creditum fieret non ſoluendo ante acceptationem,& ſolutionem,Bricius nõ poſſit remiſſam exigere; poſſit tamen, & teneatur proteſtationem facere,& exactio ſpectet Babilano,qui ſi remanſiſſet creditor ſiue pro ſe, ſiue pro computo aliorum dicti Andalonis,poſſit retinere, & compenſare vt ſupra pro concurrenti quantitate: ſi verò non eſſet creditor, & pro reſiduo retenti, & compenſati exactio ſpectet creditoribus Andalonis, ſeu eorum deputatis: & nihilominus ſi in litteris cambij fuiſſet expreſſum,quòd dicta remiſſa ſpectat Andaloni, poſſit Neapolio ſi eſſet creditor dicti Andalonis,ante omnes retinere,& compenſare vt ſupra per concurrenti quantitate eius, de quo eſſet creditor ſiue pro ſe, ſiue pro computo aliorum,ita tamen quòd teneatur repartiri, & diſtribuere ad ratam vt ſupra;ſed ſi dictus Neapolio non eſſet creditor Andalonis,

dalonis,tunc exactio,& compenſatio competat Babilano in omnibus vt ſupra dictum fuit.

Qui voluerit cambia, ſeu tractas ſibi factas ſoluere ſupra proteſtum,adhoc vt retineat obligatum eum,qui traxit,ſeu qui mandauit pecunias, ſeu cambium ſolui,teneatur in illis locis,in quibus ſolutiones cambiorum habent ſua tempora præfixa,facere declarationem in actis notarij coram teſtibus infra horas viginti quattuor,poſt præſentationem litterarum cambij, ſicuti acceptat talem tractam ſupra proteſtum, cui declarationi interueniat ille, qui litteras pręſentaſſet,& ſic in actis eiuſdē proteſtationis conſtare debeat, alioquin intelligatur acceptaſſe dictā tractam liberè, & habeatur perinde ac ſi proteſtatio aliqua facta non fuiſſet,non obſtante alia quauis iuſtificatione,quæ forſan facta reperiretur ſuper ipſis litteris,vel aliter;& vltra prædicta teneatur etiam in ſolutione denuò proteſtari modo prædicto, alioquin intelligatur acceptaſſe,& ſoluiſſe liberè non obſtante prima proteſtatione, & quacunque iuſtificatione vt ſupra dictum fuit; & ſi ſolutio eſſet facienda ſibi ipſi debeat fieri tempore debito, aliter non ſeruiat ad retinendum obligatum trahentē. In ferijs autem ordinarijs, in quibus eſt limitatus terminus acceptationum,ſufficiat, quoad dictum effectum retinendi obligatum trahentem, facere proteſtationem, cum interuentū pręſentantis litteras,& in omnibus vt ſupra in acceptationibus ordinarijs dictarum feriarum. & quando tracta,& remiſſa eſt facta vni ſoli,ſeu ſibi ipſi loco interuentus præſentantis litteras, teneatur volens ſoluere ſuper proteſtum,notam facere de eo apud publicum notarium, interuenientibus duobus teſtibus;alioquin tracta intelligatur,& ſit acceptata,& ſoluta libere,& abſque retentione obligationis trahentis.

Prætereà volens ſoluere ſuper proteſtum, & retinere obligatum trahentem vt ſupra,teneatur vltra prædicta debitum mittere ſeu trahere apto & ſolito tempore ſoluēdum illi,qui tractam feciſſet ad eundem locum, à quo tracta proceſsiſſet; alioquin proteſtatio etiam legitimè facta intelligatur nulla, & ſolutio habeatur liberè facta, ſaluo iuſto impedimento,& ſaluo quòd ſi ille,qui feciſſet tractam,dediſſet aliquem ordinem,poſsit ille ordo ſeruari,& ſufficiat eum fuiſſe ſeruatum.

Sed ſi tale debitum,ſeu tracta veniret è loco,pro quo non eſſet ſolitum in loco ſolutionis cambiati, vel tunc non reperiretur,qui vellet cambio dare,poſsit ſic ſoluens dictis caſibus,& eorum quolibet,ſibi prouidere ex loco propinquiori illi,vnde proceſsiſſet tracta,pro quo reperiretur; dummodo conſtet ſaltem per relationem duorum cenſariorum cum iuramento ſi aderunt, aliàs duorum mercatorum etiam cum iuramento non fuiſſe repertum cambium ſeu non potuiſſe cambiari pretijs ordinarijs, ſiue conuenientibus pro dicto loco, à quo proceſſerat tracta: & tali caſu teneatur de ea notitiam dare illi,qui tractam feciſſet, ſeu litteras ſcripſiſſet:& quatenùs ſicut ſupra ſoluens prædicta non obſeruaret, proteſtatio etiam vt ſupra facta ſit nulla, & ſolutio intelligatur liberè facta.

Si tracta ſoluenda erit ſuper proteſtu, actio ſoluendi competat primo lo

co illi qui debet cambium recipere,deinde illi,cui facta eſt tracta;non poſsit tamen recipere debens cambium,excludere debentem ſoluere, poſtquàm conſenſiſſet acceptationi ſuper proteſtum factæ per eum, cui facta eſſet tracta:& ſi nollet conſẽtire dictæ acceptationi ſuper proteſtu, habeatur ac ſi ipſemet acceptaſſet ſuper proteſtu;& teneatur ſoluere:ſi verò alter ipſorum,vel quicunque alius vellet ſoluere ſuper proteſtatu, alter verò liberè,pręferatur ille,qui liberè ſoluere vellet.

Et ſi quis faceret tractas,& daret ordinem,quòd ſuę pecunię ſiue effectus ſeruirent pro dictis tractis,teneatur ille,qui recipiet,& acceptabit litteras,ordinem illum obſeruare,ętiam ſi acceptaſſet litteras ſuper proteſtu,nec poſſit pecunias,& effectus prædictos ſeruiri facere ad alias cauſas,vel in alium vſum,niſi iuxtà dictum ordinem; dum tamen non veniſſet prius notitia de ruptura,vt inferius dicetur:idem quoque ſeruari debeat quando eidem factæ fuerint tractæ,& remiſſæ.

Prætendentes retinuiſſe obligationem illius,qui traxiſſet debitum,ſeu tractam feciſſet pro computo alterius cum facultate ſibi prouidendi ex quouis loco,& perſona,eum ordine,quòd poſſit retinere obligationem teneantur de tali intentione,& volunrate ſua,ac retentione obligationis,facere declarationem in actis notarij publici,& illu'd etiam ſignificare illi,cuius obligationem retinere intendunt. ſed quia difficile eſſet huiuſmodi ſignificationem ſeu notitiam oſtendere, ſufficiat pro plena probatione iuramentum illius,qui debebat eam dare,iurantis eam dediſſe,niſi contrarium probaretur.

Nemo poſſit in aliquo loco ſoluere aliquam partitam,vel aliquod debitũ pro computo cuiuſuis poſt habitam notitiam,& ſeu poſt publicam vocem,& famam in eo loco,ad quem fuerit tale debitum directum, quod ille qui miſſit debitum, ſeu cui ſpectat tracta, eſſet,ſeu remanſiſſet ruptus,ſaluo niſi prius realiter,& bona fide talis partita fuiſſet iam acceptata ante dictam notitiam, ſeu famam, quo caſu ſolutio poſſit fieri modo,quo fuit acceptata, aliter,& ſecus faciendo, ſolutio ipſa cedat damno,& intereſſe ſoluentis, & non in præiudicium alicuius, qui poſſet prætendere intereſſe ratione ſolutionis, quæ fieret contra prohibitionem prædictam.

Quando aliquis pro honore litterarum ſoluit ſuper proteſtu tractam aliquam, quæ ipſi directa non ſit, dummodo obſeruet ea, quæ ordinata fuerunt circa ſolutiones ſuper proteſtu,habeat obligatum illum,qui litteras,ſeu tractam fecit,niſi per aliquem mercatorem,qui haberet mandatum inhibendi,ſeu proteſtandi,vt ſupra fuiſſet facta oppoſitio, intimatio,ſeu proteſtatio,ne fieret ſolutio talis tractæ,ſeu debiti; quia tali caſu ſoluens non poſſit habere ius,nec regreſſum contra eum, qui tractam,ſeu tractas fecit.

Si antequam haberetur certa notitia de decoctione,ſeu ruptura alicuius, fierent proteſtationes cõtra eius litteras,& ſeu(vt aiunt)currerent proteſtationes,& aliquis vellet ſoluere tractam, ſeu debitum illius ſiue liberè,ſiue ſuper proteſtu,teneatur volens ſoluere in primis, & ante oĩa acceptare,& ſoluere tractas ſibi directas æquis portionibus, ſeu ad ra-

tam

tam pro concurrenti quantitate crediti exiſtentis penès ipſum, ſiue ad eius diſpoſitionem, reſpectu tractarum ſibi factarum ſibi factarum ab illo, à quo haberet ordinem pro ſolutione, niſi aliter per eum, ad quem ſpectarent tractæ, ſiue qui eas feciſſet ordinatum, ſeu mandatum eſſet: & qui ſoluerit aliter, non ſolutis prius tractis ſibi directis vt ſupra, teneatur ſoluere, & remaneat obligatus habentibus intereſſe ſummas, ſeu tractas, quæ ſibi fuiſſent directæ pro concurrenti quantitate crediti, ſeu effectuum, qui eſſent penès ipſum, ſeu ad eius diſpoſitionem tempore dictarum tractarum æquis portionibus, vel pro vt fuiſſet ordinatũ per illum, qui tractas feciſſet.

Si quis mercator efficiatur nõ ſoluẽdo in aliqua mũdi parte, ſiue ſocietas in quauis feria, ſeu termino ſolutionũ, qui iàm cepiſſet ſoluere, & exigere, ſeu cõtraponere vel (vt aiunt) ſcontrare per dies tres ad minus, vel vbi breuiori tẽpore durant ſolutiones per totũ tẽpus, eo caſu quicquid iam fuiſſet, vt ſupra cũ quouis cõtrapoſitũ, ſeu ſcontratum, ſit firmum, & validum: & ſimiliter partitæ, quas debebat ſibi ſoluere, & à ſe ipſo exigere, habeantur pro ſolutis, & exactis legitimè, perinde, ac ſi nulla fuiſſet ſecuta ruptura. Declarato tamen ꝙ reſpectu locorũ in quibus ſolutiones fieri ſolent in bancis quantũ ad partitas inter tertios non cenſeantur ſolutæ, niſi fuerint in bancis ſcriptæ; quantum verò ad partitas ſoluendas ſibi ipſi ſeruari debeat in omnibus vt ſupra dictũ fuit.

Si quis mandaret alicui in aliqua mundi parte, ſeu mandatum, aut ordinẽ daret de emendis mercibus, vel alijs rebus mobilibus, & non ſolueret, ſeu ſolui non feciſſet conſteum, vel pretium, ita vt qui emiſſet remaneret creditor de dicto pretio, ſeu aliqua eius parte, ipſe qui emiſſet, & pretiũ ſoluiſſet, ſit, & eſſe debeat in dictis mercibus, & rebus potior, & anterior quibuſcunque creditoribus mandãtis, ſeu ordinantis, comprehenſis etiam dotibus, & nemine excluſo, vbicunque dictę merces, & res reperiantur, & penès quemuis; dum tamen per actum, & modum verũ validum, & legalem non mutauerint dominium: ſed ſi venditor dictarũ mercium, ſeu rerum nondũ fuiſſet ſatisfactus de toto pretio, ſeu parte, donec dictæ merces, & res non peruenerint in mandantem, ſeu committentem, aut alium pro eo in terra ad locum, ad quẽ deberent deferri, præferatur, & præferri debeat dictus venditor ceteris omnibus creditoribus vt ſupra, mandatario & emptore etiam comprehenſis.

Si quis merces, aut alias res mobiles per ipſum emptas tranſmitteret cuiuis ad aliquem locum, pro computo ſuo proprio, & venditor remaneret adhuc creditor pro eorum pretio, ſeu parte, habeat ad eas regreſſum, & præferatur ceteris omnibus, vt ſupra dictum fuit, non ſolum ante conſignationem, verum etiam poſt ipſam factam, donec dominium non mutauerint vt ſupra dictum fuit.

Declarato tamẽ ꝙ poſt conſignationẽ factã, ſi recipiẽs eſſet creditor emptoris, ſeu mittẽtis, dictus recipiẽs habere debẽs ꝓferatur quibuſcunq; vt ſupra, etiã venditori ipſi, & poſt eum dictus vẽditor ſaluis prædictis.

Si merces, res, cambia, credita, aut aliquid aliud fuerit tranſmiſſum alicui, per aliquem, ſiue ſuo nomine ſimpliciter, ſiue ex parte, & mittentes

effici-

efficeretur ruptus,mandatarius pro eo, de quo vere fuerit creditor mittens, poſsit retinere , & compenſare pro concurrenti quantitate , non obſtante quòd dictę res,& alia ſpectarent alijs,& non mittenti:quatenùs verò ille,ad quem ſpectarent efficeretur ruptus,mittens poſsit pro eo,de quo remaneret creditor dicti rupti compenſare pro concurrenti quantitate,non obſtante quòd eorum poſſeſsio eſſet translata in mandatarium , & ſic vt ſupra reſpectiuè præferantur in dictis mercibus , & alijs,& etiam in eorum proceſſu,& in debitoribus ab eis cauſatis.

Dans mandatum , vel ordinem occaſione aliquarum mercium , ſeu rerum mobilium, aut faciens appocam onerationis dictarum mercium vel rerum , ad hoc , vt de eis ſeruetur voluntas alicuius , ſeu de eis fiat conſignatio alicui in quouis loco , poſsit non obſtante quod datum , fuerit mandatum , ſeu ordo vel facta appoca , variare mandatum ordinem , & appocam ; dummodo id faciat antequam res, & merces ipſæ fuerint exoneratæ in terram nomine mandatarij , ſiue de eis facta fuerit manifeſtati in dugana , ſeu cabellis nomine dicti mandatarij ; quæ habeant etiam locum in mandatis, & ordibus pecuniarum,& remiſſarum,dummodo,mutatio,& variatio fiat tẽpore congruo,& antequam mandatarius ſuſceperit aliquam obligationem,ſeu onus ſub ſpe exigendi dictas pecunias,ſeu remiſſas;& hæc intelligantur ſine præiudicio iurium illius , ad cuius commodum fuiſſet datum primùm mãdatum,ſeu datus ordo primo loco,vel appoca onerationis facta contra eum,qui ſic variaſſet,ſeu mutaſſet , & pariter ſine prçiudicio iurium illius,cui fuerat datus talis ordo primo loco,ſeu mãdatum pro ſua cautione .

Si quis vt puta Paganus ex aliquo loco remittat Brancaleoni in alium locum ſummam pecuniarum , pro computo ipſius Brancaleonis , per litteras Ibleti trahentis dictam ſummam in Bendinello;& dictæ litteræ fuerint debitis loco , & tempore iuxtà morem locorum acceptatæ per Bendinellum, & ante tempus ſolutionis, Brancaleo efficeretur ruptus, & tàm Paganus , quàm Bendinellus eſſent creditores dicti Brancaleonis,Bendinellns præferatur in retinendo,& compenſando pro concurrenti quantitate , niſi Ibletus eſſet creditor eiuſdemmet remiſſæ , ſeu cambij , ſiue quia fortè fuiſſet factum cambium duplex , & non fuiſſet completum,& ſolutum debitum tractum, ſeu miſſum contra creditum dicti cambij , ſiue quia non potuiſſet dictus Ibletus exigere id , quod fuiſſet aſsignatum pro ſatisfactioue dicti cambij, ſeu remiſſæ, quia dictis caſibus , & quolibet eorum ius exigendi competat primo loco dicto Ibleto;exinde verò ius compenſandi , & exigendi competat creditoribus,ſeu deputatis dicti Brancaleonis,vbi verò creditum, ſeu remiſſa non ſpectaret in effectu dicto Brancaleoni , ſed aletri, vt puta Ingoni,exactio tunc non dictis creditoribus,ſeu deputatis,ſed dicto Ingoni ſpectet,qui ſi efficeretur ruptus,& dictus Brancaleo eſſet eius creditor, ius,& actio exigendi , & compenſandi pro concurrenti quantitate ſpectet dicto Brancaleoni .

Si vnus habet,vel expendit nomen in pluribus locis, ſiue in ſocietatibus,

aut

aut rationibus cum alijs,ſiue ſeparatim ſub ſuo nomine,etiam quod in eius negotijs,ſeu tempore rationis haberet alios participes, & contingat quòd ipſe,vel aliqua ex ſocietatibus, in quibus eius nomen expenditur,vel omnes ipſi efficiantur non ſoluendo,& remanſerit debitor alicui,qui ſit debitor alicuius ex ſocietatibus,ſeu rationibus,in quibus ille nomen habet, non poſſit dictus creditor, & debitor reſpectiuè vt ſupra compenſare,neque vti aliqua retentione in præiudicium illius nominis,ſeu ſocietatis,cuius eſſet debitor, niſi prius fuerit ſatisfactũ omnibus creditoribus dictæ ſocietatis,ſeu nominis,& de omni eo, de quo factus non ſoluendo remanſiſſet debitor: quibus ſatisfactis liceat ipſi compenſare,& retinere pro concurrenti quantitate,& pro rata tantum ſpectante ſuo debitori in dicta ſocietate, ſeu nomine; non tamen propter hoc impediatur quin contra eum procedi poſſit executiuè ſecundum formam ſtatutorum.

In illis caſibus, in quibus facultas,ſeu ius retinendi,vel compenſandi cõpetit alicui ſocietati, ſiue omnibus ſocijs,competat etiam cuiuis ſociorum,ſeu participium pro rata ſuæ participationis.

Si quis, vt puta Acellinus ex vno loco remiſſam fecerit Anſaldo in aliũ locum pro computo Carrotij,& ſimiliter fecerit eidem Anſaldo tractã pro Cattaneo; & de prædictis ipſe Acellinus fecerit notam, ſeu ſcripturam in libris ſuis, etiam ſi ſcripſerit tàm dicto Carrotio, quàm dicto Cattaneo, & contingat quòd dictus Acellinus efficiatur ruptus, antequam ceſſerit dies ſolutionis: & tempore maturationis debiti fuerit publica notitia de dicta ruptura, tali caſu cambium ſit nullum, & actiones,ſeu computa dictorum Cattanei, & Carrotij cum dicto Acellino reſtent,pro vt erant ante dictum cambium;neque dicto Cattaneo competat aliqua actio contra ipſum Carrotium, non obſtante quòd Acellinus feciſſet tractam, & remiſſam modo prædicto, tempore quo id facere poterat. verùm ſi litteræ fuerint debito tempore traditæ, & in termino ſolutionum non fuerit publicè habita notitia de ruptura Acellini, intelligatur cambium ſeu tracta, & remiſſa ſuum ſortiri effectum,non obſtante quòd poſtmodum detegeretur talis ruptura Acellini:idem quoq; diſpoſitum cenſeatur quando litteræ fuerint acceptatæ ante habitam notitiam publicè de ruptura dicti Acellini.

De cambijs. Cap. XV.

SI cambium aliquod eſſet ſoluendum,& non acceptaretur, vel non ſolueretur,teneatur creditor,ſeu ille, cui cambium ſoluendum eſſet proteſtari intrà dies triginta à die ſolutionis faciẽdæ, aliter remaneat obligatus pro ipſo cambio, & pro intereſſibus vſq; ad integram ſolutionẽ, etiam ſi ille, qui ſoluere debebat non teneretur; & habeat locum præſens diſpoſitio etiam in cambijs factis extrà dominium, & in cambijs inter Genuenſes, & extraneos.

Prohibitum ſit cuicunque proteſtari litteras cambij, niſi prius mandato magiſtratus factum fuerit præceptum illi, qui ſoluere debet quatenùs

intrà

intrà horas viginti quattuor ſoluere debeat,& ipſis horis trāſactis poſſint fieri proteſtationes ;& huiuſmodi præcepta exequantur perſonaliter, & eis non repertis, exequantur ad domum,& reſpectu non habētium domos, exequantur Genuæ ad vnam ex columnis bancorum, & alibi ad locum ſolitum, & nōn retardetur proteſtatio etiam ſi verbo, vel ſcripto fieret aliqua reſponſio,,& exceptio, ſed omnis reſponſio, & exceptio habeatur pro reiecta, niſi fieret vera ſolutio, vel ſatisfactio in contentamento debentis recipere cambium.

Salua ſemper diſpoſitione legum, feriarum, & ordinum, ac decretorum, ſeu conſtitutionum ſuper cambijs factarum,& faciendarum, quibus in aliquo non ſit derogatum.

De iactu, & forma in eo tenenda. Cap. XVI.

Patronus, ſiue prefectus cuiuſuis nauigij, eligens ob aduerſam tempeſtatem, ſeu aliam iuſtam cauſam, facere, iactum pro ſaluatione nauigij, & eius inuentarij, & hominum, & mercium, teneatur ante iactum alicuius rei facere conſultam cum omnibus officialibus nauigij,& mercatoribus in eo exiſtentibus; & ſi duæ tertiæ partes prædictorum concurrerint in faciendo iactu pro dicta ſaluatione, eligantur eo caſu tres conſules, quorum duo ſint ex dictis officialibus,& vnus ex dictis mercatoribus,& non exiſtentibus mercatoribus, duo ſint ex officialibus proræ, & vnus ex officialibus puppis; qui tres conſules auctoritatem habeant proijciendi in mare quid eis neceſſarium videbitur pro reſidui ſaluatione.

Quicquid per conſultam, de qua ſupra deliberatum fuerit;& quicquid de ordine dictorum conſulum iactum fuerit, ſcribi,& annotari debeat per ſcribam nauigij in ſuo libro, in præſentia dictorum conſulum cum eorum ſubſcriptionibus, ſi ſcribere ſcirent.

Omnia iacta (ſeruatis ſolemnitatibus prædictis) ſeu eorundem iactorum valor cedat damno, diuidiq; debeat ſecundum æs, & libram inter nauigium, naula, merces, & omnes alias res exiſtentes in dicto nauigio tempore iactus, comprehenſis pecunijs, auro, argento, iocalibus, ſeruis maribus,& fœminis, equis, & alijs animalibus exiſtentibus in nauigio de tranſitu.

Secuto iactu, non liceat patrono, ſeu prefecto nauigij, neque alicui pro eo onerare in dicto viagio aliquid in quouis loco (ſeu ſcala) niſi tantummodo victualia pro vſu, & neceſſitate nauigij, merces ſubtiles, & capſias paſſagerirorum, niſi quando iactus factus fuiſſet antequam nauigium receſſiſſet ab oneratorio, ſeu à portu, in quo oneraſſet: quo caſu liceat nauigium in totum onerare; ſeu niſi nauigium ſiue eundo, ſiue redeundo deberet exonerare aliquas merces in aliquo loco; quia tunc liceat in loco exonerationis onerare tantum, quantum fuerit exoneratum: non tamen poſſit onerari loco iactus facti,& ſi patronus oneraret, vel onerari faceret aliquid loco iactus, teneatur ad ſatisfaciendum omne damnum in caſu noui iactus; & naula oneratorum, vt ſupra ſpe-

ctent

ſtent pro tertia parte aſſecuratoribus, & pro reſiduo conſeruatoribus matis.

Nullus patronus, ſiue præfectus ſecuto iactu poſſit in itinere exonerare aliquid, niſi in locis, ad quæ merces, ſeu alia onerata fuiſſent deſtinata, cũ appodiſijs caricati; & in dictis locis non poſſint exonerare, niſi de die, & niſi portatis mercibus, & alijs exoneratis in duganam, ſeu loca publica deputata ſecũdum qualitates rerum; à quibus duganis ſeu dacerijs portare debeant fidem authenticam de rebus exoneratis cum declaratione, cui ſpectent: & patronus, ſeu præfectus, qui hæc non obſeruauerit, non poſſit fieri facere aliquem calculum pro damno, imo damnum iactus ſpectet ipſi patrono, ſeu præfecto.

Poſſit etiam idem patronus, ſeu præfectus exonerare in quocunq; loco ad requiſitionem ſupracarici, ſeu mercatoris, aut alterius, cui res ſpectarent, dummodo exoneret de die cum interuentu conſulum electorum tempore iactus, & cum interuentu conſulis nationis Genuenſis exiſtentis in dicto loco, & eo non exiſtente, cum interuentu magiſtratus dicti loci; à quo conſule, ſeu magiſtratu portare debeat fidem, vt ſupra, ſub pœna prædicta, ſine præiudicio iurium mercatorum contra nauim.

Si patronus, ſeu præfectus in aliquo ex dictis duobus caſibus exoneraſſet aliquid pluſquam contineretur in fide, cadat in eandem pœnam.

Pro rebus verò ſicut ſupra aliquo modo permiſſo exoneratis, teneatur patronus, ſeu præfectus ante exonerationem, & conſignationem ſe cautelare de rata iactus, & damnorum obueniente dictis rebus exonerandis: & non poſſit contra alios dominos rerum, nec contra alia bona, ſeu res, quæ in nauigio remanſiſſent aliquid prætendere ratione dicti iactus, & damnorum; imò ſi quid eſſet contribuendum pro dictis rebus vt ſupra exoneratis, teneatur ipſe patronus, ſeu præfectus, & nauigium cum eius inuentario erga alios, & quemlibet eorum pro his, quibus facta fuiſſet conſignatio ad refectionem, & contributionem iuxtà calculum fiendũ cum damnis, & intereſſe.

Facto iactu patronus, ſeu præfectus cum appulerit in aliquem portum, ſeu alium locum commodum, teneatur diligenter inquirere quid iactũ fuerit, ſeu proiectum in mare in præſentia dictorum conſulum, & ſcribæ nauigij, à quo de prædictis fieri debeat diligens ſcriptura; & prædicta iuſtificati, & probari debeant per teſtimonium officialium, & mercatorum ſeu exiſtentium de tranſitu in nauigio, non exiſtentibus mercatoribus; & ipſis etiam non exiſtentibus per teſtimonium officialium; aliter iactus factus eo vſque cedat damno patroni, ſeu præfecti; & dictę iuſtificationes fieri debeant coràm conſule nationis Genuenſis, & eo non exiſtente, coràm magiſtratu loci, & patronus, ſeu præfectus teneatur portare ſecum copiam prædictorum authenticam, & ſigillatam.

Nauigia, quæ iactum fecerint, appulſa ad locum deſtinatum exonerentur primò, & ante alia, etiam ſi alia prius appuliſſent, ſine præiudicio ſolitorum allegiorum, ſi eo in loco aderit ordo exonerandi.

Patronus, ſeu pręfectus, qui iactum fecerit, reuerſus cum nauigio ad locũ

deſtinatum, antequàm manum apponat exonerationi alicuius rei, teneatur notificare cum iuramento magiſtratui deputato ad prædicta in dicto loco, ſi aderit, aliter iudici ordinario loci, menſem, diem, & horã iactus facti, & quantitates rerum, ſeu res iactas circum circa iudicio ſuo; & teneatur in continenti mittere ſcribam, qui producat librum, in quo ſit notata deliberatio iactus faciendi, & nota rerum iactarum; qui ſcriba dare debeat copiam prædictorum notario dicti magiſtratus, qui eã conſeruare debeat; ad hoc, vt ſeruiat in faciendo calculo, & in alijs, quæ occurrerint.

Officiales, & nautæ exonerantes ſua, vel aliena bona, etiam pro eorum portatis, vel dantes auxilium contra formam præſentis capituli, amittant exonerata, & priuati remaneant officijs.

Si bona fuerint reperta exonerata contra formam præſentis ſtatuti ſint effecta patrum communis, & conſeruatorum maris ciuitatis Genuæ æqualiter, niſi ſi interfuiſſet accuſator, ſeu qui contrafactionem denunciaſſet, & in claris poſuiſſet, quia tali caſu tertia pars ſit ipſius, & teneatur ſecretus.

Vltra pœnas prædictas, qui contrafecerint, ſubiaceant alijs pœnis, quę videbuntur Senatui.

Quod ſupradictum fuit de patronis nauis, ſit, & intelligatur dictum de capitaneo, ſeu quocunque alio nomine vocetur, pręfectus, magiſter, ſeu præpoſitus nauigij.

De ſecuritatibus. Cap. XVII.

NOn poſſint fieri aſſecurationes in appodiſijs, quæ non habeant clarum, & expreſſum nomen illius, qui ſe aſſecurari faciet, & hoc antequàm aliquis aſſecurator in ea ſe ſubſcribat, nec poſſit dimitti ſpatium album pro ponendo nomine, aliàs appodiſia non valeat, & aſſecuratio non teneat.

Securitates non poſſint fieri pro ſe, neque pro alijs, niſi extet riſicum, vel in mercibus, vel in nauigijs, vel rebus, quibuſuis aſſecuratis mediatè, vel immediatè, principaliter vel indirectè, & niſi pro quantitate, ſeu valore riſici, ſiue valoris, & æſtimationis tantum, excluſo conſteo ſecuritatum, quod non intelligatur in ipſa ſecuritate comprehenſum, niſi expreſſum fuiſſet.

Si inter partes non fuerit appoſitum pretium mercibus, vel alijs aſſecuratis, intelligatur pretium, ſi caſus aduenerit ante medietatem itineris cõfecti, conſteum ipſarum cum expenſis vſq; ad earum onerationem: ſi verò vltra medietatem itineris confecti, caſus occurrerit, intelligatur pretium illud, quo valerent in loco, ad quem fuiſſent deſtinatæ.

Si factæ fuerint ſecuritates importantes pluſquàm ſit riſicum, vel quia factæ fuiſſent in diuerſis prouincijs, ſeu locis, vel quauis alia de cauſa, priores in tempore intelligantur cucurriſſe, & currere riſicum; pro reliquis verò conſteum reſtituatur, & inter pares tempore quilibet teneatur pro rata ſummæ aſſecuratæ.

Caſus

Caſus ſiniſter non intelligatur niſi nauigium aſſecuratum, ſiue ſuper quò merces, aut alia fuerint aſſecurata, redactum fuerit caſu fortuito in eũ ſtatum, qui prouidentia humana reparari non poſsit, intra tempus declarandum per cõſulem nationis, ſi aderit in eo loco, vbi erit nauigiũ; & conſule non exiſtente, per magiſtratum loci, dummodo dictum tempus non excedat menſem vnum, aliqua ratione, ſeu accidenti, vel niſi nauigium iuſſu ſuperioris loci, vbi fuerit, eſſet interceptum, aut ſaxitũ, vel vt dicitur de eo factum imbarcum; ita, & taliter, quòd ſit coactum capere aliud viagium, & merces aſſecuratas exonerare.

Aſſecuratus in quocunque caſu ſiniſtro, poſsit ſecuritates in totum exigere ſi voluerit, & res aſſecuratas, ſeu vt vulgo dicitur, implicitam relinquere aſſecuratoribus, quibus tali caſu ſpectent; vel poſsit, ſi voluerit, calculum fieri facere ſuper damno iuxta formam capitulorum; & vbi damnum foret exclaratum aſcendere ad quinquaginta pro centenario, liceat aſſecuratoribus integram ſummam aſſecuratam ſoluere, & habere pro ſe res aſſecuratas, vel damnum declaratum ſoluere, & rem aſſecuratam aſſecurato dimittere in electione ipſorum aſſecuratorum, quam electionem habeant etiam in quocunque caſu, in quo fieret calculus pro emendatione damni, quod prætenderetur ratione legitimi caſus ſecuti, re aſſecurata exiſtente in eſſe in totum, vel in parte.

Aſſecuratores, ſi cum aſſecurato ſuper infraſcriptis nullum licitum pactũ feciſſent, teneantur de iactu ſecundũ formam ſtatutorum facto, & probato; & etiam teneantur de auaria, quæ eſt omne damnum, quod caſu fortuito ſequitur, ſeu contingit in nauigio cum inuentario, & ſeu rebus aſſecuratis vltra expenſas, quę contingere poſſunt, etiam ſi non ſequatur, taliter quòd poſsit dici caſum ſiniſtrum ſuper toto ſecutum eſſe; & hæc pro rata ſiue iactus, ſiue auariæ ſpectantis rei aſſecuratæ.

Securitates factæ poſt caſum ſiniſtrum ſecutum tali tempore, quod de eo habita prius fuerit notitia ſaltem per famam legitimè probatam vel tali tempore, quòd notitia veroſimiliter haberi potuerit, non valeant, nec teneant, & conſteum reſtitui debeat, & intelligatur habitam veroſimiliter fuiſſe notitiam, quando fuerit tranſactum ſpatium tanti temporis, quo à loco vbi ſecutus fuerit caſus ſiniſter, calculatis milliaribus duobus pro qualibet hora ad locum, in quo facta eſſet ſecuritas, haberi potuiſſet: & ſi caſus ſecutus eſſet in mare longinquo, adeo quòd notitia deferenda eſſet per mare: antequam peruenire poſſet in terram firmam, calculetur tempus ad rationem prædictam à loco, in quo primò venerit dicta notitia, ſeu nouum.

Aſſecuratores non teneantur de barataria patroni nauigij, niſi aliter factum fuiſſet.

Sine licentia Senatus, non poſsint fieri ſecuritates, vadimonia, ſeu partita ſuper vita Pontificis, neque ſuper vita Imperatoris, neque ſuper vita Regum, nec Cardinalium, neque Ducum, Principum, Epiſcoporum, neque aliorum Dominorum, aut perſonarum Eccleſiaſticarum, ſeu ſecularium in dignitate conſtitutarum.

Non poſsint etiam fieri ſuper acquiſitione, amiſsione, ſeu mutatione

Dominorum,ſtatuum,regnorum, Prouinciarum, Ducatuum,ciuitatū, terrarum, ſeu locorum.

Non poſſint ſimiliter fieri ſuper felici,ſeu infelici ſucceſſu exercituū,claſſium,ſeu expeditionum; neq; eorum aduentu, neq; receſſu: neq; ſuper expugnatione,aut defenſione aliqua.

Non poſſint pariter fieri ſuper matrimonijs contrahendis, vel non contrahendis, ſuper vxoribus ducendis, aut non; neq; ſuper partu mulierum; neque nauium,aut aliorum appulſu,aut receſſu.

Non poſſint fieri ſuper futura,vel non futura peſte,aut bello,neque ſuper electione Ducis,aut magiſtratuum Reipublicæ: & demum ſuper alijs quibuſuis habentibus ſpeciem,ſeu formam vadimonij,ſecuritatis, ſeu partiti; ſed omnia intelligantur,& ſint prohibita.

Contrafacientes alicui de prædictis cadant in pœnam tantundem ſummæ,pro quanta fuerit facta aſſecuratio,vadimonium,ſeu partitum pro qualibet vice; & Cenſarij, qui in prædictis ſe immiſcuerint tanquàm contrafacientes cadant in eandem pœnam.

De prædictis ſic vt ſupra prohibitis,non poſſit ab aliquo reddi ius; neque aliquis audiri ſine licentia; & caſu quo quicquam fuerit ſolutum, ſit ſemper ius ſaluum repetendi; & nullus poſſit de eis inſtrumenta, ſeu ſcripturas conficere ſub pęna ſcutorum viginti quinque pro quolibet, & qualibet vice.

Non poſsint fieri loti ſine licentia Senatus ſub pœna ſcutorum centum,& ammiſsione raubarum, ſeu rerum poſitarum ad lotum: & in eandem pœnam cadant illi,in quorum domo erunt, etiam ſi ſit corporis alicuius,& pro mulieribus teneantur mariti.

De filiorum emancipationibus. Cap. XVIII.

NVllus magiſtratus interponat auctoritatem in aliqua emancipatione,niſi prius tam pater emancipans,quàm filius emancipandus per ſe, vel per procuratorem ſpecialem iurent emancipationem non fieri in damnum,aut præiudicium Reipublicæ, neque alterius cuiuſuis, & niſi emācipandus promittat,& fideiubeat de ſubeundis oneribus Reipublicæ,& de non exercendo pyraticam,niſi de licentia Senatus.

Salua tamen auctoritate eiuſdem Senatus,in concedenda licentia emancipationum faciendarum, quando vel pater, vel filius, vel ambo ſint abſentes pro vt de iure.

De venia ætatis minoribus concedenda. Cap. XIX.

CVilibet ætatis annorum decem octo completorum petenti ætatis veniam Magiſtratus eam concedere poſsit,habita prius informatione de ætate,moribus, & prudentia dicti minoris à duobus proximioribus agnatis ſi extiterint,& eis non extantibus,à duobus proximioribus cognatis; & in eorum defectu à duobus proximioribus vicinis eiuſdem minoris, vel mixtim, qui omnes reſpectiuè eorum iuramento atteſtentur

ſtentur de dicta ætate, moribus, & prudentia, & vocatis curatoribus dicti minoris, ſi eos habuerit ad allegandum quicquid voluerint circa dictam ætatis veniam, & eis auditis ſi comparuerint.

Aetatis venia ſi ſicut ſupra conceſſa fuerit per magiſtratus valeat, & habeatur, perinde ac ſi conceſſa fuiſſet à principe.

Non tamen valeat obligatio contractus, ſeu diſtractus qui fieret per eundem minorem cum aliquo ex illis, qui conſenſiſſent dictæ veniæ ætatis, vel qui auctoritatem in ea interpoſuiſſent, & hoc intrà annum vnum à die ætatis veniæ cōſecutæ, neq, etiam valeat obligatio contractus, vel diſtractus cum aliquo alio intrà dies triginta poſt ætatis veniam conſecutam, & hæc ad præiudicium ipſius veniam ætatis conſecuti.

De contractibus minorum, & mulierum. Cap. XX.

Minores annis viginti quinq; habentes patrem, vel auum paternum in cuius poteſtate ſint, poſſint facere, & inire quemcunque contractum, ſeu quaſi ac diſtractum, & obligationem cum quacunq; perſona, & perſonis, & etiam poſſint in iudicio comparere, dummodo tamen interueniat iuramentum ipſorum, & auctoritas, atq; conſenſus patris, vel aui, in cuius poteſtate fuerint.

Declarato quòd hoc non intelligatur, neq; procedat ad fauorem, ſeu beneficium ipſius patris, vel aui: quia tunc interuenire debeat auctoritas magiſtratus cauſæ, cognitio, & conſenſus duorum ex proximioribus propinquis habilibus dicti minoris ex parte patris, & totidem ex parte matris, & in eorum defectu ſupleatur de proximioribus vicinis eiuſdē, quæ obſeruari etiam debeant quo ad fauorem, ſeu beneficium patris, vel aui etiam ſi minor eſſet ab eis emancipatus.

Si minor eſſet fœmina, & haberet maritum, non poſſit prędicta facere niſi cum conſenſu, & auctoritate mariti, qua accedente, & ſeruatis prædictis poſſit contractus, & quaſi contractus, & diſtractus, & obligationes facere, & etiam in iudicio comparere.

Minores verò prædicti non habentes patrem, nec auum paternum, nec maritum poſſint prædicta facere, dummodo tamen interueniat iuramētum ipſorum, & præſentia, ac conſenſus tutorum, & pro tempore curatorum ſuorum, excluſa ſemper venditione bonorum immobilium.

Saluo non obſtantibus ſupradictis, quòd non poſſint minores obligationem, vel contractum, aut diſtractum facere cum tutore, vel curatore durante tutela, vel cura, & factus non valeat, etiam quòd minores iurauerint, & aliæ ſolemnitates prædictæ interuenerint, niſi minores conſecuti fuiſſent ætatis veniam, quo caſu obligatio, & contractus etiam cum tutore, & curatore valeat cum ſolennitatibus tamen antedictis, & magiſtratus auctoritate.

Maiores autem maſculi annorum decem ſeptem, & fœminæ annorum quindecim, minores tamen annorum viginti quinque non habentes patrem, auum paternū, nec maritum poſſint antequam eis ſit datus tutor, vel curator prædicta facere, dummodo interueniat iuramentū ipſo

 rum.

rum, auctoritas magiſtratus, & conſenſus duorum ex proximioribus propinquis habilibus, qui iurent ſeſe credere ea fieri potius ad beneficium minoris, quàm ad aliquam eius læſionem.

Maſculi maiores viginti quinq; annis exiſtentes in patris, vel aui paterni poteſtate, non poſſint ſe obligare, contrahere, nec in iudicio comparere, niſi de conſenſu patris, vel aui, in cuius poteſtate fuerint, ſaluo ſi negotiarentur palàm, vel publicè, patre, vel auo patiente, vel non contradicente, quo caſu obligatio, & contractus valeat perinde ac ſi factus eſſet cum auctoritate patris, vel aui, dum tamen pater, vel auus ex dicto contractu non obligetur.

Mulieres etiam maiores annis viginti quinque non poſſint obligationem vel contractum, neque diſtractum aliquem facere, niſi cum auctoritate, & conſenſu mariti ſi habuerint, qui conſenſus in abſentia mariti poſſit per eum præſtari per inſtrumentum, qui expreſſam eius voluntatem contineat, & niſi cum auctoritate patris, vel aui paterni, ſi eum habuerint, & fuerit in dominio, ſi verò fuerit abſens cum conſilio loco dicti patris, vel aui paterni, duorum ex ſuis propinquis habilibus proximioribus in gradu omnibus alijs, & ſi patrem non habuerint, nec auū, niſi cum conſilio, & conſenſu duorum propinquorum, vt ſupra, & in eorum defectu duorum ex melioribus vicinis, vel mixtim, cum quibus ſolennitatibus poſſint dictæ mulieres omnia facere interueniente iuramento omnium vt ſupra.

Non poſſint tamen durante matrimonio obligare ſe marito, nec contractum aliquem cum ipſo marito facere, nec liberationem alicui, qui pro dicto marito ipſis teneretur, neq; etiam poſſint cum viro ſuo ſe obligare, neque ſe principales, neque fideiuſſores pro eo ſe conſtituere.

Poſſint nihilominus renuntiare iuri hypothecarum, & alijs iuribus quę habent in bonis maritorum ſuper quibus renuntient, ſed quòd remaneant ſalua iura in alijs bonis ſi extant, vel extabunt, ita vt renuntiatio non poſſit extendi, niſi ad illa certa, & ſpecificata bona, ſuper quibus renuntiant, & valeat renuntiatio ſiue alia extent, ſiue non extent.

Abſentibus autem maritis à Dominio, & non exiſtente eius procuratore, cum mandato ad infraſcripta, poſſint mulieres hæreditates adire, in iudicio comparere, & ſe, & ſua obligare cum conſilio, & conſenſu duorum propinquorum mariti habilium ex proximioribus, & eis deficientibus, duorum ex melioribus vicinis eiuſdem mariti, vel mixtim, & cū auctoritate magiſtratus, & ſeruatis in reliquis omnibus ſolennitatibus, de quibus ſupra, dummodo tamen dicti propinqui, ſeu vicini mariti iurent ſe credere dictum maritum iuiſſe, vel nauigaſſe ad partes adeò longinquas, vt credant ipſum non eſſe reuerſurū infra menſes ſex tunc ſecuturos, & dummodo per prædicta non fiat aliquid in damnum iurium propriorum, vel ſubſtantiæ propriæ mariti.

Et non obſtantibus prædictis mulieres maiores annis viginti quinq; reuēditrices raubarum, & veſtimentorum, ſeu habentes aliquod exercitiū, in quo ſoleant operas, & induſtriam ſuā locare poſſint ſe obligare, & contractus facere in dictis eorū negotijs etiā nō ſeruatis ſupraſcriptis.

Propin-

Propinqui intelligantur adeſſe,& reperiri poſſe,ſi fuerint intra duodecim milliara,ſi verò fuerint remoti vltra milliara duodecim,habeantur pro abſentibus,& ſic aſſumi poſſint alij propinqui, & eis non exiſtentibus, vicini.

Declarato tamen,quòd huiuſmodi ſolennitates non poſſint eludi per mulieres,ſeu minores ſi dedita opera proficiſcentur extra locum eorum ſolitę habitationis,quia tali caſu requirantur propinqui,pro vt requirerentur,ſi contractus,ſeu obligatio, vel diſtractus eſſet factus in dicto loco eorum ſolitæ habitationis.

Sed ſi aliquis propinquus,aut vicinus requiſitus noluerit conſentire,& facto præcepto de mancato magiſtratus,non comparuerit,vel comparẽs non allegauerit iuſtam,& rationabilem cauſam quare conſenſum pręſtare non velit arbitrio magiſtratus poſſit ipse magiſtratus dare licentiam quòd mulier,ſiue minor poſſit facere contractum,ſeu illud de quo tunc agetur cum conſilio aliorũ propinquorum ſi aderunt, vel vicinorum,vel mixtim,& tali caſu valeat,ac ſi propinqui,ſeu vicini, qui conſentire noluerunt conſenſiſſent,à quibus pronuntiationibus aqpellari, & reclamari non poſſit.

In caſu dotium exigendarum in bonis, ſeu ab hæredibus mariti, ſi auus, vel pater mulieris noluerint conſentire,citentur etiam vt ſupra,& magiſtratus poſſit concedere licentiam mulieribus agendi, & exigendi abſq; eis, dummodo tamen pecuniæ exigendæ ponantur in loco tuto.

Omnes propinqui,& vicini qui interuenerint vt ſupra,habeantur habiles, niſi contrarium probetur.

Et omnia in præſenti ſtatuto contenta obſeruari omnino debeant, & locum ſemper habeant; nec eis renuntiari poſſit quibuſuis verbis, iuramentis,vel ſolennitatibus.

His verò quæ ſupra dicta ſunt reſpectiuè obſeruatis, contractus, diſtractus,obligationes,& alia ſint rata,& firma, ac valeant; nec poſſint irritari quouiſmodo,beneficio reſtitutionis in integrum nullitatis, vel aliter. vbi verò in aliquo defuerint ſolennitates, vt ſupra reſpectiuè requiſitæ,non valeant,ſed ſint ipſo iure irrita,& nulla; & præſumantur ſimulata,etiam quòd interuenerint iuramenta,& aliæ ſolennitates,& ſic obſeruare teneantur magiſtratus, non obſtante quocunque alio ſtatuto ſub pœna ſyndicamenti,& librarum centum pro qualibet vice.

De venditione rerum immobilium in participes agnatos,& confines facienda. Cap. XXI.

SI quis particularis,ſiue corpus,collegium,vel vniuerſitas voluerit vendere,vel in ſolutum dare, vel inſtiterit per magiſtratum vendi etiam in publica collega aliquam rem immobilem in totum, ſeu pro parte, teneatur eam vendere participi ſaltem pro quarta parte pro indiuiſo eiuſdem rei immobilis habenti participationem per annum vnum ad minus ante venditionem, vel habenti ſolum,ſi vendendum erit ædifi-

cium ſuprapoſitum, aut habenti ædificium, ſi vendendum erit ſolum, vel agnato maſculo vſque in tertium gradum, aut confini habenti, ſeu confinibus habentibus rem immobilem, ſeu partem diſtinctam rei immobilis iuxtà rem vendendam; dummodo dicti ſuperius nominati ſoluant tantum pretium, quantum ab alio de re vendenda, ſeu in ſolutum danda inueniri poterit; & per illos terminos, & modos, per quos ab alio inueniretur.

Si verò nullus prædictorum eſſet, qui ad notitiam volentis vendere, vel in ſolutum dare, vellet emere, vt ſupra, poſſit ille vendere, & in ſolutum dare cui voluerit.

Si autem conſtiterit aliquem ex prædictis palàm, vel occultè impedire, aut prohibere venditionem, vel in ſolutum dationem in damnum, fraudem, vel præiudicium volentis vendere, vel in ſolutum dare, remaneat priuatus beneficio præſentis ſtatuti. Et in huiuſmodi cognitione magiſtratus poſſint procedere, & definire ſummarie, ſine ſtrepitu, & figura iudicij.

Poſtquam uenditio, uel in ſolutum datio de dicta re, facta fuerit inſcijs, uel ignorantibus ſupradictis, poſſint prædicti, & quilibet eorum eam aduocare; & ſic teneatur ille, qui emit, uel in ſolutum habuit, eam relaxare, & reſtituere cuicunque prædictorum eam uolenti, & aduocanti intra dies triginta à die ſcientiæ uenditionis, uel dationis in ſolutum numerandos ſi fuerit in Ciuitate, uel Dominio, uel ſi tempore dictæ alienationis, & ſcientiæ habendæ eſſet abſens à Ciuitate, & Dominio intrà dies triginta à die aduentus computandos, dummodo ueniat intra annum unum à dicta alienatione, & ſcientia prædicta.

Et quod dictum eſt de uenditione, ſeu alienatione, habeat etiam locum in permutatione cum quacunque re, iure, cenſu, uel redditu, prçterquã ubi permutatio fuerit realiter facta de re immobili cum alia re immobili, uel ſaltem cum alia immobili in parte; dum tamen pars immobilis præponderet ultra dimidiam ualoris totius alterius rei immobilis permutandæ, uendendæ, uel inſolutum dandę.

Et hoc ſi ipſe, qui ut ſupra aduocare uoluerit intra dictum tempus reſpectiuè realiter, & cum effectu obtulerit, & depoſuerit in aliquo ex cartularijs numerati sãcti Georgij in credito magiſtratus, ſi adiudicatio fiet, Genuæ, vel penès idoneum depoſitarium, ſi facta fuerit in dominio, pretium dictæ rei alienatæ ut ſupra ſolutum in totum, uel pro parte ſoluta, & expenſas melioramentorum, cenſariorum, gabellarum, & alias iuſtè, & legitime factas per eum, qi acquiſiuit ut ſupra, & pro pretio, ſeu parte pretij non ſoluta idoneum fideiuſſorem præſtiterit de ſoluendo per illos modos, & terminos conuentos inter uenditorem, ſeu in ſolutũ datorem, & primum emptorem, ſeu in ſolutum acquiſitorem, ita ut aduocans, ut ſupra habeat omnia illa priuilegia, & beneficia, & onera, & poſſit recuperare rem, ut poterat primus emptor, ſeu acquirens, ut ſupra. Declarato tamen quòd habens tempus anni ad auocandum, ut ſupra, teneatur ultra prædicta deponere duo pro centenario ſuper parte pretij ſoluta, quç cedant, & ſolui debeant dicto primo emptori.

Inter

Inter nominatos autem ſuperius, qui aduocare poſſunt, præferatur habẽs ſolum in aduocando ædificium ſuprapoſitum, & habens ędificium in aduocando ſolum quibuſcunque alijs;& participes ſaltem per annum, & ſaltem pro quarta parte vt ſupra, præferatur agnatis, & confinibus, & inter ipſos particips ille qui maiorem participationem habuerit, prę feratur cæteris,& inter pares ſit locus gratificationi:agnatus verò præferatur confinibus,& inter ipſos præferatur proximior cæteris, & inter pares ſit locus gratificationi:& inter vicinos,ille præferatur,qui maiora confinia ad menſuram habuerit;& menſura fieri debeat in ſolo ædificij,non autem per alitudinem muri: & inter habentes paria confinia ſit locus gratificationi.

Si res vendita, vel in ſolutum data, eſſet plurium, agnatus cuiuſcunque participis poſſit totam auocare,& in agnatorum concurſu agnatus maioris participis pręferatur:& ſi participes eſſent in participatione ęquales,præferatur agnatus exiſtens in proximiori gradu:& omnibus, ſeu pluribus in eodem gradu exiſtentibus, ſit locus gratificationi faciendę per emptorem,& ea ceſſante ſit locus pręuentioni auocationis.

Intelligantur verò omnes,& ſinguli pręditi ſciuiſſe venditionem,& in ſolutum dationem elapſis tribus menſibus,poſtquam fuerit publica vox, & fama in vicina dictæ rei alienatæ vt ſupra,quod dicta res fuit vendita vel in ſolutum data,ſi fuerint in ciuitate,vel domiuio ſi vero fuerint extra dominum elapſis decem menſibus, à die, qua fuerit ſcientia vt ſupra habita,numerandum.

Si bona fuerint incãtata,& ſubhaſtata in locis publicis ſolitis ſaltem per dies quindecim, intelligatur facta venditione, fuiſſe de ea notitiam in vicinia,adeò quòd tunc incipiant currere termini aſſignati ad auocandum:& ſi illis,quibus competit beneficium præſentis capituli,data fuerit in ſcriptis mandato magiſtratus notitia de incãtatione, ſaltem per dies octo ante deliberationem,non competat amplius ius auocandi illis,quibus huiuſmodi notitia vt ſupra facta fuerit,niſi in deliberatione declarauerit velle auocare.

Procedant prædicta etiam ſi emptor eſſet clericus, vel eccleſiaſticus;quo caſu ad tollendas dubitationes,participes,propinqui,& vicini prędicti reſpectiuè vt ſupra poſſint auocare ita vt obſeruata per eos forma præſentis capituli,poſſeſſio rei venditæ,vel in ſolutum datæ Intelligatur,& ſit ipſo iure, translata in auocantem, qui obſeruauerit, & auocauerit, ſeu declarauerit vt ſupra;& in qua poſſeſſione manuteneatur,& defendatur per magiſtratus Reipublicę competentes ſuper auocationibus, per opportuna iuris, & facti remedia, ſine aliquo iuris ordine, & iudiciaria cognitione, & facta ſolùm de dicta auocatione, & obſeruantia pręſentis capituli ſummaria informatione per facti notorium, vel rei euidentiam,magiſtratus extra iudicialiter ſuum auxilium, & fauorem præſtent,& præſtare teneantur ad accipiendum, & recuperandum, ac manu tenendum poſſeſſionem rei venditę,vel in ſolutum datę vt ſupra: & in probationibus ſufficiat edictum generale per proclama proponere quòd quicunq; ſua intereſſe putauerit, compareat ad videndum produci,

duci,& examinari teſtes,& alias informationes aſſumi in prædictis cauſis neceſſarias,& ad opponendum, & allegandum, quicquid voluerint circa ipſius auocationis ſubſtantiam.

Teneatur qui emit, ſeu titulo dationis in ſolutum acquiſiuit, manifeſtare ad inſtantiam cuiuſcunque ex prædictis inſtrumentum, ſeu ſcripturam venditionis cum pretio, & qualitatibus; alioquin a die notificationis, ſeu interpellationis non currat, ſeu labatur tempus ad auocandum.

Nemini liceat ſimulare venditionem, vel dationem in ſolutum fctam maiori pretio, quàm ſit verum pretium conuentum, vel per alios modos, aut terminos cum qualitatibus, ſeu cautelis quàm fuerit vera conuentio, nec facere in prædictis aliquem contractum ſimulatum, vel aliquã aliam fraudem committere in præiudicium vocatorum, vt ſupra; & ſi cognitum fuerit per magiſtratum aliquam ex prædictis fraudibus fuiſſe commiſſam, competat beneficium auocandi ſupraſcriptis, in omnibus, vt ſupra, non obſtante aliquo lapſu termini; & hoc intra dies triginta à die declarationis dictæ fraudis per ſententiam magiſtratus.

In re auocata, vt ſupra, creditores quantuncunque priuilegiati illius primi emptoris, ſeu acquiſitoris, à quo fuerit per aliquem auocata, vt ſupra, non poſſit vllo tempore habere regreſſum, neque actionem.

Priuilegia cuiuis conceſſa, & concedenda de fruendo beneficio capitulorum, & ſtatutorum Genuæ, non ſeruiant in auocationibus, neque concedant beneficium præſentis ſtatuti, pro quo beneficio priuilegia concedi non poſſint.

Secuta auocatione, & auocata re à primo emptore ad formam præſentis ſtatuti, primus emptor remaneat liberatus, & venditor ius, & actionem habeat contra auocantem, quam habebat contra primum emptorem.

De re vendita in callega, vel auctoritate magiſtratus. Cap. XXII.

SI res mobilis vendita fuerit in publica callega, ſecuta traditione, nemo poſſit ad rem ipſam habere actionem, vel regreſſum; & ſi venditor huiuſmodi rei mobilis in publica callega, pretium non petierit in iudicio, vel extra intra annos duos ab emptore, non poſſit amplius dictæ rei pretium petere, nec ad rem ipſam regreſſum habere; imo pretium intelligatur fuiſſe ſolutum per lapſum dictorum annorum duorũ, dum tamen emptor iuret illud ſoluiſſe, vel eius hæres iuret ſe credere, quòd dicto creditori fuerit ſolutum, & ſatisfactum pro dicto credito.

Fideicommiſſarij, & executores teſtamentorum, ac tutores, & pro tempore curatores minorum, ſi voluerint bona mobilia vendere, teneantur ea vendere in publica callega.

Curatores verò abſentium, & hæreditatum iacentium non poſſint bona mobilia vendere, niſi in publica callega facienda auctoritate magiſtratus, cauſa plenè cognita, & cum conſilio duorum propinquorum abſentis, ſeu defuncti ex proximioribus, ſi inueniri poterunt, aliter ſuppleatur de melioribus vicinis.

Et ſi dicti fideicommiſſarij, & executores, tutores, & curatores minorum

fuerint condemnati ad aliquid ſoluendum, poſsint pro dicta ſolutione dare in ſolutum ex bonis mobilibus dictæ fideicommiſſariæ, tutelæ, vel curæ vſque in concurrentem quantitatem: & non exiſtentibus bonis mobilibus poſſint dare in ſolutum de bonis immobilibus, etiam ad rationem de duobus tria; & hoc pro euitandis expenſis æſtimato um, & alijs ſequentibus, & vſque in quantitatem librarum ducentarũ tantum; quo caſu habeatur, ac ſi legitimè per æſtimatores facta fuiſſet, & omnis contradictio, & quæcunque priuilegia competentia cuiuis infra ſex, vel quattuor menſes ex forma ſtatutorum in æſtimis, ſeu dationibus in ſolutum factis per æſtimatores: competant etiam, & conceſſa intelligantur in dationibus in ſolutum, vt ſupra faciendis.

Curatores abſentium, & hæreditatum iacentium poſſint prædicta omnia facere cum conſilio tamen duorum propinquorum abſẽtis, vel defuncti, ſi reperiri poterunt; aliàs duorum vicinorum, vel mixtim, & cum auctoritate magiſtratus cauſa prius plenè cognita.

Si nauis aliqua, vel nauigium in totum, vel pro parte uenditum fuerit in publica callega, auctoritate magiſtratus, præmiſſa ſubhaſtatione ad minus per dies octo, & emptor nullis comparẽtibus creditoribus, nulloq; facto faximento ſoluerit pretium venditoribus, ſeu participibus, quorũ participatio vendita fuerit, uel etiam contradicentibus quibuſuis, ſeu ſequeſtrantibus, depoſuerit in cartularijs ſancti Georgij in nomine, & credito magiſtratus, pretium, pro ipſo dando, & ſoluendo uenditori, uel participibus, uel creditoribus nauis, uel cui de iure ſolui debebit, nõ poſſit ulterius moleſtari; nec creditores dictæ nauis poſſint amplius habere regreſſum ad eam, nec ab ipſis, uel aliquo eorum, nauis, aut nauigium ſaxiri, impediri, vel ſequeſtrari poſſit, ſed prædictum vt ſupra ſolutum, ſeu depoſitum ſuccedat in locum dictæ nauis, aut nauigij.

Declarato quòd pretium ſicut ſupra depoſitum in nomine, & credito magiſtratus, poſsit à creditoribus, & prætendentibus ſaxiri, & ſequeſtrari.

Magiſtratus autem pretium ſicut ſupra in eius nomine, & credito depoſitum ſolui faciat creditoribus dictæ nauis in totum, ſeu pro parte tangente participationi uenditæ, ſi tota nauis non fuiſſet uendita ſecundum potioritatem eorum, præſtita tamen per dictos creditores fideiuſsione idonea de reſtituendo habentibus potiora, & contribuendo cum habentibus æqualia iura; & creditoribus ſolutis, ſeu nullis eorum comparentibus, magiſtratus ſolui faciat dictum reſiduum, ſeu pretium uenditoribus dictæ nauis, ſeu participibus ad ratam, præſtantibus tamen fideiuſsionem idoneam pro ſumma eis ſoluenda de ſatisfaciendo quibuſcunque creditoribus dictæ nauis pro eorum reſpectiuè rata, quæ fideiuſsio duret per annos tres.

Immobilia fideicommiſſariorum, & executorum, ſeu minorum uendi poſsint per fideicommiſſarios, executores, tutores, & curatores minorum neceſsitate urgente, uel ex cauſa utili tantum, dummodo cauſa cognoſcatur per magiſtratum, & interueniat conſenſus duorum propinquorum defuncti, ſeu minorum ex proximioribus, & in eorum defectu duorum uicinorum, uel mixtim: quo caſu, mandato magiſtra-

tus,

tus, incantari debeant per dies quindecim, & deliberari in publica callega plus cæteris offerenti: aliter uerò facta uenditio dictorum immobilium non ualeat, nec teneat, ſed ſit ipſo iure nulla.

Non poſsint tamen dicti fideicommiſſarij, tutores, ſeu curatores, neque per ſe, neque per interpoſitam perſonam emere de bonis huiuſmodi fideicommiſſariæ, tutelæ, ſeu curę, neque exinde durante fideicommiſſaria, tutela, uel cura, neque ea finita, ſaltem intrà annos tres à dicta uenditione facta, acquirere bona prædicta: aliter non ualeat, & ſit ipſo iure nulla, ut ſupra.

Qui ſiue in callega, ſiue extra, uel alio titulo acquiſiuerit bona ſtabilia ab aliqua eccleſia, ponte, loco eccleſiaſtico, uel religioſo, uel rectore, ſeu habente perſonam pro eccleſia, & pro eis onera Reipublicæ ſubierit, non poſsit moleſtari, nec aduerſus eum audiatur aliquis conquerens pro eccleſia, ponte, ſeu loco eccleſiaſtico aduerſus acquiſitionem, neque concedatur brachium ſinè expreſſa licentia Senatus.

Finis Libri Quarti.

STATVTORVM
CIVILIVM
REIPVBLICAE GENVENSIS.
Liber Quintus.

De obligatione mulieris erga illum, qui eam maritat. Cap. I.

QVI maritauerit mulierem, uel fuerit præſens, quando de illius maritatione tractatur, uel concluditur, & ipſam mulierem obligatam habuerit ad aliquid ſibi dandum, faciendum, uel ſoluendum in uita, uel poſt mortem, non poſſit ulterius aliquid petere, ſeu prætendere, ſi de ipſa obligatione non dixerit marito, uel futuro marito, uel patri, uel alij, qui pro ipſo matrimonium tractaſſet, uel contraxiſſet; imo tali cauſu obligatio huiuſmodi ſit ipſo iure nulla, & nullius roboris, & ualoris. Declarato tamen quòd iura illius creditoris poſt mortem mulieris, uel mariti, nullis exiſtentibus liberis ex illo matrimonio, reuiuiſcant.

De

De fœminis dotandis. Cap. II.

MVlier maritata, quæ de bonis aſcendentium, uel alicuius eorum dotata fuerit à patre, ſeu matre, uel ab aliquo aſcendentium ex linea paterna, ſeu uoluntate alicuius eorum, quæ ſemper intelligatur interueniſſe, niſi contrarium probetur, non poſsit, neq; eius hæredes poſsint quidquam petere ultra dictas dotes in bonis tàm Genuæ, quàm in quauis mundi parte; ſed ſint bona maſculorum liberorum, & eorum hæredum, ſi fuerint cum muliere utrinque coniuncti; ſed ſi fuerint ex eodem patre tantum, & de bonis patris, uel aſcendentium ex linea paterna fuerit mulier dotata, non poſsit petere aliquid in bonis ipſorum: in bonis tamē maternis, & aſcendentium ex linea materna poſsit petere, quod ei conceditur ex forma ſtatuti de ſucceſsionibus ab inteſtato: ſi uerò fuerit de eadem matre tantum, & de bonis maternis, uel aſcendē tium ex linea materna dotata fuerit, de bonis ipſorum aliquid petere non poſsit, quo caſu de bonis paternis petere poſsit, quod ei conceditur ut ſupra; ſed aduerſus fratres utrinque coniunctos, uel eorum liberos maſculos, non poſsit aliquid ultra dictas dotes, habere, nec petere de bonis hæreditatis paternæ, nec maternæ, nec fratris, nec ſororis defunctorum, neq; aſcendentium, ſalua ſemper diſpoſitione teſtamentorum, & ultimarum uoluntatum prædictorum, & cuiuslibet eorum.

Non maritatę, ſed dotatę ſiue inter uiuos, ſiue in ultima uoluntate à patre uel matre, uel auo, uel auia paternis, uel maternis, non poſsint aliquid petere, uel habere, niſi quantum prædicti eiſdē dederint inter uiuos, uel legauerint in ultima uoluntate.

Decedentibus autem aliquibus ex aſcendentibus paternis, uel maternis, qui quo ad infraſcripta intelligantur deceſsiſſe inteſtati, ſi de dotibus nihil dixerint, uel diſpoſuerint; ſi aderunt filię maritatæ, ſed quæ non fuiſſent dotatæ, vel filię non maritatæ, uel neptes ex filijs prę mortuis, ad quas ex forma ſtatutorum non ſpectet hæreditas; quæ pariter non fuiſſent dotatæ, habeant, & habere debeant de bonis, ut ſupra decedentium ab inteſtato duntaxat tantum, quantum tres ex proximioribus propinquis ex patre, uel ex linea eius, de cuius bonis & hęreditate tractatur, arbitrati fuerint uoluntatem inteſtati fuiſſe tempore ſuæ mortis illas filias, uel neptes habere de ſuis; & ſi propinqui non inuenirentur, ſolùm tantum quantum magiſtratus arbitratus fuerit fuiſſe uoluntatem defuncti; ita tamen, ut maſculi nō poſsint habere minus quàm contineatur in ſtatuto de falcidijs.

Filiabus non maritatis, neq; dotatis decedentibus, quæ fratres utrinque coniunctos, uel ſaltem ex parte, uel ipſorum liberos maſculos habuerit non poſſint hæredes defuncti (in bonis cuius dotari debebant) neque pro dotatione, neque pro ſucceſsione aliqualiter moleſtari; poſtquam uerò dotatæ fuerint, uel eis aliquid legatum fuerit ad ſuum maritare, uel monacare, poſſint de eo diſponere, tàm inter uiuos,

quàm in vltima voluntate, ſi fratres vtrinque vel ex patre coniunctos maſculos,ſeu liberos maſculos ex eis non habuerint.

Si defunctus bona immobilia non haberet ſufficientia ad ſoluendum quantitatem dotium,quæ fuiſſent declaratę, hæres ſecuta declaratione,teneatur collocare in locis comperarum Reipublicæ pecuniam pro. ſecuritate dotium taxatarum,ſeu legatarum à defuncto,vel aliter beneficio præſentis ſtatuti;& prouentus ſpectent ad hæredes,qui teneantur, è conuerſo dotatam alimentare vſque ad maritationem.

Fœminæ prædictis ſint contentæ, nec aliquo iure, vel cauſa poſſint plus petere,vel habere,nec rumpere,nec aliter,quomodolibet irritare teſtamentum,ſeu vltimam voluntatem, nec dicere nullum, quia prętеritæ, vel alia de cauſa; ſed pro dotatione habeant bona defuncti obligata, & hyppothecata,adeò quod in bonis ipſis præferantur quibuſcunque creditoribus hæredum illius, in cuius bonis fuerint dotatæ, vel erunt dotandæ.

Puella innupta ętatis annorum infra viginti quinq; habens patrem viuũ, quæ ſine conſenſu patris maritum acceperit,perdat ipſo facto bona, & iura dotandi: Si verò fuerit ætatis annorum viginti quinque, & maritum, vt ſupra acceperit, non poſſit viuente patre,exigere dotem, ſed tantummodo fructus,ſeu redditus ipſius dotis.

Ne petatur dotium intereſſe. Cap. III.

LIcet maritus fuerit negligens, vel remiſſus in petendo dotes ſibi debitas,nòn poſſit tamen petere,nec exigere aliquod intereſſe ſeu alimẽta dotium non exactarum,vel non ſolutarum,niſi aliter inter partes expreſſe conuentum eſſet, etiam ſi ſuſtinuerit onera matrimonij, ſaluo ſemper ſibi iure dotium exigendarum.

De petendis dotibus. Cap. IIII.

VIuente viro,vxor non poſſit petere dotes,etiam viro vrgente ad inopiam,niſi prius habita fide,quòd maritus nihil debeat Reipublicę, & niſi obtenta licentia à Senatu,ſiue extraordinarijs,aut officio Terręfirme,agendi;& exinde teneatur ante cœptũ proceſſum, ſeu in principio proceſſus,fieri facere proclama qualiter formandus eſt proceſſus, & in omnibus actis citari facere ſyndicũ Reipublicæ,& in fine proceſſus,facere proclama qualiter eſt formatus proceſſus; poſſit tamen mulier excipere pro ſuis dotibus, & canellam eleuare(marito vergente ad inopiam,abſq; fide,& licentia prædictis.

Mortuo marito,etiam ſi vxor ſteterit in domo mariti,non exigendo dotes non impediatur,quin poſſit exigere non obſtante etiam taciturnitate, & præſcriptione temporis; ſed ſi dotes mortuo marito reſtituendę ſunt in pecunia numerata, non poſſint in bonis mariti repeti intra annum à dicta morte, dum tamen hæres mariti fideiuſſionem idoneam præſtet de ſoluẽdo dictas dotes,elapſo anno vno.Et hæc nõ obſtãte diſpo-

ſitione aliorum ſtatutorum, ſaluo tamen mulieri beneficio capituli de alimentis dotium.

Quòd dotes marito non ſolutæ peti non poßint. *Cap. V.*

FOeminæ, & habentes cauſam ab eis non poſſint, etiam adueniente caſu dotium reſtituendarum petere dotes in bonis virorum, qui dotes ipſas non exegerint, de quo conſtet per inſtrumentum dotale, & ſeu inſtrumentum, vt vocant contracartæ; ita vt vbi non adſit tale contracartæ inſtrumentum, exigere poſſint in bonis viri, licet ſola confeſſio appareret dotium receptarum, quo ad præiudicium viri, & eius hæredum, quia in reliquis remaneant in diſpoſitione iuris; teneantur tamen mariti, & eorum ſucceſſores pro debitis non ſolutis, ſed promiſſis, ſeu pro párte nón ſoluta cedere iura mulieribus, ſeu earum hæredibus contra obligatos; quæ iura teneantur manutenere efficacia pro facto eorum, & habentium ab eis cauſam, & ad aliud non teneātur.

De manifeſtatione bonorum mariti. *Cap. VI.*

MVlieres, quæ pro dotibus, ſeu iuribus ſuis conſequi voluerint ſolutionem, adueniente caſu in bónis mariti, vel cuiuſcunque alterius, qui pro eo, ſeu dictis dotibus, vel iuribus teneretur, obligatæ ſint, & teneantur ſub earum iuramento tactis corporaliter ſcripturis præſtito, manifeſtare legitimè omnia, & ſingula bona mariti, & cuiuſlibet alterius, qui pro dictis dotibus, vel iuribus eſſet obligatus, quæ bona dictæ mulieres habuerunt, vel habent per ſe vel alias perſonas, vel ſi alij pro eis, & de eorum voluntate, vel ad earum diſpoſitionem habuerunt, aut habent, & hæc ad inſtantiam hæredis mariti, ſeu perſonæ habentis intereſſe; quod etiam facere teneantur quandocunque fuerint requiſitæ ad inſtantiam alicuius ex prædictis.

Et ſi non manifeſtauerint, non audiantur in earum dotibus, & iuribus conſequendis: & ſi manifeſtatio prædicta fuerit petita in aliqua cauſa, non currat aliquis terminus à petita manifeſtatione, niſi poſtquam manifeſtatio facta fuerit.

Declarato, & intellecto, quòd raubæ, veſtes, ornatus, & alia quæcunque pro vſu, ſeu veſtitu dictarum mulierum, intelligantur eſſe, & ſint in bonis, & de bonis mariti, excluſis duntaxat illis raubis, & bonis, quas mulieres portaſſent ad domum mariti, vltra dotes, & non fuiſſent æſtimatæ, nec rationatæ marito in dotem, quæ in eo ſtatu in quo erunt, ſeu reperirentur, ſpectent ad ipſas mulieres.

Bona vero, quæ dictæ mulieres haberent vt ſupra, teneantur dictæ mulieres æſtimata arbitrio duorum peritorum eligendorum per partes, ſeu publicorum æſtimatorum retinere ad computum, & pro concurrenti quantitate ſuarum dotium, & iurium, vel ea reſtituere, & ſolutionem ſuam conſequi in alijs bonis, in electione ipſarum mulierum, non obſtanitbus alijs ſtatutis.

Et licet dictæ mulieres iurauerint,& manifeſtauerint, vel non manifeſtauerint bona, poſſint nihilominus mariti hæredes, & alij, quorum intereſt,probare de maiori quantitate,& de pluribus rebus,& de bonis exiſtentibus penès ipſas,vel alios pro eis,non manifeſtatis,vel minus manifeſtatis;& hoc aduerſus executionem,quæ pro dictis dotibus, ſeu iuribus poſtularetur intrà tempus ad formam,de qua in ſtatuto de cauſis executiuis; reſeruatis ſemper iuribus in ordinario iudicio, etiam pro prædictis non obſtante executione.

Et ſi poſt præſtitum iuramentum mulieres inuenirentur deieraſſe,puniantur in duplum, quod ſoluere teneantur, vel compenſetur pro concurrenti quantitate cum dotibus,ſi earum ſolutionem nondum conſecutæ fuiſſent.

De deductione facienda in reſtitutione dotium. Cap. VII.

QVotieſcunque dos veniet reſtituenda, is per quem fieri debebit reſtitutio, poſſit ex ſumma dotium pro frazijs retinere in ſe vt infra: videlicet à libris ducentis vſque in decem millia,ad rationem quinque pro centenario, ſi veniet reſtituenda infra ſex annos à die traductionis vxoris ad domum mariti,vel cohabitationis ipſorum,vel in domo mariti, vel in domo vxoris; & ſi erit reſtituenda poſt ſex annos, & intra duodecim, ad rationem octo pro centenario; & ſi poſt annos duodecim,ad rationem decem pro pro centenario; pro ſupraplurí verò vltra libras decem millia,non poſſit aliquid retineri.

Si verò nunquam fuiſſet ſecuta tranſductio,ſeu cohabitatio vxoris in domo mariti, vel mariti in domo vxoris, non poſſit aliquid retineri pro frazijs.

Et prædicta omnia non procedant in reſtitutione dotium mulieris, quæ ante matrimonium,pro quo fit reſtitutio,eſſet vidua.

De alimentis dotium. Cap. VIII.

MVlier,ſi mortuo marito non exegerit dotes in totum, ſeu pro parte, debeat pro non exactis,& quouſque ſteterit ad exigendum, habere alimenta dotium; Et teneantur hæredes, & ſucceſſores mariti dicta alimenta ſoluere, quæ taxari debeant ſecundum facultatem mariti, & quantitatem dotium per duos probos viros eligendos per partes:quod ſi altera pars non elegerit ad primum præceptum,magiſtratus ipſe eligat pro ea, ſecundum quorum relationem teneantur magiſtratus pronuntiare. Et ſi dicti probi viri eſſent diſcordes, non concordantibus partibus de tertio, magiſtratus eligat tertium, vel intellecta relatione amborum arbitretur,vt ipſi videbitur.

In prædictis procedatur ſummarie,ſine libello,ſola facti veritate inſpecta, & etiam ordine ſtatutorum non obſeruato.

De anteſacto. Cap. IX.

PRæmortua vxore, maritus ipſo facto lucretur de dotibus quantum ipſe conſtituiſſet pro antefacto vxoris:& pariter præmortuo marito, vxor lucretur ipſo facto de bonis mariti antefactum conſtitutum.

Quòd ſi antefactum non fuerit conſtitutum, lucrentur ad inuicem quantum fuerit medietas dotium, ſi fuerint de libris ducentis, & ab inde infra, ſi verò fuerit ſupra libras ducentas, antefactum ſit, & intelligatur eſſe de libris centum,& non vltra.

Et hæc locum habeant, ſi maritus vxorem tranſduxerit ad nuptias, vel cum ea in habitu matrimonij ſteterit,vel habitauerit.

Antefactum ſic lucratum(mortuò lucrante)reuertatur ad filios ex eodem matrimonio natos, qui ab inteſtato remanſiſſent hæredes: & eis deficientibus remaneat hæredibus lucrantis, etiam ſi vxor tranſiſſet ad ſecundas nuptias.

Poſſit vxor viro præmortuo habere vltra prædicta de bonis mariti pro faciendis veſtibus,vſque ad libras viginti quinque in ciuitate Genuæ,& vſque ad libras quinque in dominio.

De vxore fugitiua à domo mariti. Cap. X.

MVlier, quæ auſugerit, vel receſſerit de domo mariti,& acceſſerit ad ſtandum cum aliquo,excluſis patre,matre,patruo,auunculo,amita,& propinquis eius vſque in tertium gradum,amittat ipſo iure dotes, & antefactum, ſi ad inſtantiam mariti facta fuerit lamentatio coràm magiſtratu: Et quæ dotes, & antefactum intelligantur, & ſint tali caſu ipſo iure acquiſitæ liberis dictæ mulieris, qui ab inteſtato ſuccederent, ſi deceſſiſſet, reſeruato ſemper marito in eius vita vſufructu,qui debeat eſſe mariti,donec vixerit.

Si verò dicta mulier ſteterit cum dictis patre,matre,& alijs ſuperius exceptis,ſeu aliquo eorum per dies decem contra voluntatem mariti,quod præſumatur,niſi mulier,vel aliquis pro ea,de expreſſa voluntate mariti docuerit,cadat in eandem pœnam,vt ſupra.

Declarato quòd ſi maritus eſſet demens,vel furioſus, vel adeò eam malè tractaret, vt ſine periculo vitæ non poſſet cum eo ſtare, non cadat mulier in pœnas prædictas, niſi maritus præſtiterit vxori ſecuritatem arbitrio magiſtratus,vel niſi magiſtratus arbitretur interuenire cauſam iuſtam ad accedendum ad domum mariti.

Saluo tamen quòd mulier non cadat in pœnas prædictas, ſi ſtaret extrà domum mariti de licentia iudicis.

De fideiuſſione danda per mulieres nuptas extrà dominium. Cap. XI.

MVlier habens filios ex primo marito defuncto, quæ ad alia vota tráſiret extra dominium Reipublicæ, teneatur præſtare idoneã fi-

deiuſſionem filijs matrimonij ex marito defuncto, de reſtituendo antefacto, & omni eo, quod maritus defunctus ei legaſſet, & omnibus his, de quibus mater ſecundum leges non poteſt filios priuare; ad quam fideiuſſionem præſtandam compellatur per quemlibet magiſtratum ad requiſitionem dictorum filiorum, & quilibet magiſtratus ſit competēs.

De teſtamentis, & vltimis voluntatibus. Cap. XII.

SI quis habilis ad teſtandum, teſtamentum, vel vltimam voluntatem, aut aliam diſpoſitionem contemplatione vltimæ voluntatis fecerit, quæ probetur vel quinq, teſtibus idoneis, quorum ſaltem maior pars ſint maſculi, ſiue rogati, ſiue non rogati, vel probetur publico inſtrumento notarij, in quo ſint quinq; teſtes idonei, & ſaltem pro maiori parte maſculi vt ſupra firma ſit, & valida. Inter liberos autem in faciendis dictis probationibus, vt ſupra teſtamentorum, vltimarum voluntatum, & diſpoſitionum. vt ſupra parentum, & aſcendentium quorumcunq;, ſufficiat numerus trium teſtium maſculorum.

Cæci ſiue caſu, ſiue natura, qui tamen aliàs ſint habiles, teſtamentum, vltimam voluntatem, & diſpoſitionem vt ſupra facere poſſint in præſentia notarij, & quinq; teſtium idoneorum maſculorum; qui teſtes in inſtanti, poſt publicationem factam coràm eis à notario ſe ſubſcribant in teſtamento, niſi inter liberos; quo caſu ſufficiat forma ſupraſcripta, quantum in reſpicientibus ipſos liberos.

Surdi ſcribere ſcientes poſſint etiam illud, & illam facere coràm notario, & quinque teſtibus idoneis, & maſculis, qui ſe ſubſcribant; dummodo ipſi teſtatores etiam ſe ſubſcribant, & teſtamentum ſit compoſitum in idiomate vulgari.

Filij, & filiæ familias habiles poſſint etiam facere teſtamentum, vltimam voluntatem, & diſpoſitionem contemplatione vltimæ voluntatis, patre volente, vel ratum habente, ſiue tempore facti teſtamenti, ſiue ante, ſiue poſt, etiam poſt mortem teſtatoris; & valeat tali caſu, ac ſi eſſet teſtator ſui iuris.

Declarato quòd ſi pater non reuocauerit teſtamentum filij intra mēſem vnum à die habitæ notitiæ de teſtamento poſt mortem filij intelligatur conſenſiſſe.

Poſſint tamen dicti filij, & filiæfamilias non habentes filios de bonis proprijs, ſeu dotibus facere teſtamentum vſq; in decimam partem facultatum ſuarum in pia opera, etiam ignorante, & nolente patre: & ſimiliter poſſint ſine conſenſu, & voluntate patris caſſare, & annullare teſtamenta, vltimas voluntates, & diſpoſitiones, vt ſupra, etiam factas cum voluntate, vel ratificatione patris; & hæc per publicum inſtrumentum, in quo ſint quinque teſtes idonei maſculi. Et quod dictum eſt de patre intelligatur de aſcendente in cuius poteſtate eſſet teſtator.

Famuli, ſeu pueri non poſſint facere teſtamentum, neque legata ad fauorem magiſtrorum, cum quibus ſunt accordati, ſeu artem exercent, neque filiorum, & familiæ dictorū magiſtrorū: & facta ſint ipſo iure nulla

quo ad beneficium prædictorum, ſaluis manentibus in reliquis.

Teſtamenta, codicilli, legata, & aliæ diſpoſitiones etiam inter viuos factæ ab infectis peſte, aut ſuſpectis ad fauorem medicorum, chirurgicorum, ſeruientium, aut eorum, qui de eis curam habent, vel attinentium, aut alicuius de familia prædictorum, non valeant; imo ſint nulla ipſo iure, & facto quantum ad beneficium prædictorum ſaluis manentibus in reliquis.

Omnis autem diſpoſitio, & vltima voluntas teſtatoris, vt ſupra valeat, & teneat, licet iuſtificationes, vel ſubſtitutiones non fuerint factæ, ſeu conceptæ ſecundum leges; ſed fiat pro vt voluit teſtator, vel diſponens, dummodo non ſit contra bonos mores, vel contra aliquod prædictorũ.

Et ſi pater vel auus pupillis ſubſtitutionem fecerit, ſeu illos obligauerit, ſeruetur ſecundum quod ordinauit, & intelligatur facta expreſſa vulgaris, & pupillaris ſubſtitutio, licet ſecundum iura eam non fecerit; ita vt nec mater, nec aliqua alia perſona poſſit quicquam petere, niſi ſecundum quod de iure petere poſſet, ſi per patrem, vel auum facta fuiſſet expreſſa pupillaris.

Et ſi ſubſtitutio, vel obligatio excederet tempus pubertatis, valeat etiam, & intelligatur intra dictum tempus facta ſubſtitutio, de qua ſupra; & poſt dictum tempus intelligatur, & ſit eſſe talis, qualis de iure fieri debuiſſet.

Et valeant nuda pręcepta teſtatoris, ſeu diſponentis, vt ſupra de non alienando bona, vel aliter ordinando; imo ſi grauauerit hæredem, ſeu legatarium de non alienando, vel de reſtituendo bona, ſeu aliquam partem, aut rem alicui, ſeruetur, & executioni mandetur talis voluntas, & non valeat alienatio dictorum bonorum, partis, ſeu rei, facta ex quauis cauſa, vel facto, teſtatoris, ſeu diſponentis, vel pro qua teneretur, vel de iure obligari debuiſſet.

Saluis ſemper falcidijs debitis iure naturæ illis, quibus debentur ſecundum formam iuris, & ſtatutorum; quæ falcidia locũ etiam habeat in caſu præteritionis, vel inſtitutionis non factæ, vel exhæredationis, vel inofficioſi teſtamenti, & in alijs qbuſuis caſibus ex quibus; teſtamentũ, vltima voluntas, & diſpoſitio vt ſupra nullomodo poſſint dici nullæ, ſed in omnib. ſuccedat falcidia loco cuiuſuis nullitatis.

Serui, & ſeruæ non poſſint in teſtamentis, aut quauis vltima voluntate manumitti, nec liberari, & ſi manumiſſiones, aut liberationes in teſtamento fierent, ſint ipſo iure nullæ, reliquis in ſuo robore manentibus.

Quicunq; fecerit teſtamentum, vel diſpoſitionem vltimæ voluntatis quocunq; modo, quouis iuramento firmatum, quacunq; ſolenitate, ſcriptura vel quibuſuis verbis derogatorijs, quomodocunque dictatam, vel excogitatam, etiam ſi eſſet per viam contractus, vel obligationis in ipſo teſtamento, vltima voluntate, ſeu diſpoſitione appoſitæ, & etiam ſi proteſtationem aliquam feciſſet ſuper teſtamento, vel vltima voluntate, aut diſpoſitione in futurum fiendis, ſiue quocunque alio modo; poſſit nihilominus teſtamentum, vltimam voluntatem, & diſpoſitionem tollere, caſſare, & reuocare, ſi voluerit, & aliud, vel aliam facere, vel

non facere, vt ſibi placuerit, dum tamen de dicta caſſatione appareat per publicum inſtrumentum, in quo interuenerint quinque teſtes idonei, qui pro maiori parte ſint maſculi; & caſu caſſationis primò factum, & facta, & omnia & ſingula in eo contenta: & ſic obligatio, proteſtatio, iuramentum, & alia ſint ipſo iure nulla; nec poſſint executioni mandari non obſtantibus obligationibus, ſolennitatibus, ſcripturis, proteſtationibus, iuramentis, & alijs in eo, & ea contentis, etiam ſi non fuiſſent ſeruata, quæ in priori diſpoſitione fuiſſent mandata dici, reperiri, vel ſeruari, etiam ſi fuiſſet dictum, quod aliter non cenſeretur interueniſſe libera voluntas teſtatoris in reuocando priore, & non obſtante quocunque alio ſtatuto, quæ omnia eo caſu, & caſibus præſumantur ficta, & facta, in fraudem ſtatuti.

Non poſſit aliquis ſacerdos, neque clericus beneficialis, neque religioſus intereſſe confectioni alicuius vltimæ voluntatis, nulluſque teſtator poſſit conſtituere, vel ordinare aliquem clericum conditionis prædictæ fideicommiſſarium, vel executorem, vel ſub quouis alio nomine alicuius vltimæ voluntatis. Si quis autem contrafecerit teſtamentum in cęteris omnibus remaneat in ſuo robore, & firmitate; ſed quo ad dictam conſtitutionem clerici ſit irritũ, & nullius valoris, nec obſeruetur per aliquem magiſtratum. Notarij autem non conficiant teſtamentum, vel vltimam voluntatem, confectioni cuius interſit aliquis ex prædictis, vel in quo inſtituantur fideicommiſſarij, vel executores; vel aliter vt ſupra, ſub pœna librarum quinquaginta pro qualibet vice; à qua quidem pœna intelligantur liberati quatenus per magiſtratum approbetur inſtitutio fideicommiſſariæ, vel executoriæ in perſona alicuius clerici, vt ſupra.

Quoniam quandoque Genuenſes in varias mundi partes accedẽtes, ſeu nauigantes non poſſunt habere notariorum copiam; teſtamentum, vltima voluntas, & diſpoſitio contemplatione vltimæ voluntatis facta extra dominium in aliqua mundi parte, vbi copia notariorum publicè officium notarij exercentium haberi non poſſit, firma ſit, etiam quòd ſcripta fuerit manu priuatæ perſonæ, ſi per tres teſtes maſculos, & idoneos legitimè probatum fuerit; quæ probatio fieri poſſit in illis partibus coràm conſulibus nationis Genuenſium: & exemplis de mandato conſulum prædictorum factis, & per notarium ſubſcriptis de huiuſmodi ſcripturis, & probationibus adhibeatur plena fides, ac ſi fuiſſent ab initio manu publici notarij ſolenniter ſcripta, ſaluo iure cuicunque, accuſandi, excipiendi, & reprobandi de falſo, vel de contrario.

De teſtamento in ſcriptis. Cap. XIII.

SI magiſtratui præſentatum fuerit aliquod teſtamentum, ſeu vltima voluntas alicuius, ſeu quod, vel quæ dicatur eſſe teſtamentum, vel vltima voluntas alicuius, & ſit clauſum, & ſigillatum ſigillo teſtatoris, & ſeptem ſigillationibus ſeptem teſtium, quæ ſaltem ſint factæ duobus diuerſis ſigillis, licet non pluribus; & habuerit inſcriptionem ab extra

manu

manũ teſtatoris, vel notarij, aut in caſu neceſſitatis manu alterius de voluntate, & mandato teſtatoris; & ſimiliter habeat inſcriptiones ſeptem teſtium atteſtantium cum iuramento vidiſſe teſtatorem ſubſcribere intus,& vidiſſe ſubſcribere extra,vt ſupra,& fuiſſe rogatos à dicto teſtatore, vt ſe ſubſcriberent, & affirmaſſe illud eſſe teſtamentum ſuũ, ſeu vltimam voluntatem, teneatur magiſtratus ad inſtantiam cuiuſcunque iurantis ſe habere intereſſe,& id non petere per calumniam, dictum teſtamentum aperire,& publicare,& declarare illud eſſe publicum, & authenticum, perinde ac ſi eſſet factum à notario publico in forma nuncupatiua; dum tamen prius fiat recognitio per dictos teſtes de ipſo teſtamento,& eorum ſubſcriptione,& ſigillis, & per eos atteſtetur vidiſſe ſubſcribere, vt ſupra; & quòd teſtator affirmauit illud eſſe ſuum teſtamentum, & quòd omnes ipſi teſtes eodem temporis contextu ſe ſubſcripſerunt;& quòd teſtator erat ſanus mente,& intellectu:& exiſtentibus mortuis teſtibus ſubſcriptis,vel abſentibus à dominio ſufficiat probatio literaturæ dictorum mortuorum,& abſentium à dominio per recognitionem,ſeu teſtificationes aliorum teſtium,coràm iudice examinandorum, dictaque atteſtatio, aperitio, & publicatio fieri debeat citatis his,qui ſucceſſuri eſſent ab inteſtato,ſi fuerint præſentes in loco,vel intra duodecim miliaria ab eo;dum tamen ſint in dominio: & facto proclamate,quo citentur alij abſentes, & quicunque ſua intereſſe putantes ad videndum fieri dictam recognitionem, examen, aperitionem,& publicationem: & ſi tempore publicationis aliqui ex dictis teſtibus eſſent extrà dominium, vel mortui ſufficiant eo caſu quinque ex eis,& inter liberos tres;& in prędictis procedi poſſit,& debeat nullo iuris ordine, vel ſtatutorum ſeruato,nec peti,minuſq; dari poſſit aſſeſſor,neque peti,aut dari dilatio deforis,ſed quàm celerius fieri poterit.

De teſtamenta fieri non prohibendo Cap. XIIII.

QVi prohibuerit, vel dederit operam,ſeu fecerit, vt prohibeantur alicui habili quòd faciat teſtamentum,codicillos,ſeu vltimam voluntatem,cadat ipſo iure in pœnam librarum centum,vſque in mille arbitrio magiſtratus, & priuatus remaneat omni ſucceſſione dicti prohibiti,& commodo,& vtilitate eius bonorum,& hæreditatis,& teneatur ad reficienda damna illis,qui damnum peterentur ob teſtamentum,ſeu vltimam voluntatem non factam. Et nihilominus quando legitimè conſtaret de voluntate teſtatoris obſeruetur dicta voluntas,ac ſi teſtamentum,codicilli,ſeu diſpoſitio facta fuiſſe',non obſtante diſpoſitione aliorum ſtatutorum.

Quòd teſtamentum occaſione poſthumi non rumpatur. Cap. XV.

TEſtamentum,& quælibet vltima voluntas facta ab habente liberos, nulla ventris,vxoris,vel nurus ex filio præmortuo facta, vel habita mentione, vel poſthumi, vel poſthumæ valeat, & firmum ſit quamuis

poſt-

poſthumus, vel poſthuma præteriti naſcantur; & intelligantur etiam poſthumi,& poſthumæ nati parte,vel auo viuente,dum tamen poſt teſtamentum,ſeu vltimam voluutatem nati ſint.

Poſthuma verò filia,vel neptis, vt ſupra habere debeat de bonis teſtatoris tantum quantum reliquerit vni ex alijs,quam habebeat tempore teſtamenti, ſi ita videbitur magiſtratui, & tribus ex proximioribus propinquis: ſi verò eiſdem uidebitur quòd conditiones qualitatis, & facultatis defunċti non peterentur,quòd filia antenata,& poſthuma haberent quantitatem per defunctum ordinatam,diminui debeat de relictis antenatæ id,quod uidebitur magiſtratui,& dictis propinquis;adeo quòd poſthuma poſſit coæquari. Et ſi tempore teſtamenti nullam habuiſſet filiam, cui legaſſet, poſthuma habere debeat quantum arbitrabitur magiſtratus,iudicio trium ex proximioribus propinquis de linea paterna maſculini ſexus,& duorum ex linea materna dictę poſthumæ; & ſi non fuerint propinqui,ſtetur declarationi magiſtratus.

Si uero poſthumus fuerit maſculus habere debeat tãtum, quantum unus de alijs maſculis natis ãte teſtamẽtum, cui fuiſſet uel legatum,ſeu per inſtitutionem,aut aliter relictum.

Quibus caſibus,& quolibet eorum, poſthumus, & poſthuma intelligantur, & ſint obligati, & ſubiecti illis obligationibus ſubſtitutionibus, & alijs diſpoſitionibus,quibus ex teſtamento, uel ultima uoluntate obligati fuerint alij,& filij,& filiæ reſpectiuè.

Sed ſi tempore teſtamenti,uel ultimæ uoluntatis teſtator haberet filiam, ſeu filias, nullis exiſtentibus maſculis, & ſuperueniret poſthumus maſculus,qui uiuat poſt mortem teſtatoris,teſtamentum & ultima uoluntas intelligatur, & ſit ruptum quantum ad heredis inſtitutionem; & filiæ prædictę dotari debeant ſecundum formam capituli de fœminis dotandis;& legata,& fideicommiſſa ex tali teſtamento non debeantur excluſis legatis ad pias cauſas uſque in decimam partem eius facultatum,& legatis debitorum ſuorum: & de debitis credatur eidem teſtatori,ſalua tamen legitima debita iure naturæ, & exceptis legatis factis fratribus,uel filijs fratrum teſtatoris,quæ ualeant,dummodo non excedant aliam decimam partem bonorun defuncti;quam ſi exceſſerint reduci debeant ad dictam decimam partem. Declarato, quòd ſi in legatis factis fratribus,uel filijs maſculis fratrum continerentur domus,vel prædia ruſtica,vel vrbana,non debeantur dictæ domus, & prædia, ſed duntaxat eorum æſtimatio vſq; in dictam decimam parrem bonorum:

Teſtamentum,& vltima voluntas factum,& facta à non habente liberos, ſi ſuperuenerit poſthumus,vel poſthuma,quę ſuperuiuat poſt mortem teſtatoris vt ſupra,ſit nullum,& ruptum,ac nulla, & rupta;& legata,ac fideicommiſſa nõ debeantur præterquam ſi legaſſet operibus pijs vſq; in decimã partem bonorum ſuorum, & debita ſua; de quibus debitis credatur eidem, ſalua ſemper legitima debita iure naturæ.

Cum verò legata, & fideicommiſſa non debentur niſi vſque in decimam partẽ, ſiue quia teſtator tempore teſtamenti non habebat niſi filias, & ſuperuenerit poſthumus maſculus, ſiue quia tempore teſtamenti

nullos

nullos liberos habebat,& ſuperuenerit poſthumus,vel poſthuma,ſi tamen factum fuerit legatum alicui eius teſtator fuiſſet executor,vel fideicommiſſarius,& adminiſtraſſet,valeat ultra prædicta huiuſmodi legatum, ſi factum fuerit ſub commemoratione, ſeu facta mentione de tutela,cura,executoria fideicommiſſaria,vel adminiſtratione,dicendo legauit tali,cuius fuit tutor,uel curator,uel executor, fideicommiſſarius,ſeu ſimilia verba, & non aliter, nec alio modo, ſalua ſemper legitima debita iure naturæ,& dotibus filiarum.

De legatis,fideicommiſſis,& falcidia debita iure naturæ. *Cap. XVI.*

Legata debeantur,& deberi intelligantur non obſtante quòd hæreditas ab hærede non ſit adita, eo admonito per magiſtratum, quòd infra certum tempus adeat;& ſi infra dictum tempus non adiret,vel ſi hæres eſſet extra dominium,quolibet dictorum caſuum, detur curator bonis, & hæreditati iacenti,ad inſtantiam legatariorum, & cuiuslibet eorum, ſeruata forma ſtatuti de curatoribus, contra quem curatorem procedi poſſit,perinde ac ſi hęreditas fuiſſet adita:& qui curator ſoluere debeat legata,non obſtante quòd hæres hæreditatem non adiuerit, & non obſtante eius abſentia.

Hæres grauatus legatis, vel fideicommiſſis, vel de reſtituendo hæreditatem,ſeu bona,non poſſit aliquam falcidiam,vel trabelianicam retinere,præterquam ſi eſſet ex his,quibus deberetur legitima debita iure naturę:quo caſu poſſit ipſam trabelianicam,ſeu debitam iure naturę retinere,vnica tamen debeat eſſe contentus,ita vt aliam requirere, vel retinere non poſſit ullo iure.

Ipſam uerò falcidiam,uel debitam iure naturæ unicam, ut ſupra, eligere ſibi poſſit in re,quam uoluerit;dummodo tamen non poſſit eam eligere ſuper bonis ſubiectis alicui fideicommiſſo, uel uinculo facto à teſtatore, ſi aderunt alia bona non ſubiecta, in quibus poſſit ſolutionem ſuam conſequi.

Debita iure naturę illis,qui priuari ea non poſſunt, ſit, & eſſe intelligatur illa,quæ deberetur de iure communi;ſed ſi fuerint maſculi filij,& fœminæ, ubi tractetur de legitima, dicta legitima ſit tota filiorum maſculorum,& aliæ fœminę habeant duntaxat illud,in quo fuiſſent dotatę per patrem, uel aſcendentem, ſiue aliter beneficio capituli ſub rubrica de fœminis dotandis,dum tamen dotatio non excedat quin filij maſculi habeant de bonis parentum quantum alias eſſent habituri pro dicta legitima de iure communi.

Et habere debeant pro ea dicti filij maſculi tertiam partem omnium bonorum,ſi computatis fœminis fuerint quattuor,uel ab inde infra; & dimidiam partem,ſi computatis fœminis fuerint à quattuor ſupra ,niſi filiæ fœminę eſſent in numero maiori, uel pari cum maſculis; quò caſu dicti maſculi pro legitima habeant duntaxat tertiam partem, etiam ſi omnes in numero eſſent ultra quattuor.

Et prædictę portiones intelligantur ſemper deducto ęre alieno, & funeris im-

impenſa; in quo ære alieno intelligatur eſſe illud, in quo filiæ fuerint dotatę, vt ſupra.

In caſibus verò ſtatuti de ſucceſſionibus ab inteſtato, in quibus nulla eſt facta mentio de matre defuncti, ſi ſupereſſet, & non tranſiuiſſet ad ſecunda vota, ante mortem filij, habeat ipſa mater debitam iure naturæ, quæ eidem de iure communi deberetur; eo tamen intellecto, quod dicta legitima non poſſit excedere quantitatem librarum octo millium, ſiue tractetur de vna poſt mortem vnius filij, ſiue tractetur de pluribus poſt mortem plurium filiorum; ita vt id, in quo mater ſucceſſiſſet vt ſupra, computetur eidem cum legitimâ, quam habere deberet ex morte filiorum in vna, vel pluribus vicibus defunctorum in ſummâ habere vltra libras octo mille & quantitas, vt ſupra debita iure naturæ; dictæ matri reuertatur in omnem caſum ad filios maſculos, ſeu deſcendentes ex maſculis; & ſi non extrarent maſculi ad fœminas de illo matrimonio, de quo eſſet defunctus.

Quod dictum eſt de matre, intelligatur etiam de auia, & abauia paterna gradatim, quando mater non ſupereſſet.

Si verò dicta mater, vel auia ex prędictis, cui deberetur, vt ſupra legitima, tranſiuiſſet ad ſecunda vota, ante mortem liberorum defunctorum non poſſit prætendere, nec habere aliquam legitimam in bonis dictorum liberorum, vt ſupra defunctorum.

Sed mulier tranſiens ad alias nuptias conſeruare teneatur quidquid ei fuiſſet obuentum ex ſucceſſione ab inteſtato, etiam pro legitima ab aliquo, ſeu aliquibus filijs maſculis, ſeu fœminis; & hoc filijs maſculis, ſeu eorum deſcendentibus ex illo matrimonio de filio, ſeu filia, cuius habuiſſet ſucceſſionem, ſeu legitimam. Et teneatur pro prædictis dare idoneam cautionem verſus antedictos; & ſi aliquo caſu non fuiſſet prę ſtita, nihilominus ius, & actio tàm realis, quàm perſonalis competat illis, pro quibus dictum fuit cautionē ſupradictam debere interponi de dictis bonis, vel rebus vendicandis, petendis, & conſequendis, & ius omne perinde ac ſi cautiones prædictę fuiſſent interpoſitę tàm contra hæredem mulieris, quàm contra tenentem, & poſſidētem bona vel res.

De nullitate legatorum factorum Vxori. Cap. XVII.

HAbens filios legitimos, & naturales non poſſit legare vxori ſuæ aliquas veſtes, ſupellectilia, & ornamenta etiam aurea, & argentea iocalia, vel annulos, ſalua diſpoſitione ſtatuti de manifeſtatione bonorum mariti; ſed ſolum poſsit dictas veſtes, ſupellectilia, ornamenta aurea, & argentea iocalia, & annulos eidem vxori legare ad vſufructuandum in vita ſua, quo caſu ſi haberet filios ex alia vxore, poſsint dicti priuigni ſtare, & commorari in domo, & familia cum eorum nouerca, ſi voluerint, & pro eo tempore valeat vſusfructus: & ſi non uoluerint cū ea ſtare, vſusfructus proportione dictarum ueſtium, ſupellectilium, ornamentorum, aurei, & argentei, iocalium, & annulorum ſpectante dictis priuignis non ualeat, uel ſaltem eiſdem prouideatur, & ſupplea

tur

tur de bonis defunĉti arbitrio duorum ex proximioribus propinquis di ĉti defunĉti.

Non poſſint diĉta legata de rebus ſupra prohibitis fieri aliquo modo, nec pro eis grauari hæredes in pecunia, vel alijs rebus, non prohibitis legari; nec in caſu non validitatis ipſorum, vel non obſeruantiæ aliquid aliud legari, imo ſimilia legata ſint omnino inualida, etiam reſpeĉtu aliarum rerum non prohibitarum.

Quilibet magiſtratus ordinarius pro annullandis, & irritandis diĉtis legatis ſit iudex competens, & procedat ſummariè, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & eius ordine prętermiſſo.

Quod hæreditas aſcendentium, & deſcendentium, etiam non adita tranſmittatur. Cap. XVIII.

Fllius, & filia hęreditatem paternam, & maternam, & aſcendentium etiam non aditam, & pater, & mater hęreditatem filiorum, & deſcendentium etiam non aditam tranſmittant ad quemcunque hæredem, quemadmodum tranſmitterent ſi ante mortem adiuiſſent.

Quod debitores non poßint repudiare hæreditates in præiudicium creditorum. Cap. XIX.

DEbitor, cui delata ſit aliqua hęreditas, legatum, vel donatio cauſa mortis, non poſsit in pręiudicim creditorum repudiare diĉtam hęreditatem, legatum, ſeu donationem; imo quo ad ipſius creditores pro aditis, & agnitis ab ipſo debitore, intelligantur, & habeantur cum cautela tamen, & beneficio inuentarij.

Et quilibet notarius, ac quicunque alius teneatur mediante debita mercede, vel impenſa, dare cuicunque creditori, vt ſupra copiam authenticam teſtamentorum, legatorum, inſtrumentorum, & aliarum ſcripturarum, pro vt tenerentur, illi quibus hæreditas legatũ, vel donatio legata eſſet, & illam agnouiſſent, & acceptaſſent.

Quòd fratres pro fratribus abſentibus hæreditatem adire poßint. Cap. XX.

SI aliqua hęreditas ex teſtamento, vel ab inteſtato delata fuerit ad plures fratres, ſeu fratres, & nepotes ex fratre, quorum aliquid eſſent abſentes à Dominio, tempore delatæ hæreditatis, vel ante eam aditam receſsiſſent à dominio, poſsint præſentes, ſi tamen aliter à teſtatore non eſſet ordinatum, ſoli hęreditatem prędiĉtam in ſolidum adire, & appræhĕdere. Declarato, quòd apprehĕſio pro abſentibus fieri poſsit, pro vt ſupra, cũ cautela tamĕ, & beneficio inuentarij, & cum proteſtatione de non confundĕdis aĉtionibus, & ipſi ſoli habeãtur hęredes vniuerſales.

uerſales, dummodo dicti præſentes promittant,& ſe obligent communicare bona, redditus, & fructus cum abſentibus, & de eis dando portionem ipſorum, coæquatis expenſis legitimè factis,& dummodo præſtent idoneos fideiuſſores, de communicando, & obſeruando, vt ſupra pro tanta quantitate, quanta importaret pars dictis abſentibus obueniens, cum fructibus veroſimiliter percipiendis.

Et ſi hæreditas non eſſet patris, matris, aui, vel auiæ, fideiuſsio vt ſupra præſtanda ſit de dicta quantitate importantię, & de alia conſimili ſumma, ſeu de duplo æſtimationis.

Et fiat aditio cum conſilio duorum ex proximioribus propinquis abſentium, ſi aderunt, aliàs ſuppleatur de proximioribus vicinis, qui iurent ad ſancta Dei euangelia, tactis corporaliter ſcripturis ſe credere, quòd dicta apprehenſio hæreditatis non fiat ad aliquod præiudicium, damnum, ſeu læſionem abſentium, ſed potius ad eorum commodum:& prędictis reſpectiue nõ obſeruatis, præsẽtes pro absẽtibus nõ admittãtur.

Si verò aliquis ex præſentibus non vellet pro abſentibus adire vt ſupra, reliqui præſentes,& obſeruantes reſpectiuè ſupraſcripta, admittantur.

Sic admiſsi teneantur omnino conficere inuentarium de bonis dictæ hæreditatis, & librum totius adminiſtrationis; & quandocunque ad ſimplicẽm, & ſolam requiſitionem abſentis reuerſi, vel eius procuratoris, aut hæredis, aut habentis ius, vel cauſam ab eo, teneantur bona prædicta communicare, & partem ſuam tradere, & ſoluere etiam cum ſua parte introituum, & fructuum, coæquatis expenſis legitimis, nulla exceptione admiſſa, etiam ſub pœna, & intereſſe, vt de iure diſponitur contra illos, qui tenentur inuentarium,& librum conficere,& non conficiunt. Et hæc ſummariiſsimè per viam præcepti; & non poſsit appellari, nec peti, nec dari aſſeſſor, & magiſtratus teneantur tàm principales, quàm fideiuſſores compellere iuris,& facti remediis opportunis, ad ita obſeruandum; & poſsint etiam licentiam expeditam pro dicta parte, ſeu portione concedere de capienda poſſeſsione portionis prædictæ bonorum, ſeu hæreditatis.

Et ſi opponeretur aliqua exceptio, ſeu ius communicare debentis, illud ius remaneat ſaluum in alio iudicio, præſtante tamen recuperare debente idoneam fideiuſsionem de conſeruando indemnem eum, qui præſens hæreditatem adiuiſſet, pro portione dicti recuperantis.

De conſeruandis bonis defunctorum extra dominium. Cap. XXI.

QVotieſcunque contigerit aliquem mori extra dominium, qui non diſpoſuerit, per quem bona ſua ibidem exiſtentia ſaluari, & cuſtodiri debeant, pro beneficio hæredum, ſeu hæreditatum, ſeu eorum, quibus de iure ſpectabũt, teneatur Cõſul, Rector, Poteſtas, Magiſtratus vel alio nomine nũcupatus, exiſtens in illo loco, ſeu regione deputatus per Rempublicam, vel nationem cum conſilio ſuorum conſiliariorum eligere duos Genuenſes ibi exiſtẽtes, ex melioribus, quos reperire poterit eius arbitrio; & in eorum defectu duos alios ex melioribus loci, pro

reſtrin-

reſtringendis, & ſaluandis bonis; qui duo teneantur iurare, promittere, & fideiubere idoneè de bene, & legaliter exercendo, & adminiſtrando bona prædicta, & iura defuncti defendendo; & de reddendo bonam, veram, & legalem rationem cum reliquatus ſolutione, & ſatisfactione, cui vel quibus de iure tenerentur.

Quibus executis, dicti duo ſic, vt ſupra electi pro curatoribus, & tanquam curatores habeantur, in quos deuenire debeant bona dicti defuncti; & qui habeant plenam poteſtatem quo ad prædicta in iudicio, & extra.

Si aliquis dictorum decederet, vel de loco illo recederet, aut aliter impediretur, ꝙ non poſſet intereſſe, ſubrogetur alius modo ſupraſcripto.

Conſul verò, Rector, Poteſtas, aut Magiſtratus non poſſit ſe immiſcere in bonis dicti defuncti, nec de eis reſtringendis curam habere, neque aliquis eius propinquus vſque in tertium gradum incluſiue; neque poſſit dictus Conſul, Rector, Poteſtas, vel Magiſtratus, neque eius Scriba, aut nuntius quicquam emere, ſeu acquirere per ſe, vel alium de bonis defuncti; pro quorũ callegis Scriba non poſſit accipere vltra denarium vnum pro libra; & hæc ſub pœna ſyndicamenti, & librarum centum pro quolibet, & qualibet contrafactione.

Si hæres, ſeu habens ius, aut cauſam à defuncto, vel legitima perſona pro eo, vel eis, medio magiſtratus, ordinem legitimè dederit dictis duobus deputatis, ſeu electis, teneantur ordinem ſeruare.

De vltimis voluntatibus, & alijs ſcripturis exhibendis Cap. XXII.

SI quis inſtrumentũ, ſeu ſcripturas teſtamẽti, vel vltimę voluntatis confectas in longinquis partibus habuerit, in quibus contineatur aliquid, quod alicuius interſit habere, & ille cuius intereſt petierit ipſas exhiberi, ad hoc vt exemplum, vel copia ſibi tradatur expenſis ipſius petentis, & iurauerit ſe credere illum habere dictas ſcripturas, in quibus contineatur aliquid, cuius ſua interſit habere copiam, vt ſupra, teneatur magiſtratus, poſtquam fuerit requiſitus, aſſignare dicto habenti ſcripturas, terminum ad illud, vel illas exhibendum, niſi requiſitus negauerit illud, ſeu illas habere: & iurauerit non habere, nec dolo habere deſijſſe; quo caſu detur per magiſtratum terminus ad probandum; & ſi cognouerit illum habere teſtamentum, ſeu ſcripturas prædictas, tali caſu teſtamentum, & ſcripturæ non habeant uigorem ad præiudicium petentis, & habentium ius, & cauſam ab eo, neque ad beneficium negantis prodeſſe poſſint cõtra petentem, ſeu habentes ius, aut cauſam ab eo.

Si verò facta fuerit exhibitio, & data copia petenti, vt ſupra, debeat contribuere ad primas expenſas, quas habens feciſſet pro illis habendis arbitrio magiſtratus.

Si legatarius, uel creditor habens rem iudicatam, ſeu executionem expeditam pro ſolutione, uel ſatisfactione habenda petierit ab aliquo hærede, ſeu curatore bonorũ, vel fideicommiſſarijs, aut executoribus vltimarum uoluntatum, ſeu tutoribus, & pro tẽpore curatoribus minorum, uel habẽtibus ad infraſcripta facienda facultatẽ corã magiſtratu exhi-

beri inuentarium bonorum,& cartularia rationum defunđi,& ſcripturas facientes ad cauſam, & libros fideicommiſſariæ,ſeu tutelæ,& iurauerit dictū inuentariū,cartularia, & ſcripturas non petere calumnioſè nec ad alium finem,quàm inueſtigandi bona defuncti, & conſequendi ſolutionem,teneantur dicti hæredes,curatores,fideicommiſſarij,executores,tutores,& curatores,& alij vt ſupra exhibere, & præſentare dicta inuentaria,cartularia,& ſcripturas,coràm magiſtratu;qui requiſitus teneatur ſtatuere terminum competentem, arbitrio ſuo ad faciendam dictam præſentationem,vel exhibitionem,niſi iurauerint ad ſancta dei euangelia,ſe dicta inuentaria, cartularia, ſcripturas, & libros non habere penès ſe,nec alium pro ſe,nec dolo,vel fraude deſijſſe habere,nec feciſſe,quo minus habeat, & in poteſtate ſua non eſſe illa, & illas præſentare,vel præſentari facere:quo caſu non teneantur exhibere, ſed ſi cognitum fuerit illa,& illas habuiſſe,& non præſentaſſe,vel contra veritatem deieraſſe, teneantur ad ſoluendum legatum, vel creditum de ſuo proprio; & in caſu exhibitionis,ſeu præſentationis, vt ſupra requiſitæ ſtari debeat libris,& cartularijs tàm pro,quàm contra; dummodo ſint bene compoſiti,arbitrio iudicis, ſalua re iudicata inter partes. Et in prædictis procedatur per viam præcepti ſummarijſſimè, nec poſſit peti,nec dari aſſeſſor. Et hæc ſine præiudicio, & derogatione obligationum, quas alioqui de iure haberent dicti hæredes, tutores, curatores,& alij propter huiuſmodi ſcripturas non præſentatas.

De ſucceſſionibus ab inteſtato. Cap. XXIII.

INteſtato decedenti ſiue maſculo, ſiue fœminæ ſuccedant ſoli maſculi liberi per maſculinum ſexum deſcendentes, etiam ſi adeſſent filię fœminę,vel earum deſcendentes ex dicto defuncto,aut deſcendentes maſculi, ſeu fœminę ex filiabus prædefunctis, vel fœminæ ex deſcendente maſculo prędefuncto,qui, vel quę de iure communi deberent admitti ad ſucceſſionem cum dictis liberis maſculis; ſed dictę fœminę,& deſcendentes ex eis intelligantur,& ſint,ac remaneant excluſæ,& excluſi; & tota hæreditas dicti inteſtati deferatur ad dictos liberos maſculos ſuperſtites,qui in ea ſuccedant in ſtirpem,& non in capita.

Habeant tamen dictæ filiæ,vel neptes,ſeu proneptes,fœminæ,vel maſculi ex fœminis, & deſcendentes ex eis tantum, quantum diſponitur per capitulum ſub rubrica de fœminis dotandis.

Si ex defuncto non aderunt deſcendentes maſculi ex maſculino ſexu,ſuccedant filiæ fœminæ,& liberi ex fœmineo ſexu deſcendentes,& fœminę ex maſculis præmortuis deſcendentes,ſeu qui aderunt ex prædictis, facta inuicem collatione dotium,ſi quas ex bonis inteſtati defuncti habuiſſent, ſublata differentia ſexus, & patriæ poteſtatis, pro vt de iure communi ſuccedere debent,& in ſtirpem,& non in capita.

Sed ſi non extabunt filiæ, & vna cum deſcendentibus fœminis ex maſculis præmortuis,& cū nepotibus,vel neptibus ex filiabus,vel deſcendentibus maſculis,vel fęminis ex eis,ſupereſſent fratres inteſtati ex vtroq;

parente,

parente, vel ſaltem ex patre coniuncti, & filij & deſcendentes maſculi per maſculinum ſexum ex huiuſmodi fratribus prę mortuis, ſeu aliquis prædictorum, ſuccedant vnà cum dictis neptibus, vel nepotibus ex filiabus, & cum dictis deſcendentibus maſculis, vel fœminis ex eis, & cum dictis neptibus ex filio præmortuo, vel deſcendentibus maſculis, aut fœminis ex eis, vel cum illis ex prædictis, qui adfuerint in ſtirpem, & non in capita.

Quòd ſi non adeſſent deſcendentes ex filiabus, & ſic ſolum concurrerent neptes ex filijs, ſeu earum deſcendentes cum fratribus, & liberis maſculis per maſculinũ ſexum fratrum inteſtati, neptes ex filijs præmortuis habere debeant ante partem de bonis defuncti, de cuius ſucceſſione tractabitur, vt infra; hoc eſt ſi vna tantum neptis adfuerit, ſcuta duo millia auri in auro vel totam hæreditatem, ſi eius valor fuerit ab inde infra; & ſi adfuerint plures neptes, ſeu deſcendentes ex pluribus neptibus, habeant antepartem pro qualibet ipſarum, ſcuta mille quingenta auri in auro, vel totam hæreditatem, ſi fuerit minoris æſtimationis. Et ſi fuerit capax pluris quantitatum ſuperius declaratarum, reſiduum, quod erit deductis ante partem, quantitatibus, de quibus ſupra, in caſibus reſpectiuè prædictis, diuidatur inter ipſas neptes, & ex eis deſcendentes ex filijs, & inter fratres, ac liberos maſculos, per lineam maſculinam fratrum defuncti in ſtirpem, & non in capita.

Si verò non extiterint prædicti deſcendentes, de quibus ſupra ſuccedant fratres maſculi defuncti, ſiue vtrinq; coniuncti, ſiue ex patre tantum.

Si cum dictis fratribus vtrinque, ſiue ex patre tantum, coniunctis aderunt liberi maſculi per maſculinum ſexum ex fratribus præmortuis, ſiue vtrinque, ſiue ex patre tantum coniunctis, ſuccedant etiam dicti liberi cum dictis fratribus in ſtirpem, & non in capita.

Et non exiſtentibus fratribus, ſuccedant dicti liberi ſoli in ſtirpem, & non in capita, vt ſupra.

Matri decedẽti ab inteſtato relictis filijs ex pluribus matrimonijs, ſuccedant tã fœminę, quã maſculi, pro vt de iure cõmuni ſuccedere debent.

In omnibus aũt caſibus ſupradictis ſi pater, auus, vel proauus paternus defuncti ſupereſſent, ſuperius nominati ſuccedãt reſpectiue in proprietate, & dicti aſcendentes in vſufructu tantum; ita tamen quod pater excludat auum, & auus proauum.

Quatenus verò nulli ex ſupraſcriptis nominatis, quo ad proprietatem adeſſent, ſuccedant dicti aſcendentes, etiam quo ad proprietatem ſecundum gradus prærogatiuam, vt ſupra.

Non extantibus autem aliquibus ex ſupraſcriptis, ſuccedant ſorores, vel vtrinq; vel ex patre coniuncti: & filię, ſeu deſcendentes ex filiabus fratris præmortui, & filij ſiue filiæ, ex ſorore prę mortua, vel illi ex ſupraſcriptis, qui aderunt in ſtirpem, & non in capita.

Et in defectu prædictorũ, ſuccedãt deſcendentes ex fratribus, & à ſororibus, vltra ſuperius vocatos, & patrui defuncti cũ eius patre vtrinq; vel ex patre coniuncti, & liberi maſculi deſcẽdentes per lineam maſculinã ex huiuſmodi, vel illi, qui fuerint ex pdictis in ſtirpẽ, & nõ in capita.

Maſculus & fœmina dedicatus, vel dedicata in aliquo Monaſterio ſiue ante, ſiue, poſt mortem patris, matris, fratris, ſororis, vel alicuius ipſorum, qui vel facto teſtamento, vel ab inteſtato deceſſerint, non poſſit petere, nec habere in bonis paternis, maternis, & aſcendentium, niſi illud, quod, fuiſſet ei legatum, ſeu inter viuos datum, vel aſſignatum fuiſſet, & in caſu quo ei nihil legatum, vel aſſignatum fuiſſet non poſſit petere, niſi pro ſuſtentatione vitæ ipſorum cognoſcenda arbitrio magiſtratus de conſilio trium ex proximioribus propinquis. Et eis deficientibus, proborum virorum, quos eliget magiſtratus. Sed omnia bona prædicta peruenire debeant ad alios fratres, & ſorores, & eorum liberos, ſecundum formam præſentis ſtatuti; poſſit tamen petere omne id, quod ipſi fuiſſet legatum, ſeu inter viuos aſſignatum.

Quod habeat locum reſpectu bonorum dictorum aſcendentium, etiam quòd ageretur de hæreditate fratrum, vel ſororum, qui hæreditatem aſcendentium prædictorum adiuiſſent.

Omnibus caſibus ſupraſcriptis, in quibus hæreditas defertur ad fratres, ſorores, & ab eis deſcendentes reſpectu ſucceſſionis in bonis maternis etiam quòd hæreditas materna fuiſſet adita, præferantur primò fratres vtrinque coniuncti; & eis non extantibus, ſorores vtrinque coniunctæ; quibus non extantibus, admittantur fratres ex matre tantum, & eis deficientibus, ſorores ex matre tantum, omnibus alijs prædictis reſpectiuè excluſis.

In omnibus verò caſibus ſupraſcriptis, in quibus adeſſent aſcendentes, vel deſcendentes ex linea patris defuncti admiſſi ſecundũ ordines ſupraſcriptos, mater, & aſcendentes ex linea materna ſucceſsione etiam debita iure naturali, excludantur; imò prædicti omnes, & ſinguli, admiſſi, ſeu vocati reſpectiuè ex forma pręſentis capituli ſuccedant, omnibus alijs penitus excluſis.

Quibus omnibus deficientibus ſuccedat agnatus maſculus proximior defuncto inteſtato vſq; in quartum gradum incluſiue.

Et ipſis omnibus deficientibus, ſuccedat ille, vel illa, ad quem hęreditas, ſeu ſucceſsio de iure communi defertur.

Omnes, & ſingulę diſpoſitiones præſentis ſtatuti, & cuiuslibet partis eius, intelligantur de natis de legitimo, & vero matrimonio, & non aliter; quod intelligatur repetitum in qualibet parte eiuſdem ſtatuti.

Inteſtati intelligantur non ſolùm qui teſtamentum non fecerint, ſed qui non habent factionem teſtamenti, vel qui feciſſet teſtamentum non validum, vel quorum hæreditas ex teſtamento etiam valido adita non fuerit.

De ſucceſſoribus naturalium. Cap. XXIIII.

NAturali ex quocunque coitu non legitimè nato decedenti ab inteſtato, ſine deſcendentibus natis ex ſe de legitimo matrimonio; & ſimiliter deſcendentibus à naturali, etiam legitimis decedentibus ab inteſtato ſine deſcendentibus ex ſe de legitimo matrimonio; ſuccedãt de-

deſcendentes,& aſcendentes agnati, & alij vocati in ſtatuto de ſucceſſionibus ab inteſtato ſecundum ſuos gradus,perinde aç ſi naturalis eſſet legitimus,& de legitimis nuptijs natus;ſaluo quòd ſi ſupereſſet mater ſuccedat ipſa quo ad vſumfructum in vita ſua in tertia parte bonorum filij defuncti;quæ tertia pars poſt vitam matris peruenire,& reuerti debeat ad ſupradictos,ſecundum diſpoſitionem ſtatuti de ſucceſſionibus ab inteſtato vt ſupra.

Pater filij naturalis, quo ad prædicta intelligatur, & ſit ille,qui pater eius publicè creditur,vel ille quem patrem eſſe mater per publiçum inſtrumentum cum iuramento confeſſa fuerit; nec admittantur illa inſtrumenta,in quibus confiteretur,vel diceret etiam cum iuramento eſſe alterius.Sed ſecunda inſtrumenta in quantum primo derogatoria eſſent non admittantur vt nulla, & in fraudem facta, & pater poſſit eum ab omnibus vendicare,ac ſi eſſet legitimus,& in ſua patria poteſtate.

Finis Libri Quinti.

STATVTORVM CIVILIVM REIPVBLICAE GENVENSIS.

Liber Sextus.

De priuilegijs Reipublicæ. *Cap. I.*

REipubliçę non currat aliqua pręſcriptio,neque in perſonali,neque in reali,quot quot ſit annorum, etiam vltra centum.

Bona quorũcunque debitorrũ Reipublicæ, pro quibuſuis oneribus realibus, perſonalibus,mixtis, & alijs qbuſcũque oneribus,ſeu cauſis, præterquam ex maleficio, ſeu quaſi,ſint,& intelligantur expreſſe obligata, & effecta Reipublicæ, pro prædictis.Et ipſa Reſpublica ſit potior,& præferatur omnibus alijs creditoribus,etiam anterioribus, &expreſſam hypothecam habentibus, ſaluo ſemper priuilegio locatoris, & mulierum pro ſuis dotibus, & extradotibus.

De priuilegio locorum ſancti Georgij. Cap. II.

NOn poſſit per aliquem creditorem quantumcunque priuilegiatum, & habentem hypothecam,& etiam ex cauſa dotium, neque alium quemcunque haberi regreſſus ad loca, nec pagas, neque ad credita in libris comperarum ſancti Georgij,neque aliarum comperarum Reipublicę in præiudicium eius,cui facta fuiſſet obligatio per eum,ſuper quo eſſent loca, ſeu pagæ, ſeu per perſonam habentem legitimum mandatum,& auctoritatem ad dictam obligationem faciendam, ſiue obligatio remaneat irreuocabiliter facta;& non poſſit haberi regreſſus,neque ratione potioritatis,neque alia,quæ dici,ſeu excogitari poſſit,non obſtantibus contrarijs quibuſuis.

Saluis tamen ſemper omnibus auctoritatibus, priuilegijs, & conceſſionibus factis,& contractibus initis,quocunque tempore per agenetes Reipublicæ cum agentibus comperarum; quæ in ſuo robore, & efficacia remaneant.

De priuilegio palatij Ducalis. Cap. III.

NVllus in palatio ducali detineri poſſit pro debito,ſeu cauſa ciuili,ſed nullus poſſit in eo cõmorari vltra tres dies in vna,vel pluribus vicibus, niſi de licentia Ducis, & duorum Gubernatorum in palatio reſidentium.Eodem priuilegio fruatur platea palatij;& ſimiliter palatium Prætoris Genuæ.

De priuilegio clericorum. Cap. IIII.

CLerici in ſacris ordinibus conſtituti, & perſonæ eccleſiaſticæ, & aliæ quæcunque,quę ratione cuiuſuis profeſſionis,ſeu religionis non eſſent ſuppoſitæ iuriſdictioni magiſtratuum ordinariorum Reipublicę ſuper omnibus, & ſingulis litibus, cauſis, & quæſtionibus contra laicos, ſeu non eccleſiaſticos,audiantur;& dictæ lites,cauſæ,& quæſtiones cognoſcantur,& decidantur ſecundum iura romana tàm in procedendo, quàm in iudicando,& non ſecundum formam ſtatutorum Reipublicę, nec alio modo;ſaluis tamen & firmis manentibus,quæ ſpecialiter de talibus perſonis per ſtatuta prouiſa fuerint.

Si verò aliquis clericus,vel ex perſonis prædictis,quæ non ſit ſubiecta alicui iudici eccleſiaſtico,in eo loco, in quo conuenire vellet laicum, ſeu ſecularem, & coràm aliquo magiſtratu ſeculari petierit aliquid contra laicum,audiatur ſecundum diſpoſitionem præſentis ſtatuti,ſi & quatenus ſubmittat ſe de ſtando iuri coràm aliquo magiſtratu eccleſiaſtico, ſeu ſeculari, eiuſdem loci; coràm quo conueniri, & reconueniri poſſit per laicum, ſeu ſecularem, aliàs, cum non ſit iuſtum quòd ipſe poſſit conuenire alios,& ab alijs non conueniri,priuatus remaneat beneficio præſentis ſtatuti.

De priuilegio locatoris, & conductoris. Cap. V.

SVpellectilia,& alia penſionarij inuenta,& illata in domum,apothecam ſeu habitationem locatam, remaneant obligata locatori pro penſione,liuello,cenſu, & terratico; ac in eis locator pro prædictis præferatur omnibus alijs creditoribus etiam anterioribus, prǽterquam ei, qui inueniret rem ſuam, vel quondam ſuam: nam is in ea omnibus præferatur,& dicatur res ſua, vel qnondam ſua, quando res non mutuauit formam.

Qui per annos quinq; penſionem,terraticum, ſeu canonem, aut cenſum non petierit,& conductor iurauerit ipſam penſionem,canonem, terraticum, ſeu conſenſum ſoluiſſe; vel hæres, ſeu ſucceſſor ſi fuerit bonæ famæ, iurauerit ſe credere auctorem, ſeu prǽceſſorem ſuum ſoluiſſe, non audiatur locator in penſione,cenſu,terratico,ſeu liuello petenda ſupra annos quinqne,dummodo non exiſtat in contrarium prǽſumptio probabilis;vel minor,aut abſens non fuiſſet qui penſionem cenſum,canonem,ſeu terraticum petere debuerat.

Quod bona ſint affecta Reipublicæ. Cap. VI.

OMnes res immobiles vbicunque ſitæ, & poſitæ intrà dominium, ſint affectæ,obnoxię,& obligatę Reipublicę pro collectis, exactionibus & alijs quibuſuis oneribus,tàm impoſitis,quàm imponendis; quę onera exigi poſſint à quocunque poſſeſſore,ſeu detètore: & quilibet poſſeſſor, & detentor ad ea omnia teneatur; & ad ſolutionem, & præſtationem cogi poſſit,& debeat, ſine præiudicio tamen eorum, qui per leges Reipublicæ,expreſsè eſſent exempti à dictis oneribus;& non poſsit aliqua res immobilis exiſtens vt ſupra vendi, alienari, donari, transferri aliquo titulo, cauſa, vel occaſione inter viuos, vel in vltima voluntate aliquo modo, voluntarie, nec neceſſario, & aliquo titulo in aliquam perſonam,collegium,vniuerſitatem,vel locum;qui,quæ, vel quod non poſsit de iure compelli per magiſtratus Reipublicæ ad ſoluendum collectas,exactiones, & onera. Et ſi alienatio aliqua aliter ſecuta fuiſſet, teneatur nihilhominus alienans perpetuis temporibus ad ſolutionem onerum,non obſtante dicta alienatione;nec poſsit dicta res de regiſtro ſeu cataſto illius loci ſeu vniuerſitatis aliter deſcribi, & tamen omnis alienatio contra formam præſentis ſtatuti ſit nulla ipſo facto,& iure,& non valeat;ſed habeatur pro infecta quo ad contenta in præſenti capitulo; ita etiam vt trāslatio quælibet,etiam quod de facto ſecuta fuiſſet intelligatur facta cum qualitate dictæ obligationis; nec eius poſſeſsio ciuilis, vel naturalis, neqne dominium poſsit aliter aliquo modo transferri.

Et ſaluis præmiſsis, nullus poſsit vendere, donare, aut alio quouis titulo alicui religioſo priuato,aut monaſterio;vel cōuentui religioſorum,nec monialium,nec beghinarum,nec tertij,nec aliorum ordinum aliquam

do-

domum, poſſeſſionem, terram, ſiue ſolum, in quo inſtitui, vel ædificari poſſit aliquã habitatio religioſorum, ſine expreſſâ licentia amborum collegiorum, ſub pœna amiſſionis domus, poſſeſſionis, terræ, & ſoli dati, donati venditi, aut aliquo modo contra formam præſentis ſtatuti translati, quæ ſint affecta Reipublicæ, & ad eam pleno iure ſpectare, & deuoluta eſſe intelligantur.

Notarij non poſſint inſtrumenta translationis bonorum prædictorum, ſeu eorum dominij, aut poſſeſſionis conficere abſque expreſſa obligatione ſoluendi dicta onera, ſub pœna ſcutorum quinquaginta pro qualibet vice.

Non poſſit præſenti ſtatuto renuntiari, & renuntiatio facta non valeat; nulluſque magiſtratus auctoritatem habeat aliquid faciendi contra formam præſentis capituli, quod ſit, & intelligatur derogatorium quibuſuis alijs aliter diſponentibus.

De annua, & biennia præſcriptione. Cap. VII.

QVi operas ſuas locauerit, & intra annum continuum à finita locatione non petierit mercedem in iudicio vel extra, præſumatur per taciturnitatem dicti anni ſatisfactus, ſi conductor, vel eius hæres iurauerit locatori fuiſſe ex dicta cauſa ſatisfactum; nec audiatur dictus locans pro mercede ſupra, & vſque ad annum, quam peteret.

Qui res mobiles, vel merces proprias, vel alienas vendiderit, ſeu reuendiderit ad minutum, ſi per annum vnum ceſſauerit petere pretium in iudicio, vel extra, præſumatur ſolutus, emptore, ſeu eius hærede iurante fuiſſe pro dicto pretio ſatisfactum dicto venditori; & hoc ſi res ſeu merces venditæ vni non excedant in pretio libras decem; & à dictis libris decem ſupra, loco anni terminus ſit duorum annorum.

Sed ſi de p̃dictis appareret aliqua ſcriptura publica, ſeu priuata, manu debitoris, vel de eius mandato facta, dictis prçſcriptionibus non ſit locus.

Declarato quòd ille intelligatur vendere ad minutum, qui tenuerit apothecam; vel publicè res, aut merces cauſa vendendi, vel reuendendi.

Nullus artifex, nulluſque vendens ad minutum vel aliter dare poſſit in fidem, uel ad credentiam alicui ſeruo, & ſeruç, famulo, ſeu famulæ ſine licentia, & cõmiſſione domini, ſeu dominæ, & ſi dederit in fidẽ ſeu credentiã, non poſſit pro dicto debito moleſtare aliquo modo ſeruum, vel ſeruam; nec eos habeat aliqualiter obligatos; minuſque modo aliquo habeat obligatum dominum, vel dominam.

De non carcerandis pro re ciuili. Cap. VIII.

MVlieres non poſſint perſonaliter detineri, nec incarcerari occaſione alicuius debiti, vel obligationis ciuilis, non obſtante quòd eſſent foreſtatç. ipſis tamen poſtquam fuerint foreſtatç obſeruantibus vt in ſtatuto de foreſtationibus.

Nullus poſſit detineri, neque incarçerari pro debito, vel obligatione ciui-

li ſummæ librarum quinq; duntaxat,neq; ab inde infra.

Et ſimiliter doctores, & medici priuilegijs gaudentes,ac alij, ſi qui ſunt, qui ex forma iuris,& ſtatutorum detineri, ſeu incarcerari non poſſint. Sed qui in hoc,priuilegiũ perſonale habẽt nõ poſſint pro debito ciuili incarcerari,niſi aliter per ſtatuta prouiſum fuerit,niſi dicti doctores,medici,vel alij renũtiaſſent beneficio priuilegiorum;quo caſu renuntiatio valeat, non obſtante aliqua diſpoſitione in contrarium;dum tamen dicta renuntiatio ſit confirmata per decretum Senatus.

Quòd iura intelligantur ceſſa fideiuſſori ſoluenti. Cap. IX.

Fideiuſſor,negotiorum geſtor,propinquus,& alius,quiſuis,qui coactus fuerit ſoluere pro debitore Reipublicæ,habeat contra eum,pro quo ſoluit ipſo iure,& facto ceſſa omnia Reipublicę priuilegia,iura,& actiones,directas,& vtiles,& alias; & ſic intelligatur facta ceſſio cum omnibus ſolennitatibus,& cautelis,quæ in inſtrumentis ceſſionum, de iure, vel de conſuetudine apponi ſolent,aut debent, ac ſi ceſſio facta fuiſſet in ſcriptis; & ideo magiſtratus adminiſtrare debeant iuſtitiam ipſi ceſſionario; ita vt idem ceſſionarius vti poſſit eiſdem priuilegijs,& alijs, quibus vti poterat Reſpublica ante ſolutionem prædictam in bonis dicti debitoris.

Idem intelligatur in fideiuſſore, vel quocunq; pro alio obligato ſoluente ſingulari perſonę,communi,corpori,vel vniuerſitati pro alio quocunque; ita vt dictus fideiuſſor,vel alius vt ſupra obligatus ſoluens in omnibus,& per omnia,habeat eadem iura contra eum;pro quo ſoluit,quę antea competebant creditori,& talia,qualia competebant.

De rebus fideicommiſſariæ,tutelæ, vel curæ non emendis. Cap. X.

NOn poſſit aliquis fideicommiſſarius, executor,adminiſtrator,tutor, vel curator emere,neque incallegare per ſe,vel interpoſitam perſonam rem aliquam,licet mobilem fideicommiſſariæ,tutelę,ſeu curæ. ſi quis autem contrafecerit,cadat in pœnam librarum decem pro qua libet vice;& emptio ſit nulla;& emens remoueatur ab officio.

Nullus fideicommiſſarius,executor,adminiſtrator,tutor,vel curator,neq; eorum vxores, filij, nepotes, & fratres poſſint aliquid emere de rebus ſtabilibus fideicommiſſariæ,tutelæ,ſeu curę;& ſi emerit,emptio ſit nulla,& pro inualida eam habeat magiſtratus; niſi interueniente auctoritate,vel decreto Senatus,ſeu Extraordinariorum, ſeu officij Terræfirmæ,in eorum reſpectiuè iuriſdictionibus.

De alimentis præſtandis. Cap. XI.

Fllius etiam emancipatus,& emancipatione non obſtante,teneatur de bonis, ſeu rebus ſuis dare alimenta victus, & veſtitus patri & matri egenti,ſeu partem alimentorum,ſi pater, & mater haberét eorum partem

tem,vel ex bonis ſuis,vel aliunde.

Nepos ſimiliter etiam emancipatus,emancipatione non obſtante, teneatur de bonis, & rebus ſuis pręſtare alimenta victus, & veſtitus auo, & auię paternis egentibus,ſeu partem,quam à bonis ſuis vel aliunde non haberet; ſi tamen auus filium, aut filiam non habuerit habentem bona;nam filius prius teneatur ad alimenta patri, vel matri,quam nepos auo,& auiæ.

Si plures filij, vel nepotes haberent bona, & ſic tenerentur ad alimenta prędictorum, ſeu alicuius eorum egentis reſpectiuè vt ſupra;& aliquis eorum pręſtaret partem per alium pręſtandam, habeat actionem aduerſus dictos confratres,& connepotes,& eorum bona.

Et qui pręſtiterit alimenta alicui ex prędictis ſiue pro ſe,ſiue pro alio poſſit poſt mortem illius, cui pręſtita fuerint alimenta, ſolutionem ſuam conſequi in bonis illius,cui eſſent pręſtita.

Pater,mater,auus,& auia paterni teneanrur de bonis ſuis præſtare alimẽta victus,& veſtitus filio,& filię, ac nepti, & nepoti ex filio egentibus, ſeu partem,quam aliunde non haberent, ſi ex conuenienti, & decenti labore perſonę ſuę alimenta habere, & percipere non poſſent; de qua cognitione an bona habeant, vnde alimenta in totum ſeu pro parte percipere poſſent;& an ex conuenienti, & decenti labore, magiſtratus ſtare debeant relationi diligenter per eos ſumendæ à duobus ex proximioribus propinquis ex parte patris, & duobus ex parte matris illius, de cuius alimentis tractabitur; & non exiſtentibus propinquis, à vicinis eiuſdem.

Declarato, quòd pater primo teneatur ad alimenta filiorum, & eo non habente bona,teneatur auus in omnibus vt ſupra.

Si filij,vel filiæ,aut nepotes,vel neptes ex filio exiſtentibus patre, vel auo paterno abſentibus,& qui in abſentia ſteterint extra dominium per annos decem continuos,vel vltra vendiderint, ſeu alienauerint aliquam rem immobilem ad ipſos filios,vel filias,nepotes,vel neptes,vel etiam ad patrem,vel auum paternum,pertinentem,ſeu quę per ipſos,ſeu aliquem eorum poſſideretur,ſaltem ciuiliter, & hoc pro alimentis victus eorundem filij,filiæ,nepotis,& neptis,dicta alienatio firma ſit, & remaneat, ſi per magiſtratum interpoſita fuerit auctoritas, cum conſilio, & conſenſu duorum ex proximioribus propinquis dicti patris, vel aui paterni abſentis ſi reperirentur; alias duorum ex proximioribus vicinis; nec poſtea dictus pater,vel auus audiatur in petendo dictam rem, neque etiam aliquis,qui prętenderet poſtea eam emiſſe à patre, vel auo; & hęc quatenus dictus pater, vel auus abſens non prouideret de alimẽtis; quia ſi prouideret non poſſit fieri aliqua venditio; & de prouiſione vel non,ſtetur iuramento dictorum propinquorum, ſeu vicinorum; & in omnem caſum venditio fiat in publica callega.

Et prædicta locum non habeant in filio,ſeu filia,nepote,vel nepte prædictis,qui intulerit iniuriam dicto patri,vel auo,propter quam mereretur priuari alimentis,niſi eſſet paratus ſtare,& ſic ſe obligaret ordinationi duorum ex proximioribus propinquis patris,vel aui abſentis,& ſeu ordinationi

dinationi patris vel aui, quando redierit.

Si filius ita agendo negotiando, contrahendo, bona paterna, vel aliena conſumpſerit, vel aliter dilapidauerit culpa ſua, non poſſit patrem, vel aliam perſonam ad pręſtanda ſibi alimenta conuenire.

Quando pater vel auus paternus præſtat, ſeu dimittit filio, vel filiæ, nepoti, vel nepti ex filio vſumfructum bonorum eorundem, debeat dictus pater vel auus habere integra alimenta quamdiu vixerit de bonis dicti filij, filiæ, nepotis, vel neptis, vt ſupra donatis, & ſeu pro quibus vſusfructus fuiſſet relaxatus, ſeu donatus; dũmodo dicta bona, ſeu fructus ſint ſufficientia ad integra alimenta; quia aliàs ſit ſaluum ius in omnibus vt ſupra.

Si maritus ſteterit abſens extra dominium per annos tres continuos, vel vltra; & vxor non habeat vnde ſuſtentari poſſit; & magiſtratus illud arbitrio ſuo cognouerit, habita informatione à duobus proximioribus propinquis dicti mariti, & totidem dictę vxoris, & eis non exiſtentibus à vicinis, magiſtratus ad inſtantiam dictæ vxoris vendi faciat, & vendat in publica callega de bonis mariti vel mulieris, vt eidem magiſtratui videbitur tantum quantum opus erit, vt ipſa vxor cum familia mariti (ſi habuerit familiam) habere poſſit victum, & veſtitum pro modo facultatum mariti. Et ſi maritus perſeuerauerit, extra dominium per ſex annos relinquendo vxorem abſque prouiſione victus, & veſtitus, & ad certum terminum in literis magiſtratus conſtitutum, admonitus, vt redeat, cũ poſſet ad vxorem redire, noluerit, vxor poſſit conſequi ſolutionem ſuam pro ſimplo dotis, ſeu patrimonij ſui, & pro antefacto in bonis mariti. Et magiſtratus concedat mandatum pro æſtimo conſequendo, & tradi faciat plenam poſſeſſionem dictæ vxori; quę bona poſſit eadem vxor pro victu, & veſtitu ſuo vendere, & alienare ſine conſenſu, & interuentu mariti; ſed ſeruata in reliquis forma ſtatutorum; & hæc omnia ſaluo iure creditorum.

Minoribus prouideri debeat de alimentis in eorum bonis, ad requiſitionem tutorum, vel curatorum, vel eius, qui alimẽta præſtaret, aut cuius intereſſet. filiabus etiã, & neptibus ex filio præmortuo innuptis debeãtur etiam alimenta in bonis patris, vel aui paterni vſque quo nuptæ fuerint, vel dotem perceperint, adeo quòd alimenta prædicta non computentur in dotibus, etiam quod pater, vel auus paternus dotem, vel legatum reliquerit dandam, ſeu dandum ad earum maritare. & alimenta prædicta decerni, & taxari debeant per magiſtratũ de conſilio ſaltem duorum ex proximioribus propinquis ipſorum minorum, ſeu filiarum reſpectiuè ex parte patris, & totidem ex parte matris, vel maioris partis ipſorum propinquorum; & decretum alimentorum aliter factum non valeat.

Pupilli vero nutriri debeant, & morari quouſque fuerint ætatis annorum trium completorum penès matrem, quæ non tranſiuerit ad ſecunda vota: & ætate annorum trium completa, nutriri, & manère debeant penès auum paternum, ſi eum habuerint; ſi verò non habuerint, vel dictus auus decederet remanere, & redire debeant penès matrẽ, quę ſit

vidua. ſi verò mater non extabit, vel tranſierit ad ſecunda vota, maneant penès auiam paternam, ſi illam habuerint, & ea non extante, penès proximiores agnatos; & in eorum defectu penès auiam maternam, & ipſa non exiſtente, penès alios proximiores propinquos.

Declarato tamen reſpectu agnatorum, & aliorum propinquorum, quòd pupilli, & minores nutriri, & manere non debeant penès illum ex ipſis, qui eſſet minoribus ſucceſſurus.

Etiam declarato, quòd penès prædictos reſpectiuè ſtare debeant, dummodo morari poſſint honeſtè, & ſine aliqua turpi ſuſpicione.

Et declarato, quòd in pupillis excedentibus ętatem annorum decē, quo ad locum, ſeu perſonam, penès quam nutriri, & manere debeant, poſſit haberi ratio voluntatis ipſorum pupillorum.

Prædicta vero de pupillis, & minoribus procedant ſi pater, vel auus pater nus in teſtamento, ſeu vltima voluntate non declarauerint penes quē nutriri, ſeu morari debeant; quia ſi illud ordinauerint, debeat illud obſeruari, niſi aliqua emerſerit cauſa nō cognita à teſtatore, propter quā non poſſint honeſtè. aut ſine ſuſpicione morari, penès quem teſtator ordinauerit; quo caſu locum habeant ſupradicta.

Cum mulier petit ſolutionem dotis, & antefacti in bonis mariti præmortui, vel eius, qui eſſet obligatus; & hęredes mariti, vel ille obligatus, aut hæredes contradixerint, magiſtratus, pendente lite mulieri petenti, dari faciat victum, & veſtitum in bonis mariti, vel obligati, tam pro ipſa vxore, quàm pro familia ſecundum facultatem mariti, ſeu eius, qui ab ipſa diceretur obligatus; dummodo dicta mulier promittat, & idoneā fideiuſſionem præſtet de reſtituendo illud, quod ſibi datum fuiſſet occaſione dictorum alimentorum ſi ſententia contra eam lata fuerit.

Et in prædictis omnibus procedatur ſummarijſſimè, ſine proceſſu, per viā pręcepti, & ſine figura iudicij, & non poſſit peti, nec dari aſſeſſor.

De alimentis minorum elapſo anno non petendis. Cap. XII.

QVi minores domi propriæ, vel habitationis, vel alibi receperit, habuerit, vel alimenta eis præſtiterit ſiue ratione tutelæ, vel curę, vel adminiſtrationis, aut propinquitatis, coniunctionis, parētellæ, affectionis, aut alia quacunque, & non fecerit conſtitui, decerni, ſeu taxari alimenta per magiſtratum intra annum vnum à die, à qua dictos minores habuerit, vel alimentauerit numerandum, non poſſit pro eis vel eorum alimentis quicquam petere, vel habere; neque occaſione alimentorum præſtitorum minores moleſtare, ſeu grauare, nec in eorum bonis ſolutionem conſequi, niſi pro anno vno tantum.

Si verò poſt annum conſtitui, vel decerni, & taxari fecerit alimenta, dictorum minorum per magiſtratum poſſit ſolutionem conſequi, & habere in bonis minorum à conſtitutione, & taxatione in antea tantum vltra annum prædictum.

Quod muri intermedij ſint communes. Cap. XIII.

SI murus intermedius,& communis domorum reperiatur,ſeu fuerit effe ctus,ſeu altior effectus,& fabricatus à dominio alicuius ex dictis omnibus; & exinde dominus alterius domus voluerit domum altius tollere, ſeu altiare ſuper muro, prędicto; uel etiam murum altius tollere; liceat ipſi hoc facere ſuper muro,& de eo tanquam communi à principio ſe valere, dummodo ſoluat illi primo dimidiam expenſarum dicti muri per eum factarum declarandarum arbitrio duorum magiſtrorum antelami,ſeu fabrorum murariorum eligendorũ per magiſtratus.

Si quis verò habuerit domum contiguam alteri domui,quę habeat murum proprium,& regentem duntaxat trabes,& tigna dictæ alterius domus, poſſit habens domum vicinam mittere trabes, & tigna in dictum murũ,& adhærere,& firmare voltas in eo, & de eo ſe valere pro prædictis,vt de cõmuni,dũmodo non poſſit nocere muro,& domui cuius eſt, iudicio duorum magiſtrorum antelami eligendorum à magiſtratu: & dummodo volens trabes,& tigna mittere,vel adhærere muro cum voltis, vel firmare ſuper eo voltas, ſoluat tantum, quantum arbitrabuntur duo magiſtri antelami eligẽdi vt ſupra,& nihilominus murus remaneat eius, cuius prius erat.

Nemo poſſit pontellos apponere de domo ad domum, nec appoſitos reficere,ſed ædificia firmare,& eorum firmitati conſulere clauibus ferreis, quas quilibet apponere poſſit muris intermedijs,etiam penetrantes ad partem vicini,dummodo murus vicini non deformetur,nec per ipſam clauium appoſitionem detrimentum patiatur.

Qui habuerit aliquod cancellum, ſeu feneſtram ſupra tectum alterius à quo tecto ad feneſtram nõ ſint vltra palmi duodecim,teneatur ad omnem inſtantiam domini tecti claudere cancellum, ſiue feneſtram, vel muro,vel crate ferrea,vel lignea,adeò quod ex eo ſuper tectum deſcendi non poſſit.

Poſſint habentes murum communem de ipſo muro pro vſu ſuæ domus quiſque ſe valere in totum, dimiſſo tamen debito ſpatio; ne in totum perforetur, vel adeò ſubtilicetur à latere vicini, vt domus vicini conſtituatur in aliquo periculo. Et quilibet dictorum vicinorum poſſit eo modo vti dicto muro; ita tamen, vt in altitudine quiſque habeat ſuam portionem.

Et hęc non obſtante quacunque prę ſcriptione in contrarium, & non obſtantibus quibuſcunque feneſtris,ſiue cancellis, & alijs quibuſcunque luminibus,& aperturis.

Et quia inter domos in pluribus locis adſunt carrubleti, nemo poſſit occupare dictos carrubietos, niſi pro dimidia; quiſque verſus ſuam domum tantum.

De damnis reficiendis, & arboribus cædendis. *Cap. XIIII.*

QVi in aliena terra arbores ſiue domeſticas, ſiue ſilueſtres inciderit, ſeu eradicauerit, deuaſtauerit, vel exportauerit, & ſeu aliquod aliud damnum fecerit teneatur damnum emendare; & vltra cadat in pœnam libræ vnius vſque in quinque, ſi damnum factum fuerit de die; & librarum duarum vſque in decem, ſi factum fuerit de nocte arbitrio magiſtratus, quæ pœna pro medietate ſit damnum paſſi.

Si damnum fuerit factum per beſtias, ſeu cum beſtijs, dominus earum teneatur ad refectionem damnorum; & vlterius cadat in pœnam, ſi damnum fuerit datum in terris clauſis, ſeu quando ſunt ſeminatæ, vel in eis adſunt fructus, librarum duarum vſque in decem arbitrio magiſtratus. & in terris apertis, ſeu quæ non ſunt ſeminatæ, & in quibus non ſunt fructus libræ vnius, vſque in quinque etiam arbitrio magiſtratus.

Et ſi beſtiæ fuerint captæ, hirci, ſeu porci, duplicetur pœna.

Liceat etiam dominis, & cuſtodibus terrarum occidere beſtias inferentes damnum, ſi eas repererint in terris clauſis tantum.

Si dominus beſtiæ voluerit eam relinquere, ſeu dare pro pœna, poſſit id facere, & remaneat liberatus.

Qui damna aliqua intulerit in nemoribus Reipublicæ, aut etiam in ſpectantibus ad communitates ſiue vſu, ſiue aliter cadat in pœnas reſpectiue ſtatutas inferẽtibus damna huiuſmodi nemoribus dumtamẽ nõ ſint minores ſupraſcripris reſpectiuè.

Si damnum fuerit datum in aliqua terra vt ſupra, vel factum incendium, ſeu furtum ſiue in terris, ſiue in caſinis, ſiue in domibus, ſiue alibi; & neſciatur perſona, quæ damnum dederit, vel furtum fecerit, teneatut vniuerſitas illius loci, ad emendationẽ damni, niſi daret conuinctum damnificantem ante ſolutionem ſecutam. & ſi damnum, incendium, vel furtum prædictum eſſet commiſſum per bannitos, ſeu bannitum, teneatur vniuerſitas hominum ad emendationem damni, etiam ſi notitla haberetur de delinquentibus, niſi delinquentes per dictos homines caperentur, & conſignarentur in fortijs iuſtitiæ.

De damno dato incendio, ſeu furto facto, & de quantitate damni ſeu furti credatur iuramento domini, vel poſſeſſoris rei, vel terræ, vel manentis in ea, vſque in quantitatem librarum decem; & etiam iuramento ciuis Genuæ maſculi, ſiue fœminæ vſque in quantitatem librarum viginti quinque, dummodo dicti iurantes ſint bonæ vocis, conditionis, & famæ. & à dictis libris decem non poſſit appellari, vel reclamari. ſit tamen ſalua facultas illis, contta quos concederetur licentia probandi contrarium. Appellatio vero à dictis libris uiginti quinque non retardet executionem.

Damna autem maiotis quantitatis probari debeant, & ab eis appellari poſſit.

Damna ſoluénda pet communitates tepartiantut per rectorem, ſyndicum, ſeu ad id deputatos inter homines cõmunitatis; & ab eis exigãtur

nec

nec damnificatus teneatur ad dictum repartimentum exigendum.

Declarato tamen quod quatenus vniuerſitates,& homines aliquid ſoluiſſent,habeant ius recuperandi in bonis eius, qui damnum dediſſet vnà cum damnis,expenſis,& intereſſe.

Non poſſit aliquis tenere, vel teneri facere capras, vel hircos pro ipſis nutriendis propè mare, per milliaria quinque ſub eadem pœna.

Qui habuerit arbores pendentes ſuper viam publicam, ſeu ſuper terram alterius,teneatur eas incidere,niſi eſſent altę à plano viæ, ſeu terræ alterius per palmos decem octo.

Si inter terras duorum aderit via publica,& ambo conuenerint de faciendo, vel quòd alter faciat angetum ſuper dictam viam poſſint illud facere,dum tamē ſit altum à plano viæ ad minus per palmos decem octo. Sed ſi non conuenerint,neutri liceat id facere.

De aquæductibus molendinorum,& frumentis molendis. *Cap. XV.*

NVllus etiam habens terras iuxtà alueos, vel aquæductus, aut cluſas aquarum molendinorum, aquas ipſas de curſu ſuo ſolito remouere,vel diuertere poſſit,nec debeat in damnum,deuaſtationem, ſeu incommoditatem molendinorum; ſaluo tamen iure eorum, qui alioqui in dicta aqua ius haberent.

Poſſit tamen qui voluerit reficere,vel aptare, ſeu refici, vel aptari facere dictos alueos,aquęductus,& cluſas in eo loco,in quo eſſe conſueuerunt: nec poſsit ab aliquo impediri;imo magiſtratus teneantur de hoc licentiam concedere,ſi fuerint requiſiti.

Et ſi alueus,aquæductus, vel cluſa eſſet iuxta uiam publicam; & ob refectionem,uel aptationem via aſtringeretur;poſsit nihilominus de licentia magiſtratus,id fieri, dum tamen via remaneat ampla, & lata arbitrio magiſtratus,ſaltem ex informatione proborum virorum.

Nullus verò poſsit vti beneficio præſentis ſtatuti, qui intra annum ſaltem à die, qua ceperit molendinum facere non compleuerit ip ſum molendinum canalibus,rotis,molis,& alijs.

Molinarij, & qui molendinum pro molendo tenere ſolent, obligati ſint accedere ad accipiendum frumentum, ſaltem intra milliaria ſex à molendino computanda, cuiuſcunque petentis, ſi tamen ante petitionē non habuerint in molendino,vel non ſint in itinere pro eundo ad accipiendum granum ſufficiens dicto molendino per dies octo.

Teneantur dicti molinarij reſtituere quanto citius, & ad ſummum intrà dies octo, à die accepti frumenti numerandos farinam, ex ipſo grano factam bene macinatam ad domum, cuius fuerit frumentum.

Non poſsit pro eorum mercede accipere niſi taxam pro tempore factam ſeu faciendam per cenſores:

Debeant granum acceptum ad macinandum benè, & legaliter cuſtodire,& ſaluare,& de eo farinam facere,& non mutare,ſeu cambiare.

Et de mutatione,ſeu cambio, aut mācamēto credatur iuramēto domini,

vel dominæ grani; dummodo ſit bonæ vocis, conditionis, & famæ iudicio D.Cenſorum, & dummodo iurent intra menſem vnum à die apportationis farinę, niſi per molinarium probetur contrarium.

Molinarij contrafacientes in aliquo, teneantur ad reficiendum damnum, & cadant in pœnam arbitrio D.Cenſorum.

De quadrupedibus reſtituendis. Cap. XVI.

QVi equum, mulum, vel quadrupedem emerit, vel alio titulo acquiſierit, ſi retinuerit diebus quinque, intra quos non denuntiauerit à quo titulum habuerit, ſeu coram magiſtratu quòd ipſum retinere non velit, non poſſit exinde occaſione alicuius morbi, ſeu vitij, contractum reſcindere, ſed valeat, lege aliqua non obſtante.

Si verò acquirens dediſſet cauſam morbo, vel vitio, non poſſit etiam intra dictos dies quinque illum reſtituere.

Et ſi de his oriretur quæſtio, procedatur, & cognoſcatur ſummarie, ſine figura Iudicij, ſine petitione aſſeſſoris.

Et ad euitandas impenſas, quæ perſæpè fiunt in deponendis huiuſmodi quadrupedibus in taberna, hoſpitio, ſeu ſtabulo, poſsit emptor volens ex cauſa, de qua ſupra, quadrupedem reſtituere illum, facta notificatione venditori, ſiue obligato intra tempus, de quo ſupra, retinere penès ſe dictum quadrupedem ſi màluerit, durante lite. Et nihilominus non intelligatur ſibi cauſatum aliquod prẹiudicium, quo ad litem; & iura ſua remaneant, & conſeruentur talia, qualia ſibi competunt.

De cenſarijs, & eorum officio. Cap. XVII.

NVllus poſsit eligi cenſarius, qui non ſit bonę famę; qui neſciat ſcribere, qui non ſit ætatis annorum triginta, & qui non ſit oriundus in ciuitate, vel dominio; vel qui non habitauerit cum eius familia in dicta ciuitate per annos decem ad minus; & hęc arbitrio, & iudicio Magnificorum Patrum communis, ad quos ſpectat huiuſmodi electio.

Electus antequam admittatur ad exercendum, teneatur iurare, & promittere in actis curię patrum communis exercere bene fideliter, & legaliter ſuum officium, nullamque fraudem, vel dolum in eo committere; & etiam præſtare idoneos fideiuſſores pro libris quingentis in dictis actis de prędictis obſeruandis: quod iuramentum, promiſsionem, & fideiuſſionem teneatur renouare ſingulis annis, aliter officium prædictum exercere non poſsit.

Teneantur cenſarij habere, & tenere librum, in quo ſcribere debeant eadem die, vel ſaltem ſequenti omnia, & ſingula mercata, ſeu negotia, quæ fecerint, ſeu concluſerint, vel quę mediantibus ipſis, completa ſeu concluſa fuerint, ſub pœna amiſsionis ſalarij, ſeu mercedis, & tantundem

dem quantitatis applicandæ operi portus, & moduli. Teneantur etiã dare cuilibet partium requirenti copiam dictę ſcripturę; & ſimiliter intrà horas viginti quatuor immediatè ſecuturas poſtquam fecerint, ſeu concluſerint aliquod mercatum, ſeu negotium operari, & facere, quòd partes, ſeu contrahentes loquantur ad inuicem de mercato, ſeu negotio concluſo; aliter mercatum prędictum non valeat, inuita altera parte.

Non poſsint cenſarij durante officio mercaturam exercere, nec aliquas merces acquirere aliquo titulo, neque cum mercatore aliquo, vel alio quouis participare in mercibus, neque in cambijs per ſe, vel interpoſitam perſonam, ſub pœna priuationis officij.

Non poſſint pro eorum mercede accipere, niſi ſecundum taxationem ipſis permiſſam, ſub pœna ſoluendi quadruplum.

Si patres communis cognouerint aliquem cẽſarium amouẽdum, ſeu priuandum eſſe officio, ſiue ratione malitię, ſiue contrafactionis, ſiue alia quauis cauſa, debeant ſtatim publicum pręconium fieri facere in bancis de tali priuatione: Et priuatus non poſſit iterum ad officium eligi, niſi tranſactis ad minus annis decem.

De contractibus vero mercium, & cambiorum, ſeu concluſionibus negotiorũ ſicut ſupra cõcluſis, ſtetur, & ſtari debeat ſacramẽto cenſarij, & eius ſocij, ſi eũ habuerit; & ſi non habuerit ſtetur iuramento ipſius cũ ſcripturis eius libri, vt ſupra confectis. Et quilibet magiſtratus teneatur compellere contrahentes, ſeu partes ad obſeruantiam contractus ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & ſine remedio appellationis, dummmodo non lapſus fuerit terminus vltra menſem, quando fiet requiſitio.

Quòd aquæ vias non impediant. Cap. XVIII.

Domini aquęductuũ, ſeu cluſarum molendinorum teneantur aquæductus, & cluſas ita reficere, & conſtruere, vt aquæ non poſſint decurrere per vias, nec eas impedire. Et quilibet teneatur ita prouidere, quòd aqua ſua, quęcunque ſit non occupet vias, nec in eis aliquod impedimẽtum afferat. qui contrafecerit cadat in pœnam librarum viginti quinque pro qualibet vice; & nihilominus reficiat damna; & teneatur ad obſeruantiam.

De repræſalijs. Cap. XIX.

Non poſſint concedi alicui aliquę repræſalię occaſione alicuius negotij, ſeu contractus facti cum aliquo Principe, ſeu Republica; nec dependentium ab eo.

Non poſſint etiam concedi alicui occaſione caſtri, loci, ſeu iuriſdictionis, aut vaſſalorum, quos haberet, qui non dependerent per feudum, aut aliter à Republica.

In

In reliquis verò non poſſint concedi aliquę repręſaliæ per magiſtratus; etiam ſeruatis ſeruandis; niſi habita licentia à Senatu ſub pœna arbitraria dicto Senatui.

Laudandum tamen eſt ꝙ Sereniſs. Senatus prius ſcribat, ſiue per magiſtratum mandet ſcribi ad Principem, Dominum, ſeu Rempublicam, ſeu iudices, contra cuius ſubditos concedendæ eſſent repræſalię; à qua ſi non fuerit (pro vt iuſtum exigit) prouiſum, procedendum erit ad conceſſionem.

Finis Libri Sexti, & vltimi.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE